

Umučenie

Pána našeho

Ježiša Krista.

Napísal: **Fr. V. Sasinek**, kňaz baňsko-bystrického biskupstva.

Vydal:

Fr. Richard Osvald,
kňaz ostrihonského arcibiskupstva.

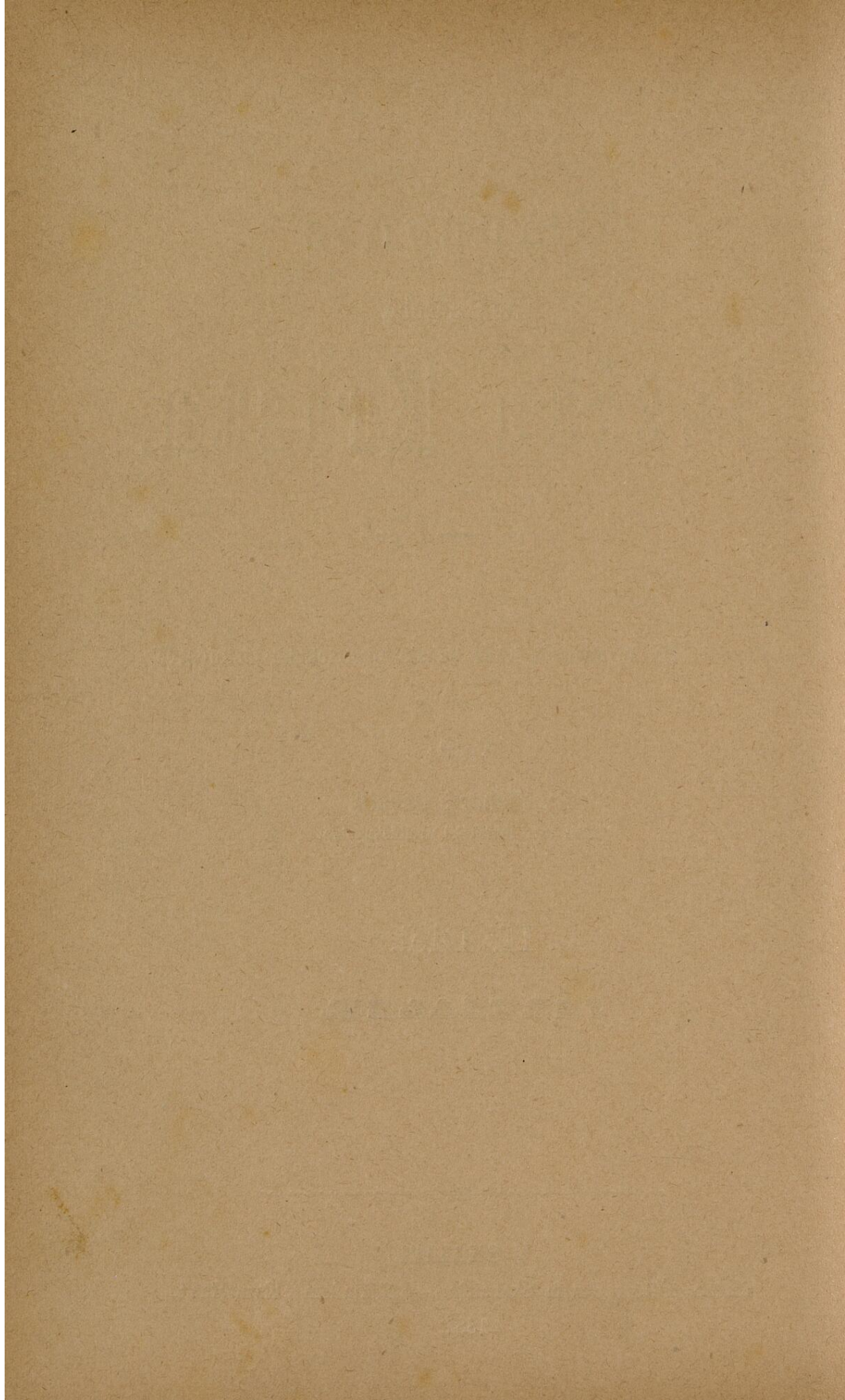
II. Diel.

JERUSALEM.

V SKALICI.

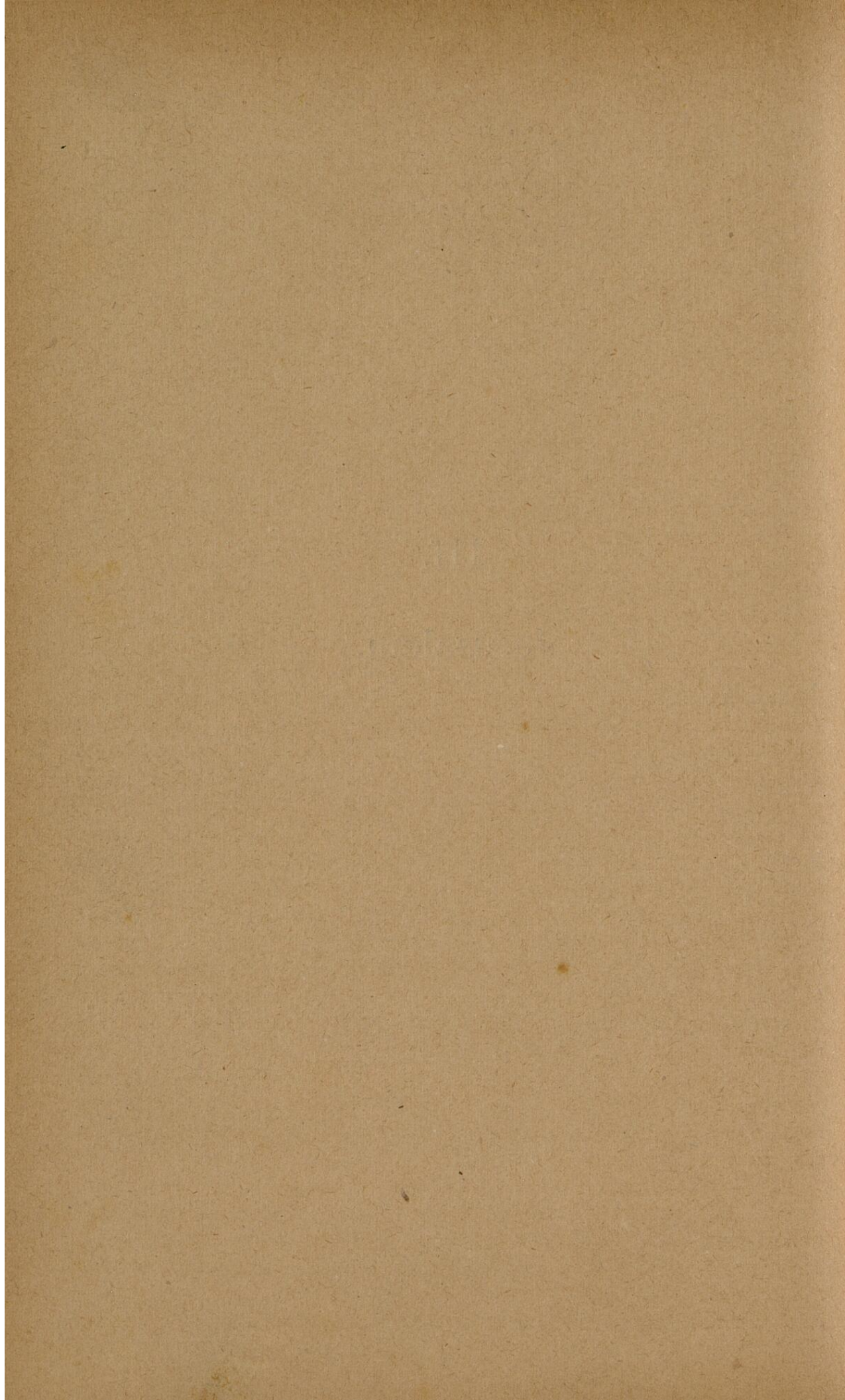
Tlačou dedičov Jozefa Škarniela. — Nákladom „Kazateľne“.

1887.

III.

Jerusalem.

1.

Rozjímanie umučenia P. Ježiša je jemu milé a nám užitočné.

„Ejhľa, vstupujeme do Jerusalema!“
Luk. 18, 32.

Tento deň činí významný obrat v cirkevnom živote. Cirkev sv. posväceným popoľom posypuje hlavy naše a predkladá obrazy umučenia Pána Ježiša Krista pred oči naše. Tým chce nás odvrátiť od zlého a povzbudiť k dobrému, pripomínajúc nám ničemnosť tela a vznešenosť nesmrteľnej duše našej. Ona popoľom posypuje hlavy naše a klade nám na srdce tie slova, ktoré nekdý povedal Boh k Adamovi hriešnemu: „Prach si a v prach sa obrátiš“ (I. Mojž. 3, 19.). Chce tým to docieľiť, abysme nevynakladali všetkú starostlivosť len na telo a nestali sa služebníkami jeho. Ona shromažďuje nás k sv. krížu a k obrazom umučenia Pána Ježiša, abysme sa rozpamätali, jak drahá je nesmrteľná duša naša, za ktorú Pán Ježiš toľko trpel a dal urazenej spravodlivosti božskej nekonečnú cenu predrahej krve svojej, aby ju vykúpil od večnej záhuby. Dnes teda cirkev svätá tak mi prichádza, jakoby s P. Ježišom pravila k nám: „Hľa, vstupujeme do Jerusalema, a dokoná sa (tam) všetko to, čo je písané skrze prorokov o Synovi človeka; lebo vydaný bude pohanom, a bude posmievaný a bičovaný a upľuvaný; a zabijú ho“ (Luk. 18, 32.). My uposlechneme tento starostlivý hlas našej milej matky cirkve a behom tohoto svätopôstneho času navštevovať budeme nešťastné mesto Jerusalem, abysme videli, čo tam milý Spasiteľ náš trpel pre večné spasenie naše. Odložme všetkú ľahostajnosť, a vrúcni i ochotní budme k bedlivému rozjímaniu tých veľkých vecí, ktoré sa staly v Jerusaleme. Abysme ale k tomu tým ochotnejšími boli, dnes pripravíme sa k tomu tak, keď pomyslíme, že

rozjímanie umučenia Pána Ježiša je jemu milé a nám užitočné.

Pán Ježiš Kristus ráč nám udeliť tej milosti, aby toto dnešnie rozjímanie naše roznieťilo srdcia naše k ochotnému a horlivému uvažovaniu jeho prehorkeho umučenia.

Rozjímanie umučenia Pána našeho Ježiša Krista je:

1. Jemu milé. Ktoby o tom pochyboval, keď nám o tom i samé evanjelium vydáva svedoctvo? Keď po prehorkej smrti P. Ježiša na kríži dvaja učenníci išli z Jerusalema do Emausu a, nemajúce ešte bezpečnú zprávu o jeho slavnom z mŕtvýchvstaní, medzi sebou viedli hovor o jeho prehorkeho umučení, Pán Ježiš v podobe počestného pripojil sa k nim a šiel s nimi až do mestečka,

do ktorého sa boli vybrali (Luk. 24, 13—28.). Nedokázal-li tým Kristus Pán, že je neviditeľným spôsobom medzi tými, ktorí pobožne rozjímajú o jeho mukách a prehorkej smrti? Zajiste o tých, ktorí rozjímajú prehorké umučenie jeho, platia tie jeho slova: „*Kde dvaja alebo traja shromaždení budú v mene mojom, tam budem u prostried nich*“ (Mat. 18, 20.). Nepochybujme teda ani o tom, že je s nami, keď v tejto svätopôstnej dobe zaoberáme sa s pobožným rozjímaním jeho prehorkého umučenia, ktoré za nás v Jerusaleme podstúpil ráčil. Milé je mu takové naše rozjímanie, lebo ono je dôkazom vďačnosti za to nesmierne dobrodenie, ktoré nám preukázať ráčil, keď za nás trpel v časnosti, abysme my nemuseli trpeť vo večnosti; keď za nás prehorkú smrť podstúpil, abysme my mali blažený život večný. Nezáleží-li vďačnosť hlavne v tom, aby ten, kto obsiahol dobrodenie, pamätoval i na toho, ktorý mu učinil dobrodenie, i na spôsob, jakým mu ho učinil? V starom zákone ustanoveno bolo, aby každoročne požívali bäránka velikonočného, rozpomínajúce sa na vysvobodenie otcov svojich z ťažkého zajatia egyptského. Pri tom požívaní bäránka veľkonočného mali Israelskí z pokolenia na pokolenie vyprávať dietkam svojim, jak ťažké bolo to otrocké jho egyptské a jak milostivý Boh ráčil vysvobodit' otcov jejich z toho jha nesnesiteľného. Takové rozpomínanie sa pri pohľade na bäránka veľkonočného zajiste milé bolo Pánu Bohu, lebo bolo dôkazom vďačnosti ľudu israelského. Tým milejšie je ale Bohu naše rozjímanie o Pánu Ježišu, ktorý je naším Bäránkom nového zákona (I. Kor. 5, 7.). Tamten bäránok bol len obrazom toho opravdivého Bäránka, ktorý obetovaný bol za spasenie naše. Tamto vysvobodenie ľudu israelského zo zajatia egyptského skrze Mojžiša bolo len obrazom toho vysvobodenia, ktorým nás Ježiš Kristus vysvobodil zo zatracenia večného: tým vrúcnejšia teda je naša vďačnosť k Bäránkovi nového zákona, ktorý sňal hriechy sveta. Bola-li P. Bohu milá veľkonočná rozpomienka na dobrodenie vysvobodenia z Egypta: tým milejšia je P. Bohu rozpomienka na nesmierne dobrodenie vysvobodenia nášeho z večného zatracenia. Pochybuje-li kto ešte o tom, nech číta Zjavenie sv. Jána, ktoré nám predstiera veľkolepý obraz bohumilej vďačnosti za dobrodenie vykúpenia. Sv. Ján na nebeskom tróne videl Bäránka, Ježiša Krista, a pred trónom anjelov, potom 24 starcov, spievajúcich pieseň novú, konečne tisíce tisícov z rozličných národov a jazykov; a volali hlasom velikým: „*Hoden je Bäránok, ktorý bol zabitý, prijať česť, slávu a dobrorečenie*“ (Zjav. 5, 12.). Hľa, spomínanie a oslavovanie Bäránka zabitého čili Ježiša Krista umučeného naplňuje nebesa a je mu vecou sladkou a milou; tak i naše rozjímanie o zabití toho nebeského Bäránka je mu zajiste vecou vďačnou, milou.

2. Rozjímanie umučenia Pána nášeho Ježiša Krista je však nielen jemu milé, ale i nám užitočné. Už z toho, čo sme dosavád uvážili, patrné je, že rozjímanie umučenia Pána Ježiša je nám užitočné; lebo to, čo je jemu milé a vďačné, to je i nám záslužné a milosť jeho prinášajúce. O tom však, jakú odplatu prináša nám rozjímanie umučenia Pána Ježiša, tuna nenie reči, ale o tom: jak pre duchovní náš život je nám to prospešné, máme-li pred očima muky a prehorkú smrť Pána Ježiša. Zahrúžime-li sa do takého rozjímania, spatrujeme v smrti Pána Ježiša tú lásku Otca nebeského, o ktorej praví sv. Ján: „*V tom je láska (Otca nebeského k nám): nie žebysme my boli milovali Boha,*

ale že on prv miloval nás a poslal Syna svojego v (obet) slútovania za hriechy naše“ (I. 4, 10.). Už ale jako od jednej horiacej sviece zapaluje sa druhá: tak i rozpomienka na lásku Otca nebeského roznečuje v srdci našom lásku k tomu Otcovi nebeskému, bez ktorej nenie spasenia. „*My teda — volá sv. Ján — milujeme Boha, lebo Boh prv miloval nás* (I. 4, 19.). *Kto nemiluje, zostáva vo smrti*“ (I. 3, 14.). — Rozjímame-li muky a prehorkú smrť Pána Ježiša, uznávame v tom jeho nesmiernu lásku k nám, že on jako dobrý Pastier dal život svoj za nás ovečky svoje (Ján 11, 11.), a to za svoje ovečky neposlušné a ztracené (Žalm 118, 176.), tolkej lásky a obeti nehodné. O, jak veliká je to láska Syna Božieho, porovnáme-li ju s láskou ľudskou! „*Väčšiu lásku nemá nikto — praví Pán Ježiš — nežli ten, ktorýby dal život za priateľov svojich*“ (Ján 15, 13.), on však umrel za nás, nie za priateľov ale za nepriateľov, za hriešnych a nespravodlivých. Nenie-li to láska nesmierna, nekonečná? a táto láska jeho nemalaby zapáliť i srdcia naše tou najvrúcnejšou láskou k nemu? To je ten plameň lásky, o ktorom pravil Pán Ježiš: „*Prišiel som pustiť oheň na svet, a čo (jiného) chcem, leda aby sa zapálil*“ (Luk. 12, 49.)? Nenie-li ale nám to k pravému duševnému životu, keď srdcia naše horia plameňom lásky ku Kristu Pánu? — Rozjímanie umučenia Pána Ježiša klade nám pred oči tu nesmiernu cenu, ktorú dal urazenej spravodlivosti Božej za vykúpenie naše. Veľký skutok preukazovali ubohým zajatým kresťanom tí členovia radu k vykúpeniu zajatých, keď pri nedostatočnosti výkupnej ceny odhodlali sa vstúpiť za otrokov na miesto zajatých: ale kdeby sa boli naučili tak obetovavej láske, keby nebol Ježiš Kristus sa stal majstrom a vzorom tej lásky? Oni ovšem podávali zlato a striebro, a keď to nestačilo, seba do jha otrockého: ale Pán Ježiš dal svoju predrahou krev a vlastní život za nás. Preto volá sv. Peter: „*Nie porušiteľnými vecami, (nie) zlatom alebo striebrom vykúpení ste, ale drahou krvou Krista, jakožto Bäránka neviného a nepoškvrneného*“ (I. 1, 18. a 19.). — Rozjímanie umučenia Pána Ježiša klade nám čo najpatrnejšie pred oči veľkú cenu našej nesmrteľnej duše. Jedna kvapka krve Pána Ježiša má väčšiu cenu, nežli celý svet: keď teda za duše naše dal nie kvapku svojej krve, ale celú svoju krev, z toho patrné je, že duša naša nesmrteľná je drahšia nežli celý svet. Tak hľa, rozjímanie umučenia Pána Ježiša povzbudzuje nás k tomu, abysme si vysoko vážili svoju nesmrteľnú dušu a radšej utratili celý svet i telesný život, nežli abysme skrze neveru a hriech smrteľný utratili dušu svoju.

Keď teda rozjímanie umučenia Pána Ježiša je tak jemu milé a nám tak užitočné, často a to zvláštne v tomto svätopôstnom čase cvičme sa v ňom. Každodenne vstupujme do Jerusalema, abysme videli, čo Pán Ježiš nevinne trpel pre spasenie duše našej. Tak sa potom naučíme milovať Pána Ježiša a vážiť si dušu svoju, abysme ju ani hriechom všedným nepoškvrnili ani hriechom smrteľným neutratili, ale zachovali v milosti Božej k životu večnému. Amen.

O hriešnej temnosti.

„*Toto je hodina vaša a moc temnosti.*“
Luk. 22, 53.

Keď ozbrojený zástup vliekol sviazaného Pána Ježiša zo zahrady getsemanskej do mesta Jerusalema, bola noc, strašná to noc. Hviezdičky na nebi sa mihaly, jakoby bolo nebe slzilo nad cestou, po ktorej kráčal nevinný sviazaný Ježiš. Mesiac vydával bludé svetlo, jakoby bol zbľadnul od hrúzy nad tým, čo sa deje so Synom Božím. Priatelia Ježiša Krista, ktorí pred niekoľko dňami so slavným „*Hosanna*“ ho prijali, spia, ani netušiac, čo sa deje s jich miláčkom, Ježišom. Všade je ticho, len na ceste, ktorá vede z getsemanskej zahrady do mesta Jerusalema, panuje utlumovaný hovor jako u zlodejov, keď vytiahnu na korisť. I prečože vyvolili si práve nočnú hodinu k zajatiu a vedeniu Ježiša? Vysvetlily to už predtým významné slova Pána Ježiša, keď pravil: „*Kto činí zlé, nenávidí svetlo a nejde k svetlu, aby neboly trestané skutky jeho: ale kto činí pravdu, ide k svetlu, aby zjavné byly skutky jeho*“ (Ján 3, 20. a 21.). Krotké vtáctvo vo dne lieta: ale dravé v noci sa túla za korisťou. Tichá zver vo dne sa rozchádza na pašu: ale dravci v noci vyrucujú sa zo svojich skrýš a brlohov na krvavý lov. Podobne priatelia Pána Ježiša vo dne sprevádzali ho: ale nepriatelia vyvolili si nočnú hodinu k záhube Ježiša. Preto pravil Pán Ježiš k tým zlosynom: „*Toto je hodina vaša a moc temnosti;*“ t. j. vyvolili ste si tmavú nočnú hodinu k uskutočneniu svojeho zločinu a diabolského diela.

Bohužial, nebola to ani prvá ani poslednia hodina tmy, v ktorej páchajú sa zločiny! páchajú sa i od kresťanov na urážku Pána Ježiša, na šľapanie božieho zákona, na potupu mena kresťanského! Mnohí, mnohí sú, na ktorých padá smutná žaloba Pána Ježiša: „*Svetlo prišlo na svet, a milovali ľudia viac tmu, nežli svetlo*“ (Ján 3, 19.). Aby tato žaloba nepadla i na nás, preto dnes rozjímať budeme

o hriešnej temnosti.

Temnosť hriešnikov je dvojaká: telesná i duševná; i jedna i druhá je hriešnikovi na zkažu a záhubu večnú.

I. Mnohí milujú tmu a ukrývanie seba pred okom ľudským, aby páchali hriech, nepravosť a zločiny, a hovoria slovami bezbožného: „*Tma obklučuje mňa a steny zakrývajú mňa, a nikto mňa nevidí; koho bych sa ostýchal*“ (Sir. 23, 26.)? Mnohí tak vo tme a ukryte jedajú, jakoby vo tme a ukryte neplatily prikázania Božie: Nezabiješ, nepokradneš, nesosmilníš! Nad týmito volá sv. písmo: „*Nepoznáva, že oči Pána mnohom viac jasnejšie sú nežli slnko, a že spatrujú všetky cesty ľudské*“ (Sir. 23, 28.). Je to veru smutná vec, že i v kresťanských krajinách musia byť žaláre, v ktorýchby trestaní boli zločinci, ktorí vo tme podliehajú pokušeniu diabolskému a sahadajú rukou zlodejskou na cudzí majetok. Hanbiť sa prichodí nám kresťanom, že sú i medzi nami toho vznešeného mena „kresťan“ nehodní zlosynovia, ktorí jako nejaká nočná dravá zver rozliezajú sa po zlodejských cestách na krádež, lup a korisť; že sú kozari a pytláci, ktorí v nočných hodinách sľieďa po horách a lesoch,

aby na cudzom pozemku proti právu a zákonu na lečky chytali a na „mušku“ brali potravnú zver a divinu. Najžalostnejšie je ale, že sú i takí diabolskí zločinci, ktorí opovažujú sa svätokrádežnou rukou sahať na chrám Boží a veci ku cti a chvále Božej náležajúce. — Čo tiež povedať o tých, ktorí nočné hodiny, od prírody k odpočinku a spánku určené, používajú k túlaniu, hulákaniu, kriku a vyvíjaniu. Tak činia hladní vlci, nie ale ľudia na obraz Boží stvoreni. Čo povedať o tých, ktorí v nočných hodinách vdierajú sa do domov, aby pokúšali a svádzali k nečistote a k porušeniu manželskej vernosti a prísahy? Neberú si k srdcu slova sv. písma: *„Rekni múdrosti: „Sestrou mojou si,“ a opatrnosť menuj priateľkyňou svojou, aby ta ostriehala od ženy cudzej“* (Prís. 7, 4. a 5.). Čo povedať o tých, ktorí miesto toho, aby v nočné hodiny odpočívali pod strechou svojou, travia jich po krémách pri nemiernosti a v pokútých miestach pri karbane? Zdáliž nie je noc k tomu, abys spánkom občerstvil sily svoje, ale k tomu, abys kazil sily svoje, otrovoval zdravie svoje a marnil majetok a výdelok mozolovej dlane svojej? Bohužial, že musím i to podotknúť, že sú i medzi nami Kainovia, ktorí v noci pripravujú úklady zdraviu a životu blížneho svojeho.

Tak hľa, sú ľudia, ktorí hľadajú tmu, aby jich ukryla pred okom ľudským, lebo — dokladá Pán Ježiš — skutky jejich sú zlé (Ján 3, 19.); hľadajú skrýše a peleše, aby vyhli zraku rodičov a predstavených, lebo — praví opäť Kristus Pán — kto činí zlé, nejde k svetlu, aby neboly karhané a trestané zlé skutky jeho (Ján 3, 20.). Čože je ale toho hlavnou príčinou, že ľudia hľadajú tmu a páchajú skutky temnosti? Hlavnou toho príčinou je hriešna duševnia temnosť jejich.

II. Pán Boh dal nám dve svetla, abysme rozoznali pravdu od lže, dobré od zlého; jedno svetlo je rozum náš, druhé je Zjavenie Božie. Rozum ľudský je síce slabé svetlo: avšak tam, kam nedosiahlo Zjavenie Božie, predca vede človeka jak tak k poznaniu pravdy a k poznaniu dobrého. Uznáva to i sám sv. Pavel, keď píše o pohanoch: *„Neviditeľné vlastnosti jeho zo stvorenia sveta rozumom pochopené bývajú, tak že (pohania) nemôžu mať výmluvy“* (Rim. 1, 20.). Dľa učenia jeho i pohania cíta, že majú v srdci svojom jakoby napísaný prirodzený zákon, lebo hlas svedomia buď chváli alebo zatracuje jednanie jejich (Rim. 2, 14.). Nejednajú-li teda tí krestania horšie od pohanov, ktorí neriada sa ani dľa toho, čo jim už i ten zdravý rozum sám za pravdu a dobro vyhlasuje? Nejednajú-li proti vlastnej prirodzenosti ľudskej, keď schválne uvrhujú sa do duševnej temnosti? — keď nedajú sa viesť zdravému rozumu, ale svedoli a naruživosti? Škoda veru pri mnohých ľuďoch, že jich Boh obdaril tým vznešeným svetlom rozumu, keď ho nevynakladajú k tomu, aby činili dobré, ale aby chytráctvom svojim vynajšli spôsoby, ktorýmiby učinili zlé. Oni nenávidia svetlo rozumu a milujú tmu, keď schválne proti nemu jednajú. Darma jim rozum hovorí: „Čo chceš, aby ti jiní činili, učiň i ty jim. Čo nechceš, aby ti jiní činili, nečiň ani ty jim.“ Darma jim hovorí rozum: „Čo nenie tvoje, nechaj ležať. Čo náleží jinému, navráť. Čo si druhého oškodil, nahraď.“ Darma mnohým hovorí rozum: „Boh je všade prítomný, a pred ním ani to srdce tvoje nenie tajné. Ukryť môžeš seba a myšlenie svoje pred ľuďmi, nie však pred Bohom vševidúcim a vševedúcim.“ Darma mu hovorí rozum: „Človek je povznesený nad nerozumnú zver a s jeho dôstojnosťou nesrovnáva sa, aby sa oddával vždy

a všade len tomu, čo ľahodí telu a pochlebuje telesnosti.“ Darmo mu hovorí rozum: „Spoločnosť ľudská a bezpečnosť i jeho samého nemohľaby obstať bez práva a zákona, bez poslušnosti a plnenia povinností.“ Darmo toto a podobné veci pripomína mu rozum: on schválne odvrhuje od seba a zahasuje v sebe to svetlo, lebo v prevrátenosti a zlosti svojej vôle miluje viac temnosť duševnú nežli svetlo. — Chovajú-li sa ľudia nevďačne, ba nepriateľsky proti prirodzenému svetlu rozumu, tým nevďačnejšie a nepriateľskejšie chovajú sa proti zjavenému svetlu Božiemu, proti sv. náboženstvu, a to buď z ľahostajnosti a nebdalosti, alebo z pýchy a nadutosti. Darmo jim Pán Ježiš privoláva: „*Ja som svetlo sveta; kto mňa nasleduje, nechodí vo tme*“ (Ján 8, 12.). Čo z týchto slov nasleduje? zajiste len to, že kto nenasleduje Ježiša, je vo tme. Predca však čo sa deje? To, na čo sebe už za svojej doby sťažoval P. Ježiš: „*Svetlo prišlo na svet, a ľudia milovali viac tmu nežli svetlo*“ (Ján 3, 19.). Ano za našej doby ešte viac sa pácha. Sú ľudia bohazpustlí, ktorí v pýche a nadutosti svojej svetlo Pána Ježiša opovažujú sa nazývať tmou, a svoju tmu nevery svetlom. Nenie, nenie tej horlivosti, aby ľudia hľadeli obznamovať sa s tým svetlom P. Ježiša, a preto ani neváža si ho; lebo je známou pravdou, že kto čo nepozná, to si ani vážiť nevie. Jedni z ľahostajnosti a netečnosti ani nechodia na slovo Božie ani nečítajú náboženské knihy, aby sa obznámili s učením a prikázaním P. Ježiša: je teda div, že sú v nevedomosti a duševnej temnosti? Jiní vo svojej pýche a nadutosti namýšľajú sebe, že sú oni múdri a učení, tak že nepotrebujú od nikoho, ani od Syna Božieho a jeho námestníkov byť poučovaní: je teda div, že pohrdajú nebeským učením Ježiša, s ním sa neobznamujú a dľa neho ani nemyslia ani nežijú?

O, kéžbysme uznali nešťastie tých, ktorí milujú viac tmu nežli svetlo! Kéžbysme uznali, jak hriechne jedajú, ktorí hľadajú a vynakladajú nočné hodiny k nepravosti, nemravnosti a k zločinom! Kéžbysme uznali i to, jak nemúdre a hriechne jedajú, ktorí v duševnej temnosti buď nebdajú alebo si zalubujú, ľahostajne alebo pohrdave chovajúce sa k svetlu Pána!

Daj, o Pane Ježišu, abysme vždycky jako vo dne poctive chodili (Rim. 13, 13.) a teba nasledujúce ta k nebeskému svetlu nekdy sa dostali. Amen.

3.

Vyhýbaj príležitosti k hriechu!

„Riekla Petrovi dievka vrátna: Niesi-li i ty z učeníkov človeka tohoto? On riekol: Niesom.“ Ján 18, 17.

O, tá zkazenosť vôle ľudskej! K dobrému je človek zpozditý, k zlému rýchly a ochotný. Nehľadajme o tom dlho príklady; máme jich i vo sv. evanjeliume. Keď jeden chudobný človek šiel o pól noci k priateľovi svôjmu a klopal mu na dvere, volajúc: „Požičaj mi tri chleby; lebo priateľ môj prišiel z cesty ku mne, a nemám, čo bych mu predložil!“ takú dostal zňútra odpoveď: „*Nebuď mi obtížnym! dvere sú už zavrené, a dietky moje sú so mnou v izbe: nemôžem vstať a dať tebe*“ (Luk. 11, 5—7.). Tak bolo tam, kde sa o to jednalo, aby bolo preukázané dobrodenie chudobnému. Opak toho spozorujeme v Jerusaleme.

Stojí tam jeden osvetlený dom, ačkoľvek je už hlboko do noci; je to dom najvyššieho kňaza Annáša. Ačkoľvek už dávno svržený bol z tej hodnosti, predca mal veľký vliv na skutočného najvyššieho kňaza Kaifáša, lebo bol svokrom tohoto. Búrenie proti Kristu Pánu a zajatie jeho v zahrade getsemanskej bolo hlavne jeho dielom. On teda v nočnú hodinu číha jako hladný vlk na to okamženie, v ktorom ozbrojený zástup privleče pred neho nevinného bäránka, Ježiša Krista. Keby sa jednalo o preukázanie dobrodenia blížnemu, nenasadzovalby k tomu nočnú hodinu: ale že mu záleží na tom, aby svoju pomstu vylial na nenávidenom nevinnom Ježišovi, hotový je i k bezosnej noci. Už dočíhal sa koristi, lebo praví evanjelista: „Priviedli ho najprv k Annášovi“ (Ján 18, 18.).

No prv nežli pohliadneme na Pána Ježiša pred Annášom, obráťme zrak na to, čo sa prihodilo v dome Annášovom so sv. Petrom.

Keď ozbrojený zástup vliekol Ježiša Krista do mesta Jerusalema, Peter šiel za ním. V jeho svedomí ozýval sa hlas: Petre, nechod k ohňu, aby si sa nepopálil! Zdáliž si zapomnel, že ti pravil Ježiš: „*Kam ja idem, nemôžeš nyní za mnou ísť?*“ Zdáliž si zapomnel, že pri svojom zajatí v zahrade getsemanskej pravil k ozbrojenej luzi: „*Jestliže mňa hľadáte, nechajte týchto (učenníkov mojich) odísť?*“ Nepoznávaš z týchto slov, že nenie vôľa Pána Ježiša, abys šiel za ním a vystavoval sa nebezpečenstvu? Apoštol Peter, spoliehajúc sa na svoju silu a statočnosť, nevšímal si toho hlasu: ale čo sa stalo? Keď vstupoval do domu najvyššieho kňaza, riekla mu dievka vrátna: „Niesi-li i ty z učenníkov človeka tohoto?“ A hľa, ten zmužilý a v seba dôverujúci Peter, prestrašený otázkou jednej devočky, zaprel Pána svojego a riekol: „Nie som.“ O ten nadšený a zmužilý Peter jak krehkým a slabým sa byť dokázal.

Pád sv. Petra stal sa nám na výstrahu, abysme vyhýbali nebezpečenstvu, v ktoromby sme padnúť mohli. Výstraha tá síce platí nám všetkým, avšak dnes chcem ju pripomenúť zvláštne našim kresťanským mládencom, abych uchránil ich pred prvým pádom; lebo keď sa kameň jedenkrát odtrhne od skaly, málo kedy sa zastaví, ale obyčajne letí dial a dial dolu, snáď i do hlbokkej prepasti.

Kresťanský mládenče! jestli je ti milý pokoj srdca, vzácne poctivé meno a drahý mládenecký venec,

vyhýbaj príležitosti k hriechu!

Človek stojí v prostredku medzi anjelmi a zvieratami. Čím viac odďaluje sa od života zveracieho, tým viac približuje sa k anjelom, praví sv. Cyrill, apoštol Slovanov. Toto približovanie sa k anjelom záleží zvláštne v zachovávaní panickkej čistoty; lebo táto činí mládenčov a panny podobných anjelom, o ktorých praví Pán Ježiš, že sa ani neženia ani nevydávajú (Mat. 22, 30.). Preto cirkev sv. má zvláštne zaľúbenie nad svojou mládežou, ale má spolu i starostlivé oko nad ňou, aby sa vo svojej poctivosti zachovala. Ona dobre znajúc, že mládež ten poklad má v krehkej nádobe (II. Kor. 4, 7.), dáva mládencom a pannám napomenutie, aby vyhýbali každej príležitosti a nebezpečenstvu, kdeby o vznešený poklad poctivosti prísť mohli. Preto dľa vôle cirkve sv. dnes jednať budem, keď menovite každému kresťanskému mládenčovi položím na srdce: Vyhýbaj príležitosti k hriechu!

Keď tebe, kresťanský mládenče, privolávam: Vyhýbaj príležitosti k hriechu; neber to za výraz nedôvery k tvojej dobrej vôli, ale za výraz starostlivosti o teba, abys z vlastnej skúsenosti nenaučil sa, že príležitosť učiť môže hriešnika i zo svätého; lebo i sv. písmo praví: „*Kto miluje nebezpečenstvo, zahyne v ňom*“ (Sir. 3, 27.). Vyhýbaj teda schôdzkam, zvláštne osamoteným schôdzkam s osobami druhého pohlavia, a to majúc ohľad i na seba i na takú osobu i na ľudí. Vyhováraš-li sa, ver, že pochybené a daromné je vyhováranie tvoje.

a) Známa je mi vyhovorka, ktorú mnohí prednášajú, hovoriac: „Ja do toho domu nevstupujem zo zlého umyslu, tak že mi hriech ani neprijde na myseľ; a srdce moje je v bázni Božej tak utvrdené, že cítim v sebe dost sily, abych nepadol.“ Ver, že opovážlivá a daromná je vyhovorka táto, ktorou sám seba klameš. I Peter mal srdce svoje v láske k Pánu Ježišovi utvrdené a cítil v sebe zmužilosť: a predca padol. Ja verím, že nechceš zhrešiť: ale nechceš zhrešiť, predca však príležitosti k hriechu sa nevarovať, je veľkou opovážlivosťou. Buď sám sudcom slov tvojich. Čoby si súdil o tom, ktorýby riekol: „Nechcem, abych bol okradený,“ pri tom však vo dne i v noci nechalby svoj príbytok otvorený? Čoby si riekol o tom, ktorýby povedal: „Nechcem, abych žížnil,“ pri tom však nevarovalby sa slaných pokrmov? Čoby si riekol o tom, ktorýby povedal: „Nechcem sa popáliť,“ pri tom však s ohňom by sa hral? Podobne i ty hovoríš: „Nechcem hrešiť,“ pri tom však nevyhýbaš nebezpečnému ohňu, ktorý v tebe môže nečisté myšlenky a zlé žiadosti podpáliť. Nie si ty, milý môj, ani tak bohabojný, jako David; ani tak múdry, jako Šalomún; ani tak silný, jako Samson: keď tých príležitostí uviedla k pádu, nemôže i teba? Naša telesnosť je podobná ohňu, a zlá príležitosť oleju: prečo — praví svätý Hieronym — ohňu našej telesnosti dodávame oleja (Ep. ad Eust. de virg.)? zdáliš sme jisti toho, že okenkom našich očí a našich uší nevlúdi sa hriech do mysle a srdca nášeho? Sv. Ján zlatoustý vykladajúc ten zázračný dej, že traja mládenci babilonskí, do horiacej peci uvržení, nepopálili sa, praví: „Väčší ešte bolby zázrak ohňom chlipnosti nebyť popáleným“ (Hom. 62. in Gen.).

b) Jestli hovoríš, že ty pri takej schôdzke a návšteve necítiš pokušenie: čo ti na to odvetiť? Možné je to, ale príliš neuveriteľné. Dajme tomu, že ty necítiš v sebe pokušenie: ale zdáliš si jistý i o tom, že nedávaš príležitosť k pokušeniu tej osobe, ktorú navštevuješ? zdáliš tvoje smelé pohľady a lichotivé reči nemôžu sa stať ohňom, ktorý v druhom srdci snadno podpáli nečisté myšlenky a žiadosti? Týmto spôsobom stávaš sa podobný tomu, ktorý jinému dáva do rúk meč sám proti sebe: kto vie, zdáliš nepadneš pod ním? Ľahko môžeš zavdať príčinu i tomu, že tá, ktorá bola počestnou dôvernou, stane sa nebezpečnou svodnicou; tá, ktorá sa k tebe stydlive a poctive chovala, snáď bude snovať úklady proti tvojej poctivosti. Kto vie, zdáliš tie úklady spozoruješ a útekem sa spasíš, jako nekdý čistotný Josef v dome Faraonovom?

c) Každému človeku záleží na dobrom mene a na chvalitebnej povesti; lebo i sv. písmo praví: „*Lepšie je meno dobré, nežli bohatstvo veľiké*“ (Prísl. 22, 1.). Chceme-li ale zachovať si ten dobrý a vznešený poklad, nesmieme dať príležitosť k tomu, abysme utratili dobrú povest svoju. Nehovor nikdy, mládenče kresťanský: „Čo mňa po jazykoch ľudských?“ lebo na to ti odpovedá sv. Pavel: „(Buď) *bez úhony, aby ten, ktorý je z protivnej strany, stydel sa*

(hovoríť zle o tebe), *nemajúc čo zlého mlúviť o nás*“ (Tit. 2, 8.). Pravda, že ľudia majú zlé jazyky, tak že i ten nevinný býva pomlúvaný: ale práve preto máme byť opatrní, abysme neprišli na zlé jazyky. Ty len vtedy budeš oprávnený povedať: „Čo mňa po jazykoch ľudských,“ keď svojim podozrivým chovaním nepoložíš sa sám na zlé jazyky. Zajiste — dľa slov sv. Augustína — nielen preto zle činiš, že skrze návštevy tvoje vydávaš sa v nebezpečenstvo, ale i preto, že dávaš iným zlý príklad (Ser. 250. de temp.). Možno, že sa pri návšteve poctive zachovávaš, ale tvoje časté návštevy vezmú sa v podozrenie. Uvidia-li ťa často do domu vchádzať a z domu vychádzať, nebude to bez pohoršenia jiných, a tak — jako praví sv. Ján zlatoustý — bár i vôľa tvoja nenie zlá, však nič menej podozrenie je zlé (Hom. 44. or. imp. in Mat.); a nielen že toto podozrenie uvalíš na seba, ale do neho uvedeš i tú osobu, ktorú navštvuješ. Oba budete posudzovaní, oba príjdete na jazyky ľudské. Čo si bude o vás myseľ tá rozbujnelá mládež? zajiste to, že podľa seba bude súdiť i vás. Čo si budú o vás mlúviť ľudia zlí? zajiste i také veci, na ktoré ste snáď ani z ďaleka nepomysleli.

O vezmi si teda k srdcu to napomenutie: „Vyhýbaj príležitosti k hriechu,“ abys potom nemusel s nárekom činiť si výčitku: „Prečože som nevyhýbal príležitosti k hriechu.“ Maj pred očima hrozný pád sv. Petra, ktorý spoliehajúc sa na seba vystavil sa nebezpečenstvu a padol, hrozne padol, zaprel nebeského Majstra svojeho. On zmužilý prišiel do strachu pred hlasom slabej vrátnej. Tak i ty nespoliehaj sa sám na seba a nedôveruj príliš tvojej bohabojnosti a statočnosti, abys nebol zahanbený. „Kto sa nechce varovať podozrelej známosti — praví sv. Augustín —, skoro padne v záhubu“ (Ser. 150. de temp.). Žiaden nestal sa na jedenkrát veľkým hriešnikom; počiatok býva obyčajne nepatrným. Jak ľahko pri tvojich návštevách môže v srdci tvojom, dosavaď nevinnom, vzniknúť iskra nečistých myšlienok a chlipnej žiadosti; a nevieš, že i z malej iskry povstáva veľký požiar?

O sv. Anjelu strážcu! bdí nad našimi kresťanskými mládeňcami a nedopusť, aby vydávali sa v nebezpečenstvo, pri ktoromby si trnul, snáď i zalkal nad porušenou, nad ztracenou nevinnosťou jejich. Pros, aby jich Boh zachoval čistých pre časnosť a večnosť. Amen.

4.

O učení a učeníkoch Ježišových.

„Otázal sa najvyšší kňaz Ježiša o učeníkoch a o učení jeho.“ Ján 18, 19.

Dnes vstupujeme do domu Annášoveho, kam ozbrojený zástup priviedol sviazaného Pána Ježiša z getsemanskej zahrady. Vidieť z toho, že jatie Pána Ježiša bolo hlavne dielom Annášovym, lebo jinač nebolby býval k nemu vedený. Pán Ježiš teda nalezá sa v dome, kde sa prvá všestranná nezákonnosť pácha proti nemu; ano nezákonnosť. Annáš nebol skutočným najvyšším kňazom, lebo bol nedávno svržený z tej hodnosti, a tak nemal žiadneho práva, pohnať Pána Ježiša pred seba. Bola noc, a zákonom zakázano bolo v noci vyslychať a súdiť: teda Annáš jednal proti zákonu, pohnav Pána Ježiša pred seba. Annáš, čo

z hodnosti svržený, nemal práva sudcovského, a tak proti právu a zákonu nadstrčil sa za nepovolaneho a neoprávneného sudcu.

Keď sa Mojžiš vložil medzi dvoch rozvadených židov, jeden z nich pravil k nemu: „*Kto ta ustanovil kniežatom a sudcom nad nami*“ (II. Mojž. 2, 14.)? Tým oprávnenejší bol Pán Ježiš povedať k Annášovi: „*Kto ta ustanovil sudcom nado mnou?*“ Neučinil však to Pán Ježiš, aby tým nepopudil Annáša a neprilial nebezpečného oleja na oheň, ktorým horelo pomstychtivé srdce Annášovo. Ano, ačkoľvek Pán Ježiš pred nezákonným sudcom stál, neodoprel mu odpoveď. Keď sa „otázal najvyšší kňaz Ježiša o učeníkoch jeho a o učení jeho,“ odpovedal mu: „*Ja som zjavne mluvil svetu; ja som vždycky učieval v škole a v chráme, kde sa všetci židia schádzajú, a tajne nič som nemluvil. Čo sa mňa pýtaš? Pýtaj sa tých, ktorí slyšali, čo som im mluvil; hľa, tí vedia, čo som ja mluvil*“ (Ján 18, 20.). Pán Ježiš preto tak odpovedal, lebo bol si toho povedomia, že jeho učenie je svätou nebeskou pravdou, tak že učenie jeho za sväté a pravdivé vyznať musia všetci tí, ktorí ho boli slyšali.

Keby sa bol Annáš s dobrým úmyslom dopytoval na učenie a učeníkov Pána Ježiša, zaslúžilby ovšem len chválu: ale, bohužial, činil to zo lsti a úkladu. My neučiníme tak, ale s dobrým úmyslom chceme jednat

o učení a učeníkoch Ježišových.

V jakom smysle chceme rozjímať o učení a učeníkoch Pána Ježiša, obsaženo je v tej odpovedi, ktorú dal on sám Annášovi: že a) učenie jeho nenie tajné a pokútne, ponevác sa zjavne hlása v škole a chráme; b) učeníci jeho vedia, čo on učil.

a) Jako Pán Ježiš, obcujúc na zemi, učil vo škole a v chráme: tak učiť neprestáva doteraz v kresťanskej škole a v kresťanskom chráme, nie síce osobne a v tele svojom, ale skrze svojich námestníkov a v Duchu svojom. „*Učte všetkie národy!*“ pravil k apoštolom a jich nástupcom, kňazom nového zákona, dodajúc: „*Hľa, ja s vami som až do skončenia sveta*“ (Mat. 28. 20.). Jejich učenie nenie jejich, ale toho, ktorý jich poslal, Krista, ktorý tak o nich pravil: „*Kto vás slyší, mňa slyší; a kto vás opovrhuje, mňa opovrhuje*“ (Luk. 10, 16.). Skutočne aj kňazi nového zákona dľa príkladu Pána Ježiša zjavne mlúvia svetu, a nemlúvia tajne; oni mlúvia

1. v škole kresťanskej; hovorím „v škole kresťanskej,“ lebo len takú školu uznať môže za svoju jako cirkev tak i kresťan. Škola, kde nenie zastúpená cirkev a kde sa nevyučuje mládež v duchu Kristovom, není školou kresťanskou; a taková škola spolu tiež nenie pre mládež kresťanskú. Na školu, z ktorej netečnosť a ľahostajnosť kresťanov vytvorila cirkev, darmoby kto napísal slova Pána Ježiša: „*Nechajte maľučkých ku mne prísť*“ (Mar. 10, 14.). Nech si ľudia jakokoľvek namýšľajú, že škola nekresťanská je školou jakejsi osvety, klamú seba, lebo tam, kde sa nevyučuje pravde Kristovej a kde sa veda neprednáša v duchu Kristovom, tam nenie toho nebeského svetla, ktoré prišlo z neba na svet a má osvecovať každého človeka, prichádzajúceho na tento svet (Ján 1, 9.). Len v škole kresťanskej učí Ježiš Kristus mládež kresťanskú skrze kňaza (katechetu) tým najvznešenejším a najpotrebnejším pravdám, pravdám kresťanským, aby z mládeže, z týchto útlých bäránkov, staly sa verné a bohabojné ovečky nebeského Pastiera, Krista. Pravda, že kňaz pri jiných

povinnostach cirkevných, nenie v stave plniť celý úrad učiteľský: preto učiteľ má byť jeho pomocníkom v kresťanskom vychovávaní kresťanskej mládeže. Učiteľ kresťanskej školy musí byť kresťanským učiteľom, aby nevychovával mládež, sebe od kresťanských rodičov sverenú, len pre tento svet, ale i pre život večný; aby svetáckym jednaním svojim neboril, čo kňaz v mene Pána Ježiša vystavil. Veru, veru smutné sú tam výhlady pre budúcnosť, kde sa učiteľ nesrovnáva v duchu Kristovom s kňazom a s cirkvou svätou. Preto tiež cirkev svätá múdro požaduje, aby i učiteľ, keď býva uvedený do školy kresťanskej, verejne v chráme učinil „vyznanie viery;“ lebo i cirkev i obec chce byť ubezpečená o tom, že ten, ktorému sa má sveriť mládež kresťanská, je pravoverným kresťanom, a že v tom duchu vychovávať bude i mládež nielen pre časnosť, ale i pre večnosť blaženú.

2. Tým hojnejšie je vyučovanie kresťanov v chráme; lebo — jako sv. Pavel užíva to podobenstvo — mládeži podáva sa v škole len mlieko, jako maľučkým, odrastlým ale podáva sa v chráme pevný pokrm, jako dospelým (I. Kor. 3, 2.). Čo je škola pre mládež, to je chrám pre dospelých. Sú pravda, ktorí si myslia, že učenie je len pre mládež: ale títo sú vo veľkom omyle. Zdáliž pravil Ježiš k apoštolom: „Učte len maľučkých?“ Neprikázal im: „*Učte všetky národy?*“ Kňaz ovšem poslaný je vyučovať i mládež, aby v jej ešte nepokazenom srdci ujaly sa pravdy Božie: ale zdáliž je dosť na stromku, aby sa ujal? nemusí-li byť i ďalej pestovaný, aby nevyhynul, rástol a ovocie prinášal? Zle, zle by to stálo so sv. náboženstvom a mravnosťou, keby náboženské vyučovanie obmedzené bolo len na nedospelý vek. Ten, ktoby tak činil, vydalby o sebe svedectvo, že nepozná povahu mládeže. Mládež je obyčajne ľahkomyselná a nezná uvážiť, jak vznešené, užitočné, ba i potrebné sú tie pravdy sväté, ktoré sa jej prednášajú. Mládež nemá ešte tak vyvinutý rozum, aby pochopila a do mysle i srdca si zaštepila to, čo sa jej v škole predkladá: chrám teda musí byť tou pokračovacou školou, kdeby sa ďalej stavalo na tých počiatočných známostach, ktoré sa v škole prednášaly. Preto i cirkev sv. nielen prísne nakladá kňazom, k tomu ustanoveným, aby vyučovali mládež, ale i aby aspoň po nedelách a sviatkoch vyučovali dospelých. Jako tedy Kristus Pán pravil sv. Petrovi: „*Pas bäránky moje*“ a „*Pas ovce moje*“ (Ján 21, 15—17.): tak k duchovnému pastierstvu náleží vyučovanie i bäránkov, t. j. mládeže; i oviec, t. j. dospelých kresťanov. Všetci, i malí i veľkí majú byť učenníkami Ježiša, a to opravdivými učenníkami Ježiša.

b) Poznali sme doteraz miesto, kde Ježiš Kristus učí skrze námestníkov svojich; poznajme nyni učenníkov jeho. Pri školákoch na to pozorujeme, jako chodia do školy a jako sa chovajú: to platí i o učenníkoch Pána Ježiša čili o ovečkách jeho.

1. Nebeský učiteľ sveta, Ježiš Kristus, najradšej menoval sa pastierom a učenníkov svojich ovečkami, a praví o nich: „*Ovce hlas jeho slyšia*“ a „*ho nasledujú, lebo znajú hlas jeho: cudzieho však nenasledujú, ale utekajú od neho*“ (Ján 10, 3—5.). Takými sú opravdiví kresťania, opravdiví učenníci Pána Ježiša; radi a horlive slyšia slovo Božie, a vyhýbajú tým, ktorí jich odvádžajú od slova Božieho a od svätej pravdy. Jako tá ovečka, vedená pastierom svojím na zdravú pašu, nielen zostáva pri živote, ale sa i soslňuje: tak i dobrý

kresťan skrze slovo Božie; lebo praví Pán Ježiš: „*Amen, pravím vám, kto slyší slovo moje a verí tomu, ktorý mňa poslal, má život večný* (Jan 5, 24.). *Ja som prišiel, aby* (ovce moje) *maly život, a hojnejšie (ho) maly*“ (Ján 10, 10.). Nedokazuje to i skusenosť každodennia? Tí, ktorí usilovne a horlive slyšia slovo Božie, nielen si vysoko cenia sv. náboženstvo, ale sú i bohabojného a čnostlivého života: tí, ktorí nenavštevujú slovo Božie, chladnú vo viere a čím ďalej upúšťajú od bohabojnosti a krásnych mravov kresťanských. Záleží-li vám teda na tom (jakožeby aj nemalo vám na tom záležať?), záleží-li vám teda, pravím, na tom, abyste kráčali vo svetle a po pravej ceste k večnému spaseniu, buďte usilovnými učeníkmi svojeho nebeského Majstra, Krista Ježiša; usilovne navštevujte slovo Božie. Nikdy buď z netečnosti alebo z nadutosti nenamýšľajte si, že vám slyšanie slova Božieho nenie potrebné alebo aspoň užitočné. Pravdy sv. náboženstva sú tak početné a rozsiahle, tak vysoké a hlboké, že má človek pres celý svoj život dosť čo o nich rozjímať. Platí-li o dobrom kňazovi, že sa učí až do hrobu: čo mámo povedať o svetskom človeku, ktorý pri jiných starostach a pri hluku sveta sotva v ten nedelňý a sviatočný deň stihne k rozjímaniu o vecach náboženských?

2. Jako pri školákoch hľadáme i na jejich chovanie sa mimo školy; tak svet hľadá i na náš život, a často dľa života nášeho posudzuje i naše sväté náboženstvo. Preto praví Kristus Pán: „*Po tom poznajú, že ste učeníkmi mojimi, budete-li mať lásku jeden k druhému*“ (Ján 13, 35.). Takými boli prví nábožní kresťania, o ktorých svedčí sv. písmo: „*Množstvo veriacich bolo jedným srdcom a jednou dušou*“ (Sk. Ap. 4, 32.). Nielen pokoj a svornosť má panovať medzi nami jako medzi ovečkami jedného dobrého pastiera nebeského, Krista, a jako medzi dietkami jednej matky, cirkve, ale i vzájomné preukazovanie lásky skrze skutky buď telesného alebo duchovného milosrdenstva. Z takého krásneho ovocia najpatrnejšie pozná svet dobrotu toho stromu, toho náboženstva, ku ktorému sa priznávame. Z toho pozná svet, že ten strom, ktorý tak kvitne čnosťami a tak dobré ovocie prináša, pochádza z neba, pochádza od Syna Božieho.

Keď teda Pán Ježiš doteraz učí v škole kresťanskej, posielajte k nemu dietky svoje. Keď Pán Ježiš doteraz učí v chráme, shromažďujte sa usilovne k slovu Božiemu. Buďte verní jeho učeníci, ktorí nielen ochotne ho slyšia, ale i v láske svätej nasledujú. Tak sa stane, že jako dobré ovečky Ježiša dostanete sa nekdy z tohoto jeho časného stáda do večného ovčince. Amen.

5.

O prenasledovaní.

„*Jeden zo služebníkov dal poliček Ježišovi.*“
Ján 18, 22.

Dvanáste stololetie uvalilo smutné časy na Anglicko, keď kráľ Henrik II. vydal zákony protiviace sa vážnosti a prospechu cirkve; uderil však na jedného rázneho muža, ktorý jako pevná a neustupná skala zprel sa chůtkam kráľovym. Neobmáknilo ho ani žalárovanie ani vyhostenie z vlasti. Bol to Tomáš, biskup z Kantuarie a spolu kancellár kráľovský. Viac mu platil prospech cirkve Kristovej,

nežli priazeň kráľova. Netreba dokladať, že ho kráľ nenávidel: avšak nikto netušil, že svätý zápas biskupov skončí palmou mučenníckou. Stalo sa, že kráľ vypustil z úst to neopatrné slovo: „Pre jedného kňaza nemám v krajine pokoja.“ Kráľovskí podlizači teda, aby sa v tom zavďačili kráľovi, 29. dec. 1171, vrátili sa do biskupského chrámu, kde biskup odbavoval večerňu (nešpory). a zavraždili Tomáša pred sv. oltárom. Hľa, to sú v stave učiniť pochlebníci a podlizači, aby si získali priazeň veľkých tohoto sveta! Nečo podobného stalo sa už predtým s Pánom Ježišom v dome Annášovom.

Keď sa Annáš bez práva dopytoval Ježiša na učenie a učeníkov jeho, Pán Ježiš jak múdre tak pokorne odvetil: „*Ja som zjavne mluvil svetu; ja som vždycky učieval v škole a v chráme, a potajomne som ničoho nemluvil. Čo sa pýtaš mňa? pýtaj sa tých, ktorí mňa slyšali* (, o tom), *čo som im mluvil*“ (Ján 18, 20). Zajiste múdra to a pokorná odpoveď. Zdaliž mal Pán Ježiš vystúpiť jako žalobník proti sebe samému? Nenahliadol-li Pán Ježiš, že Annáš s dobrým úmyslom nedopytuje sa na jeho učeníkov a na jeho učenie? Predca však bez výtky a urážky, kľudne a pokorne odpovedal Pán Ježiš i tomu nehodnému Annášovi. A čo sa stalo tomu jeho kľudu a tej jeho pokore? „*Jeden zo služebníkov (Annášovych) dal poliček Ježišovi, reknúc: Takli odpovedáš najvyššiemu kňazovi?*“ Nenie-li to drzosť hrozná a veľiká? služebník, pred očima pána svojho, u prostred hlavných kňazov, aby sa zavďačil svojemu pomstichtivému pánu a prítomným hlavným kňazom, opovažuje sa pozdvihnúť prehriešnu ruku a poličkuje nevinného Ježiša! „Zdeste sa nebesa, ztras sa zem, zbúr sa more, padajte hviezdy s hora — volá sv. Ján Zlatoustý —: Kráľ slávy je poličkovaný!“

Desíme sa ovšem i my nad tým tupením a urazením Pána Ježiša: ale desiť sa neprestávajme, ponevác opovážlivé poličkovanie Syna Božieho ešte dosaváď neprestalo. Pochybujete o tom? Neznáte-li, že čo sa deje jeho učeniu a jeho učeníkom, to on tak považuje, jakoby sa to jemu samému dialo (Mal. 25, 40.)? Osobne sa ovšem nepoličkuje na tele, ale sa poličkuje, kedykoľvek tupené býva jeho sv. učenie a kedykoľvek prenasledovaní bývajú blížni pre vieru a bohabojnosť, nevinne a nespravodlivo. Že je tak, presvedčíme sa z tohoto rozjímania, ktoré jednať bude

o prenasledovaní Ježiša.

Poličkovanie Pána Ježiša v dome Annášovom podobné je tomu

a) prenasledovaniu, ktoré trpelo a trpí nebeské učenie Pána Ježiša Krista, lebo tupenie a prenasledovanie jeho učenia nemôže sa jinač považovať, nežli za potupenie a prenasledovanie samého seba. Jako maliar alebo ktorýkoľvek umelec považuje to za potupenie svojej osoby, keď kto tupí jeho obraz a umelecké dielo: tak i potupa a prenasledovanie kresťanského učenia padá na samého jeho pôvodcu, na Pána Ježiša. „*Kto vás slyší, mňa slyší* — praví Kristus Pán apoštolom —; *a kto vás opovrhá, mňa opovrhá*“ (Luk. 10, 16.). Jako sa kto chová k učeniu Pána Ježiša, to má takú povahu, jakoby sa kto choval k samému jemu. Tí, ktorí zlahčujú a od seba odstrkujú, tupia a posmieľajú prekrucujú a zlomyseľne zpotvorujú nebeské učenie Ježišovo, poličkujú a prenasledujú samého Pána Ježiša. Ach, a koľko je takých ľudí na svete! jedni to činia rúhavým slovom alebo pohoršivým príkladom, druhí protináboženskými

spisami, ba už i obrazami. Lžou napádať a potvornými obrazmi (karikatúrami, paskvílami) zlahčovať a zneuctovať človeka, pokladá sa za nečestné potupenie človeka: teda podobné zlahčovanie a zneuctovanie Syna Božieho nemá sa považovať za lotorské a rúhavé napádanie jeho? Verím, môj milý kresťane, že sa hrozíš toho: ale viac menej nemáš podiel i ty sám na tom? Ovečky od cudzieho, ktorý nenie jejich pastierom, utekajú, — praví Ježiš (Ján 10, 5.): činiš to i ty? vyhýbaš nevercom a tupiteľom Ježiša, nebeského svojeho pastiera? neposlúchaš jejich rúhavé reči, neprijímaš jejich diabolské rady, nepodporuješ a nečítaš jejich nemravné a protikresťanské spisy? Mlčíš, keď rúhavý svet poličkuje Ježiša, ba snáď svojimi nemravnými a protináboženskými rečami viac menej i sám poličkuješ toho Krista, po jehož mene nazývaš sa Kristianom.

b) Poličkovaním Ježiša bolo a je, čo trpeli a trpia kresťania pre Pána Ježiša, lebo on prenasledovanie kresťanov tak považuje, jako prenasledovanie samého seba. Ježiš Kristus je hlavou toho tela, ktorým je cirkev. Jako hlava cíti bolesť, keď trpí nektorý úd tela: tak to, čo trpí ktorýkoľvek kresťan, ktorýkoľvek úd cirkve svätej, trpí sám Pán Ježiš. O tom pochybuješ? čítaj Skutky Apoštolské! Keď rozzúrený Šavel tiahol do Damašku, aby tam okovami viazal a odtiaľ do žalárov jerusalemských vláčil ubohých kresťanov, jakýže hlas slyšal z neba? „*Ja som Ježiš, ktorého prenasleduješ*“ (Sk. Ap. 9, 5.). Tak teda Pán Ježiš považoval a považuje prenasledovanie kresťanov pre náboženstvo za prenasledovanie seba samého. Tie knihy, ktoré opisujú útrapy a muky sv. apoštolov a mučeníkov, sú teda svedectvom nielen toho, čo oni trpeli pre Pána Ježiša, ale i toho, čo trpel sám Ježiš v osobe apoštolov a mučeníkov. Čože chceli tí tyrani a mučitelia ubohých kresťanov docieľiť iného, nežli potlačenie a zhubenie mena Ježišoveho a tak samého Ježiša? My ovšem nežijeme v tých krajinách, kde ešte za našej doby teče nevinná krev tých, ktorí sa k Pánu Ježišu priznávajú: ale niesme docela bez prenasledovania kresťanov. Nezúri proti kresťanom verejný krvavý meč, ale zúri potajomne i verejne ten meč, o ktorom praví David: „*Jazyk jejich je meč ostrý*“ (Žalm 56, 5.). Sú, potajomne i verejne spoločnosti, ktoré mravne ubíjajú kresťanov, odstrkujú z verejného účinkovania tých, ktorí sú vernými učenníkmi Ježiša, vernými synami cirkve, statnými zastavateľmi kresťanstva proti nemravu, bludu a nevere. Viem, môj milý kresťane, že to sám nečiniš: ale ver, že to mnohokrát činiš skrze jiných, skrze ľudí od Boha odpadlých a zášťou proti kresťanstvu vedených, keď ich reči poslúchaš, rady prijímaš, ba jich za groš a hlt i svojim hlasom podporuješ. Daromné je bedákanie na klesanie kresťanstva, keď kresťania nechávajú padnúť stĺpy jeho; opúšťajú mužov rázu kresťanského.

c) Poličkovaním Ježiša je prenasledovanie pobožných a bohabojných kresťanov; a toto prenasledovanie nenie za našej doby zriedkavosťou. Nielen že sa v cestu pobožného života kladú všelijaké prekážky, ale bohabojní i pre svoju bohabojnosť podstúpiť musia rozličné urážky. Koľko je pánov, predstavených, majstrov a hospodárov, ktorí považujú svojich služebných, podriadených, tovaryšov a učňov, sluhov a čelaď len za otrokov, kúpených k jarmu, nehodných ohľadu a lásky, keď im ani toho času k povinovým službám Božím a sv. sviatosťam nepopúšťajú! O takých čeladných otcoch vzhľadom na chrám Boží, dajú sa povedať trefné slova Pána Ježiša: „*Zavierate kráľovstvo nebeské pred*

ľudmi; lebo sami vy ta nevchádzate, ani tým, ktoríby (ta) voišť chceli, vchádzať dopúšťate“ (Mat. 23, 13.). Kolko je tých, ktorí miesto toho, aby chovali úctu k ľuďom pobožným a bohabojným, posmievajú sa z jejich modlitby a pobožnosti, zľahčujú a tupia jich, posudzujú a opovrhujú jich. Hľa, Michol, vlastnia manželka kráľa Davida, posmievala sa z neho, keď plesal okolo archy umlavy (II. Král. 6, 16.), a hlavný kňaz Heli mal bohabojnú Annu, matku veľkého Samuela, za opilú, keď sa vrúcne modlila pred Hospodinom (I. Král. 1, 12—15.). Je pravda, že sa nachádzajú i takí, ktorí buď pokrytsky alebo nemúdre jedajú pri modlitbe a navštevovaní pobožností: ale zdáliž preto má sa odsúdiť a zavrhnúť i uprimná modlitba a múdre navštevovanie pobožností? Nie o všetkých platia slova Krista Pána: „*Ľud tento ustama chváli mňa, ale srdce jejich ďaleko je odo mňa*“ (Maí. 15, 8.). Tým ale, ktorí bez svojho poriadku behajú za každou pobožnosťou, pri tom ale zanedbávajú povinnosti stavu svojeho, i my pravíme s Kristom Pánom: „*Nie každý, kto mi rieka „Pane, Pane,“ vojde do kráľovstva nebeského: ale kto plní vôľu Otca mojeho nebeského, ten vojde do kráľovstva nebeského*“ (Mat. 7, 21.).

d) Poličkovaním Ježiša konečne je utláčanie, trápenie a prenasledovanie každého nevinného človeka, k jakémukoľvek náboženstvu a stavu prináleží, lebo každý je naším bližným. U nás neplatí slovo: „Miluj priateľa svojeho a nenáviď nepriateľa svojeho.“ Nám je každý bližným, buď si priateľ alebo nepriateľ; lebo P. Ježiž prikázal nám: „*Milujte nepriateľov svojich*“ (Mat. 5, 44.). A toto prikázanie viaže nielen nás, ale i židov, pohanov a jakýchkoľvek nevercov, tak že s diablom, nie ale s Bohom držia, ktorí sa domievajú, že nepodlieha hnevu Božiemu a trestu večnému ten, ktorý za nič si nepokladá, keď utláča, sdiera a prenasleduje nevinného k inému náboženstvu, jazyku a k nižšiemu stavu náležajúceho. Beda tým, ktorí nevinnému ubližujú! Beda jim, ktorí len preto mu ubližujú, aby sa zaľúbili jeho nepriateľovi! Ach, koľkokrát sa stáva to i s nevinným; nič im nikdy zlého neurobil a ničím sa proti ním neprevinil: predca však, keď ho jiní tupia a pomlávajú, hneď i oni kydajú na neho hanu a potupu. Zdáliž medzi ľuďmi má platiť to daromné slovo: „Keď príjdeš medzi vrany, krákaj jako ony?“ Beda ale zvláštne sudcom a predstaveným, ktorí pre jakékoľvek náboženské a národné ohľady odstrkujú, utlačujú a prenasledujú nevinných: zlosynom ale prisudzujú pravdu a právo! K vôli lotrom poličkovať nevinného, to je nielen nekresťansky ale i neľudsky.

Zpomätať sa teda, nepoličkujme Pána Ježiša a nedržme s tými, ktorí ho poličkujú, zľahčujúce jeho nebeské učenie a utláčajúce cirkev a jej verné dietky. Nepoličkujme ho skrze potláčanie bohabojného a nevinného, pamätujúce na jeho slova: „*Nakoľko ste to učinili jednomu z bratov týchto najmenších, mne ste to učinili*“ (Mat. 25, 40.). Nečínme zle. Amen.

Nespravodlivé chovanie sa k cirkvi Kristovej.

„Mluvil-li som zle, vydaj svedectvo o zlom; jestli dobre, prečo mňa tepeš?“ Ján 18, 23.

Od Boha odpadlý kráľ Jeroboam dal udelat' dve zlaté telata; jedno postavil na oltár v Bethel, a druhé v Dan. „Nechoďte viac do Jerusalema“ — pravil k Israelským —, abyste sa tam klaňali Bohu. „Hľa, Israelu, bohovia tvoji!“ klaňať sa budete zlatému telatu. Dňa 15. mesiaca 8. učinil slavnosť a sám prišiel do Bethel. Práve pristupoval k oltáru, aby páčil na ňom kadidlo: v tom vstúpil ta prorok Boží a zaprorokoval i proti oltáru i proti kráľovi. Jeroboam rozsrdený pozdvihol ruku proti prorokovi a zakričal: „Chyťte ho!“ Čo ale sa stalo? zdrevenela mu ruka (III. Kráľ. 13, 4.). Nezaslúžil-li to i ten služebník Annášov, ktorý sa opovážil nielen pozdvihnúť ruku proti Kristu Pánu, ale ho i poličkovať? Možné to bolo ovšem všemohúcnosti Pána Ježiša: prečo teda neučinil tak a nerozkázal, aby uschla jeho opovážlivá a rúhavá ruka? Všemohúci bol k tomu Ježiš síce, ale i milosrdný. Chcel, aby sa zпамätoval nad tým, čo učinil, a oľutoval svoj zločin. Preto pravil mu: „*Mluvil-li som zle, vydaj svedectvo o zlom; jestli dobre* (som ale mluvil), *prečo mňa tepeš?*“ To jisté môže povedať Pán Ježiš i za našej doby všetkým tým nevercom a nepriateľom svojim, ktorí zlomyseľne jeho sv. učenie zľahčujú a prekrucujú. To jisté v mene jeho môže povedať i cirkev kresťansko-katolícka všetkým tým, ktorí ju zlomyseľne potupujú a lžive napádajú. Šťastní ste, jestli o tom útočení na cirkev svätú ničoho neznáte: vy ale, ktorí viac prichádzate do styku so svetom bohazpustlým, dajte pozor, aby vás lstou a lžou neoplietol jako ten pavúk muchu neopatrnú, lebo bohužiaľ, dostali sme sa do takej doby, kde nevera nad vierou, blúd nad pravdou, huba nad rozmyslom, bohaprázdnosť nad bohabojnosťou, nemrav nad mravom pyšný hrebeň zdvíha. Obrezaní i neobrezaní nepriatelia Pána Ježiša spojujú sa s bránami pekelnými a činia zlomyseľný útok na skalú, na ktorej Ježiš vzdedelal cirkev svätú; prekrucujú a tupia cirkev jako antikristovia, aby — keby bolo možné — svedení boli i sami spravodliví (Mat. 24, 24.). Toto mi podáva príčinu dnes opísať

nespravodlivé chovanie sa k cirkvi Kristovej.

Slovo „sloboda“ nikdy nebolo tak zneužívané, jako za našej doby. Slovo to tak je zpotvorené, že sa pod ním rozumie bezuzdnosť a svevoľa. Slobodou sa menuje i ta bezuzdnosť a svevoľa, ktorá opovážuje sa už i verejne blúzniť: „Ver, čo chceš a jako chceš. Čiň, čo chceš a jako chceš. Nikto nemá ti čo predpisovať ani rozkazovať.“ Na prvý pohľad sú to slova veľmi lichotiace marnomyseľnosti človeka: ale uvážime-li jich vo svojich následkoch, sú to hrozné slova, sú to jed pre časnosť a večnosť pokolenia ľudského. Ovšem má človek slobodu samovoľne odhodlať sa buď k tomu alebo k tomu: ale pri tom nesmie z rozumu pustiť to, že odhodlanie sa k dobrému prináša odmenu, odhodlanie sa ale k zlému tiahne za sebou trest. V tom smysle ale brať slobodu, že človek môže páchať, čo chce, bez všetkej obavy pred zodpovednosťou a trestom, je klamom diabolským; ano „klamom diabolským,“ lebo takým klamom podviedol diabol i prvých našich rodičov v raji. Cirkev Kristova hlásanie takej

diabolskej lže nemôže schvaľovať; ono k vôli daromným kriklúňom a nemravníkom nemôže ani na vlas povoliť takú zásadu, ktoráby priniesla na svet len hrôzu, kliatbu a záhubu. Jej nezmeniteľné zásady musia byť povždy: Pravda a čnosť vede k spaseniu. Je to zásada, ktorá srovnáva sa jak so zdravým rozumom, tak i s učením Pána Ježiša, ktorý praví: „*Pravda vás spasí*“ (Ján 8, 32.) a „*Chceš-li vojsť do života (večného), zachovávaj prikázania*“ (Mat. 19, 17.). Dľa tejto zásady viedla a vede cirkev človečenstvo vo svetle pravdy nebeskej a po ceste prikázaní Božích. Dľa tejto zásady učinila cirkev prevrat vo svete, prevrat k dobrému. Tí, ktorí v tom odporujú cirkvi, činia tiež prevrat vo svete, ale prevrat k zlému. Abysme sa o tom presvedčili, jak teda nespravodlivo chová sa svet k cirkvi Kristovej, keď jej blahonosné účinkovanie zlo-myseľne popiera, porovnajme dnes aspoň časný život kresťanský s nekresťanským.

a) Poďme ku koliebke maľučkých a pýtajme sa, jako hladí pohanstvo a kresťanstvo na tie útle nemlúvniatka. Komu nenie známa modla Moloch, do ktorej hádzané boly i od židov nemlúvniatka, aby boly s úmyslom poverčným spálené? U Syrčanov bolo obyčajou, že vo dni sviatočné zaväzovali do vriec malé deti a ku cti bohyne hádzavali jich z výšky chrámu Hieropolského. Peršania ku cti jakéhosi podzemského bôžka pochovávali mnoho detí za živa. U Kathaneov vykladané boly verejnému posúdeniu: nevypadol-li úsudok o nich priaznive, boly povraždené. Pohadzovanie dietok bolo v Grecku, i v tých vychvalovaných Athenách, vecou obyčajnou. V Šparte buď vykládali deti na mráz alebo jich pred oltárom Diany bičovali: ktoré prestálo mráz i bič, bolo ponechané pri živote. V Egypte obetúvali nemlúvniatka bohom a kráľ na hrobe Osirisa obetúval tie dietky, ktoré maly načervené vlasy. V Ríme mal otec právo (?) nad odpredajomr alebo smrťou dieťaťa. Na námestie Velabrum k soche Laktaria vynášali nemlúvniatka; odtiaľ si jich brali čarodejníci, aby k svojim poverčným hlúposťam a podvodom upotrebili krev tých neviniatok; odtiaľ si jich brali žobráci, aby jich zmrzčili a k žobraniu upotrebili. Nech nikto nehovorí, že tak to bolo u surových a nevzdelaných národov; k takým národom nenáležali Rimania, ano čím výš stáli vo svetskej vzdelanosti, tým nižšie stáli, čo sa týče nemravnosti a bujnosti. Nech nikto nehovorí, že tak divoké chovanie sa k nemlúvniatkam boloby sa vyžilo: prečo sa dosiaľ nevyžilo v Číne a jinde, kde topia alebo i ušipánym predhadzujú nemlúvniatka? Len tam, kde kresťanstvo učinilo prevrat k lepšiemu, je ľudskosť a šetrenie dietok. No pozrime i okolo seba. Stáva sa i za doby našej, že rodičky buď pohadzujú alebo i vraždia nemlúvniatka: nie sú to však matky, ktoré poslúchajú cirkev, ale sú to povrhle daromnice, ktoré si odchovali tí slobodárski kriklúni.

b) Pripomeňme si teraz, jaký bol stav služebných u pohanov. Delník v starom Ríme bol otrokom, prirovnávaný len dobytku, ktorý sa predával a kupoval. V služebníkoví poznať sebe rovného človeka, to pyšnému Rimanovi ani na um neprišlo; tým menej mu napadlo, žeby ho mal i milovať. Na stole alebo v ruke rimských paní bol bičik, korým svoje otrokyne pri najmenšom pochybení mrskaly. Bezpuštní páni rimskí, aby si dobre vykrmili ryby k lahôdkam svojim, dali otrokov svojich posekať na kusy a predhadzovať rybám v sádkach k tomu určených. Boháč rimský vpaloval svoje meno na čelo svojich otrokov, jako sa ono vpaluje na väčší dobytok. Otrokom nemal žiadneho práva;

mal len povinnosť driať a trhať sa v osoch svojeho pána; pán ho živil len preto, aby z neho mal úžitok, a keď ho zabil, ani sa ho nikto neopýtal: čos učinil? Tento stav otrokársky zmenený bol len kresťanstvom, a kam toto nezasiahlo, tam doteraz verejnou dražbou predáva sa ubohý delník a ubohá delnica. Kam nevniklo kresťanské prikázanie: „*Miluj bližneho svojego jako seba samého*“ (Mat. 5, 43.), tam dosaváď panuje hnusné otrokárstvo. Tam, kde krikľúni proti cirkvi Kristovej dostali sa na povrch, povstáva novopohanské otrokárstvo, ktoré v delníkovi počíta len tak rečenú silu pracovnú, v služebníckovi len úžitok k pánovemu zisku a v obecnom ľudu len nosičov verejnej farchy. Keď cirkev sv. volá: „Dajte tomu pracovnému ľudu nedeľu, aby si odpočinul dľa tela a obnovil sa dľa duše,“ krikľúni novopohanského jarma brojia proti nej: „Preč s nedeľou, buď piatok alebo sviatok, nám patrí sila toho, koho platíme.“ Jim je pracovník len strojom, nie človekom.

c) Otrokom podobné bolo postavenie ženských, mrzákov a starcov v starom svete, lebo ženské neboly pokladané za samostatné a právne osoby, ale za majetok; boly kupované a predávané, tak že muž nebol manželom ale vlastníkom ženy, ano žien, lebo tolko jich mal, koľko si jich kúpil. A čo to bol za život jejich? rovný väzňom, ktorí ustavične sú zatvorení a nevedia, kedy jich von pod meč vyvedú. Smutný bol stav jejich, dokial žil muž, lebo mal právo meča nad nimi; smutný bol stav jejich, keď umrel muž, lebo u mnohých pohanských národov žena musela si vziať násilne život nad hrobom jeho. — Stav mrzákov je ovšem biedny, predca však každý rád žije. Pohanský svet nenechal ich však tešiť sa životu, ale aby neboli jiným obtížni, násilne jich odpratal zo sveta. Čo viac? Mal-li otec viac dcier, podržal z nich krásne Rachely, ktoré úfal dobre predať, povraždil ale špatné Lie, ktoré neodpredané maly mu zostať na krku. — Najžalostnejší bol stav starcov a starien, keď pri sošlom veku nevládali pracovať; aby synom a dcéram neboli na závalu a farchu, beztriestne padali pod mečom synovým. Tejto neľudskosti a ukrutnosti koniec učinilo a — kde to ešte u pohanov a divochov panuje — činí kresťanstvo; ono učinilo ženské v práve rovné mužom, sväzok manželský vyhlásilo za nerozlučiteľný a pri boku muža netrpí ani jinej manželky ani žiadnej kubleny a pobočnice. Kresťanstvo napomína k útrpnosti a podpore naproti mrzákom, k láske a k uprimnej opatere na sile kleslých starcov a starien. Toho dôkazom sú nemocnice, špitally a chudobince, ktoré povstaly na základe čistej lásky kresťanskej.

d) Konečne kto uviedol bezpečnosť osoby a majetku, poriadok a poslušnosť, mravy a spravodlnosť, pokoj a miernosť vo válkach? nie kresťanstvo? Obyčajne sa stáva, že jaké je náboženstvo, taký je i život tých, ktorý sa k tomu náboženstvu priznávajú. Keď Aron postavil zlaté tela na púšti, aby sa mu od Boha odpadli Israelskí klaňali, sväté písmo ihned dodáva: „*Posadil sa ľud, aby jedol a pil, a vstali, aby sa hrali*“ (II. Mojž. 32, 6.). Zvieratu sa klaňali a jeho zvierací život nasledovali. U Rimanov, ktorí predca náležali k vzdelenému národu, Jupiter bol bohom hnevu a pomsty, Mars bohom války a vraždy, Merkúr bohom kupectva a podľudníctva, Bachus bohom obžerstva a pijanstva, Juno bohyňou pýchy a žiarlivosti, Venus bohyňou chlipnosti a smilstva; ano temer každá buď čnosť alebo neprávosť bola zasväcená nektorému bohu a nektorej bohyni. Týmto spôsobom nielen zrušený bol rozdiel medzi zlým a

dobrým, ale i to zlé, i tie najošklivejšie skutky a zločiny pokladaly sa za boham dovolené. Pri takej prevrátenosti musely zmiznúť všeliké čnosti a počestnosti. Docela jiný základ mravnosti a počestnosti položilo kresťanstvo slovami Pána Ježiša: „*Buďte dokonalí, jako i Otec váš nebeský dokonalý je*“ (Mat. 5, 48.).

Keď teda také dobrodenia preukázala svetu cirkev Kristova, nenie-li úplne oprávnená privolať nevďačnému a nespravodlivému svetu: „*Jestli ale dobře (mluvím a činím), proč mňa tepeš?*“ Chráňme sa jakýchkoľvek posudzovaní a mlúvení proti cirkvi Kristovej, aby i na nás nepadly tie slova. Buďme verní a uctiví k matke cirkvi. Amen.

7.

O zlých spoločnosťach.

„*Niesi-li i ty z učeníkov jeho? On saprel a riekol: Niesom.*“ Ján 18, 25.

Bola noc, bola to strašná noc v meste Jerusaleme. Priatelia Ježišovi ani netušili, čo sa deje s ním, aby mu prispeli k obrane. Oni sú pohrúžení do spánku: ale diabol nespí ani jeho náhončí. Poslovia rozišli sa z domu Annášoveho po meste, aby svolali židovskú radu čím skôr do domu Kaifášoveho; lebo chceli ešte pred východom slnka odsúdiť nenávideného Ježiša, prv nežby sa prebudili priatelia jeho. Členovia rady židovskej sa schádzajú do domu Kaifášoveho, tak že i Annáš nemeškal poslať ta Ježiša sviazaného (Ján 18, 24.). Už vedú nevinného Ježiša, jako tichého bäránka na jatku, aby ho postavili pred súd. V zástupe tom ale kohože tiež vidíme? Je to hlavný učeník Pána Ježiša, Peter; vede ho všetečnosť, aby spatril, jaký to vezme koniec (Mat. 26, 58.). O, Petre, vzdial sa, aby ta všetečnosť neuviedla opäť v pokušenie a nebezpečenstvo! tak asi ozýva sa v ňom hlas výstrahy: ale Peter je k tomu hlasu bluchý. S pacholkami a služebníkami, ktorí vedú Ježiša, vchádza i do samého domu Kaifášoveho: ale nevošiel s Ježišom pred židovskú radu, aby zastal ho pred krivdou a bezprávím; zostal s pacholkami a služebníkami v sieni, aby sa za nočného chladna sobrieval. O, Petre, vzdial sa, abys v tej hromade bezbožných tovaryšov neupadol do nebezpečenstva! tak a to tým dôraznejšie ozýva sa hlas svedomia v ňom opäť, ale bez výsledku. Peter ovšem mlčal, nemiešal sa jim do reči, ktorú viedli o Kristu Pánu; on nedal na sebe znať, že je z učeníkov jeho: ale darmo sa pretvaroval. Čím viac mlčal, tým viac pričádzal do podozrenia, tak že konečne rekli jemu: „*Niesi-li i ty z učeníkov jeho?*“ Po otázke tejto povstal boj v srdci Petrovom, boj medzi pravdou a lžou. Bohužial, zvíťazila v ňom lož, a on bez dlhého rozpaku odpovedal: „*Niesom.*“ Hľa, už druhýkrát zaprel nebeského majstra svojeho, Pána Ježiša, a k tomu priviedla ho tá zlá spoločnosť, do ktorej sa dostal. O, jak často sa to stáva doteraz, že mnohý zlými spoločnosťami privádzaný býva k pádu. Preto dnes budem rozjímať

o zlých spoločnosťach.

Pod spoločnosťou rozumiem buď jednotlivcov alebo viac ľudí, s ktorými kto obcuje a sa priateľí. Pod zlou spoločnosťou rozumiem takých priateľov a tovaryšov, ktorí sú bez viery a dobrých mravov, tak že jejich bezbožné reči

a nemravné príklady i nás o vieru a dobré mravy, o pokoj srdca a dobrú povest priviesť môžu. Majúc teda ohľad na túto ztratu duchovných pokladov, neprestávam volať: Vyhýbajte zlým spoločnostiam! Je ale dvojzo príčin, pre ktoré vyhýbať máme zlým spoločnostiam, a síce preto: a) že sa v nich pokaziť môžeme, b) že nám na dobrom mene škodiť môžu.

1. Zlým spoločnostiam vyhýbať máme, preto že sa v nich pokaziť môžeme. Dokial sv. Peter — praví o ňom ctihodný Beda — zdržoval sa medzi apoštolmi, priznával sa k Ježišovi: keď ale dostal sa medzi neveriacich pacholkov a služebníkov, zaprel Krista Pána (In Mar. 4.). Zlé spoločnosti nazýva sv. Vincent Ferrerský hnílym ovocím, ktoré aj zdravé ovocie porušiť môže (Fer. 5. D. IV. Quadrag.). Zlé spoločnosti nazýva sv. Augustín morovou ranou, ktorá prináša nákazu tomu, kto jej nevyhýba (l. 50. Hom. hom. 10.). Zlých spoločníkov nazýva sv. Bonaventura lovcami, ktorí stíhajú poctivca, aby ho pre diabla ulovili (Ser. D. 10.). Nedokazujú to i skutočné jak staré tak nové príklady? Čože zkazilo natoľko pokolenie ľudské, že spravodlivosť Božia uzavrela všeobecnou potopou vyhubiť ho? Bohabojné pokolenie Sethovo zkazilo sa, keď sa pustilo do obcovania s bezbožnými potomkami Kainovými. Ano nielen obcovanie s ľuďmi, ktorí nám lichotia, môže nás porušiť na viere a mravoch, ale i obcovanie s ľuďmi nám nepriateľskými. Príklad toho máme na Israelitoch pod ťažkým jhom egyptským. Ačkoľvek od Egyptčanov opovrhovaní a tríznení boli, predca navykli na jejich modloslužbu a nemravy, tak že i potom, keď skrze Mojžiša vysvobodení boli z otrockej poddanosti, na púšti postavili na oltár tela a jemu dľa egyptskej roztopašnosti sa klaňali a slavnosť konali. Moholbych mnoho príkladov predniesť buď zo sv. písma alebo z dejepisu o tom, jakú zkazu prináša obcovanie so zlými spoločníkmi: ale prečo malbych byť v tom obšírny, keď to dokazuje temer každodenná skúsenosť? Snáď i samé vaše žalostné vzdychania to potvrdzujú. Často slyšať: Ja som dietky svoje vychoval v bázni Božej a viedol ich k bohobojnosti a dobrým mravom: a hľa, s úžasom pozorujem, že sú neposlušné, tvrdohlavé a neuctivé, z úst im idú odmluvy, pomlvy a zlorečenia. Odkiaľ že je táto kúkoľ? Ach, tí bezbožní tovaryšia (kamaradi) a zlé spoločnosti to zavinily! Môj syn bol pracovitý, poctivý, schránlivý, bohobojný, počúvny a domu sa pridržajúci: a hľa, jako sa premenil? je lenivý, nestydlivý, marnotratný, karbanlivý, nemierny; už nemiluje ani modlitbu ani chrám, ale krčmu a karty. Odkiaľ že je táto kúkoľ? Ach, to je ovocie zlých spoločností. Dcéra moja bola poslušná, mlčanlivá, opatrná, hospodárľivá, pobožná, čistotná, poctivá, skromná, hluku svetskému vyhýbajúca: a hľa, jako sa zmenila! je hubatá, klebetná, marnivá, nestydlivá, doma neposedná, nepracovitá a jazyčná. Odkiaľ že je táto kúkoľ? Ach, takou ju učinily zlé spoločnosti! Manžel môj bol pracovitý, usilovný, verný, pokojný, hospodárľivý, svorný, nábožný, mierny a striezlivý: ale hľa, na mysli nemá ani prácu ani modlitbu ani chrám Boží ani domáce potreby ani vernosť manželskú ani dietky; na mysli má krčmu, korbele, karty a oči cudzie. Odkiaľ že je táto kúkoľ? Ach, to sú následky obcovania so zlými spoločníkmi. Manželka moja bola kedysi do práce a do modlitby, bola čistotná, stydlivá, mlčanlivá, hospodárľivá, samotu milujúca, verná, svorná, uprimná, o deti a domácnosť bedlivá: a hľa, jakoby to ani ona nebola! vo všetkom dobrom popustila, len čo do jazyka a hnevlivosti pribrala. Odkiaľ

že táto kúkoľ? Ach, to sa naučila od zlých spoločníc a v schôdzkach tak často hľadaných! Tak hľa, zlé spoločnosti i anjelov v diablov premieňajú!

Sú-li už zlé spoločnosti pre vieru a dobré mravy tak nebezpečné: čo jiného z toho nasleduje, nežli to, aby sa jedenkaždý chránil takých spoločníkov a spoločností, kde pozoruje nebezpečenstvo pre svoju vieru a dobré mravy. Tak Boh všemohúci vyviedol patriarchu Abrahama z Chaldejskej zeme, aby medzi tamejšími modloslužebníkami neztratil vieru v pravého Boha a nádej v príchod Messiaša. Tak Boh skrze Mojžiša vyviedol ľud israelský z Egypta, aby tam nebol pozbavený viery svätých patriarchov. Tak Lota vyviedol zo Sodomy a Gomorhy, aby tam nezahynul. Tak Josef egyptský dal sa na útek pred svodnicou, aby neprišiel o poklad poctivosti svojej. Tak i tebe nepozostáva nič iného, nežli abys vyhýbal spoločníkom a spoločnostiam, kdebys mohol utrpeť škodu a zkažu na tele a duši svojej. I vtedy, keď sa cítiš byť silným vo viere a dobrých mravoch, vyhýbaj zlým spoločnostiam; lebo neutratíš-li vieru a dobré mravy, utratíš aspoň dobré meno svoje a dáš pohoršenie jiným.

2. Ku vznešeným časným pokladom človeka náleží i dobré meno, tak že i sv. písmo praví: „*Lepšie je meno dobré, než bohatstvo veľiké*“ (Prís. 22, 1.). A Pieseň Šalomúnová praví: „*Olej vyliaty je meno tvoje*“ (1, 2.), t. j. jako vyliaty voňavý olej roznáša vôňu, tak i dobré meno roznáša sa dobrou povestou. K čomu sv. Pavel i to dodáva, že naše chovanie sa má byť bezúhonné, aby ani ten protivník náš nemal, čoby zlého mohol hovoriť o nás (Tit. 2, 8.). Nemáme-li toho príkladov dosť, že ľudia berú na svoje zlé jazyky i takých ľudí, ktorí sú svätého života, a to i v tých veciach, v ktorých len chválu zasluhujú? Keď Pán Ježiš povolal sv. Matúša k dielu apoštolskému, tento, chcejúc sa rozlúčiť so svojimi a ísť za ním, učinil Kristu Pánu hostinu a povolal k nej mnohých; a hľa i tuto poctu Pána Ježiša vzali ľudia na jazyky a hubovali proti tomu, reknúce k učeníkom jeho: „*Prečo s publikánmi a hriešnikami jie majstr váš*“ (Mat. 9, 11.)? Keď teda ľudia opovažujú sa dobrej veci podstrčiť zlý úmysel: čo povedia o tebe, keď dáš k tomu podnet sám, obcujuúc so zlými spoločníkmi a berúc účasť vo zlých spoločnostach? Však to vojšlo i v porekadle: „*Povedz mi, s kým obcuješ, a ja ti poviem, čo si za človeka.*“ Môžeš ty byť jak nevinný v srdci a môžeš mať jakokoľvek šlechetný úmysel, keď kam ideš: ľudia nebudú ťa posudzovať dľa tvojeho srdca a úmyslu, ktorý nevidia, ale dľa tvojeho kroku, o ktorom vedia, kam je namierený. U pomluvačných a posudzovačných ľudí platí pravidlo: „*Dľa seba súdim teba.*“ To, čoby oni hľadali v podozrivých a zlých spoločnostach, predpokladajú i o tebe. Tak hľa, sa potom stáva, že nielen pozbavený bývaš dobrého mena i proti vôli svojej, ale dávaš i pohoršenie jiným, ačkoľvek podobne proti vôli svojej.

Pamätaj na slova Pána Ježiša: „*Tak nech sviati svetlo vaše pred ľuďmi, aby videli skutky vaše dobré, a oslavovali Otca vašeho, ktorý je v nebesach*“ (Mat. 5, 16.). Môžeš-li už s pokojným svedomím povedať, že dávaš dobrý príklad, keď obcuješ s daromnými ľuďmi, chodíš do zlých spoločností a navštívuješ miesta podozrivé? Nepadnú-li na teba pred svetom tie slova: „*Kto činí zlé, nenávidí svetlo a nejde k svetlu, aby neboly karhané skutky jeho*“ (Ján 3, 20.)? Takové tvoje jednanie čo má potom za následok? To, že dľa tvojho príkladu tiež iní neštíta sa zlých spoločníkov a spoločností. Tvoje jednanie

najprv zlahčí a potom otupí dobrý cit a svedomie v iných, tak že si tiež na tom nedajú záležať, aby vyhýbali zlému spoločenstvu.

Kéžby si ľudia všímali tej opatrnosti, ktorú sme uvažovali dnes! Kéžby druhý pád sv. Petra, ktorý sa mu prihodil medzi zlými tovaryšami a v zlej spoločnosti, slúžil za výstrahu pred zlými spoločníkmi a spoločnosťami, kde jejich viere a dobrým mravom hrozí keď nie zhuba aspoň nebezpečenstvo! Takby zachovali i seba i svoje dobré meno bez úhony; zachovaliby sa v tej spravodlivosti, ktorej zaslúbený je život večný (Mat. 25, 46.), Amen.

8.

Krešćana dôstojná reč.

„I reč tvoja známeho teba čini.“ Mat. 26, 73.

Odtrhne-li sa kameň od skaly, stáva sa, že čím ďalej padá, tým väčšou silou rúca sa do prepasti. Je to smutný, ale verný obraz sv. Petra. Na prvé oslovenie, je-li učeníkom Ježišovým, odpovedal jednoduché „*niesom*“; na druhé už i s prísahou odvetil „*niesom*“; na tretie začal sa preklínať a prisahať: „*Neznám človeka toho*“ (Mar. 14, 71.). Že sa vystavil nebezpečenstvu a hneď po prvom páde nevyhnul mu, dostal sa ešte do nebezpečnejšieho pokušenia. Pri prvom a druhom zaprení ešte sa mu pošťastilo pretváriť sa, že nenie učeníkom Ježišovým: ale už potom oné pretvarovanie stávalo sa osudným pretože ho počali v podozrení mať, ba i poznávať. Jeden pravil: „*Zdáliž som, tá nevidel v zahrade s ním?*“ Druhý ale: „*Iste i ty z nich si, lebo i reč tvoja známeho teba čini,*“ že „*Galilejčan si*“ (Mar. 14, 70.). Trudné to byly okolnosti, hrozné nebezpečenstvo, že ho už i dla tváre i dla mlavy poznali.

Odvráťme zreteľ dnes od ostatných okolností, v ktorých sa sv. Peter nalezal, a obráťme ho len na tú, že po reči poznali ho čo učeníka Pána Ježiša. Po reči teda poznáva svet učeníkov Pána Ježiša, t. j. krešćanov; po reči teda rozoznáva sa pravý krešćan od nepravého, ktorý nenie hoden nosiť vznešené meno krešćana. Reč pravého krešćana má sa srovnávať s jeho krešćanskou dôstojnosťou; a preto dnešního rozjímania predmetom bude

Krešćana dôstojná reč.

Jako po reči poznávame, k jakému kto národu prislúcha: tak tiež po reči poznávame krešćana, zdáliž je pravým alebo nepravým krešćanom. Reč pravého krešćana musí byť dôstojná a taká, jakú vedú pravi učeníci Ježiša.

a) Keď dvaja učeníci Ježišovi po jeho slavnom zmŕtvýchvstaní šli z Jerusalema do Emausu, pridali sa k ním nepoznaný Ježiš v podobe cestujúceho a oslovil ich: „*Čo sú to za reči, ktoré vedete medzi sebou*“ (Luk. 24, 17.)? Oni ale? Netajili ani nemali čo tajiť rozmluvu svoju; bez obalu vyznali, že rozmlúvajú „*o Ježišovi Nazaretskom, ktorý bol muž prorok, mocný v skutku i v reči, pred Bohom i pred všetkým ľudom; a jako ho najvyšší kňazi a kniežata vydali na odsúdenie k smrti a ukrižovali ho*“ (Luk. 24, 19. a 20.). Tak hľa, verní učeníci Ježišovi hovorili o ňom, o jeho nebeskom učení, o jeho veľkých zázrakoch, o jeho hrozných mukách a prehorkej smrti na kríži! Keby tak Pán Ježiš za našej doby pridružil sa k cestovateľom a výletníkom, a keby sa jich opýtal: „*Čo sú to za reči, ktoré vedete medzi sebou?*“ zdáližby mu

tiež tak mohli odpovedať, jako tamtí dvaja učenníci? zdá-liž jejich hovor je tiež o vecach náboženských? Keď ano, jaký to hovor? nemuselby kresťan, ba jakýkoľvek poctivý človek, hanbiť a zhroziť sa rečí jejich? Jejich posmeškové a rúhavé reči urážajú Boha a sv. cirkev jeho, články viery a prikázania, cirkevné obrady a obyčaje, vyššie a nižšie duchovenstvo; to čoby jim malo byť najsvätejším, vláča po blate potupy a urážky. Docela jinakší bol rozhovor medzi sv. Monikou a jej synom, sv. Augustínom. „Ja a matka moja stáli sme u okna, hľadeli sme do zahrady a mlúvili sme o nebi, o večnom živote Svätých, ktorý ani oko nevidelo, ani ucho neslyšalo a niktorému človeku na mysel neprišiel“ (Conf. I. c. 10.). Už pohanskí filosofi pravili: Tak mluv, aby tvoju reč mohli poslúchať i sami bohovia, bez toho, aby mali príčinu hnevať sa na teba (Macrobius. I. c. 7.). Tým viac kresťan má byť pamätlivým, že o svätých vecach len s uctou mlúviť sa má. Sv. František serafinský nakladá bratom menším (františkánom), aby, naleznú-li nekde písané sv. slova, zdvihli ich a položili na slušnom mieste: čo teda povedať o tých, ktorí slova sv. písma zneužívajú v žart a upotrebovávajú v rečiach i necudných a nestydatých? Takové jednanie neznamená toľko, jako do blata šlapať sv. písmo a zneuctiť slova Velebnosti Božej?

b) Keď sv. apoštoli dľa zaslúbenia Ježišového v pädesiaty deň po jeho slavnom zmŕtvýchvstaní naplnení boli Duchom svätým, rozličnými jazykmi mlúvili o veľkých skutkoch Božích (Sk. Ap. 2, 11.). Tak teda nielen o pravdách Božích, ale i o skutkoch Božích máme mlúviť, a to síce s uctou a slušnosťou. Jestli úcta ku kráľovi zemskému, ktorý chybiť môže, to so sebou nese, abysme slušne mlúvili o jeho jednaní: tým viac úcta ku Kráľovi kráľov, úcta k Bohu, ktorý nijak chybiť nemôže, požaduje, abysme slušne mlúvili o jeho jednaní a skutkoch. Bolaby to náramná opovážlivosť, posudzovať jednanie Božie, práve tak jako jednanie nejakého človeka. Bolaby to náramná pýcha a zpupnosť riadenie Božie viniť z nemúdrosti a nespravodlivosti. Boloby to opravdivé buričstvo, reptáť proti Bohu, že s nami zachádza, jako je jeho vôľa, nie ale dľa vôle našej. Bolaby to nadutosť ohromná, pripisovať sebe jedine zásluhu v tých vecach, v ktorých hlavne účinkuje prst Boží. Predca však jako že sa majú ľudia k jednaniu, riadeniu a účinkovaniu Božiemu? zdá-liž s apoštolmi, jako dobrí učenníci Pána Ježiša, oslavujú v tom múdrosť, spravodlivosť a dobrotivosť Božiu? Mnohí vo svojom hubovaní docela zabúdajú na to, že jejich slova nešetné nepadajú na človeka ale na Boha. Mnohý človek tak mlúvi o Bohu a jeho skutkoch, žeby sa urazeným cítil, keby neкто o ňom samom tak mlúvil, jako on o Bohu, tak že človeka nekdy až mráz prechádza, keď slyší o Bohu ty urážlivé a rúhavé reči. Vede-li sa komu dobre, to pripisuje svojej činnosti alebo šťastiu, nie ale pomoci a požehnaniu Božiemu. Vidí-li, že sa komu lepšie vede než jemu, už popudzovaný závišťou opovažuje sa Boha jakoby vyzývať k ospravedlneniu seba: prečo jinému viac udeľuje, nežli jemu? dopustí-li Boh nejaké trápenie na neho, ťahá Boha jakoby na zodpovednosť, prečo ho trestá a prenasleduje? A toto rúhavé chovanie sa k Bohu tým je urážlivejšie, keď taký človek, sebeláskou oslepený, považuje sa za nevinného a tak jakoby za nespravodlivo od Boha prenasledovaného. Keby Pán Ježiš k takovým ľuďom, ktorí sa predca držia za kresťanov a učenníkov jeho, pristúpil a so spravodlivým

rozhorlením povedal: „*Čo sú to za reči, ktoré vedete?*“ čoby mu na to odpovedali? zdáliš po tak rúhavých a urážlivých rečiach malby jich Kristus uznať za svojich učeníkov a svet za kresťanov?

c) Jako sa majú kresťania zachovať v reči k bližnému svojemu, predložil nám to Pán Ježiš, keď pravil: „*Ktoby riekol bratovi svojemu rácha (ničomníku), hoden bude rady (vyššieho súdu a väčšieho trestu); a ktoby riekol blázne (nezabohu), hoden bude pekelného ohňa*“ (Mat. 5, 22.); t. j. ktoby hanu, potupu a nádavky kydal na bližného svojého, neujde trestu. Čo na to povedia tí kresťania, o ktorých platia slova žalmu (56, 5.; 63, 4.): „*Jazyky jejich sú ostrým mečom?*“ Ano možno povedať: Jazyk jejich je jedovatým hadom, ktorý len hrize, kúše a štípe bližného svojého? Nie bez príčiny už i v obecnej mluve pravíme teda o nesvorných a svadivých, že kúšu jeden druhého, lebo svadou, urážkou a nadávaním zasadzujú ranu jeden druhému, ktorá nekdy roky a roky nedá sa zaceliť a zaliečiť. Jazyk je jako kôň — praví jeden spisovateľ —; nepoložíš-li naň uzdu, sadne naň diabol. Dobre praví sv. Rehor Nazianský, že polovica nepravostí ľudských padá na účet ľudského jazyka (Carm. de calam. an.). Vy teda, ktorí klebetíte, pomlúvate, na cti utrháte, svady tropíte, hurbrianite a nadávate, neslyšíte jako volá na vás Ježiš Kristus: „*Čo sú to za reči, ktoré vedete medzi sebou?*“

d) Jaká má byť reč kresťana čo učeníka Ježišového v obcovaní s bližným, zvlášte ale v obchode, podotknul, keď pravil: „*Pravím vám, aby ste niktorak neprisahali (daromne), ale buď reč vaša „je, je; nie, nie;“ čo ale je nadto viac, to od zlého (ducha) je*“ (Mat. 5, 34.—37.). Tak hľa, reč kresťana má byť uprimná a pravdivá, nie ale lživá a podvodná; tým menej ale má byť spojená so zariekaním, zadušovaním a zaklňaním seba. Nuž jakože mnohí zachovávajú toto pravidlo? Ta to prišlo s nedôverou, že mnohokrát tam, kde slyšíme „ano,“ myslíme na „nie;“ a kde slyšíme „nie,“ myslíme na „ano,“ pochybujúce o uprimnosti bližného, ponevác viac o lži, nežli o pravde jeho sme sa presvedčili. Ano mnohým nenie na tom dost, že luhajú; oni pri tom ešte sa opovažujú zariekať, zadušovať a preklíňať, len aby jiný prijal jejich lož za pravdu. Možno, že mnohý tým zariekaním, zadušovaním a preklíňaním potvrdzuje pravdu: ale k čomu to hrozné slovo sypať z úst, jako pekelný oheň? Si-li človek známy čo poctivý a svedomitý, uveria ti i bez toho zariekania, zadušovania a preklíňania; ano u človeka statočného utratíš vieru práve preto, jestli máš hneď na jazyku také zariekanie, zadušovanie a preklíňanie, ponevác toto nevychádza z úst svedomitého a bohabojného.

e) Konečne praví Pán Ježiš: „*Z každého prázdneho slova, ktoré mlúviť budú ľudia, vydajú počet v deň súdny*“ (Mat. 12, 36.). Jestli ľudia teda budú klásť počet zo slova prázdneho, daromného a neužitočného: čo povedať o slovách nečistých a nestydatých? Sluší-li sa také slovo na kresťana? Sv. Pavel napomína nás: „*Smilstvo ale a nečistota, alebo mrzkosť alebo šprymovanie (nestydatá reč) nebuď ani menovaná medzi vami, jako sluší na svätých*“ (Efez. 5, 3. a 4.). Zachováva sa toto napomenutie? Nemusí-li horeť od hanby tvár poctivého a cudného človeka, keď slyší ty nestydatosti, ktoré sú vo svete temer každodenné? Sú to reči poctivého mládencia a panny, ktoré máte medzi sebou? Sú to reči na poctivých a vážnych manželov slušné, ktoré vypúšťate z úst?

Tak ďaleko to prišlo, že mnohý nestydatec ani nezná zabaviť a zažartovať, leda dvojsmyseľným, nečistotným a chlípným slovom. Veru o mnohých nestydatých ústach platia slova kráľa Davida: „*Otvoreným hrobom je hrdlo jejich*“ (Žalm 5, 11.). Jako z hrobu otvoreného vychádza smrad tela porušeného: tak i z úst nestydatého človeka vychádzajú nečistotné reči bezuzdnej porušenej telesnosti.

Majme sa teda na pozore. Nech reči naše sú také, aby po reči poznali nás, že sme učenníci Pána Ježiša. Nech nás nemusí okrikovať: „*Čo sú to za reči, ktoré vedete medzi sebou?*“ Prosme Boha s kráľom Davidom: „*Polož, Pane, stráž k ústam mojim*“ (Žalm 140, 3.). Amen.

9.

Božie volanie k pokaniu.

„*A hneď kohút zaspieval.*“ Mat. 26, 74.

Urazí-li človek, tento biedny a len z daru Božieho i na tele i na duši živý červík zemský, nekonečnú Velebnosť Božiu, čo jiného zaslúži, nežli hnev Boží a v tom okamžení spolu i večný trest? Tak by snáď jednal prchký človek, keby bol na dôstojnosti svojej urazený: ale shovievavý a milosrdný Boh nejedná s takou prchivosťou. „*Čaká Pán, aby sa smiloval*“ volá prorok Isaiáš (30, 18.). Nemáme toho dôkaz na sv. Petrovi? Padol jedenkrát, padol druhý i tretíkrát, a Boh netrestal ho v prchivosti svojej; čakal, aby sa nad ním smiloval. Neuposlechol-li hlas svedomia zbúreného, mal ho preniknúť zpev kohúta; aby sa predca zпамätal, že splnilo sa žalostné proroctvo Pána Ježiša, ktoré vyslovil pri poslednej večeri, reknúc: „*Prv než kohút zaspieva, trikrát mňa zapreš*“ (Mat. 26, 34.).

Čo sa stalo so sv. Petrom, to sa deje i s hriešnikami. „*Čaká Pán, aby sa smiloval.*“ Často posielal Boh dobrotivý rozličného anjela, aby zbudil hriešnika zo spánku hriechov jeho k pokaniu. Šťastlivý ten hriešnik, ktorý si povšimne toho anjela, dokial je ešte čas k smilovaniu! Šťastlivý, ktorý nemá hluché uši k tomu hlasu, ktorým ho Boh volá k pokaniu a k dosiahnutiu odpustenia! Abysme snáď i my neboli hluchí k hlasu Pánovemu, dnes bude predmetom nášeho rozjímania

Božie volanie k pokaniu.

V jednom meste boly missie. Missionár jednal o tom, jak nebezpečné je odkladanie s pokaním. Čo doklad uviedol podobenstvo o spiacom jelenovi. Pri prvej rane z ručnice (pušky) zdvihol hlavu, díval sa kolom a, nespatriv strelca, opäť si uľahol. Pri druhej rane už vstal na nohy, ohliadol sa bystrejšie, ale nespatriv opäť nikoho, zase si ľahol. Padla rana tretia, a jelen válal sa v krvi svojej. Tak je to — pravil — i s hriešnikom. Boh dopúšťa prvú, dopúšťa druhú nehodu, aby sa hriešnik zпамätal a dal na pokanie. Bol-li hluchý a zatvrdivý, dopustí na neho tretiu ranu smrti, smrti časnej i večnej. Missionár ani sa nenadal, že to, čo v podobenstve predniesol, dotvrdeno bude brzkou smutnou udalosťou. Medzi poslucháčmi bol mladý šľachtic, ktorý len zo zvedavosti zatúlal sa do chrámu: ale v jeho srdci ozval sa jakýsi hlas, hlas vuknutia Božieho: „*Ty si ten jelen. Nedávno spadol si z koňa: to bola prvá*

rana. Upadol si do nemoci, z ktorej ledva si vyviazol: to bola druhá rana. Zostáva ešte tretia rana, ktorá môže byť pre mňa tou poslednou.“ S takými úzkostlivými myšlienkami odchádzal z kostola, a stále na myseľ mu prichádzalo, aby sa vrátil a vyzpovedal, ale nemal k tomu jakosi odvahy. Sadne na koňa, aby ujel tým desivým myšlienkam. Spoločník jeho dodával mu ducha, ale nie dľa Ducha Božieho, aby nechal tých vrtochov a spiechal do veselej spoločnosti, kdeby na to zapomenul. Skutočne prišiel na zámok, kde ho čakala veselá spoločnosť. Pri hlučnej večeri bolo mu pripíjano na zdravie: ale platilo mu to na smrť. Keď vstanúc dal skleničku vína k ustám, zaliala ho krev, padol s výkrikom: „Toť padla tretia rana!“ a len slabým šepotom dodal: „Bože, buď milostiv mne hriešnemu!“ Bol mrtvý*). Z udalosti tejto patrne nasleduje tá výstraha: „Človeče, neodkladaj s pokaním!“

Tak je, Boh rozličným spôsobom volá hriešnika k pokaniu a čaká, aby sa smiloval, ale čaká len do jistého času a do jistej miery.

a) Boh volá hriešnika k pokaniu rozličným spôsobom buď sám alebo skrze jiných čo svojich prostredníkov. Sám Boh nás ujistuje, že nechce záhubu hriešnika, ale aby sa obrátil a spasený bol (Ezech. 33, 11.). A Pán Ježiš praví: „*Tak Boh (Otec) miloval svet, že dal svojeho jednorodzeného Syna, aby ten, kto uverí v neho, ne zahynul, ale mal život večný*“ (Ján 3, 16.). Preto rozličným spôsobom účinkuje na hriešnika, aby sa zpomätal, napravil a ušiel večnému zatraceniu. Jako pokračoval proti Faraonovi, tak pokračuje i proti hriešnikovi; najprv s dobrotou, potom hrozbou, až potom trestom. Najprv dáva hriešnikovi spasiteľné vnuknutie, a keď to nespomôže, hrizenie svedomia a strach pred nešťastnou večnosťou. Najprv hľadá ho dobrodením na tele a majetku získať, a keď to nepomáha, donucuje ho metlou biedy a núdze, neuhu a nemoce, križom a trápením; šľahá ho prútom, jako starostlivý otec, aby nahliadol svoju nevďačnosť, svoju nešlechtnosť a polepšil sa. Zostane-li nekajúci a zatvrdlivý, neprestáva účinkovať na neho skrze jiných, zvláštne ale skrze duchovných a svetských predstavených. Jako za starého zákona posielal prorokov k ľudu israelskému, aby ho napomínali k pokaniu: tak v novom zákone posielala pomazaných svojich, t. j. kňazov s tou jistou úlohou. Že kňazi túže úlohu plnia, kto o tom pochybuje? V škole a chráme, z kazateľnice a v zpovedelnici, ano kdekoľvek naskytne sa jim príležitosť, pozdvihujú napomínajúceho a výstražného hlasu, aby povolávali hriešnikov k pokaniu. Činia to ale i písaným slovom; skrze dobré spisy a knihy, v ktorých opisuje sa krása čnosti a hnusnosť hriechu, odmena spravodlivosti a trestanie nešlechtnosti, aby tak ľudia buď zamilovali si čnosť alebo odvrátili sa od nepravosti. Je pravda, že kňazi niesu všade, kdeby to bolo užitočné, aby zkritovali hriešnika: ale v tom sú jim na pomoc dobrí rodičia, hospodári a vôbec predstavení; i skrze týchto účinkuje Boh na obrátenie hriešnikov, a síce slovom, keď napomínajú a karhajú; skutkom, keď ich dobrým príkladom k polepšeniu života povzbudzujú. O, šťastliví tí hriešnici, ktorí niesu hluchí a zatvrdzeného srdca k tomu hlasu Božiemu, ktorý jich volá k pokaniu! Jak múdro činí nemocný, ktorý prijíma radu lekára, aby vyzdravel: tak, ba ešte múdrejšie činí hriešnik, keď slyší predstavených, ktorí mu udeľujú

*) Obrana víry. V Praze, 1885. str. 24.

radu k spaseniu duše. Nešťastlivý ale je ten hriešnik, ktorý nevšíma si volanie k pokaniu, lebo stať sa môže, že i Bob odvráti sa od toho zatvrdlivca, ktorý vždycky len chrbtom obracal sa k nemu. Kto vie, kedy prestane shovievavosť Božia, a nastúpi súd?

b) Boh je ovšem shovievavý, ale len do jistého času a do jistej miery. Ostávaš-li ty stále nekajúcim, tak žeby Božie dlhočakanie bolo tebe len príčinou väčších hriechov a väčších trestov vo večnosti, prestáva čakať, aby sa smiloval; prestáva doba milosrdenstva a na jeho miesto nastupuje spravodlivosť, a to v takovú dobu, kde sa toho hriešnik najmenej nádeje. Život náš vzhľadom na to podobá sa hodinám. Ony idú ticho, ukazujú ticho: ale jaknáhle to dojde na posledný zúbok, ztrhne sa hrmot a bijú. Tak i u človeka hriešneho ide to zo dňa na deň, ale keď to príjde na posledný zúbok, t. j. keď vyprší doba shovievania Božieho, nastane hrmot smrti a bitie trestu za hriech. — Do miery tak dlho sa sype, až je plnou; potom sa vysype na hromadu. Tak i hriešnik, keď naplnil mieru hriechov svojich, vysypaný bude na hromadu, na tú hromadu, kde bude plač a škriepanie zubov (Mat. 8, 12.). Neodkladaj teda s pokaním, ale obráť sa, dokiaľ ešte čaká Pán, aby sa smiloval. Preto, že tá Boh trpí, nemysli, že si nevšíma hriechov tvojich. Slyš, čo tebe praví sv. písmo: „Neriekaj: *Hrešil som, a čo sa mi (za to) smutného prihodilo? lebo Najvyšší je shovievavý odplatiteľ* (Sir. 5, 4.). Dlho čakal za dňov Noema, i slovom i stavauím korábu pripomínajúc záhubu ľudu, jestli sa neobrátí: ale hrozba jeho nezostala hrozbou prázdnu. Dlho napomínal Israelských k pokaniu, a hrozil im zajatím: ale odkladané zajatie stalo sa skutkom. Dlho čakal Boh na obrátenie Jerusalema: ale nevystala zkaza, ktorou mu bol zahrozil Ježiš Kristus pre jeho nekajúcnosť. Tak i na hriešnika čaká, aby sa nad ním smiloval: ale hriešnik nevie, kedy vyprší pre neho ten čas smilovania, aby nastúpil súd.

c) Boh volá hriešnika k pokaniu a čaká, aby sa nad ním smiloval, zvláštne v tento čas postní. Jako ten otec s otvoreným náručím išiel v ústrety marnotratnému synovi, aby ho pritisknul na otcovské srdce, odial novým ruchom a občerstvil hostinou (Luk. 15, 11—24.): podobne teší nás i cirkev svätá, že náš milý Otec nebeský čaká na nás, aby sa smiloval, zvláštne v tento sv. čas postní. Slyš to o ty marnotratný synu, ty hriešniku! Otec tvôj nebeský čaká na teba s otvoreným náručím, aby ťa k svojemu srdcu pritisknul, aby ťa odial novým ruchom milosti a občerstvil ťa onou nebeskou hostinou, v ktorej Syn Boží je presvätým pokrmom duše. Jak matka vystrája syna na cestu, tak i cirkev sv. vystrája a pripravuje hriešnika na tu cestu k Otcovi nebeskému; ona napomína k usilovnej modlitbe a k spasiteľnému pôstu, aby tak duša oživená a telo ukroteno bolo. Ona vzdaluje nás od hluku sveta, abysme v ňom neboli poškrvnení nepravosťami, lebo praví sv. Augustín: „Chceme-li sa dobre postiť, musíme sa zdržať nielen od jiedal ale i od hriechov. Čoby prospelo, keby telo prázdne bolo od jiedla, duša ale bolaby naplnená hriechom“ (D. 1. Quadr.)? Ona predkladá nám obrazy umučenia Pána Ježiša, aby hriešnik pamätoval, čo podstúpil Pán Ježiš za spasenie človeka, a jak drahá je každá duša nesmrteľná: tým čo jiného chce cirkev docieľiť, nežli to, aby hriešnik skrze pravé pokanie očistil dušu svoju od hriechu a učinil ju opäť hodnou vykúpenia a milosti Božej. Z každého križa s rozostretýma rukama volá nebeský

Pastier k ztratej ovečke: „*Podďte ku mne všetci, ktorí obťaženi ste, a ja občerstvím vas*“ (Mat. 11, 28.)!

Keď teda Boh volá nás a čaká na nás, aby sa smiloval, vezmime si k srdcu napomínanie kráľa Davida, keď praví: „*Uslyšíte-li dnes hlas jeho, nechcete zatvrdiť srdcia svoje*“ (Žalm 94, 8.). Dobre praví „dnes,“ aby hriešnik neodkladal s pokaním; lebo — jako praví sv. Rehor — Ten, ktorý kajúcemu slúbil odpustenie, nezaslúbil mu ani toho zajtrajšieho dňa (Hom. 12. Mat. 25.). Snáď už i teba dotkla sa tá prvá, snáď už i druhá rana: nečakaj na tretiu ranu, ktorá nenadále môže ťa zachvátiť nepripraveného. Nepremeškajte zvláštne v tento sv. postný čas, v ktorom volá vás Boh skrze cirkev svoju svätú k pokaniu; uposlechnite a neodkladajte s pokaním. Slyšte, čo praví sv. Vincent: „*Zdálíž by si sa odhodlal spať v porúchanom dome, o ktorom by si ani na hodinu nemal istoty, že nepadne? Jako teda pri krehkosti tvojeho tela, vystaveného tolkým útokom, môžeš zostávať bez pokania týdne, mesiace ba roky? Jako môžeš zostávať v takom stave, v ktorom neopovážil by si sa zomrieť*“ (Dom. 5. p. Pasch.). O, neodkladaj s pokaním! Amen.

10.

O pravom pokaní.

„*(Peter) výjduc von, plakal horko.*“ Mat. 26, 75.

Keď Pán Ježiš pri poslednej večeri sedel s učenníkmi svojími a predpovedal im, že prichádza strašná noc, v ktorej i oni pohoršia a rozvikľajú sa vo vernosti k nemu, Peter oduševnený za nebeského majstra, Ježiša Krista, osvedčil: „*Keby sa aj všetci pohoršili nad tebou, ja sa nikdy nepohorším.*“ Ježiš, pred jehož okom vševedúcim nebolo skryto, čo sa diať bude, smutne pozrel na neho a riekol: „*Amen pravím tebe, že tejto noci, prv než kohút zaspieva, trikrát mňa zapreš*“ (Mat. 26, 34.). Darmo sa bránil sv. Peter: „*Bárbych mal i umrieť s tebou, nezaprem teba*“ (Mat. 26, 35.). Skutočnosť dokázala, že Pán Ježiš prorokoval pravdu, a že Peter nedostal slovu svojemu. Peter nebol vtedy pevnou skalou, ale slabou trstinou. Otázky: zdálíž i on je z učenníkov Ježišových, tak ho naplnily strachom, že zabudol i na proroctvo Pána Ježiša i na svoje slovo, ktorým sa mu zaviazal k vernosti i do samej smrti; zaprel, trikrát zaprel nebeského Majstra svojeho a ešte i vtedy necítil v srdci svojom lútosť a hrúzu nad veľkým pádom svojim. Už i kohút zaspieval, a Petrovo svedomie ešte sa neprebudilo. Až keď milostivé oko Pána Ježiša stretlo sa s okom jeho, ustrnul a rozpomenul sa na hrúzyplné splnenie prorockých slov Pána: „*Prv než kohút zaspieva, trikrát ma zapreš*“ (Luk. 22, 61.). Rozpomienkou tou zronený Peter, spoznal, že zhrešil, veľmi zhrešil: avšak nezúfal nad milosrdenstvom Božím, „*výjduc von, plakal horko,*“ aby sa Boh smiloval nad ním dľa veľkého milosrdenstva svojeho (Žalm 50, 3.).

Tu hľa máme vo sv. Petrovi obraz kajúceho hriešnika! Sme-li tak nešťastní, že sme padli s Petrom, máme i po páde jednať jako Peter; nezúfať ale dúfať v milosrdenstvo Božie, však ale dúfať tak tiež, jako dúfal sv. Peter. Nie ľahkomyselné, ale opravdivé pokanie získa nám milosrdenstvo Božie a prinesie nám želané odpustenie hriechov. Toto mi teda poskytuje príležitosť hovoriť

o pravom pokaní.

Bože milosrdný, ktorý prijímaš opravdive kajúceho hriešnika na milosť, daj nám, abysme poznali to opravdivé pokanie, ktoré prináša tvoje smilovanie.

Že dnes jednať chcem o pravom pokaní, toho príčinou sú zvlášťne tí, ktorí i v tejto tak vážnej a obtížnej veci sú príliš ľahkomyseľní a nazdávajú sa, že je práve tak ľahko vstať z hriechov, jak ľahko bolo padnúť do nich. „Zhrešil-li som — praví mnohý —, zpoveď to zas napraví.“ Ano napraví to zpoveď, ale len vtedy, je-li ona spojená s opravdivým pokaním. Slyšte, čo praví sv. Ambrož o ľahkomyseľnej zpovedi. „Čo prospeje tomu práca jeho, ktorý surovú nevy pálenú tehlu umýva? Čím viac ju umýva, tým viac sa blatom maže“ (Lib. 3. de Virg.). Podobne čo sú ti platné tvoje zpovedi, keď ich len tak na oko a ľahkomyseľne vybavuješ bez opravdivej ľútosti a dobrého predsevzätia? čo sú tebe platné, keď sa nepolepšuješ, zadosť nečiníš zaviazanosťam svojim, nevyhybáš príležitostiam k hriechu, zamlčuješ schválne smrteľný hriech a tak dopúšťaš sa svätokrádeže? To neznamená pokorne a hodne krotiť spravodlivý hnev Boží, ale ešte i nový hnev jeho uvalovať na seba. O tých, ktorí len tak na ľahko berú si zpoveď, platia slova Kazateľove: „*Pre lenivosť nakloní sa krov a pre netečnosť rukou kvapkať bude do domu*“ (Kaz. 10, 18.). Viete, čo znamená toto podobenstvo? Je-li strecha na dome padlá, keď príjdú dážde, prekvapkáva do domu, a dom sa zrúti: čo prospeje, že kto do nádoby bere vodu, kvapkajúcu do domu, a vylieva ju von? zachráni-li tým dom pred pádom? Čobyste mu povedali? zajiste to: „Oprav strechu a posilni steny, chceš-li zachrániť svoj dom od pádu a skydnutia!“ Podobne dá sa povedať mnohým na jejich časté ale ľahkomyseľné zpovedi: „Darmo skrže tvoje zpovedi von vylievaš hriechy tvoje, jestli nenapravíš život svoj a neposilníš sa v milosti Božej.“ Tak laciné nenie milosrdenstvo Božie, aby sa dalo získať len chladnou, ľahkomyseľnou a nedokonalou zpoveďou. Dielo smilovania a smerenia s Bohom je vecou vážnou a obtížnou, jako to vidíme na sv. Petrovi.

Na sv. Petrovi vidíme, že pravé pokanie je dar Boží, s ktorým spoluúčinkovať musíme, abysme dosiahli odpuštenie hriechov svojich a spasenie večné.

a) Ačkoľvek sv. Peter už tretíkrát zaprel Ježiša, jako mu bol predpovedal —; ačkoľvek už i kohút zaspieval, jako to Pán Ježiš podobne prorokoval, predca obrátil sa až len vtedy, keď milostivý zrak Ježišov stretol sa s okom Petrovým a prenikol jeho srdce k pokaniu. Najprv obrátil sa Ježiš k Petrovi, a len potom obrátil sa Peter k Pánu Ježišu. Tak hľa, milosť Božia predchádza pokanie hriešnikovo, a preto hriešnik nesmie odkladať s pokaním, lebo nevie, zdáľiž pozdej najde milosť k pokaniu. Dobre teda volá kráľ David: „*Dnes, dnes uslyšíte-li hlas jeho, nechcete zatvrdiť srdca svoje*“ (Žalm 94, 8.). Čítiš-li v sebe vnuknutie Božie, hrizenie svedomia a vňútorňý nepokoj nad hriechami svojími, znaj, že to na srdce tvoje klope milosť Božia, ktorá chce obmäkčiť a pripraviť srdce tvoje k pokaniu. Hriešnik, ktorý nevšíma si a nedbale premeškáva tu dobu, v ktorej milosť Božia prihlasuje sa k jeho srdcu, je podobný mestu Jerusalemu, nad ktorým Pán Ježiš takto nariekal: „*O, kebys bolo i ty poznalo, a to aspoň v tento deň svoj, čo je tebe k pokoju! Lebo príjdú na teba dni, a obklúča ta nepriatelia tvojí náspom, a oblahnú ta, a zúžia ta zo všetkých strán, a nenechajú v tebe kameň na kameni, preto že si nepoznalo čas*

navštívenia svojeho“ (Luk. 19, 42—44.). O, otvor srdce svoje a prijmi milosť jeho, dokial ťa navštvuje, lebo bez milosti jeho nenie opravdivého pokania. Kto vie, zdáliš pozdej nalezne ťa hodného návštevy svojej? Krásne o tejto veci praví sv. Rehor Nazianský: Brána milosti a milosrdenstva je teraz otvorená: rychle vkroč do nej; nemeškaj, aby ti smrť neprehradzila vchod do nej. Hladom zomreš, jestli zanedbáš čas k sberaniu manny (Or. de bapt.). Činiť pravé pokanie nenie tak snadným dielom; je-li ale každý dar dokonalý (Jak. 1, 17.) a dostatočnosť naša od Boha (II. Kor. 3, 5.), bez milosti Božej nenie ani opravdivého pokania: nepremeškajme teda ani jedným okamžením tu dobu, v ktorej milosť Božia vzťahuje dobrotivú ruku svoju, aby pozdvihla nás z hriechov. Jako ten žobrák nemúdre by jednal, keby teraz odstrčil od seba dobrodincom ponúkaný dar s tou ľahkomyselnou nádejou, že však pozdej ho prijme: tak i hriešnik nemúdre by jednal, keby nechopil sa milosti Božej vtedy, keď mu ju Boh k pokaniu ponúka. Kto neprijíma dar dnes, zajtra nenie ho hoden.

b) Sv. Peter, jaknáhle preniknutý bol milostivým zrakom Pána Ježiša a spoznal, jak náramne padol, zaprev, a to trikrát zaprev milovaného Majstra svojeho, zronený na duchu svojom vyšiel von a plakal horko. Hlas Boží nezostal v ňom bez ozveny, milosť Božia nezostala v ňom prázdna (I. Kor. 15, 10.) a bez úžitku. On chopil sa milosti Božej jako mocnej podpory k povstaniu z pádu svojeho. Neodkladal, ale s milosťou Božou spoluúčinkoval, aby obdržal milosrdenstvo a dosiahol odpuštenie. On dal sa na činenie pokania, a to činiť neprestával. Od tej doby, čo výjduc von z domu Kaifášoveho horko zaplakal, plakať i potom neprestával. Dejepis vypráva o ňom, že kedykoľvek z jutra zaslechol zpev kohúta, vstával z lôžka svojeho a vrhnúc sa na zem horko plakal nad tým, že zaprel milovaného Majstra svojeho, tak že od mnohého plaču zapadly mu oči a od potokov síz bolo mu znať brázdy na lícach. Tak kajúceho Petra i s kohútom predstavujú i najstaršie obrazy. Kohút pripomína, abysme nezanedbali dať sa na pokanie, a sv. Peter má nás poučiť o tom, jak horlivé a vrúcne má byť i to naše pokanie. Ano kladem zvláštny dôraz na to, že horlivé a vrúcne má byť naše pokanie, ponevác mnohí berú si to veľmi na ľahko, jako keby celé to pokanie záležalo len na spovedi ledabolo vykonanej. Sama suchá a chladná spoveď ešte nenie tým pravým pokaním. Spoveď musí byť sprevádzaná i vnútorným pohnutím srdca, aby na spovedajúceho sa nepadly slova Pána Ježiša: „*Ľud tento síce ustama mňa oslavuje, ale srdce jeho ďaleko je odo mňa*“ (Mat. 15, 8.). Opravdivá kajúcnosť, bárby sa ona i plačov preukazovala, nesmie byť len na oko; lebo nekoná sa pre ľudí, ale pre Boha. Preto pravil Boh k Israelským: „*Roztrhnite srdcia vaše, a nie rúcha vaše*“ (Joel 2, 12.). Ano ešte i tá skrúšená spoveď nedostačuje, nieje-li uprimná a pokorná. Nemyslite, že táto uprimnosť a pokora je tak ľahkou vecou; požaduje i tá i táto nemalé zaprenie seba; lebo diabol pred hriechom odníma hanebnosť, pred spoveďou ale až príliš vnucuje ju spovedať sa chcejúcemu; pýchou ale nikdy tak nenaťukuje marnomyseľných, jako keď sa majú uponížiť pred kňazom spovedníkom. Ale dajme tomu, že tvoja spoveď je skutočne úplná, uprimná, skrúšená a pokorná: zdáliš už je hriešnik spasený na veky? Taká spoveď prináša ovšem odpuštenie hriechov, ale ešte nečiní človeka spaseného na veky; lebo praví sv. písmo: „*Pre odpuštený hriech nebývaj bez bázne*“ (Sir. 5, 5.),

lebo opäť môžeš padnúť a utraťiť milosť Božiu. Po odpúštení hriechov len tak si zabezpečíš spasenie večné, jestli v tej milosti, ktorú si sebe vydobyl skrze opravdivé pokanie, zotrvaš až do skonania. Tvoj osud vo večnosti taký bude, jaký bude stav duše tvojej pri tvojom skonaní. V tomto ohľade sú významné slova sv. Jána Zlatoustého, keď praví: „Zdáliž by to bolo dostatočné, keby voják, ktorý má v tele svojom šíp, vytiahol ho von? Nie; on musí sa nechať ešte obviazať a nálepom (flastrom) opatriť. Podobne s jedinou svedou nenie zakončené pokanie, ale musia upotrebené byť také prostriedky, ktoré sú primerané, aby nás i budúce chránily od hriechu.“ Sv. Rehor ale praví: Kráčal-li si dosaváď cestou od Boha k diablu, napotom musíš kráčať cestou, ktorá vede od diabla nazpak k Bohu (Hom. 10.). Sved tvoja stala sa v istý čas, ale pokanie tvoje má trvať navždy, kým nevyzlečeš tvoje hriešne smrteľné telo.

Poznáme-li teda hriešny stav duše svojej, neodkladajme s pokaním, ale čiňme a to síce čiňme opravdivé pokanie; čiňme ho tým vrúcnejšie a horlivejšie, čím väčšie bremeno hriechov leží nám na svedomí. Požaduje-li opravdivé pokanie i obeť a zaprenie seba, neodvracujme sa od neho. Tak-li uprimne obrátíme sa k Bohu, i on dľa slov proroka obráti sa k nám (Zach. 1, 3.). Amen.

11.

O pelešiach lotrovských.

*„Bili ho v tvár a tázali sa ho, riekajúce: Prorokuj, kto je, ktorý ťa uderil?“
Luk. 22, 64.*

Keď sv. Ignác, biskup a mučeník Boží, po mori vlečený bol do Ríma, aby tam v divadle uvržený bol medzi divú zver, sprevádzaný bol surovými vojákami, od ktorých na tej celej ceste musel trpeť mnoho posmechu a trápenia. Vidno to z jeho listu, v ktorom bolestne sa žaluje na nich a praví: „Od Syrie až do Ríma bojujem s divou zverou jak na mori tak na zemi; dňom a nocou sviazaný som medzi desať leopardami, t. j. vojákami, ktorí mňa strežú; ktorí, i keď im dobre činiš, ešte horšími sú.“ Týmže surovcom podobní boli i tí paholci a služebníci, ktorí z domu Annášoveho privliekli Pána Ježiša do domu Kaifášoveho; dom tohoto stal sa opravdivou pelešou lotrovskou. S takou spoločnosťou sohrieval sa Peter pri spoločnej vatre! Peter síce konečne so zroneným srdcom a so zaslzeným okom vysvobodil sa z tej peleše lotrovskej, nie však nebeský majster jeho, Kristus Ježiš; trpel ešte i ďalej hrozné potupy a útrapy. Tí, ktorí viedli stráž nad nim v dome Kaifášovom, iste neboli z tých vojakov, ktorých bol poučoval Ježiš, reknúc: „*Nikoho neutiskujte ani nečinite krivdy*“ (Luk. 3, 14.). Hrozné je čítať vo sv. evanjeliume to, čo páchali s nevinným Ježišom. Posmievali sa jemu a bili ho; zakrývali mu oči a bili ho v tvár, riekajúce: Hádaj, kto je, ktorý ťa uderil? Pojď proroku Isaiášu a vidz, jako sa plní na Messiášovi, čo si prorokoval o ňom! Slyš, jako si vzdychá: „*Telo svoje dal som bijúcim a lícä svoje ruvajúcim*“ (Is. 50, 6.). Ach, do jakej peleše lotrovskej upadol náš milý nevinný Ježiš! Nuž ale neopakuje sa to i doteraz? Jestli to, čo sa činí bližnému tak to považuje, jakoby sa to činilo jemu (Mat. 25, 40.), zajiste ešte i teraz upadáva do peleší lotrovských: preto som si predovzal dnes hovoriť

O pelešiach lotrovských.

Kristus Pán ovšem dľa tela nenie už viac na svete tomto, ale je dľa ducha (Mat. 28, 20.). Čo komu činíme buď dobrého alebo zlého, to on tak považuje, jakobysme to jemu samému činili. „*Kto vás opovrhá, mňa opovrhá*“ (Luk. 10, 16.). Je-li Ježiš hlavou a my údami cirkve, zajiste to, čo sa pácha na úde, padá i na hlavu, na Krista. Keď tak, bohužiaľ vyznať musíme, že Pán Ježiš, ktorý v dome Kaifášovom — jako v nejakej peleši lotrovskej — pre mnoho trpel, trpí i teraz v rozličných pelešiach lotrovských; trpí na miestach všelijakých zločinov, tak že nemožno pre ne naísť primeranejšieho mena, nežli peleše lotrovské.

a) Keď jedenkrát Pán Ježiš prišiel do chrámu jerusalemského, zhrozil sa toho, čo videl a slyšal. Krik a hluk naplňoval chrám, jakoby to bolo bývalo verejné tržišťe. Bolo v skutku tak; predávali tam drúbež a dobytok, vážili striebro a zamieňali peniaze. Samo sebou sa rozumie, že tam, kde bolo zlaté tela, bol aj hluk a krik (II. Mojž. 32, 17.), jako pri kúpe a predaji. Ziskuchtivci, aby klamom, podvodom a podľudníctvom siahli na mešec bližného, použili lže, preklňania a prisahania. Tak znesväcovali dom Boží: preto teda Pán Ježiš, svätým horlením rozplamenený, poprevracal stoly peniazomencov a vyhnal s nimi i tých, ktorí predávali a kupovali, i dobytok a drúbež jejich, volajúc hlasom slavnostným: „*Písano je: Dom môj dom modlitby je: vy ale učimili ste ho pelešou lotrovskou*“ (Luk. 19, 46.); t. j. to páchate v chráme Božom, čo sa pácha v pelešiach lotrovských. Ano pelešou lotrovskou sú tie miesta, kde kmíni a zlodeji sa schádzajú k diabolskej porade nad tým, kde čo a jakým spôsobom by sa dalo ukradnúť a ukoristiť. Pelešou lotrovskou sú ale i tie miesta, kde lžou, klamom, podvodom a podľudníctvom prelhaný, prelstený a oklamáný býva blížny. Je pravda, že také jednanie mnohí považujú za obchod a hľadanie zisku, za obratnosť a chytrosť: ale darmo prikrývať zločiny peknejším menom; jakýkoľvek spôsob činí jinému zúmyseľnú škodu a umenšuje jinému jeho majetok, nenie jiným, leda krádežou. Pelešou lotrovskou sú aj tie miesta, kde sa páchajú hry nie pre zábavu ale pre ukoristenie výhry a pre vyprázdnenie cudzieho vrečka. Jako tí lotri v pelešiach a za krom číhajú, kohoby olúpili: tak sú tiež ľudia nešlechtní, ktorí číhajú, aby koho dostali do hry a chytráctvom svojim olúpili. O, koľko je tých, ktorí pri hrách viac prekarbanili, nežli svojími mozolami vydelali! a čo je najhoršieho, je to, že ľudia, keď oklamaneho alebo okradeneho poľutujú, karbaníkov nepoľutávajú, ponevác sami vrhli sa do ruk lotrov, ktorí jich olúpili.

b) Známe je podobenstvo, ktoré predniesol Pán Ježiš o človeku, idúcom z Jerusalema do Jericha; jako upadol medzi lotrov, ktorí nielen ho okradli a olúpili, ale i poranili a odpolu živého ležať nechali (Luk. 10, 30.). Neopakuje sa to, bohužiaľ, i doteraz? Sú doteraz zločinci, nehodní nosiť meno kresťana, ba nehodní nosiť i meno človeka, ktorí jako tá divá zver nešťífa sa prelievania krve, buď pre zisk, aby olúpili zavraždeného, buď pre dedictvo, aby nemuseli čakať na smrť poručiťeľa, buď pre bezpečnosť, aby skrze pozostaleho na žive neboli vyzradení, alebo preto, aby sa pomstili a hnev svoj vyliali na blížnom svojom. Čo jiného by už na tomto svete zaslúžili takí lotri, nežli aby jim na čelo vpálené bolo meno zlopovestného Kaina? Zajiste mráz prechádza človeka,

keď slyší, že i v samých krajinách kresťanských, po lesoch a horách, po jaskyňách a pelešiach lotrovských potulujú a povaľujú sa diabolskí ľudia, ktorí vraždu nepovažujú za hrozný zločin, ale za remeslo a za spôsob snadnej výživy. Sú to opravdiví povrheli a nesvedomití surovci, nepamätajúce ani na to strašné slovo, že krev zavraždeného volá k Bohu o pomstu (I. Mojž. 4, 10.). Myslíte snáď, že takí zločinci sú nejakou zriedkavosťou? Je pravda, že mnohí až tak hlboko nepadajú do neludskosti a divočstva: ale buď sa do podobného nebezpečenstva vystavujú alebo viac menej život bližného svojego ztrpčujú a ukracujú. Len puš do srdca svojego závišť, nenávišť a pomstychtivosť, a nakresals do neho iskru, ktorá zapríčiniť môže veľký požiar. Je pravda, že zlodej nemá úmyslu vraždiť: ale keď ho hospodár prichytí pri krádeži, hotový je i k jeho zavraždeniu, aby nebol prezradený. Z tej peleše lotrovskej pochádzajú i tí, ktorí hádžu kamením a strielajú neopatrne; lebo môžu tušiť, že kameň hodený a rana vystrelená môže urobiť nielen škodu blížnemu, ale ho i omrzáčiť, ba i zabiť. Z tej peleše lotrovskej sú i tí, ktorí blížneho hladom hynúť nechajú alebo dráždením k hnevu, prenasledovaním a rozličným trápením k zármutku a k zúfaniu privádzajú, porušeným jiedlom, nemiernym opíjaním a jiným podobným zkazonosným spôsobom o zdravie ba i o život pripravujú. O, jak ťažko budú sa pred súdom Božím zodpovedať, ktorí zlomyseľne a schválne jednali proti tomu Božiemu prikázaniu: „Nezabiješ!“

c) Jestli ale tí sú z peleše lotrovskej, ktorí lúpežou a krádežou, bitkou a vraždou, kazením zdravia a útrapami blížnemu na majetku a tele škodu a zkazu činia, zdáliš nepripočítame k nim i pijanov a korheľov? Mnohá krčma by právom mohla nosiť meno peleše lotrovskej; lebo jaké reči, piesne, svady, hrubianstva, kliatby, žarty tam slýchať? Jako v peleši lotrovskej. Jaké buričské proti cirkvi, krajine a obci, proti vrchnosti, zákonom a poriadku? Jako v peleši lotrovskej. Nech nikto nehovorí: „Nuž kde sa máme síst k porade, keď nie do krčmy?“ Nešťastná obec, ktorej úrady a občania zasedajú v krčme pri flaškách, nie ale pri zákoníku! nešťastná rada, ktorá pochádza z hlavy nápojom rozpálenej! nešťastná obec, ktorej občania neschádzajú sa v nejakom tichom dome, ale v hluku a smradu plnej krčme; neschádzajú sa k čítaniu dobrého spisu, ale k vyprázdňovaniu flašiek! Skutočne pre mnohých je krčma pelešou lotrovskou. Jako ten nešťastný človek, ktorý sa dostane do peleše lotrovskej, pozbavený býva nielen majetku ale častokrát i života: tak i ten, ktorý medzi pijanami vysedáva v krčme, pozbavený býva majetku, podkopáva svoje zdravie, ukracuje si život, ba mnohokrát vystavuje svoj život i nebezpečenstvu smrti. Čo viac mnohý korheľ je opravdivým lotrom pre svoju manželku a dietky, keď ich nemiernosťou a marnotratnosťou svojou pripravuje o majetok a chlieb.

d) K peleši lotrovskej možno počítať i tie domy, kde panujú svady a prenasledovania, ba i bitky a desné zápasy. Jako v pelešiach lotrovských panujú kriky, svady, kliatby a nadávania: tak, ba snáď ešte horšie to býva v mnohých domoch, i v domoch kresťanských. V mnohom dome tak to vyzerá, jako keby tam býval drak a saň, nie ale kresťanský manžel a kresťanská manželka. O takých domoch ešte horšie sa mluví, nežli o peleši lotrovskej; lebo obyčajne sa praví, že je tam ustavičné peklo. Sú-li v takom pekle manžel a manželka diabliami: čo sa dá očakávať potom o dietkach? Je potom div, že

medzi bratami a sestrami tiež nenie pokoja, svornosti a lásky? Nestojí taký dom nešťastný sebe na hambu, jiným na pohoršenie, Bohu na zošklivenie?

e) Konečne jestli lúpež na majetku a vražda na tele páchaná je zločinom peleše lotrovskej: nenie takým zločinom páchanie lúpeže na dobrom mene a páchanie duchovnej vraždy na človeku? Častokrát menšou škodou býva lúpež na majetku, nežli lúpež na dobrom mene; lebo i sv. písmo praví: „*Lepšie je meno dobré, než bohatstvo veľiké*“ (Prís. 22, 1.). Ti tedy veľmi sa klamú, keď to za nejakú maličkosť považujú, že svojim pomluvačným, nactiutruhačným, potupujúcim a hanobiacim jazykom iných o dobré meno a dobrú povest pripravujú. Jestli ale také schôzdky, kde sa jazykom nešlechetným pácha lúpež na dobrom mene, sú pelešou lotrovskou: čo povedať o takých schôzdkach a spoločnosťach, kde jazyky nešlechetné pripravujú ľudí o milosť Božiu a život duše, o náboženstvo a dobré mravy, o poctivosť a poklad čistého srdca? Nenie to väčšia lúpež a vražda, keď sa pácha na večných veciach, na duši a na večnom spasení? O, jaká zodpovednosť pred súdom Božím čaká na tých, ktorí slovom a perom, skutkom a pohoršením pripravujú jiných o náboženstvo a dobré mravy, o milosť Božiu a spasenie večné! Povážte to, povážte to zvlášte vy bujni a chlipní, ktorí lichotením a sľubami svádzate k pádu čistotné srdcia a pošlapujete ľalie a vence pánické. O, jak často sa dá povedať so sv. písmom o mnohej poctivej duši, keď sa dostane do nečistej spoločnosti, že je jako lilia medzi trnám (Pies. Šal. 2, 2.).

Kéžby aspoň medzi kresťanmi prestaly všetkie tieto peleše lotrovské! Ďaleko buď lúpež a vražda, pijanstvo a korheľovanie, svady a roztržky domáce, všetky zlé jazyky, podkopávanie náboženstva a mravnosti, porušovanie čistoty a poctivosti! Medzi kresťanmi panuj taký život čnostlivý a spravodlivý, mierny a striezlivý, šetrný a poctivý, jaký sa sluší na kresťanov a vyznavačov Pána Ježiša. Amen.

12.

O svetských súdoch.

„Kniežata ale kňazské a všetka rada hľadali falošné svedoctvo proti Ježišovi.“ Mat. 26, 59.

Najskvelejší zázrak Pána Ježiša bol, keď vzkriesil Lazara, ktorý už štyri dni bol v hrobe. Následkom toho mnohí uverili v neho. Zprávu o tom priniesli nektorí i k farisejským: zdáliž i títo konečne uveria v neho? Protivné svedoctvo o nich podáva evanjelista a praví: „*Sišli sa najvyšší kňazi a fariseovia v radu a pravili: Čo učiníme, lebo tento človek činí mnohé divy. Necháme-li ho tak, všetci uveria v neho; a prídu Rimania, a odojmú naše miesto i národ. Jeden ale z nich, menom Kaifáš, ktorý bol tohož roku najvyšším kňazom, riekol im: Užitočné je vám, aby jeden človek umrel za ľud, a nie (aby) všetek národ zahynul. Preto od toho dňa mysleli (len na to), aby ho zabili“ (Ján 11, 47—53.). No, keď už tehdy zlomili palicu nad Pánom Ježišom, neprekvapí nás ani ten súd, ktorý konali s ním potom v dome Kaifášovom, kam od Annáša privlečený bol Pán Ježiš.*

V nočnu hodinu po sháňaní hlavní kňazi a starší ľudu sišli sa do rady. Tvár mali obrátenú k chrámu, aby pamätali, že nekdý Boh bude jich súdiť

z toho, jako súdili oni. Kaifáš zasadol na predsednícky stolec a dal predvolať svedkov proti Pánu Kristu, aby aspoň jakú takú zákonitú trárnosť dal súdu. Ubohý Ježiš stojí pred sudcami jako bāránok medzi vlkami, jako holubica medzi jastrabami; lebo nesišli sa k tomu cieľu, aby vec Ježišovu súdili, ale aby ho jakýmkoľvek spôsobom na smrť odsúdili. To chcel Kaifáš, a ostatní s ním za jeden provaz ťahali.

Hľadíme-li na ten podliacky súd, vidíme pri ňom samé jednanie proti zákonu a právu. Súd mal sa konať vo dne, nie ale v noci. Obviňovanému mal byť daný zástupca (advokát), jakého pri tom súde nenie. Pred súd mal sa dostaviť žalobník, jakého tiež pri tom súde nenie. Žalobník mal si dostaviť hodnoverných svedkov, kdežto sudcovia sami podplácajú a sháňajú svedkov. Kaifáš čo predseda mal vysloviť len konečný úsudok, kdežto on je spolu žalobníkom a súdom. Jedno jediné ustanovenie zákona zachovali sudcovia, že mali obrátené tváre k chrámu, a v tom bol len pokrytý fariseizmus; tvár síce obrátili k chrámu, ale chrbát Bohu, zákonu a právu. Pri takom súde musí padnúť i pravda i nevinnosť, ba i hrdlo. Nech Boh chráni každého človeka pred takým súdom. Je pravda, že tak nespravodlivý súd, jaký bol v dome Kaifášovom, je zriedkavosťou: však ničmenej bývajú i za doby našej súdy, ktoré sú tamtomu viac menej podobné, a predca ľudia jako slepí strkajú sa do súdov, a tým uvažujú na seba rozličné útraty, biedy a nehody. Dobre bude tedy, keď si na výstrahu povieme niečo

o svetských súdoch.

Ponevác sú ľudia dobrí i zlí, spravodliví i nespravodliví, spoločnosť ľudská nemôže byť bez vrchnosti a vrchnosť bez práva trestného. Preto i sv. Pavel píše o vrchnosti, že má v ruke meč, k ochrane dobrých a k trestaniu zlých (Rim. 13, 4.). Aby vrchnosť tohoto práva užila svedomite a spravodlivo, k tomu je potrebný súd, súd spravodlivý, ktorýby po pravde a zákone vyslovil, kde je pravda a právo; kde lož a bezpravie. Súd spravodlivý teda zaslúži všestrannú úctu: však ale súd nemá byť prvým, ale posledným prostredkom k hľadaniu pravdy a práva. Je to docela učenie sv. Pavla, keď píše: „*Zajiste na prsto hriech je medzi vami (už i to), že máte súdy medzi sebou. Prečo radšej ne-snášate krivdu? ale vy (sami) činíte krivdu, a to bratom. Brat s bratom sa súdi, a to pred neveriacimi! K vašemu zahanbeniu to pravím. Tak-li nenie medzi vami žiadneho múdreho, ktorýby mohol súdiť medzi bratom (a bratom) svojim. Nehodní-li ste (i tých) najmenších vecí rozsudzovať*“ (I. Kor. 6, 1—8.)? Dľa tejto ozaj dobrej rady má panovať medzi nami svornosť a láska, nie ale urážka, krivda a škoda. Stane-li sa pri krehkosti ľudskej predca čo takého, netreba sa hneď ťahať pred súd, ale vyrovnávať sa po priateľsky; netreba hneď sháňať sa za advokátami, ale hľadať svedomitých prostredníkov, ktoríby tu nemilú vec v tichosti vyrovnali. Divné je to veru, že kresťania v tomto neprijímajú dobrú radu Pána Ježiša, ktorý praví: „*Zhřešil-li by brat tvôj proti tebe, idz a pokarhaj ho medzi sebou a ním samým. Uposlechneli teba, získal si brata svojego: neuposlechneli ale teba, vezmi k sebe jednoho alebo dvoch, aby v ustách dvoch alebo troch svedkov stálo každé slovo. Jestli neuposlechneli jich, povedz cirkvi*“ (Mat. 18, 15—17.). Koľko hnevov, roztržok a pravot by sa odstránilo, keby kresťania tak jednali! Máš-li nejakú vec proti jinému, pokus

sa priateľsky pokonať s ním. Nedocielil-li si po dobrotke vyrovnania, požiadaj múdrych a bohabojných smierčích čili prostredníkov, ktoríby tu vec medzi vami uvážili a rozsúdili. Nedalo-li sa ani tak docieľiť vyrovanie, máš duchovného pastiera, ktorý čo otec duchovní má vpliv na ovce svoje; lebo zajiste záleží mu na tom, aby jeho farníci žili medzi sebou v pokoji, a nekúsali sa jako vlci. Nenie-li ani tak docieleno pokojné vyrovanie, poručeno Pánu Bohu, nech to ide pred svetský súd: pamätaj však ty neustupný a svadivý protivníku, že ťa môže nádej tvoja sklamať. Dať sa na svetský súd, znamená častokrát pustiť sa do nebezpečnej hry, tak že nenie jisto, kto shrne výhru do vrecka. Pri svetských súdoch nekdy i pravda prepadne, ačkoľvek nemožno proti správnosti súdneho pokračovania nečo namietat. Súdobný výrok môže byť docela správny a zákonný, bez toho, žeby dal pravdu a právo pravde a právu; závisí to od mnohých okolností, ktoré sú spojené so súdom. Pri súdoch treba mať ohľad na žalobníka, na zažalovaného, na pravotára, svedkov a len konečne na sudcu.

Pri súdoch svetských býva mnohokrát veľká chyba na žalobníku, keď si vezme do hlavy, že je oprávnený žalovať, že má pravdu a že sudca musí jemu prisúdiť pravdu a právo. Takému do seba zaľúbenému a neustupnému žalobníkovi darmoby kto i na dlani ukázal, že nenie to tak, jako si on tú vec vysvetľuje a úfa; on je svojej hlavy, a táto hlavatosť mu potom draho príjde. Mnohý každé hrubianstvo vysvetľuje si za urazenie na cti: a prehrá, lebo súd neriadi sa dľa jeho namyslenia, ale dľa zákona, ktorý jasne hovorí, čo je, a čo nenie urazenie na cti. Mnohý dáva vec svoju na súd, bez toho, aby mal hodnoverných svedkov a správne vystavené písmo proti svojemu protivníkovi. V takých a podobných pádoch sa potom stane, že prehrá. Nenie teda dost, aby žalobník myslel len na to, že má pravdu a právo, ale zdáľiž dľa pravidiel pravotných aj vyhrá. Možno i to, že konečne vyhrá: ale pri tom snáď — jako sa hovorí — v pravote ztratí sa kravička a jemu sotva sa dostane retiazka. Častokrát pri mnohých pravotách, ktoré pohltaly mnohé nákladky, konečne odporúča sa priateľské pokonanie: nenie teda lepšie ono na začiatku nežli na konci?

Protivník buď ľahkomyselný, buď nemúdry, buď nedbalý alebo krutohlavý odmrštuje od seba napomenutie a dá sa žalovať i v takých veciach, že musí prehráť. To už len každý musí uznať, že ku pr. dlhy musia sa platiť a škody musia sa nahradiť: na čo sa teda dať žalovať? Ja verím, že mnohému ťažko je platiť a odškodit: ale bude mu to ľahšie, keď mu exekucia príjde do domu, aby sobrala mu veci nielen k zapraveniu dlhu alebo náhrady, ale — a to snáď tým viac — i na pravotné nákladky. Čo ale povedať o tých, ktorí jistí sú, že žalovateľ je v patrnom omyle a prehrá? Toť sú podobní tým, ktorí podstavujú nohu jinému, aby padol. Takí neznajú, čo je kresťanská láska,

Pri súdoch svetských je potrebný zástupca (advokát), lebo on tomu sa učil, aby vedel, čo je a čo nenie dľa zákona; jaké poriadky a pravidla sú pri súdobnom pokračovaní, tak že pri nezachovaní tých pravidiel (formalit) i tá pravda a to právo môže prehráť. Česť takému advokátovi svedomitému, ktorý povie toto stránke svojej: „Vyložte mi svoju vec, ale tak uprimne a prostosrdčne, jakobyste sa spovedali svojemu duchovnému otcovi.“ Česť mu, keď uváživ vec, povie buď: „Máte pravdu a právo, a teda budem vašu vec zastávať;“

alebo: „Nemáte pravdu a právo, a teda chcieť zastávať vašu vec, boloby proti mojemu svedomiu.“ Takých poctivcov za našej bezbožnej doby málo je, pravda? Sú, ktorí i nespravodlivú vec prijmú, lebo či tak či tak vypadne vec, neztratia svoj výdelok. Sú snáď i takí, ktorí povedia: „Tak a tak budete mluiť (hľať). Dajte pozor, abyste sa nepreriekol. Príjde-li vec i na prísahu: nevidali povedať tých pár slov, a vyhrať toľko zlatoviek!“ Jaké meno prislúcha takovému, sami sa dovtipíte.

Pri mnohých súdobných pokonávaniach požadujú sa i svedkovia, ale hodnoverní, nezakúpení a svedomití, ktorí bez ohľadov ľudských svedčia len tak a na toľko, nakoľko sú presvedčení; svedoctva jejich musia sa srovnávať i s vecou i medzi sebou. Môže-li sa už buď žalovateľ alebo zažalovaný ubezpečiť a úplne spoliehať na svedkov? Je jistý, že oko, ucho a zvláštne ruka s niekoľko zlatovkami nesvede ho, keď nie k falošnému svedoctvu, aspoň k zamlčaniu nektorých okolností?

Najhlavnejšou osobou je konečne sudca, ktorý bez ohľadu na osobu, na sľuby a hrozby vysloviť má súdny výrok, jako ho dľa zákona a dľa svedomia za pravý a spravodlivý nalezá. Česť takému sudcovi, ktorého ani dar nezvede ani hrozba neskloní! Ale za tejto našej bezbožnej doby nemáme sa čo obávať? Zákon je v zákoníku ovšem, ale výklad jeho v ustách sudcových. Súdca je človek, krehký človek; ľahko ho pomýliť môže oko lichotivé, jazyk sľubivý a ruka pozlatkovaná.

Týmto dnešným uvažovaním nechcel som zľahčiť súd svetský, ale chcel som len toľko povedať, že na prvom mieste má byť priateľské pokonanie, až na poslednom svetský súd, a to tým viac, že priateľské pokonanie neruší pokoj a lásku, kdežto — jako smutná skusenosť svedčí — za svetským súdom nasledúva toho protiva. Vezmime si teda k srdcu slova sv. Pavla: „*Všetky vaše veci nech sa dejú v láske*“ (I. Kor. 16, 14.). Amen.

13.

O mlčanlivosti.

„*Ježiš ale mlčal.*“ Mat. 26, 63.

Ježiš Kristus stál pred najvyšším kňazom, Kaifášom, a pred židovskou radou, aby bol súdený. Stál viazaný na rukách, nie však na jazyku; mohol mluiť síce, ale mlčal; lebo dľa sv. písma: „*Je čas mlčania a čas mluvenia*“ (Kaz. 3, 7.). Darma sa ho dotazovali na jeho učenie a jeho učeníkov: on v božskej múdrosti svojej uznal za užitočnejšie mlčať. Keby bol mluil, bolby musel mluiť buď čo žalobník alebo čo zastavateľ seba: nuž kdeže je na svete súd, pred ktorýmby zažalovaný a žalobník boli jednou osobou? Snáď mal Ježiš Kristus vypočítať všetkých svojich učeníkov? ktorých? však ich bolo na tisíce, ktorí ho poslúchali? Snáď mal podať mena svojich apoštolov? Či by nebol jich životy vystavil nebezpečenstvu? Nebol by jich so sebou strhol do nešťastia časného? Je pravda, že svedkovia hovorili proti nemu: ale jeho božská múdrosť i v tomto ohľade považovala za užitočnejšie mlčať. Mal sa zastávať proti ním? Na čo, keď vedel, že už vopred je odsúdený (Ján 11, 53.)? Mlčal, ale práve tým mlčaním dával na javo, že opovrhuje takých svedkov, ktorí — podobne

Judášovi iškariotskému — dali sa podplatiť, aby svedčili proti nevinnému. Mlčal, lebo vševedúcnosťou svojou nahliadol, že svedkovia sami zničia svoju hodnovernosť, keď z ich svedoctví vysvitne, že nesúhlasia medzi sebou a že sú zlomyseľným prekrucovaním jeho slov. Jestli pravili nektorí z nich, že zlahčoval sobotu: to sa rade nepozdalo, pretože nečinieval v sobotu iného, než že učil a zázraky činil; čo nemohla vyhlásiť za porušenie dňa Pánoveho. Jestli nektorý z nich pravil, že nezachovával farisejské obyčaje a karhal jejich pokrytstvo: v tom sa rada neshodla, lebo v nej sedeli nielen farisejskí, ale i saducejskí, ktorí v tom ohľade s Ježišom súhlasili. Jestli nektorý z nich pravil, že ruší zákon Mojžišov: to sa rade nepodobalo, lebo Pán Ježiš verejne sa osvedčil, že neprišiel zrušiť zákon (Mojžišov) a prorokov, ale naplniť (Mat. 5, 17.). Jestli nektorý z nich nadhodil, že bol neuctivý k chrámu, to sa rade tiež nepozdalo, lebo veď vyhánal z chrámu predavačov a kupovačov (Mat. 21, 12.), ktorí neslušne chovali sa v chráme. Jedno svedoctvo bolo, v ktorom sa shodovaly svedoctva, to, že pravil: „*Zborte chrám tento, a vo troch dňoch ho zase vystavím*“ (Ján 2, 19.): avšak ani na toto svedoctvo nekládli váhu, pretože dobre vedeli, že to povedal v podobenstve o tele svojom (Ján 5, 21.), a v tom smysle i oni mu boli rozumeli (Mat. 27, 63.). Že daromné a nevážne boli jich svedoctva, poznať i zo slov Kaifášových. Rozmrzený nad tým, že podobnými svedoctvami nemôže ospravedlniť odsúdenie Ježiša k smrti, zvolal: „*Čože ešte treba nám svedkov*“ (Mat. 26, 65.)? Je toto slovo slovom spravodlivého sudcu, akým mal byť Kaifáš? Neučinil-li teda premúdre Ježiš, že mlčal? Mlčal, ale to jeho mlčanie bolo vznešeným svedoctvom o ňom, že je pravý Messias; v tom jeho mlčaní vidíme splnené to proroctvo Isaiášovo, že jako ovca k zabitiu vedený bude, a že jako bäránok onemie pred tým, ktorý ho strihá (Is. 53, 7.).

Z mlčania Pána Ježiša vysvitá i pre nás to sväté pravidlo: „*Je čas k mlčaniu a čas k mluveniu.*“ Sú okolnosti, v ktorých i pre nás lepšie je mlčanie, nežli mluvenie. J tej príčiny som si predovzal hovoriť

o mlčanlivosti.

Keď vidíme Pána Ježiša mlčať pred Kaifášom, i v tom poznávame, že mlčky praví k nám: „*Učte sa odomňa*“ (Mat. 11, 29.), učte sa mlčanlivosti tam, kde je ona potrebná, alebo kde je ona užitočnejšia nežli mluvenie. Nenadarmo Pán Ježiš pripodobňuje nasledovníkov svojich ovci alebo holubici, pretože tieto zvieratka svojou tichosťou a mlčanlivosťou majú byť obrazom našim. Je pravda, že mluva je veľkým darom Božím a že jazyk je nám daný k mluveniu: ale dobre poznamenáva sv. Tomáš Aquinský: „Príroda dala mnohým zvieratám sluch, mluvu ale len ľuďom, rozumom obdareným, a skrze to už sama poukazuje na to, že reč naša musí byť rozumná“ (D. 3. Pasch.). Jako vojak uchopuje zbraň len na velenie vodcovo: tak i človek má užívať jazyka len vtedy, keď k tomu radí rozum jeho. Nie bez príčiny tuším jazyk náš je jakoby zajatý na hrade, zavrený dvoma bránami (rtama a zubami), aby už i ta prirodzená poloha jazyka nás napomenula, že nesmieme dať jazyku neobmedzenú slobodu k mluveniu. Preto i sv. písmo prikazuje človeku: „*Ustám svojim udelaj dvere a zámký*“ (Sir. 28, 28.); t. j. buď mlčanlivý, a to prečo?

a) Mlčanlivosť je človeku na česť, pretože je znamením múdreho človeka. Za starého pohanského sveta bol filozof Pythagoras, ktorý kládol váhu na

náboženské a mravné vzdelanie mládeže. Za základ múdrosti pokladal mlčanlivosť. Tí, ktorí chceli byť prijatí do jeho školy, museli sa niekoľko rokov podriaďiť mlčaniu a naslúchaniu vedeckých prednášok. Pythagoras predpokladal, že štebotavý človek nenie schopný ani múdrosti ani vážnosti. K múdrej reči treba rozmýšľania: a také rozmýšľanie bez mlčanlivosti? Že s vážnosťou muža nesrovnáva sa mnohomluvnosť ale mlčanlivosť, kto o tom pochybuje? Jestli kde, zajiste pri tomto leží veľiká filozofia i v našich prísloviach a porekadlách, keď slyšíme: „Mnoho dýmu, málo ohňa. Mnoho hluku, prázdny sud. Mnoho reči, málo rozumu.“ Židia ale hovorievali: „Zlatom plná flaša nebrinká, ale prázdna, keď do nej i jeden peniaz hodíš,“ t. j. opravdive múdry a učený človek, je mierny a mlčanlivý: čím menej má kto múdrosti a učenosti, tým je jazyčnejší. Je to jako s kramárom na trhu, ktorý tým viac vykrikuje, čím menej má dobrého tovaru v kráme. Múdry človek hovorí len o veciach vážnych a len o tých, o ktorých má vedomosť: preto tiež klademe váhu na jeho slova. Tlčhuba mieša sa do každej veci a hovorí o prekot o každej veci, jakoby všetkému na svete rozumel: preto jeho reč načúvame s nedôverou a nedáme mnoho na jeho slova. Tak teda mlčanlivosť udržuje, mnohomluvnosť podkopáva.

b) Mlčanlivosť je človeku na česť i z toho ohľadu, že človeka mlčanlivého máme za človeka dôvery hodného a spoľahlivého; lebo o tom, ktorý mnoho hovorí, pochybujeme, že uvážil každé slovo, ktoré púšťa z ust. O takom obyčajne hovoríme: „Mnoho plevy, málo zrna.“ Sv. písmo ale praví: „*Mnohomluvenie nebýva bez hriechu*“ (Prísl. 10, 19.). Zajiste ten, kto kráča vážnym a rozmysleným krokom, nepadne; kto ale rýchle beží a neopatrne šibrinkuje, ľahko sa potkne a padne. Tak je to i s jazykom; o tom, kto vozpust šteboce, ťažko je nám veriť, že to všetko, čo toho napovedal, je pravdou jako to evanjelium. Čím menej hovoríme, tým sme teda jiným hodnovernejšími, spolu i dôvery hodnejšími. Povedzte že mi aj: zdáliš múdry kráľ vzalby si za ministrov a radcov ľudí, ktorí neznajú držať jazyk za zubami? moholby jim sveriť nejakú tajnosť? Kto mnohomluvením dokazuje, že mu ťažko mlčať, tomu bude ťažko mlčať i vtedy, keďby sme mu i tú najväčšiu tajnosť sverili. Štebotavého človeka zaviaž bar i prísahou, predca mu jazyk vyklzne i zpod prísahy.

c) Mlčanlivosť prináša pokoj a krotí hnev i nepriateľstvo. Čo je voda na oheň, to je mlčanlivosť na svady a roztržky. V tomto ohľade praví sv. Ján zlatoustý: „Pomlúva ťa neкто? pohaňuje ťa neкто? mlč; lebo, keď otvoríš usta, učiníš to ešte horším. Vidíš, keď v nektorom dome je dvojica dverí proti sebe otvorených, tvorí sa tým mocný prievan. Zatvor jednej dvere, a prievan prestane. Vietor síce jednými dvermi ešte bude fúkať dnu: ale utratí svoju silu. Takými otvorenými dverami proti sebe sú usta dvoch rozvadených. Zatvor usta tvoje, a svada prestane“ (Hom. 10. c. 5. Thessal.). Múdry človek je jako cestovateľ po svete. Keď príjde do cudzieho kraja, kde panuje jiná reč, jiné mravy a jiný kraj, od ľudí hlúpych a uličníkov nezbedných býva posmievaný. Keď mlčí a nevšima si toho, dosť skoro posmešky prestanú. Tak mlčanlivosť vífazi: naopak ale tam, kde nieto mlčanlivosti a ústupnosti, rozbroje nielen neprestávajú, ale ešte i rastú; o čom sv. Jakub takto píše: „*Jazyk je síce malý úd, a veľké veci prevádza. Hľa, jak malý oheň jak veľký les zapáli*“ (Jak. 3, 5.)! My ale hovoríme: „Často malá iskra zapríčinila veľký požiar,“

t. j. často nepatrné slovo zapríčinilo už mnoho nielen hnevov a roztržok, ale i vražd. Kéžby si toho ľudia, zvláštne ale manželia povšimli. Nie — jako hovoria — vypustil z úst, čo slina na jazyk priniesla, ale: Lepšie je mnohé slovo pohltnúť, nežli ho vypustiť z úst. Slovo je jako vystrelený šíp, ktorý sa do lučišťa nenavrátí; letí, a nevieme, koho poraní.

d) Mlčanlivosť nám konečne na srdce klade P. Ježiš, keď praví: „Z každého slova prázdneho (daromného a neužitočného), ktoré mluviť budú ľudia, vydajú počet v deň súdny“ (Mat. 12, 36.). Keď je tak, o jak prísny počet vydajú zo slova hriechneho a škodlivého! „Pes — praví sv. Bonaventura — jazykom svojim líže a lieči rany: ale jazyk človeka prináša nákazu na všetko, čoho sa dotkne“ (S. 81.). Jazyk je jako ten zplašený kôň; nenie-li na pevnej uzde, napácha mnoho zlého: a predca mnohí ľudia nekrotia ho a nedržia na uzde, ale popúšťajú mu uzdu, ba nechávajú ho bez všelikej uzdy. Podobní sú tomu slepému, ktorý mácha okolo seba ostrým mečom, bez pomyslenia na to, koho a jak urazí. Nielen človek ale i sám Boh urazený býva jazykom nezkrotným. O, jaké to bude pred súdom Božím zodpovedanie z tej kliatby a rúhania, z tých klebet a pomluv, z toho pohanenia a nactiutrhanie, z tej lže a úlisnosti pokrytskej, z toho falošného svedoctva a z tej krivej prísahy, z toho navádzania a poburovania! Nenie teda divu, že sv. Jakub s toľkým dôrazom napomína nás: „Buď každý človek rýchly k slyšaniu, ale zpozdilý k mluveniu“ (Jak. 1, 19.). Ano mlčanlivosť je nám potrebná, aby — praví sv. Ambroz — reč naša jako divý potok nevykročila z brehov svojich (L. 1. of. c. 3.).

Záleží-li vám teda na tom, abyste neutratili česť múdreho a vážneho človeka, abyste nepozbyli dôveru a spoľahlivosť, abyste utíšili nepokoje a rozbroje, abyste jazykom svojim neprehrešili sa proti Bohu a blížnemu: buďte mlčanliví. Mlčanlivosť buď vám štítom, ktorýmbyste ubránili časné i večné dobro svoje; pamätujúce na slova sv. písma: „Kto ostrieha ustá svoje a jazyk svoj, ostrieha od úzkosti dušu svoju“ (Prís. 21, 23.). Amen.

14.

O ľudských ohladoch.

„Poviem-li vám, neuveríte mi: a jestli sa vás tázať budem, neodpoviete mi, ani (mňa) neprepustíte.“ Luk. 22, 67. a 68.

Pán Ježiš chodil už tri roky po sv. zemi a učil, buď pod holým nebom na suchu a vode, alebo pod strechou v škole a chráme, tak že do očí a otvorene mohol riečiť jako najvyšším kňazom, tak tiež kniežatom kňazským a starším ľudu: „Ja zjavne mluvil som svetu; ja vždycky učieval som vo škole a chráme, kde sa všetci židia schádzajú, a tajne som nič nemluvil“ (Ján 18, 20.). I nenie k uvereniu, žeby tí starší ľudu, kniežata kňazské a zákoníci, ktorí sohnani boli do rady v dome Kaifášovom, neboli tiež slyšali ho. Jestli ho neslyšali sami, mohli sa o jeho učení dozvedieť od iných, ktorí boli slyšali, čo učil (Ján 18, 21.). Navzdor tomu tázali sa ho: „Si-li ty Kristus, povedz nám.“ Otázka to bola najvyš pokrytská. Neišlo jim o to, aby sa dovedeli pravdy a jistoty: ale len o to, aby ho v reči polapili. Jakúkoľvek odpoveď bolby dal Pán Ježiš na tú

zlomyseľnú otázku, v každom páde boliby jeho odpoveď obrátili jako jeho vlastní meč proti nemu. Pred vševedúcim božským okom Pána Ježiša však nebolo ukryté to zlo, ktoré si namysleli v srdciach svojich (Mat. 9, 4.), a preto múdre odvetil im: „*Poviem-li vám, že som Kristus, neuveríte mi: a jestli sa vás tázat budem, čo myslíte o mne, neodpoviete mi.* Jako v prvom, tak i v druhom páde nepopustíte od zášti proti mne, *ani neprepustíte mňa.*“ Zajiste premúdra odpoveď; keby bol odpovedal: „Niesom Kristus,“ boliby zkrikli: „Hľa, jako klamal svet, vydávajúc sa za Krista, za Messiáša!“ Keby bol odpovedal: „Ja som Kristus,“ boliby zkrikli: „Rúha sa, vydávajúc sa za poslaného od Boha Krista čili Messiáša.“ Jako „ano,“ tak i „nie“ jednako boly proti Kristu Pánu nastrážené.

Čo sa s Kristom Pánom prihodilo v dome Kaifášovom, to sa i s nami často opakuje vo svete, tak že ani tak ani tak nevyhovelibysme ľuďom, kebysme mali ohľad na nich. Že je tak, presvedčím vás, keď vám rozpoviem o ľudských ohľadoch.

Pod ľudskými ohľadmi rozumiem tú našu starostlivosť, ktorá naplňuje srdce naše pri tej otázke: „Čo na to ľudia povedia?“ Čo? jako pri jiných vecach, tak i pri tejto otázke platí to príslovie: „Kolko hláv, tolko rozumov.“ Rob či tak alebo tak, všetkým ľuďom po vôli neučiníš, a to síce ani priateľom ani nepriateľom.

a) Darma je, ľudia sú už takí, že niesu spokojní s tým, čo vidia a slyšia, ale všeteční sú vyskúmať i úmysel, jaký kto má pri tom, čo činí a mluví. Nemôžu ovšem ľudia vniknúť do srdca jeho: ale to je práve príčinou, že tomu, čo kto činí a mluví, podkladajú snáď úmysel iný, nežli ho má. „*Láska síce nemyslí na zlé,*“ praví apoštol (I. Kor. 13, 5.): však ale i túto máme vo veľmi krehkých nádobách (II. Kor. 4, 7.); my často, posudzujúce skutky a reči jiného, kloníme sa na stranu protivnú, a to tým viac, že nepriateľ všeho dobrého, diabol, vnuká nám myšlenie o našom blížnom nepriaznivé. Máme toho príklad hneď v raji. Keď sa matka naša Eva bránila proti svodu jeho, pravil k vej: „*Prečo prikázal vám Boh, aby ste nejedli z každého stromu rajskeho?*“ Takto popudil ju k tomu, aby sa opovážila skúmať úmysel Boží, a zvíťazil nad ňou, keď jej zlomyseľne pošeptal: „*Vie Boh, že v ktorýkoľvek deň budete jiesť z neho, otvorí sa oči vaše, a budete jako bohovia, vediace dobré i zlé*“ (I. Mojž. 3, 1—5.). Opozovážila-li sa Eva podložiť samému Bohu jiný úmysel: čo sa divíme, že ľudia našim skutkom a slovám podkladajú jiný úmysel, nežli sme mali my? Tak sa teda stáva, že keď nečo činíme a mlúvime s tým najlepším úmyslom, i sami priatelia podkladajú nám iný, často i zlý úmysel. Hľa, Job bol spravodlivý a uprimne odvolával sa na svoju spravodlivosť: a predca nielen jeho priatelia ale i jeho vlastnia manželka nepokladali ho za takého, keď videli, že je toľkým nešťastím od Boha navštívený! Tobiáš s tým najlepším úmyslom vyslal syna svojego do sveta: a hľa, slyšať musel trpké výčitky i od vlastnej svojej manželky! Anna, manželka Samuelova, modlila sa v chráme s tou najlepšou vrúcnosťou: a hľa, hlavný kňaz považoval ju za naplnenú opojným nápojom! Ježiš Kristus s tým najlepším úmyslom shováral sa u studni so ženou samarskou: a hľa, i sami apoštolí divili sa nad tým, že sa shovára so ženou samalitanských kacierov! Nedivme sa teda tomu, že nekdy i sami priatelia naši skutkom a rečiam našim podkladajú jiný, často i zlý úmysel.

b) Jestli sa stáva, že už i sami priatelia podkladajú skutkom a rečiam našim iný, ba i zlý úmysel: čo povedať o nepriateľoch? Títo jako kedysi fari-sejskí číhajú, aby v našich skutkoch a rečiach pochytili nečo, čoby na našu potupu a ujmu vykoristili. „Priateľ — tak praví sv. Hieronym — za dobré drží i zlé, nepriateľ i dobré za zlé“ (Ep. 61. ad Pam.). Jako slnečné paprsky berú na seba barvu toho skla, ktoré prenikajú: tak i posudzovania našich skutkov a rečí sú také, jaké je k nám srdce posudzovateľa. Nepriateľ hľadí na naše skutky a reči jakoby cez čierne sklo, a preto všetky naše skutky a reči zdajú sa mu, keď nie čierne, aspoň temné. Tak sa chovali zatvrdlívi židia ku Kristu Pánu, ktorého i skutky i reči predca len boly tie najdokonalejšie: keď vyháňal diabolstvo, neprpisovali to jeho božskej moci, ale Belzebubovi, kniežaťu diablov; keď jako dobrý pastier hľadal ztratené ovečky i v súkromých domoch, pokladali mu to za zlé, že príjma hriešnikov, ba že s nimi i stoluje; keď prijal Mariu Magdalenu, horko plačúcu nad hriešnym životom svojím, pokladali mu to za zlé, že neodsotil ju od svojích nohú, ktoré mu kajúcimi slzami máčala; keď niekoľko chlebami zázračne nasýtil tisíce ľudu, podkladali mu úmysel, že chce byť kráľom; keď v deň sviatočný učinil dobre nejakým zázrakom, i to mu vysvetlovali za rušenie soboty. To jisté zakusili aj apoštoli a prví kresťania: keď apoštoli naplnení Duchom svätým zázračnými jazykmi ohlašovali Ježiša Nazaretského, pravili o nich, že sú vínom opojení; keď na ostrove Melite zachytil sa had jedovatý na ruku sv. Pavla, pravili, že to musí byť nejaký zločinec, keď Boh taký trest dopúšťa na neho tak nenadale (Sk. Ap. 28, 4.); keď prví kresťania i pred súdom i v mučidlách stáli neohrození, držali jich pohania za zakliatych; keď učinili zázraky, vyhlašovali jich za čarodejníkov. Nedivme sa teda, že ľudia sú takí doteraz, podkladajúci skutkom a rečiam našim zlý úmysel, lebo keď nám vôbec nepraje jejich srdce, zo srdca neprajného môžu pochádzať len neprajné a nepriateľské posudzovania.

Keď je teda tak, že my skutkami a rečiami svojími, nekdy i čo najlepšie mienenými, nemôžeme po vôli byť ani priateľom ani nepriateľom: čo máme činiť? Na to je len tá odpoveď: jednajme bez ľudských ohľadov. Jestli sme vo svojom svedomí presvedčení, že naše skutky a reči sú dobré, nestarajme sa o posudky a jazyky ľudské, ale len o to, jaký je pred Bohom úmysel náš.

a) Človek, povedomý svojeho počestného a spravodlivého jednania, má byť podobný slnku, ku ktorému posudky a jazyky ľudské rozlične sa chovajú. Tie národy polodnie, kde slnko viac páli, hubujú naň; národy ale severné, kde slnko mierne ohrieva, vítajú ho: ono však nevšíma si ani hany ani chvály a bez ohľadu na ľudí koná svoju cestu, ktorú mu Boh na oblohe nebeskej vykázal. I človek spravodlivý nemá sa riadiť ani dľa hany ani dľa chvály ľudskej; lebo keby tak činil, veľmi ľahko pomýlený by bol v tom, ktorá je cesta pravá. Človek spravodlivý má byť podobný sv. Jánu Krstiteľovi, o ktorom pravil Pán Ježiš, že nenie trstinou, ktorá sa dľa vetra sem i ta kláti. Pohania vyobrazovali Stálosť jako pevnú skalú u prostred rozbúreného mora s nápisom: *nec flumine, nec flamine, nec fulmine*, t. j. ani prúdom, ani vetrom, ani hromom nedá sa pohnúť. Taká stálosť človeka menuje sa charakterom čili rázom muža; človek bez takej stálosti nenie hoden nazývať sa mužom, ale deckom, ktoré len za hračkou ide; zbabelcom, ktorý hneď uteká z bojišťa; továrom, ktorý za

nejaké výhody je na predaj. Pravým obrazom toho najčistejšieho rázu bol Pán Ježiš; neriadil sa ani dľa prúdu časoducha, ani dľa vetra panujúcej verejnej mienky, ani dľa priazne alebo nepriazne sveta. Keď mu fariseovia lichotili, reknúce: „*Majstre, vieme, že si pravdomluvný a božej ceste v pravde učíš,*“ čo odvetil tým falošným hadom? „*Čo mňa pokúšate pokrytci!*“ bolo jeho odpoveďou. Keď apoštolom s hrozbou prikazovali, aby neohlasovali Ježiša Nazaretského, nevšímajúce si hrozby, riekli: „*Nemôžeme nemluviť to, čo sme videli a slyšali*“ (Sk. Ap. 4, 20.). Tak pevne stáli i sv. mučeníci; ani chvály, ani hany, ani lichotenie, ani odporovanie, ani sľuby, ani hrozby, ani lakôdky, ani muky, ani život, ani smrť neodlúčily jich od pravdy; nedali sa nakloniť ani na pravo ani na ľavo: ale šli rovnou cestou. Významné sú tuna slova sv. Rehora Naz., keď praví: „Zdálíž tí, ktorí majú závrat, nemyslia, že sa zem na svojich základoch pohybuje? zdálíž opilí majú striezvych za rozumnejších, nežli sú oni? zdálíž mnohí nemocní nemajú za horké to, čo je sladké? Čo mi teda záleží na tom, čo jíní hovoria, keď sa ja len pravdy držím.“

b) Spravodlivý nemá ohľad na posúdky a jazyky ľudské, ale na Boha. O čom ho svedomie presvedčuje, že to a tak chce Boh, to činí a mluví, neďbajúc na to, čo o tom súda a hovoria ľudia; lebo nezáleží nám na tom, akí sme pred okom ľudským, ktoré býva zklamané, ale akí sme pred okom Božím, ktoré nemôže byť zklamané; nezáleží nám na tom, ako sa ľúbime alebo neľúbime ľuďom, ale Bohu. Predstavil nám to Pán Ježiš v tej udalosti, v ktorej vyprával o dvoch, vstúpivších do chrámu, o fárisejskom a publikánovi. Čo to prospelo fárisejskému, že od sveta považovaný bol za spravodlivého, keď za takého neplatil pred Bohom? Nebol-li šťastnejší publikán, ktorý, ačkoľvek od sveta za verejného hriešnika držaný, pri svojej pokore a skrúšenosti bol ospravedlnený? Čo prospelo fárisejským, že boli od ľudí chválení, keď Kristus Pán ich prirovnal obieleným hrobom, v ktorých vnútri je len hniloba? Nebola-li šťastlivejšia tá verejná hriešnica, ktorá pre kajúcnosť svoju slyšala z ust Ježiša: „*Odpúšťajú sa jej hriechy mnohé*“ (Luk. 7, 47.)! I Judáš iškariotský bol na oko apoštolom, ale predca o ňom Pán Ježiš, poznáv jeho zločinské úmysly, pravil: „*Jeden z vás diablom je*“ (Ján 6, 71.).

Nech nás teda nemýľa ľudské ohľady. Jako Pán Ježiš nebolby býval od rady židovskej za nevinného uznaný a prepustený, či tak či tak bolby hovoril: podobne i my nemôžeme byť všetkým po vôli, lebo jedni tak, druhí jinak budú posudzovať skutky a reči naše. Pravidlom naším buď to veľké slovo sv. Pavla: „*Sláva naša táto je: svedoctvo svedomia nášeho, že v sprostnosti srdca a v uprimnosti pred Bohom obcovali sme na tomto svete*“ (II. Kor. 1, 12.). Buď súd ľudí o nás bár nepriaznivý, nech len súd Boží je nám priaznivý a milostivý. Amen.

O neohrozenom vyznaní viery v Syna Božieho.

*„Zaklňam ta skrze Boha živého, abys nám povedal, si-li ty Kristus Syn Boží?“
Mat. 26, 63.*

Tri sú stupne dôkazov, ktorými sa dosvedčuje pravda: prvým stupňom je vlastnia výpoveď, druhým odvolanie sa na výrok a svedoctvo hodnoverných ľudí, tretí volanie samého Boha za svedka. Tento tretí stupeň dokazovania pravdy je už ten posledný; lebo tam, kde už človek ani na prísahu spoliehať sa nemôže, je beda spoločnosti ľudskej.

Samo sebou sa rozumie, že volanie Boha za svedka je úkonom nie svetským ale náboženským, tak že prísahu zná si vážiť len človek, ktorý sa bojí Boha. V ustách toho, ktorý si nevšíma náboženstva, je prísaha len marným zvukom bez spoľahlivosti.

Aby volanie Boha za svedka bolo tým významnejšie, dialo sa ono u ktorýchkoľvek národov s istými obradmi, menovite sa h a n í m rukou na predmety buď postrašné alebo náboženské a Bohu zvláštno posväcené; ku pr. prisahajúci buď sahal rukou na mrtvé telo, buď na vrúcu vodu alebo na žeravé železo; dľa obradu kresťanského, buď sahal rukou na sv. kríž, na velebnú sviatosť oltárňu alebo na sv. evanjelium. Preto volanie Boha za svedka, spojené s týmito obradmi, v našej mluve menujeme prísahou.

Obrady prísahy — jako vidno — sú strašné a hrúzou naplňujúce, aby každý, kto chce i samú Velebnosť Božiu volať za svedka, nečinil to bez prísnej rozvahy a dôležitej príčiny; a pamätal na strašný hnev Boží, keby sa opovážil volať Boha živého, ktorý je večnou pravdou, za svedka lže.

Prísahu buď sám človek vyslovuje čili prisahá, alebo na predloženú mu prísahu odpovedá čili zaprisahaný býva. Tento vážny a hrôzyplný úkon stal sa v dome Kaifášovom. Právom najvyššieho kňaza a spôsobom slavnostným oslovil Kaifáš Pána Ježiša: *„Zaklňam ta skrze Boha živého, abys nám povedal, si-li ty Kristus Syn Boží?“* Nad týmto zaprisahaním zamlčalo sa nebe, ustrnula zem a triaslo sa peklo, lebo Ježiš Kristus mal tiež slavnostným spôsobom osvedčiť pravú Velebnosť svoju, aby odňaté bolo každé pochybovanie o jeho dôstojnosti. On mlčal do teraz pred radou židovskou: ale na tak slavnostné zaprisahanie mlčať nechcel, nemohol, nesmel. Božským okom svojim predvidel, že slavnostné osvedčenie dôstojnosti jeho, uvalí na neho potupu, muky a smrť: ale toto neodstrašilo ho od vyznania pravdy. Miernym, ale tiež slavnostným spôsobom odpovedal Kaifášovi: *„Ty si riekol;“* čo dľa spôsobu mluvy hebrejskej znamená: *„Ja som“* (Mar. 14, 62.) Kristus, Syn Boha živého, jako sám *„ty si riekol.“* Toto slavnostné vyznanie Pána Ježiša odstraňuje každý kacersky výklad a každé neveriace pochybovanie o tom, že sa Kristus Pán vtedy predstavil svetu čo Syn Boží.

Jako Ježiš Kristus pred Kaifášom a radou židovskou slavnostne a neohrozene vyznal, že je opravdive Synom Božím, tak tiež každý jeho verný učenník, každý pravoverný kresťan povinen je neohrozene vyznávať pred celým svetom, že Ježiš Kristus je opravdive Synom Božím. Preto v tomto rozjímaní jednať budeme

o neohroženom vyznaní viery v Syna Božieho.

Keď mienim jednať o vyznaní viery v Syna Božieho, musím odpovedať na tri otázky: kedy, jako a prečo máme vyznávať Pána Ježiša za Syna Božieho?

a) Ježiš Kristus vtedy vyznal božskú dôstojnosť svoju, keď bol slavnostne zaprisahaný k tomu od najvyššieho kňaza, ktorý čo taký mal moc a právo k tomu. Z toho nasleduje, že k vyznaniu viery v Syna Božieho povinní sme vtedy, keď to požadujú vážne príčiny a okolnosti, zvláštne ale moc a právo vrchnosti. Nie ľahkomyselné chvastanie sa, ale vážne osvedčenie viery v Syna Božieho je dôstojným vyznaním viery v Syna Božieho. Preto i cirkev svätá nepočítala medzi svätých mučeníkov tých, ktorí ľahkomyselne a bez vážnej príčiny vydávali sa za kresťanov, a tým i seba i jiných spolukresťanov vystavovali nebezpečenstvu života; lebo zabudli na slova Pána Ježiša: „*Nedávajte sväté psom, aniž mecte perly svoje pred svine, aby snáď nepošlapaly jich nohama svojíma*“ (Mat. 7, 6.). Sme-li tázaní, zdá-liž veríme v Syna Božieho, ovšem nesmieme to zaprieť: ale bez vážnej príčiny osvedčovať svoju vieru tam, kdeby ona potom bola len potupená a prenasledovaná, neboloby kresťanskou múdrosťou. Lepšie mlčať tam, kdeby vyznanie viery podalo zlosynom príležitosť k potupeniu a urazeniu Syna Božieho. Takým nerozumným vyznaním neprospeľby svätej veci, ale jej uškodil.

b) Ježiš Kristus slavnostne a neohrozene vyznal božskú dôstojnosť svoju: tak i my vážne a slavnostne, bez strachu a bázne vyznať máme Syna Božieho, kde to česť a chvála Božia a spasenie blížneho požaduje. Nie teda pri hneve a svade, nie neslušným a nedôstojným spôsobom; lebo o svätých veciach len vo sv. pokoji a suctou hovoriť sa má. Neslušne a nerozumne jedná ten, ktorý o tom, jako i o jiných vznešených článkoch viery jedná v krčmách, menovite v židovských krčmách; lebo za jedno miestnosť nenie primeraná hovoru o sv. veciach; za druhé nápojom pomotané hlavy niesu spôsobilé ani k mlúveniu ani k uváženiu vecí tak dôležitých a vznešených; za tretie nesmie sa dať židovi príležitosť, aby, keď nie slovom, i v duchu mlčkom neurážal Syna Božieho a ním založené nebeské náboženstvo. — Kde to ale vážne príčiny, česť Božia a spasenie blížneho požaduje, máme neohrozene priznať sa k viere Syna Božieho bez strachu a bázne pred potupou a prenasledovaním. V tomto sú nám na vzor a príklad sv. mučeníci. Keď boli zradení, zažalovaní, pred súd postavení a vrchnosťou buď o Kristu tázaní alebo k zapreniu Krista napomínaní: verejne a slavnostne priznávali sa ku Kristu Pánu, a k zapreniu jeho nedali sa nakloniť ani sľubami ani hrozbami; nedali sa donútiť ani mukami a smrťou ukrutnou. Ich k vytrvalosti a neohrozenosti posmelovaly ustavične slova Pána Ježiša: „*Nebojte sa tých, ktorí zabíjajú telo, dušu však zabiť nemôžu: ale bojte sa radšej Toho, ktorý môže zatradiť i dušu i telo do pekelného ohňa*“ (Mat. 10, 28.). Ten, kto nemá tohoto ducha neohroženého sv. mučeníkov a radšej by odstúpil od Krista a kresťanskej pravdy nežli od zlata a striebra, od pohodlia a časného nejakého prospechu, nenie pevným kresťanom; o ňom praví Pán Ježiš: „*Nenie mňa hoden*“ (Mat. 10, 37—38.). V ohni sa dokazuje, čo je ryzié striebro, a čo daromná len hlina.

c) Prečo máme vyznávať vieru Syna Božieho? Príčin je značný počet, tak že pri stručnosti tohoto rozjímania podotknem len nektoré. K tomu nás povzbudzuje

1. príklad samého už P. Ježiša. Jako on pred Kaifášom a radou židovskou osvedčil sa byť tým, čím bol skutočne, t. j. Synom Božím: tak i my nemôžeme a nesmieme ho pokladať za jiného, leda za Syna Božieho; priznávame-li sa k nemu, musíme sa k nemu priznávať, čo k Synu Božiemu; jako Ježiš Kristus tam, kde to bolo potrebné, i v oči najzúrivejším nepriateľom, vyznal, že je Synom Božím, tak i my tam, kde je to potrebné, i proti najzúrivejším nepriateľom Pána Ježiša, vyznať musíme, že je Synom Božím. Zajiste i v tomto ohľade platia slova Pána Ježiša: „*Dal som vám príklad, abyste tak, jako ja som činil, i vy činili*“ (Ján 13, 15.).

2. K vyznaniu Syna Božieho povzbudzujú nás i sv. apoštoli, a to i v skutku i v slove. Máme toho príklad na kniežatu apoštolov, na sv. Petrovi. Keď Pán Ježiš tázal sa apoštolov: Za koho majú ľudia syna človeka, t. j. Krista? odpovedali, že jedni za Jána Krstiteľa, druhí za Jeremiáša, jiní za Eliáša alebo za jedného z prorokov. Na otázku ale: „*Vy ale kým mňa byť pravíte?*“ odpovedal sv. Peter: „*Ty si Kristus, Syn Boha živého*“ (Mat. 16, 16.). Vyznanie podobné ale učinil sv. Peter nielen pred samým Ježišom a jeho apoštolmi, ale i pred tými nestálymi učenníkmi, ktorí, nemohúce pochopiť jeho slova o požívaní tela a pití krve jeho, odvrátili sa od neho. Na otázku Ježiša: „*Zdálíž i vy chcete odísť?*“ sv. Peter v mene svojom a v mene svojich spoluapoštolov osvedčil vernosť a oddanosť, reknúc: „*My sme uverili a poznali, že si ty Kristus, Syn Boží*“ (Ján 6, 70.). To hlásali oni svetu i slovom živým, a hlásajú to i slovom písaným; lebo k jakémuže cieľu zanechali nám sv. písmo? odpovedá sv. Ján: „*Abyste verili, že Ježiš je Kristus, Syn Boží*“ (Ján 20, 31.); lebo: „*Kto zapiera Syna, nemá ani Otca; kto vyznáva Syna, má i Otca*“ (I. Ján 2, 23.). Volá zajiste k nám každý sv. apoštol slovami sv. Pavla: „*Buďte nasledovníci moji, jako i ja (som nasledovníkom) Krista*“ (I. Kor. 4, 16.).

3. K neohrozenému vyznaniu viery v Syna Božieho povzbudzuje nás i slúbená veľká odmena; lebo praví sám Pán Ježiš: „*Každého, ktokoľvek vyzná mňa pred ľuďmi, vyzná i Syn človeka pred anjelmi Božími*“ (Luk. 12, 8.). „*Ktokoľvek vyzná mňa pred ľuďmi, toho i ja vyznám pred Otcom svojim, ktorý je v nebesach*“ (Mat. 10, 32.). Je pravda, že viera je v srdci, a nie na jazyku: ale živá viera je i v srdci i na jazyku. O tejto živej viere praví sv. Pavel: „*Srdcom sa verí k spravедlnosti, ústami ale deje sa vyznanie k spaseniu*“ (Rim. 10, 10.). Jako dobré semä nezostane v zemi, ale vychádza na povrch zeme: tak i živá viera nedá sa tak ukryť vnútri v srdci, aby nejavila sa buď slovom alebo skutkom. Jako dieťa, ktoré uprimne miluje otca svojeho i zovňútorne preukazuje mu úctu a zastáva jeho dobré meno: tak i verný a opravdivý učenník Pána Ježiša i zovňútorne, slovom a skutkom, preukazuje mu úctu a bráni velebnosť jeho. Kto tak činí, toho i Pán Ježiš v deň súdny postaví po pravici svojej, aby stál medzi tými blaženými, ku ktorým povie: „*Podťe požeňnaní Otca mojeho, vládnite kráľovstvom vám pripraveným od ustanovenia sveta*“ (Mat. 25, 34.)!

4. Beda ale tým, ktorí sa hanbia za Syna Božieho, a ešte viac beda tým, ktorí ho zapierajú; lebo praví Pán Ježiš: „*Ktoby sa stydel za mňa a za reči moje, za toho sa bude stydeť i Syn človeka, keď príjde v sláve svojej*“ (Luk. 9, 26.), a: „*Ktoby zaprel mňa pred ľuďmi, zaprem i ja ho pred Otcom svojim,*

ktorý je v nebesiach“ (Mat. 10, 33.). O, teda jak nešťastný bude ten kresťan, ktorý síce poznal a buď z kázni buď z katekizmu alebo z dobrej náboženskej knihy poznať mohol velebnosť Syna Božieho, ale hanbil sa za neho a za učenie jeho; ba tam, kde ho mal vyznať, zaprel ho i učenie jeho. Na takých kresťanov padajú slova Pána Ježiša: „*Kebych nebol prišiel a jim (nebol) mlúvil, hriechu by nemali: ale nyní (ponevác som prišiel na svet a učil) nemajú vymlyvy z hriechu svojeho*“ (Ján 15, 22.). Jak hrozné bude polozenie jejich pred stolicou poslednieho súdu, keď i Ježiš Kristus nad nimi vyriekne zaslúžené: „*Neznám vás*“ (Mat. 25, 12.). Nebude znať i on pred svetom tých, ktorí ho tiež pred svetom neznali, za hanbu mali, zapreli, a vyriekne nad nimi to strašné slovo: „*Odojdite odo mňa zlorečení do ohňa večného*“ (Mat. 25, 41.).

Jako teda Ježiš Kristus pred Kaifášom a radou židovskou, kde to užitočné a potrebné bolo, dôstojne a neohrozene vyznal, že je opravdive Kristus Syn Boží: tak i my tam, kde je to užitočné a potrebné, dôstojne a neohrozene buď slovom, buď perom alebo skutkom dajme na javo, že veríme v Syna Božieho Ježiša Krista. Čiňme to nielen z očakávania odmeny a z obávania sa trestu, ale z úcty a lásky k milému našemu Kristu Pánu; aby tento dobrý Pastier v deň súdny prijal nás za ovečky svoje a do ovčince svojeho. Amen.

16.

O posledňom súde.

„Uzrete Syna človeka, sediaceho na pravici moci Božej a prichádzajúceho v oblakoch nebeských.“ Mat. 26, 64.

Nič tak neotriasa človekom jako rozpomienka na posledný súd. Keď Felix, rímsky miestodržiteľ v zemi Júdskej, s Drusillou, manželkou svojou, ktorá bola židovka, povolal sv. Pavla pred seba, aby slyšal od neho učenie Pána Ježiša: sv. Pavel mlúvil im o spravodlnosti a o čistote a o budúcom súde. Dotklo sa to veľmi Felixa, tak že zatriasol sa nad tým a pravil: „*Čo sa týče tejto chvíle, odojdi, a v čas príhodný zavolám ťa*“ (Sk. Ap. 24, 25.). Upomienka na strašný súd Boží je ešte ten posledný prostriedok, ktorýby zátvrdlivca prenikol a pohol k pokaniu. Tak i Pán Ježiš, keď videl, že jeho slavnostné osvedčenie nebolo Kaifášom a židovskou radou náležite povšimnuto, dotkol sa poslednieho súdu, reknúc: „*Od tohoto času uzrete Syna človeka, sediaceho na pravici moci Božej a prichádzajúceho v oblakoch nebeských*“ k súdu (Mat. 26, 64.; 25, 31.) Tým asi chcel povedať: „*Neprijímate-li Syna Božieho teraz, keď je k vám láskavý a milostivý, príjde deň súdu, v ktorý zakúsíte jeho prísnosť a spravodlivosť. Ja teraz stojím pred vašim súdom: ale príjde deň, v ktorý vy budete stáť predo mnou, ktorého ustanovil Boh za súdca živých i mrtvých*“ (Sk. Ap. 10, 42.). Slovo toto platí i nám, lebo praví sv. Pavel: „*My všetci zajiste ukázať sa musíme pred súdnou stolicou Kristovou, aby prijal jedenkaždý na tele vlastnom, jako bol činil, dobré alebo zlé*“ (II. Kor. 5, 10.). Keď je teda učenie o posledňom súde tak vážne i pre nás, dnes budeme rozjímať

o posledňom súde.

Že stáť budeme pred súdnou stolicou Kristovou nielen hneď po smrti (Žid. 9, 27.) ale i po skonaní sveta a po všeobecnom vzkriesení z mrtvých,

to je tak jasná pravda, že ten prestalby byť kresťanom a učenníkom Ježišovým, ktorýby to bral v pochybovanie. Zajiste málo je takých pravd, ktoréby bol Kristus Pán tak často a tak zreteľne vyslovil a objasnil, jako je jeho učenie o poslednom súde. O ňom hovoril v rozličných podobenstvách, a predstavil nám ho v obraze zkazy mesta Jerusalema. Pripodobnil svet roli, na ktorej ponecháva sa pšenica s kúkoľou až do žatvy, a praví: A potom „*poviem žencom: Soberte najprv kúkoľ a sviažte ho do snopkov k spáleniu, pšenicu ale shromažďujte do stodoly mojej*“ (Mat. 13, 30.). Seba pripodobňuje kráľovi, ktorý rozdal hrivny medzi služebníkov svojich, aby s nimi kupčili, a odišiel ďaleko; potom ale navrátil sa, predvolal služebníkov tých a žiadal od nich účtovanie, jako ktorý nakladal s hrivnou sebe sverenou. — Nastanie súdu, čo do času, pripodobňuje zlodejovi, ktorý prichádza v dobe, v ktorej sa ani hospodár nenadal; a praví: „*Preto i vy buďte prihotovení; lebo nevíete, v ktorú hodinu príjde Syn človeka*“ (Mat. 24, 44.). Osud spravodlivých a nespravodlivých nakreslil v podobenstve o rybároch, ktorí, pritiahnuvše so sieťou na breh, užitočné ryby skladali do nádoby, neužitočné ale preč odvrhovali; a dokladá: „*Tak bude pri skonaní sveta: výjdu anjelia a oddelia zlých zprostred spravodlivých, a vrhnú jich do peci ohnivej. Tam bude plač a škriepanie zubov*“ (Mat. 13, 49.).

Nielen že bude súd, ale i okolnosti jeho predstavil nám Pán Ježiš v obraze predpovedanej zkazy Jerusalema. Druhý deň po víťazoslavnom vkročení do mesta Jerusalema vyšiel z chrámu a vztúpil na vrch olivový s učenníkmi svojími. Pred nimi stál chrám v celej svojej kráse a velebe: ale duša jejich sa rmútila, keď si spomneli na prorocké slova Pána Ježiša, ktorými predpovedal i zkažu mesta i skonanie sveta. Tak je; Ježiš Kristus prepovedal zkažu mesta Jerusalema, a to tak, že ona bude obrazom skonania sveta. Jako o chráme riekol, že nezostane kameň na kameni: tak i o svete predpovedal, že nebe a zem pomínú. Jako zkažu mesta predchádzať budú falošní proroci, aby ľud búrili: tak i zkažu sveta predchádzať budú falošní proroci, ktorí sa budú vydávať za Kristov. Jako zkažu mesta predchádzať budú rozličné desné znamenia: tak tiež rozličné znamenia na nebi a na zemi predchádzať budú skonanie sveta. V jednom bol však rozdiel, a síce v čase; lebo keď učenníci jeho predložili mu otázku: „*Kedy tieto veci (so zkazou mesta) budú? a ktoré bude znamenie príchodu tvojeho a skonania sveta?*“ na prvú otázku odpovedal: „*Nepomíne pokolenie toto (ktoré teraz žije), kým sa všetky tieto veci stanú*“ (Mat. 24, 34.); na druhú ale otázku o skonaní sveta odpovedal: „*O tom ale dni a hodine (kedy bude skonanie sveta) nikto nevie, ani anjelia nebeskí*“ (Mat. 24, 36.). Jedine to dodal: „*A bude kázano toto evanjelium o kráľovstve (Messiášovom) po celom svete, a až vtedy príjde skonanie*“ sveta (Mat. 24, 14.). No po tak zreteľnom predpovedaní skonania sveta, môže-li kresťan, ktorému sväté a nepochybné sú slova Ježišove, o tom, čo len málo, pochybovať? Ježiš Kristus — praví sv. Augustín — mnohé veci predpovedal, a zdá-liž nás v tom oklamal? On predpovedal svoje umučenie a smrť, tri dni pobytia svojého v hrobe, svoje zmŕtvýchvstanie, hlásanie sv. evanjelia po celom svete, vyvrátenie mesta Jerusalema a rozptýlenie židov po celom svete, a všetko sa splnilo: zdá-liž možno teda bez opovážlivosti myslieť, že jeho proroctvo o skonaní sveta zostane prázdne? Nijak! príjde, príjde skonanie sveta tak, jako prišla i predpovedaná zkaža na Jerusalem.

Skúmam-li už sv. písmo a to, čo sa stalo pri stvorení sveta, porovnávam s tým, čo sa bude diať pri konci jeho, nachádzam rozdiel veľiký. Pri stvorení sveta založil Boh brehy, ktoréby more neprestupovalo: pri konci sveta more prekročí medze svoje, aby novú potopu uvalilo na svet. Pri stvorení sveta ozdobil Boh povrch zeme bylinami, kvetami a stromami: pri konci sveta obnaží tvár zeme. Pri stvorení sveta okrášlil Boh slnko, mesiac a hviezdy jasným svetlom, pri konci sveta slnko sa zatmie, mesiac nevydá svetlo a hviezdy padať budú. Pri stvorení sveta bol Boh sám a bez svedkov, pri konci sveta svedkami budú celé sbory anjelské a nesmierne zástupy pokolenia ľudského. Svet, ktorý bol, zahyne: ale ľudia, ktorí boli zmizli s povrchu zeme a v prach sa obrátili pod pokryvkou hrobov, vstanú z mrtvých. Nad hrobami zaznie strašný hlas trúby archanjela a zavolá: *Vstaňte mrtví, poďte k súdu!* Jako nekdy telo ľudské narodilo sa zo života matky: tak pri skonaní sveta matka zem vyvrhne prach, z ktorého človek pozostával; prach prejde v kosti, kosti pospájané budú žilami a obložené telom a kožou (Job 19, 26.); duša, ktorá pri smrti bola sa odlúčila od tela, navráti sa opäť do tohoto bydlia svojeho (Ezech. 37, 7.), aby napotom prebývala v tele, nie viac vo smrteľnom, ale v nesmrteľnom (I. Kor. 15, 53.). Jako zo shnitého semena prichádza na povrch zeme obnovená bylina: tak z prachu zemského povstanú obnovené tela. Ten, ktorý stvoril prvého človeka z prachu zeme, vzkriesi každého potomka Adamového z prachu zeme. Túto pravdu hlásal sv. Pavel i v meste pohanských filozofov, v Athenách, hlasite volajúc: *„Boh uložil deň, v ktorom súdiť bude svet vo spravodlnosti“* (Sk. Ap. 17, 31.). Korinským ale privoláva: *„Jako v Adamovi všetci umierajú: tak i skrze Krista všetci oživení budú“* (I. Kor. 15, 22.).

Všetci ovšem vstaneme z mrtvých a viac už potom neumreme: ale, ach, rozdielny bude osud tých všetkých, ktorí vstanú z mrtvých! Na nebi ukáže sa znamenie Syna človeka a nevídaná jasnosť od jedného konca až k druhému; v tej jasnosti objaví sa skvostný trón, a Syn Boží príjde s veľkou slávou a velebnosťou, sprevádzaný sborami anjelskými, aby sa posadil na tróne a konal súd, ktorý Otec nebeský položil do rúk jeho (Ján 5, 22.). Triasť sa bude všetko pokolenie ľudské, i sam spravodlivý, lebo nemá jistoty, keď sv. písmo praví: *„Nevie človek, zdáľiž lásky alebo nenávisti hoden je“* (Kaz. 9, 1.). Čo potom nastane, o tom praví sv. Ján: *„I videl som trón veľiký biely a sediaceho na ňom (Krista), pred jehož obličajom utiekla zem a nebe (II. Pet. 3, 10. a 11.). I videl som mrtvých, malých i veľkých, stojacích pred obličajom trónu; a otvorené sú knihy; a jiná kniha otvorená je, ktorá je (kniha) života (Fil. 4, 3.). A súdení sú mrtví z tých vecí, ktoré byly písané v knihách, dľa skutkov jejich. A kto nenie nalezenný zapísaný v knihe života, uvržený je do jazera ohnivého“* (Zjav. 20, 12—15.). Ano súdení budeme dľa sv. kníh starého i nového zákona: ale prestanú sa desiť a strachovať len tí, ku ktorým povie Pán Ježiš: *„Radujte sa, že mena vaše napísané sú v nebesiach“* (Luk. 10, 20.). Tak teda nie všetci? Ovšem *„shromaždené budú pred neho všetkie národy,“* ale skrze anjelov svojich (Mat. 13, 49.) *„rozdelí jich od seba, jako pastier oddeľuje ovce od kozlov; a síce postaví ovce na pravici svojej, kozlov ale na ľavici.“* O šťastní tí, ktorí verili a dobre činili! K ním povie Syn Boží: *„Poďte požehnaní Otca mojeho, vládnite kráľovstvom vám pripraveným od ustanovenia sveta“* (Mat. 25, 32—34.). Ach,

nešťastní tí, ktorí samochtiace neverili, dobre činiť zanedbali a zle činili! K ním povie Syn Boží: „*Odojdite odo mňa zlorečení do ohňa večného*“ (Mat. 25, 41.). O, s jakým plesaním pojdú spravodliví do kráľovstva nebeského! Ach, s jakým nárekom, prekliňaním a zúfaním padať budú nespravodliví do prepasti diabolskej!

I pre nás príjde „tela z mrtvých vzkriesenie a život večný:“ ale zdá sa, že to vzkriesenie bude slavné a ten život večný blažený? Čo máme činiť, aby sa nám pri poslednom súde dobre povedlo? Ostrosť súdu musíme predísť ostrosťou proti sebe. Pamätajme na posledný súd a skrze pravú vieru a dobré skutky pripravujme sa k tomu, abysme boli k požehnaným počítaní. Vo skrúšenej spovedi žalujme na seba, aby potom pred súdnou stolicou Kristovou nežalovali na nás anjelia a po nás — jako po koristi svojej — nesahali diablove. Ku Kristu Pánu utiekajme sa, dokial na kríži má ruky rozpjaté, aby nás objal, a hlavu sklonenú, aby nám dal poľúbenie smerenia. Dokial sme ešte na povrchu zeme, je pre nás čas milosti a milosrdenstva, čas čnosti a dobrých skutkov: príjde noc hrobová, v ktorej nebudeme môcť pracovať (Ján 9, 4.), príjde zmŕtvýchvstanie a súd, čas to spravodlivosti a prísnosti. Tak žime na zemi, abysme potom žili na nebi. Amen.

17.

Ježiš Kristus je opravdive Syn Boží.

„*Tehdy najvyšší kňaz roztrhol rúcho svoje, reknúc: Rúhal sa!*“ Mat. 26, 65.

Že Pán Boh nekdy zná obrátiť i zlé veci na dobré, toho príklad máme na tej žalostnej udalosti, ktorá sa diala v dome Kaifášovom. Ačkoľvek Pán Ježiš zreteľne a neohrožene vyslovil, že je Synom Božím, predca mohliby sa naísť — jako sa aj boli najšli — neverci a kacieri, ktoríby podkladali nepravý smysel slovám jeho. Že slova jeho v tom smysle musia byť vzaté, jako znejú, dôkazom je chovanie sa Kaifáša. On nie aby bol uznal v osobe Pána Ježiša Syna Božieho, ale zdesil sa nad tým, že Pán Ježiš vydáva sa za Syna Božieho, a roztrhol rúcho svoje, reknúc: „*Rúhal sa!*“ Tým sa stal svedkom a vykladačom slov Pána Ježiša, že pod výrazom „*Syn Boží som*“ vydával sa skutočne za opravdivého Syna Božieho. Ale snáď Kaifáš nedoslechol a nepochopil slova Pána Ježiša? Jestliby i to stálo, nedá nám o tom pochybovať celá ostatnia rada židovská; lebo keď všetci ešte jedenkrát opakovali tu otázku: „*Ty si teda Syn Boží?*“ odpovedal Pán Ježiš opäť zjavne a zreteľne: „*Ja som*“ (Luk. 22, 70.).

Ačkoľvek nám dostačiloby, že Pán Ježiš slavnostným spôsobom a neohrožene vyznal, že je Syn Boží, predca abysme sa v tejto základnej pravde nášeho sv. náboženstva utvrdili a občerstvili, rozjímať budeme o tom veľkom tajomstve, že

Ježiš Kristus je opravdive Syn Boží.

Kaifáš vrhol veľkú potupu a urážku vo tvár Pána Ježiša, keď vo svojej zatvrdilosti a neoprávnenej rozhorčenosti opovážil sa vypustiť z úst to slovo: „*Rúhal sa!*“ Jako keď kto vrhne kameň k nebu, nazpak padne na toho, ktorý ho vrhol: tak i to strašné a nerozmyslené slovo „*Rúhal sa*“ padá nazpak na

Kaifáša. Nerúhal sa Ježiš Kristus: ale rúhal sa Kaifáš jemu, opravdivému Synu Božiemu. Ježiš Kristus vyslovil tu najsvätejšiu pravdu a — keby bol chcel pokarhať neveru Kaifášovu a neveru židovskej rady — mohol plným právom povedať: „*Mluvím-li vám pravdu, prečo mi neveríte*“ (Ján 8, 46.)? Chráňme sa, aby táto výčitka netýkala sa i nás! My pri skúmaní tej pravdy, že Ježiš Kristus je opravdive Syn Boží, musíme odvrhnúť od seba všetky predsudky a pýchu rozumu, a hľadať presvedčenie o tom vo sv. písme, jak starého tak nového zákona. Keby rozum ľudský dostačoval k vypátraniu každej pravdy, nebolby Boh zaslúbil a poslal Messiaša, aby nás vyučil všelikej pravde (Ján 18, 37.).

a) Ježiš Kristus nielen je opravdivý od Boha zaslúbený, od patriarchov očakávaný a od prorokov predpovedaný Messiaš, ale i Syn Boží. Messiaš predpovedaný bol nielen čo človek opravdivý ale i čo opravdivý Boh; lebo v tom, ktorý mal smeriť Boha s človekom, musel byť, a to v jednej a tej istej osobe, Boh a človek spolu. Takého Messiaša očakával národ israelský, jako to dovedčuje i sv. písmo starého zákona; o čom Pán Ježiš zjavne pravil židom: „*Zpytujte písma; lebo vy sa domnievate, že máte v nich život večný; a ony sú, ktoré vydávajú svedoctvo o mne*“ (Ján 5, 39.). Učinil Pán Ježiš ešte i viac v tomto ohľade, keď ich temer nútil rozmýšľať nad sv. písmom, aby sa presvedčili, že Israelskí očakávali takého Messiaša, ktorýby bol človek a Boh spolu v jednej osobe. Keď totižto odpovedal bol Farisejským na rozličné otázky, predložil im i on tú otázku: „*Čo sa vám zdá o Kristu? či je syn?*“ Oni odpovedali: „*Davidov.*“ Riekol im teda ďalej: „*Jako ho teda David v duchu (prorockom) nazýva Pánom (svojim), reknúc: „Riekol Pán Pánu mojemu: Sed na pravici mojej, kým položím nepriateľov tvojich za podnožie nôh tvojich (Žalm 109, 1.)? Ponevác teda David nazýva ho Pánom (svojim): jako je jeho synom*“ (Mat. 22, 42—45.)? Jestli farisejskí rozmýšľali nad týmto, museli prísť k tomu poznaniu, že David prorokoval takého Krista čili Messiaša, ktorý dla človečenstva bol ovšem jeho potomkom (Mat. 1, 6—16.), ale Pánom čili Bohom jeho mohol byť ten dla božstva. Na Isaiáša proroka židia mnoho držali, a hľa, i on v duchu prorockom videl v osobe prísť majúceho Messiaša božstvo a človečenstvo spolu; lebo pravil pred kráľom Acharom: „*Sám Pán dá vam znamenie (zázračné). Ejhla, Panna počne a porodí syna, a nazvano bude meno jeho Emmanuel*“ (Is. 7, 14.). Keď prišiel Messiaš, nazvané je meno jeho Ježiš (Luk. 2, 21.): v jakom smysle teda je dla proroka Isaiáša „Emmanuelom?“ Slovo toto po slovensky znamená: „*s nami Boh.*“ Proroctvo Isaiášovo, jako-koľvekby sme ho obracali, nedá jiný smysel, leda tento: „*Panna zázračne počne a porodí syna; v ňom nielen bude s nami človek, ale i Boh.*“ A v tomto smysle malo sa to splniť skrze bl. P. Mariu, jako ku nej pravil anjel Gabriel: „*Duch svätý sostúpi v teba, a moc Najvyššieho zastieni teba, a preto i to, čo sa svätého z teba narodí, slúť bude Synom Božím*“ (Luk. 1, 35.). Abysme však nehromadili svedoctvo na svedoctvo, pripomeňme si ešte aspoň jedno miesto v starom zákone. Prorok Isaiáš, majúc pred očima ducha prorockého narodenie Messiaša, volá vo svojej nadšenosti: „*Ľud, ktorý chodil vo tme, videl svetlo veľiké. Veseliť sa budú pred tebou, jako ktorí veselia sa vo žni, jako plesajú zvíťazitelia, uchvátivší lípež, keď delia koristi; lebo Maľučký narodil*

sa nám, a syn daný je nám; a nazvano bude meno jeho: Podivný, Radca, Boh, Silný, Otec budúceho veku, Knieža pokoja. Rozmnožené bude panovanie jeho, a pokoja nebude konca. Na stolci Davidovom a v kráľovstve jeho sedet bude, aby utvrdil ho a upevnil v súde a spravodlnosti od tohoto času až na veky“ (Is. 9, 2—7.). S týmto proroctvom porovnajme udalosť, ktorá sa pred 1887 rokami prihodila v Bethleheme, a v jasličkách bethlehenských poznáme toho Maľučkého, ktorý sostúpiv z neba stal sa ľudským dieťaťom: ale v jednej osobe svojej bol človek i Boh spolu, ktorého kráľovstvo bolo od večnosti a bude od tohoto času až na veky (Luk. 1, 33.).

b) Čo patriarchovia tušili a proroci videli len jako vo tme, to v novom zákone poznávame už jako vo svetle. Že Ježiš Kristus je opravdivý Syn Boží, to nás učí sám Ježiš Kristus, keď pri rozličných príležitostiach praví, že prišiel z neba na svet (Ján 3, 13.); keď spomína Otca svojeho, ktorý je v nebesiach (Mat. 7, 21.); keď predpovedá, že jako prišiel z neba na svet, tak zas opustí svet a navráti sa k Otcovi svojemu (Ján 20, 17.) do nebeského kráľovstva (Mar. 16, 19.). Túto pravdu neukrýval ani pred úhlavnými nepriateľmi svojimi. Keď zatvrdliví židia dorážali na neho s otázkou: „Zdálíš ty väčší si nežli otec náš Abraham? Kým sa sám činíš?“ Odpovedal Ježiš: „Oslavujem-li ja sám seba, sláva moja nenie nič; je to Otec môj, ktorý mňa oslavuje, o ktorom vy pravíte, že Boh váš je“ (Ján 8, 54.). Mohol-li už Kristus Pán jasnejšie hovoriť, že je Synom Božím? Nevyzval ho za takého i sám Otec nebeský nad Jordánom, kde bol Ježiš krstený, a nad horou Tábor, kde bol premenený, keď bol slyšaný, jeho hlas z neba: „Tento je Syn môj milovaný, v ktorom som si zaľúbil“ (Mat. 3, 17.; 17, 5.)? Nepovedal-li Pán Ježiš Nikodemovi: „Tak Boh (Otec) miloval svet, že dal svojeho Syna jednorodzeného, aby ten, kto uverí v neho, nezahynul, ale mal život večný“ (Ján 3, 16.)? Na potvrdenie pravdy tejto odvolával sa na svoje zázraky a pravil: „Čože neveríte, že ja (som) v Otcovi a (že) Otec vo mne je? Aspoň pre samé skutky (zázračné) verte“ (Ján 14, 11.). — Že Ježiš Kristus je nielen pravý človek ale i pravý Boh, uznať to musíme zo svedectví sv. evanjelií, kde sa mu pripisujú nielen vlastnosti také, jaké mu čo človeku prislúchajú, ale i také vlastnosti a dokonalosti, ktoré mu len čo opravdivému Bohu náležia. Sv. evanjelia hlásajú, že je večný. Tak sv. Ján, ktorý Ježiša Krista nazýva Slovom, praví: „(Už) na počiatku (sveta) bolo Slovo, a Slovo bolo u Boha (Otca), a Bohom bolo Slovo (Ján 1, 1.). A Slovo telom učinené je a prebývalo medzi nami; a videli sme slávu jeho, slávu jakožto jednorodzeného (Syna) od Otca, plného milosti a pravdy“ (Ján 1, 14.). Anjel Gabriel ale zvestoval bl. P. Marii: „Hľa, počneš a porodiš syna, a nazveš meno jeho Ježiš; on bude veľikým, a Synom Najvyššieho slúť bude, a kráľovstvu jeho nebude konca“ (Luk. 1, 31—33.). On dľa nepochybných svedectví sv. evanjelií bol vševedúci, lebo vedel také veci, ktoré puhý človek vedieť nemôže. On znal tajnosti ženy samarskej (Ján 4, 29.), myšlienky farisejských (Mat. 9, 4.), umretie Lazara (Ján 11, 14.); predpovedal zradu Judášovu (Mat. 26, 21.), zaprenie Petrovo (Mat. 26, 34.), svoje umučenie, ukrižovanie a zmŕtvých vstanie (Luk. 18, 32.), zkazu mesta Jerusalema (Luk. 19, 44.) a rozšírenie cirkve po celom svete (Mat. 24, 14.). On bol všemohúci, konajúc zázraky, ktoré žiadnou ľudskou mocou a prirodzenou silou stať sa nemôžu; nemocných uzdravoval

jediným slovom (Ján 5, 8.), obrátil vodu na víno (Ján 2, 9.), niekoľko chlebami nasycoval tisíce ľudí (Ján 6, 10.), vyhánal diabolstvo (Luk. 11, 20.), kriesil mŕtvých (Mat. 9, 25.), ba i už v hrobe porušených (Ján 11, 39.), tak že pravil i sám: „*Daná je mi všelická moc na nebi i na zemi*“ (Mat. 28, 18.).

Je pravda, že len jeden je Boh: ale Ježiš Kristus, ktorý prišiel na svet, aby vydal svedoctvo všelikej pravde (Ján 18, 37.), i to nám zjaviť ráčil, že jeden Boh je vo troch osobách: Otec, Syn a Duch svätý. Sú tri božské osoby, ale tie tri osoby sú len jeden Boh; jako praví sv. Ján (I. Ján 5, 7.): „*Traja sú, ktorí vydávajú svedoctvo na nebi: Otec, Slovo a Duch svätý; a títo traja (čo do osôb) sú jedno (čo do božskej bytnosti).*“ Tak teda Slovo, t. j. Ježiš Kristus je druhá božská osoba v tom tajomstve najsvätejšej Trojice; je opravdivým Synom Božím.

Snáď niekto povie: „Jako to možno?“ I bl. P. Maria zpytovala sa anjela Gabriela: „*Jako sa to stane?*“ Čo jej na túto otázku odpovedal Gabriel, to jisté i tam na tú našu otázku odpovedá: „*Nebude nemožné u Boha žiadne slovo*“ (Luk. 1, 37.), t. j. žiadna vec. Pravda, pravda, že to veľiké tajomstvo nenie prístupné slabému rozumu: však ale my niesme povolání, abysme verili rozumu, ale Kristu Pánu, ktorý jako od Otca nebeského poslaný Messiaš nemohol nám zjaviť len božskú pravdu. My veríme Kristu Pánu, pretože pravdu svojeho učenia potvrdil mnohými zázrakami a pravil: „*Aspoň pre samé (tie) skutky verte*“ (Ján 14, 12.). Pravda, pravda, že je mnoho pohanov, židov, nevercov a kacierov, ktorí sa v pyšnom rozumkovaní zpierajú viere v to veľiké tajomstvo: ale pamätajme, že viera nenie výsledkom len nášeho skúmania, ale darom Božím. Keď sv. Peter vyznal: „*Ty si Kristus, Syn Boha živého,*“ pravil mu Ježiš: „*Telo a krev nezjavilo (to) tebe, ale Otec môj, ktorý je v nebesách*“ (Mat. 16, 17.).

Zachovajme sa v ohlade na tento základný článok viery, jako sa zachoval ten slepý od narodenia, keď ho Pán Ježiš zázračne uzdravil: „*Veríš-li ty v Syna Božieho?*“ tázal sa ho Pán Ježiš; a keď riekol: „*Kto je, Pane, (to ten), abych v neho veril?*“ odpovedal mu Ježiš: „*I videl si ho, i ktorý mlúvi (teraz) s tebou, je ten,*“ zvolal: „*Verím, Pane!*“ a padnúc pred ním na kolena, klaňal sa mu (Ján 9, 35—38.).

O, Pane Ježišu Kriste, ty svetlo nebeské, ktoré osvecuješ každého človeka (Ján 1, 9.), ráč nás zachovať v tom svetle, ráč nás zachovať v tej viere, že si Kristus Syn Boží! Amen.

18.

O privolení k hriechu.

„*Hoden je smrti.*“ Mat. 26, 66.

Ludvik XI., kráľ francúzky, hovorieval: Ja mám v kráľovskom dvore hojnosť vo všetkých vecach, ale na jednej veci trpím nedostatok. Keď sa ho tázali, čoby to bolo, odpovedal: pravda. Skutočne tak sa zdá, že najviac preto paláce kráľov a veľikášov tak ohradené a strežené bývajú, aby sa ta nedostala pravda. I tí, ktoríby mali uprimne radiť a pravdu povedať, buď mlčia, alebo ku všetkému hlavu prikrývajú. Sú to pochlebníci, ktorí vo všetkom sú po vôli

tým, ktorí milosti rozdáujú; aby neutratili milosť, nielen zlému neodporujú, ale k tomu i prisvedčujú a privolujú. Toho smutný príklad máme na rade židovskej v dome Kaifášovom. Keď Pán Ježiš slavnostne a neohrozene osvedčil, že je opravdive Syn Boží, Kaifáš nespravodlivým hnevom vzplanul a riekol: „*Rúhal sa! čo este potrebujeme svedkov?*“ Po týchto bezbožných a zlomyselných slovách obrátil sa k rade židovskej a pravil: „*Čo sa vám zdá? A oni odpovedajúce rekli: Hoden je smrti.*“ Neodpovedali, jako jim svedomie kázalo, ale jako to chcel bezbožný Kaifáš. Vedeli, že už dávno číha na zavraždenie Ježiša (Ján 7, 32.), ba že už predtým vyslovil nad ním odsúdenie k smrti (Ján 11, 50.). Videli, že horí hnevom a nenávisťou proti Kristu Pánu, a nechceli odporovať mu, aby neutratili milosť a priazeň jeho. Ohľady ľudské v nich zvíťazily; viac im bol nespravodlivý Kaifáš, nežli nevinný Ježiš; aby neurazili Kaifáša, urazili Ježiša a vyriekli to hrozné slovo o ňom: „*Hoden je smrti.*“ Tým privolili k smrti nevinného Ježiša a stali sa nešlechtní spoluúčastníci na smrti jeho.

Čo sa stalo tehdy v dome Kaifášovom, to sa mnohokrát opakuje vo svete. Mnoho hriechov by sa nepáchalo, keby nebolo privolenia k hriechu. Toto mi teda dnes podáva podnet k tomu, abych hovoril

o privolení k hriechu.

Dobre znajúc, že hriech je veľké zlé, na tom byť musíme, abysme páchanie hriechu všemožne prekazili. Kto to nečiní, podobný je tomu, ktorý, keď vidí vznikáť nebezpečný oheň, neudusí a nezahasí ho. Čo teda povedať o tom, ktorý nielen že neudusuje ten oheň, ale ho i rozduchuje? A tomu podobní sú tí, ktorí privolujú k hriechu. Je-li už to zlé, keď kto k hriechu mlčí a slovami nezamedzuje páchanie hriechu: tým väčšou nepravosťou je slovom dať súhlas k tomu, aby spáchaný bol hriech; t. j. tým väčšou nepravosťou je privoľiť k hriechu.

Hriech buď škodí nám alebo blížnemu našemu, a tak i privolenie k hriechu povážiť treba buď vzhľadom na nás alebo vzhľadom na nášeho blížneho.

1. Jak smutný má to následok, keď človek privoľí k hriechu, poučuje nás o tom už ten prvý pád našich prvých rodičov v raji. Eve, pravda, to lichotilo, keď ju diabol pokúšal, že, budú-li jiesť zo zakázaného stromu, budú jako bohovia, a tým lichotením oklamaná prestúpila zákon boží. Adam, pokúšaný Evou, tiež nezna odrazil od seba pokušiteľku, a privoľil k hriechu a povstalé z toho smutné následky sú známejšie, nežli abych ich obširne opisoval; lebo sám Syn Boží bol len v stave napraviť to, čo prví naši rodičia zkazili na prirodzenosti ľudskej. Čo pokazil prvý Adam, to napravil druhý Adam nového pokolenia, Ježiš Kristus; čo prvý pokazil privolením, to druhý napravil odporovaním pokušeniu a zlomením moci diabla. Darma diabol pokúšal Pána Ježiša na púšti k hľadaniu ľudskej chvály, k získaniu pokladov zemských a k užívaniu vecí telu slúžacích; on neprivoľil k pokušeniu, ale odrazil ho od seba (Mat. 4, 10.). I my pokúšaní bývame k hriechu, a to od troch nepriateľov: od tela, sveta a diabla. Pokúša-li nás bujnité telo k chlipnosti a nečistote, k rozkošiam a bezpustnosti, k obžerstvu a pijanstvu; svádza-li nás svet slovom, perom a zlým príkladom k nevere a nemravnosti, k marnosti a marnotratnosti; činí-li nám diabol úklady, roznečujúc v nás vášne a náruživosti, hriešne myšlienky a žiadosti: o, neprivolujme k hriechu! Pamätajme na sv. písmo, ktoré nám dáva

výstrahu pred hriechom. Sv. Pavel volá na nás: „*Žiadosti tela nekonajte; lebo telo žiada proti duchu, duch ale proti telu; ony sa zajiste sebe vospolok protivia. Abyste nie, čoby ste chceli, to činili*“ (Gal. 5, 17.). Sv. Ján napomína nás: „*Nemilujte svet ani ty veci, ktoré na svete sú. Miluje-li kto svet, nenie lásky Otcovej v ňom; lebo všetko, čo je na svete, je žiadost tela a žiadost očí a pýcha života*“ (I. Ján 5, 15. a 16.). Sv. Peter dáva nám výstrahu: „*Striezlivi buďte a bdete, lebo protivník váš diabol obchádza jako lev rvúci, hľadajúc, kohoby sožral; ktorému odpierajte silní vo viere*“ (I. Pet. 5, 8.). Ano hneď z počiatku odpierajte hriechu a neprivoľujte k nemu; lebo bezpečnejšie je nepristupovať k ohňu, nežli potom dusiť vypuklý požiar. Bol-li pokúšaný Syn Boží, nedivme sa tomu, že i my pokúšaní bývame; len na tom buďme, abysme nepripustili k srdcu svojemu zaľúbenie v hriechu a privoľenie k nemu. Pokúšenie nám neuškodí, nepripojí-li sa k nemu privoľenie. „Mäso, ktoré nenie nasolené — praví sv. Ambros —, zkaží sa: tak i duša, bárby bola jako dokonalá, nebyva-li pokúšaná, upúšťa od dobrého“ (Tr. de mans. fil. Isr. Man. 18.). K tomu dokladá sv. Leo: „Bez nepriateľa nenie boja, bez boja nenie víťazstva“ (S. 1. D. Quad.). Kto privoľuje k hriechu, ten sa zrieka toho boja a poddáva sa nepriateľovi: je potom div, že nad ním telo, svet a diabol panuje a do hriechu ho uvrhuje? Privoľiť k hriechu tolko znamená, jako pustiť nepriateľa do hradu: je potom div, že hriech srdce človeka opanuje?

2. Jako ale nemáme privoľiť k hriechu, ktorýby bol nám na zkažu: tak nemáme privoľiť ani k tomu hriechu, ktorýby škodil blížnemu buď na tele alebo na duši, buď v časných alebo vo večných vecach; lebo tým učinilibysme sa účastnými cudzích hriechov. Často sa stáva, že bývame tázaní o radu od blížneho: zdáliš má to alebo jiné učiniť? Stáva sa tiež, že sedíme medzi radcami, kde sa jedná o to: zdáliš sa má toto alebo jiné stať? Prv než radou alebo hlasom svojim privoľíme k tomu, prísne uvážiť musíme: zdáliš je to blížnemu našemu k dobrému alebo k zlému? zdálišby to nebolo proti Bohu alebo proti spaseniu blížneho nášeho? zdálišby to nebolo hriechom? lebo keď sme dobrovoľne a úmyselne privoľili k tomu, zodpovednosť za to, čo sa stalo alebo zanedbalo, ano i za následky z toho, padne na nás. Táto zodpovednosť tým je ťažšia, čím viac od nášeho privoľenia záviselo to, čo sa stalo alebo zanedbalo. Ach, jak často sa stáva toto privoľenie k hriechom cudzím, bez toho, žeby mnohí i pomysleli na to, že skrze svoje privoľenie uvalili na seba zodpovednosť! Vysvitne to zvlášťne z tých príkladov, ktoré uvedem zo skutočného života. Pripomeňte si: čo už popáchala slepá láska rodičov vzhľadom na dietky svoje, keď jim dovoľovali, čo jim nemali dovoliť, dobre vedia, že je to zlé, alebo aspoň, že jim to bude na časnú a večnú zkažu? Taký k nezdamným synom povolný otec bol kedysi Heli, ktorému oznámil Boh skrze Samuela: „*Súdiť budem dom jeho na veky pre neprávost; preto že vedel, jak nešlechodne činia synovia jeho, a netrestal jich*“ (I. Kráľ. 3, 13.). Tak na seba uvalujú hnev a trest Boží nielen rodičia, ktorí slepe povoľujú synom a dcéram, ale i páni, hospodári a vôbec predstavení, ktorí buď z ľahkomyselnosti a ľahostajnosti, alebo nedbalosti a zlomyseľnosti dovoľujú svojej čeliadke a svojim podriadeným i to, čo je jim buď na tele alebo na duši záhubné; keď privoľujú k jejich známostiam a schôzdkam, k rozkošiam a márnostiam, pri ktorých nielen

pripravujú sa o zdravie a výdelok, ale i o česť, poctivosť a dušné spasenie. — Sem náležia i tí, ktorí tam, kde čo členovia spoločnosti majú rozhodujúci alebo aspoň na váhu padajúci hlas, z ľahostajnosti a nedbalosti, ba proti presvedčeniu, ano snáď i zo zlomyseľnosti privoľujú k tomu, čo je spoločnosti na ujmu a škodu. Sú to opravdiví zradcovia, a to tým nešlechetnejší, jestli čo údovia cirkve svätej privoľujú k tomu, čo je cirkvi na úkor a škodu. Človek svedomitý, nech je v jakýchkoľvek okolnostiach, neobracia — jako sa hovorí — plášť dľa vetra, ale jedná dľa svojeho presvedčenia, neprivoľujúc k tomu, čo je jinému na časnú a večnú záhubu.

3. Tretie privolenie k hriechu je privolenie k takým slovám a skutkom, z ktorých pre blížneho povstáva škoda buď na dobrom mene alebo na majetku; a zvláštne takéto privolenie k hriechu počíta sa k tak rečeným devať cudzím hriechom. Čím viac to, čo jeden učinil druhému buď slovom alebo skutkom, záviselo od tvojeho privolenia, tým väčšia zodpovednosť padá na teba. Darmo mnohý potom hovorí: „Však som ja to na toho blížneho nepovedal ani som mu to neučinil.“ Máš i ty v tom účasť, lebo bez tvojeho privolenia nebolo by sa stalo to potupenie, poškrvnenie a poškodenie blížneho. Darmo rada židovská odsúdenie Ježiša Krista na smrť ponechala Pilátovi a ukrižovanie jeho pohan-ským žoldnierom, na odsúdení tom a ukrižovaní majú toľkú účasť, jako keby to boli vlastnými slovami a vlastnými rukami spáchali. Sv. Augustin jednajúc o Pilátovi a o rade židovskej praví: „Nech nehovorí židia: Nezabili sme Krista. Jestli je vinen (Pilát) toho, čo učinil proti svojej vôli, oni sú nevinní, ktorí ho prinútili, aby to učinil? Nikterak. I vy židia zabili ste (Ježiša). Čím ste ho zabili? Mečom jazyka svojeho, lebo ste pobrúsili jazyky svoje. A kedy ste ho zabili? nie vtedy, keď ste kričali: Ukrižuj ho, ukrižuj ho“ (In Ps. 63.)? Veru podivné sú úsudky ľudí! Keď sa stalo nečo dobrého následkom nášeho privolenia, hneď si pripisujeme z toho zásluhu: teda uznajme i svoju vinu v tom, čo sa stalo zlého s našim privolením blížnemu. O, koľko pomluv a nactiutrhaní, potup a hrubianství, krádeže a zbojstva, zmrzačení a zavraždení by sa nestalo, keby ľudia neprivoľovali k zlým úmyslom páchatelov a zlosynov! Viem-li, že je kde cesta zakázaná, a privolím-li úmyselne k tomu, aby kto šiel tou cestou, zajiste vinen som i ja, keď z tej schôdze vznikne škoda blížnemu našemu. Ktožeby mal toho lekára za bez viny, privolil-li k tomu, aby dali nemocnému jiesť a piť to, o čom vedel, že mu to škodiť bude? Podobne nenie bez viny ten, ktorý privolí k takému jednaniu, z ktorého blížnemu vznikne škoda buď na tele alebo na duši. Čo viac? Ten, s ktorého privolením stala sa škoda blížnemu, povinnen je i napraviť a nahradiť tú škodu tomu blížnemu, zvláštne vtedy, keď to páchatel buď nechce alebo nemôže učiniť.

Z toho, čo sme dnes rozjímali, patrné je, jak škodlivé je privolenie k hriechu. Majme sa teda na pozore, abysme neprivolili k hriechu, keď sme k nemu pokúšaní a svádzaní; abysme svojim podriadeným a sebe svereným neprivolili k tomu, čoby jim škodlivé bolo buď na tele alebo na duši; abysme neprivolili k takému jednaniu blížneho, z ktorého by nekomu tretiemu vznikla škoda buď v časných vecach alebo vo vecach dušného spasenia. Ach, máme my snáď dost na svedomí vlastných hriechov: k čomu teda to, abysme obťažovali svedomie svoje ešte i cudzími hriechami a museli nariekať s Davidom: „*I cudzie (hriechy) odpust služebníkoví svojemu*“ (Žalm 18, 14.)! Nie, nikdy neprivoľujme k tomu, čo je zlého! Amen.

19.

O obcovaní s bezbožnými.

„Josef, ktorý bol desiatnikom, muž dobrý a spravodlivý, neprivolil k rade a skutkom jejích.“ Luk. 23, 50.

Jako tichý bäránok medzi vlkami, tak stál Pán Ježiš v dome Kaifášovom medzi zlými radcami. Ach, zdá-liž nebol tam, ktoby si bol spomenul na slova kráľa Davida: *„Nenávidel som shromaždenie zlostníkov, a s bezbožnými nebudem sedieť“* (Žalm 25, 5.)? Ovšem že bol, a sv. evanjelium zachovalo nám požehnanú pamiatku jeho, keď praví: *„Hľa, muž, menom Josef, ktorý bol desiatnik, muž dobrý a spravodlivý, ten nebol privolil k rade a skutkom jejích! (on bol) z Arimathie, mesta júdskeho; ktorý sám tiež očakával kráľovstvo božie“* (Luk. 23, 50. a 51.). On videl, že len zášť pohnala Ježiša pred súd a že len nespravodlivosť ho súdi. On znal nevinný život Pána Ježiša a uznal ho za zaslúbeného Messiáša, ktorý prišiel na svet, aby založil kráľovstvo božie. On nepohoršil sa nad tým, keď Pán Ježiš slavnostne a neohrozene vyznal, že je Syn Boží. On všemožne sa usiloval odvrátiť Kaifáša a radu židovskú od zločinu, ktorý bol pred očima jeho hroznejším nežli krvožížnivý úmysel Kaina proti Abelovi: ale keď videl, že jeho spravodlivá rada nevíťazila nad bezbožnosťou, nechcel mať ďalšej účasti na diele diablovom a odišiel. Vzdialenie jeho z bezbožnej rady židovskej slúži nám na príklad, abysme i my vyhýbali obcovaniu s bezbožnými; a toto dáva nám príležitosť, abysme dnes rozjímali o obcovaní s bezbožnými.

Obcovanie s bezbožnými samo v sebe nenie hriešne, ano môže byť i chvalitebné. Dobrá a zlá stránka obcovania s bezbožnými závisí od úmyslu, ktorý máme pri ňom. Zajiste farisejskí bezbožne mysleli o Kristu Pánu, keď ho pre obcovanie s hriešnikami upodozrievali a krive posudzovali. Vidiac, že Ježiš Kristus vyhľadáva hriešnikov, vďačne jich prijíma, s nimi stoluje a prívetive sa má k nim, horšili sa nad tým a reptali proti nemu, reknúce: *„Tento prijíma hriešnikov a jie s nimi“* (Luk. 15, 2.). Reptanie toto proti Kristu Pánu bolo veľmi bezbožné a skrivodlivé, lebo on neobcovoal s hriešnikami pre zábavu, rozveselenie a ukracovanie času: ale preto, aby jako dobrý pastier hľadal ovečky ztracené, lebo — jako sám praví — *„prišiel na svet hľadať a spasit to, čo bolo zahynulo“* (Luk. 19, 10.). Jestli i my s tým, ozaj svätým, úmyslom vyhľadávame a navštevujeme bezbožných, abysme jich k Bohu obrátili a k polepšeniu prijímali, dobre činíme a nedávame príčinu k spravodlivému pohoršeniu. Ináč sa to má ale s tými, ktorí obcujú s bezbožnými, so zjavnými hriešnikami, s opovrhovateľmi a tupiteľmi sv. náboženstva, s ľuďmi nemravného a rozpustilého života, nie preto, aby jich napravili a na lepšiu cestu priviedli, ale len preto, aby s nimi sa zabavili, rozveselili a jednali.

Je pravda, že sú jisté sväzky i s bezbožnými, ktoré my pre povinnosti stavu alebo úradu pretrhnúť nemôžeme. Tým, ktorí sú v takých okoličnosťach, ovšem nemôžeme klásť za povinnosť, aby svoje pomery pretrhli a sa vzdialili; my môžeme len to jim na srdce klásť, aby, keď nemôžu sa vzdialiť dľa tela, vzdialili sa aspoň dľa ducha; t. j. aby nedržali s nimi v tom, čo je zlé a usilovali

sa zamedziť, čo je zlé. Kristus Pán napomína tiež ich, jako nekdy apoštolov: „*Vy ste soľou sveta*“ (Mat. 5, 13.). Jako soľ ochraňuje mäso od hniloby a porušenia: tak i naše obcovanie s bezbožnými má týchto ochraňovať od nemravnosti a nepravosti. V obcovaní s bezbožnými buďte takí, jako bol sv. Bernardin. Keď bol ešte chlapčok, rozpustilí jeho spoločníci, keď sa k ním približoval, zastavovali svoje rozpustilosti a volali: „Ticho, Bernardin ide!“ Abych ale vzhľadom na toto nevyhnutné obcovanie s bezbožnými posvietil s príkladom, podotýkam, že také nevyhnutné obcovanie i s bezbožnými je medzi manželom a manželkou, medzi rodičami a dieťkami, medzi osobami vo spoločnom úrade: v takých okoličnostiach treba mnoho trpezlivosti a opatrnosti, abysme nielen nenatiahli nákazy vo viere a mravoch, ale aj bezbožných napravili; lebo praví sv. Jakub: „*Bratři moji, jestližeby kto z vás poblúdlil od pravdy, a nektoby ho obrátil, má vedet, že kto odvráti hriešnika od bludu cesty jeho, vysvobodí dušu jeho od smrti a prikryje množstvo hriechov*“ (Jak. 5, 19. a 20.). Kto ale viac má nám ležať na srdci, abysme ho obrátili a odstránili hriešnosť jeho, nežli ten, ktorý je s nami údom rodiny, spolku a úradu?

Docela jináč je to s obcovaním, jestli nás s bezbožnými nespojújú sväzky, ktoréby sme pretrhnúť nemohli alebo nemuseli. Také obcovanie je ku pr. medzi hospodármi a služebnými, medzi majstrami a tovaryšami, kupcami a pomocníkami; nikto sa prísahou neviazal k službe a k spolubytiu: je-li teda komu také obcovanie na ujmu viery a mravov, nech sa vzdiali; lebo praví Pán Ježiš: „*Čo prospeje človeku, keby aj celý svet získal, na duši ale škodu utrpel*“ (Mat. 17, 26.)? Toto zvláštne kladem na srdce kresťanským pannám, ktoré prinútené sú vstúpiť do služby. Nech sa zavčasu vzdiala z takého domu, kde badajú, že je tam pre jich poctivosť peľ lotrovská a pre jejich vieru peklo diablove. Tým ľahšie je vzdalovanie sa od takových bezbožných, ku ktorým nemáme docela žiadnej zaviazanosti; sú to priateľstva a spoločnosti, do ktorých sa slobodne a dobrovoľne vstupuje. Je pravda, že človek cíti sa byť povolaným nie k pustovníctvu ale k spoločnosti s ľuďmi; ja však dodávam: s poctivými ľuďmi, ktoríby nás ani o vieru ani o dobré mravy nepripravili. Nech noha naša nestupuje medzi bezbožných, abysme sa s nimi veselili a zabávali, s nimi dôverne obcovali a sa priatelili, pri tom ale dušu svoju a večné spasenie svoje nebezpečenstvu vystavili. Chráňme sa takéhoto obcovania s bezbožnými, lebo to sám Boh jako v starom zákone tak i v novom zákone zakazuje. Boh všemohúci v starom zákone vyvolil ľud israelský, aby skrze nich zachovala sa viera v jedného pravého Boha a zachovávanie prikázání jeho; z tej príčiny zakazoval jim bližšie styky s pohanmi, aby ani na viere ani na mravoch zkažení neboli. Tak v mene Božom pravil Mojžiš: „*Varuj sa, abys nikdy s obyvatelmi zeme tej (pohanskej) nevchádzal v priateľstvo, ktoréby bolo tebe k pádu. Nevchádzaj v smluvu s ľuďmi tých krajín, ani synom svojim nevezmeš manželky z dcier jejich; aby, keby oni smilnily (falošným bohom sa klaňaly), nezapríčinily to, aby i synovia tvoji smilnili s bohami jejich*“ (II. Mojž. 34, 12—16.). Mal-li byť ľud israelský tak pečlivý o náboženstvo starého zákona, tým pečlivejší musíme byť my o svoje náboženstvo kresťanské. Sv. Pavel zajiste napomína kresťana: „*Kacierskeho človeka po jednom i druhom napomenutí varuj sa, vodiac, že je prevrátený, kto je taký, a (že) hreší*“ (Tit. 3, 10.). Jako o vieru,

tak i o dobré mravy musíme byť pečlivými; lebo ten istý apoštol zase volá: „*Jestliže ten, ktorý sa menuje bratom (kresťanom), je smilník alebo lakomec alebo modlár alebo zloľajec alebo opilec alebo driač, s takovým ani nejedzte*“ (I. Kor. 5, 11.). Hľa, Boh jako starostlivý otec dieťkam svojim dáva prísnu výstrahu pred obcovaním s bezbožnými! nemáme-li ho v tom poslúchať? Čoby sme mysleli o takom synovi, ktorýby s nepriateľmi a prenasledovníkami otcovými sa bratričkoval? Tak nezďarnými a nevďačnými synami a dcérami Otca nebeského by sme boli, keby sme dobrovoľne obcovali s bezbožnými a verejnými hriešnikami; lebo čože sú títo, keď nie nepriateľmi Boha? Jak strašlivé slovo musel slyšať Josafat, kráľ júdsky, od proroka Jehu, preto že s bezbožným Achabom učinil smluvu a priateľstvo. Nechýbaly síce politické príčiny, pre ktoré to on učinil, predca však pravil prorok: „*Bezbožnému dávaš pomoc, a s tými, ktorí nenávidia Pána, priateľsky sa spojuješ, a preto zaslúžil si hnev Pánov*“ (II. Par. 19, 2.). Podobné slova padajú tým viac na tých všetkých, ktorí bez príčiny vstupujú v priateľské sväzky s ľuďmi nemravnými a od Boha odpadlými.

I sama smutná skúsenosť dáva nám výstrahu pred bezbožnými; lebo jako je možné, aby človek pri takom obcovaní s ľuďmi roztopašnými a nemravnými zachoval srdce čisté? jako možné, aby viera nehasla v tých, ktorí obcujú s ľuďmi, na Boha a náboženstvo nič nedbajúcimi? jako možné, aby viera nebola otrávená a oslabovaná tam, kde bezbožní činievajú na ňu zlomyseľné a podvodné útoky? Ľahčie je, aby človek v takom meste, kde panuje nákazlivá nemoc, podržal a ochránil si život a zdravie, nežli aby medzi bezbožnými ochránil dušu svoju. Svedčí to i kráľ David o Israelských, keď praví: „*Smiešali sa s (pohanskými) národami a naučili sa jejich skutkom*“ (Žalm 105, 35.). Jako človek, keď sa dostane medzi cudzích, časom priučí sa jejich reči a zvykom: tak človek, i ten bohabojný, obcuje-li s bezbožnými, priučí sa jejich bezbožným rečiam a nemravom. Čítame-li dejepis utrpení cirkve, badáme, že ani tisíc pohanov neuškodilo toľko cirkvi svätej, jako jeden zradca a odpadlík. Čítame-li sv. písmo, badáme, že Job medzi pohanni zachoval zbožnosť svoju, kdežto Lot musel opustiť Sodomu, kde bývali veriaci, aby nebol nakazený v mravoch svojich. Nech je jakákoľvek pobožnosť a mravnosť kresťana, ona oslabne a pomály i zmizne skrze pohoršivé reči a zlé príklady priateľa a tovaryša, ktorý bez svedomia a studu hovorí bohaprádzne reči a pácha nemravné skutky. Z počiatku ovšem sa mu to prieči, ale časom tomu navyká, ba i nasleduje. My sa nad tým mnohokrát čudujeme, keď vidíme, že ten svet je zo dňa na deň horší; že mládež je roztopašná a nestydlivá; že sú ľudia bez viery a bohabojnosti, bez svedomia a mravnosti: nebadáme-li ale, že toho hlavným žriedlom je obcovanie s bezbožnými? Kto sa zapodieva so smolou — praví sv. písmo —, ten sa ňou poškrvní (Sir. 13, 1.).

Vzďaľujeme sa teda od obcovania, tovaryšenia a priateľenia s bezbožnými. Uznávam, že to stáť bude veľkú prácu, zanechať tých, s ktorými sme snáď už za dlhší čas dôverne obcovali a medzi nimi — jako sa hovorí — dobre sa cítili: ale predca musíme ten sväzok s nimi pretrhnúť, abysme na duši nezahynuli. To chcel povedať Pán Ježiš tým podobenstvom: „*Pohoršuje-li ta ruka tvoja alebo noha tvoja, utni ju a odvrhni od seba; lepšie ti je vojsť do života (večného) ochromenému a kulhavému, nežli dve ruky a dve nohy majúcemu*

uvrhnutým byť do pekelného ohňa“ (Mat. 18, 8.); t. j. nech je tí kto bár tak v časných vecach užitočný jako ruka a noha, je-li ti na pohoršenie a na duševnú záhubu, odlúč sa od neho, abys neutratil vieru a mravy, čistotu srdca a večné spasenie. Jako ten Josef Arimatejský odhodlaj sa k tomu a povedz s kráľom Davidom: „*S bezbožnými nebudem sedieť*“ (Žalm 25, 5.). Amen.

20.

O hneve a jeho následkoch.

„*Pluvali na tvár jeho a dávali mu zášijky*“
Mat. 26, 67.

Tam nenie žiadnej rozumnej rady a žiadnej rozvahy, kde panuje hnev; tam je rozum v nebezpečenstve, a srdce opilé, praví S. Laurent (Justin. de cast. con. 11.). Sú to tak trefné slova, že mohli byť nápisom na tom dome, kde bol Kaifáš so židovskou radou, nie aby súdili, ale len aby odsúdili nevinného Ježiša. Sv. František Saleský praví, že pohľad bäránka krotí rozhnevaného slona (P. 3. c. 14.): Kaifáš však bol divokejším, lebo nedal sa ukrotiť ani najuprimnejším okom tichého bäránka, okom Pána Ježiša. Pravda, že bolo obyčajou, na znamenie zhrozenia sa roztrhnúť rúcho: ale to bolo najvyššiemu kňazovi zakázano. Kaifáš tak sa dal hnevom rozdráždiť a uchvátiť, že zabudol i na ten zákaz a roztrhol i rúcho svoje. Dľa jeho pohoršivého príkladu jednala tiež rada židovská; rozkatení hnevom, dľa svojej hnusnej obyčaje, prskali a pluvali na tvár tichého Ježiša, doskakovali na neho a poličkovali ho. To nebola súdna stolica, ktorá mala jednať kľudne a rozvažite; to bolo hniezdo hadov, tak že Pán Ježiš mohol povedať o ňom: „*Prechlvosť jejich (je) ku podobenstvu hada, jako hada hluchého, ktorý zacpáva uši svoje*“ (Žalm 57, 5.). Hľa, čo učinil hnev v dome Kaifášovom! Kéžby nás to odstrašilo od hnevu, od tejto tak hriešnej a záhubu prinášajúcej náruživosti! Preto dnes budeme rozjímať o hneve a jeho následkoch.

Židom starého zákona bolo príslovím, že skrze zákon viazané sú len ruky, nie ale i myseľ; čo tolko znamená, že zákon zakazuje len zovňútorné zlé skutky a účinky, nie ale i zlé myšlienky a vášne. Ustanoviteľ nového zákona, Ježiš Kristus, zrušil to príslove, keď pravil: „*Slyšali ste, že povedano je starým: Nezabiješ! a jestliby kto zabil, hoden bude súdu: ja ale pravím vám, že každý, kto sa hnevá na brata svojeho, hoden bude súdu*“ (Mat. 5, 21. a 22.). Týmito slovami Kristus Pán zreteľne vyslovil, že, aby kto bol súdený a trestaný, nenie treba, aby spáchal zovňútorný zlý skutok, ale že dosť je k hriechu, a k pokute, jestli kto v srdci svojom neporiadnym spôsobom sa hnevá.

Nenie síce každý hnev hriechom (Žalm 4, 5.), nenie ani ten hriešny hnev jednak hriešnym a ťažkým: avšak každý hnev je viac menej škodlivý telu, hriešny hnev ale je škodlivý i duši, tým viac, že za sebou tiahne mnoho zlého.

1. Ktoby o tom pochyboval, že hnev škodí telu, t. j. zdraviu a životu časnému, ten je opravdivým cudzincom vo svete; ten nepozná svet, ba nepozná i sám seba. Jako dejepis, tak i každodennia skúsenosť poučuje nás o tej škodlivosti. Jako ten víchor na mori rozbúri a rozvlní more, otriasa loď a uvádza v nebezpečenstvo, keď nie i v záhubu: tak to činí i hnev v človeku a s človekom.

Hnev mení temer celú prirodzenosť človeka. Slyšte, jak opisuje hnev pohan Seneka: Hnev je krátkym bláznovstvom; lebo jako zblázneného poznať po jeho hroziacej tvári, zasmútenom čele, vzdorovitom jednaní, cvalovom kroku a nepokojnej ruke: tak poznať i rozhnevaného. Horia a blyskajú sa mu oči, tvár je rozpalená, krev rozbúrená, rty sa trasú, zuby sú sovrené, vlasy stoja hore dubkom, zuby škrípajú, päste sa zatínajú, nohy dupocú a celé telo je rozčulené; hrôza je sa na neho podívať (De ira c. 1.). Jeli už možné, aby taká náruživosť nemala záhubný následok pre zdravie a život človeka? Nedokazuje to i skúsenosť? Jako po veľkom víchore vidíme poválané obilie, polámané stromy, roztrhané strechy a zborené slabšie chalupy: tak je i po utišenom hneve; telo je kleslé, nenie chuti k jiedlu a u mnohého dostaví sa nemoc, keď nie i náhla smrť. I sv. písmo praví: „*Závisť a hnev ukracujú dni*“ (Sir. 30, 26.). Ano temer každodennia skúsenosť učí, že hnevlivci častokrát do nebezpečnej nemoci upadajú, zavčasu z tohoto sveta sa tak vyvrhujú a biedny koniec života svojego dosahujú. Toto dopúšťa Boh na hnevlivých i preto, aby ľudia, ktorí neváža sebe zdravie a život, už na tomto svete boli trestaní, i preto, aby boli jiným na výstrahu. Keď Rimania činili bezpravie a útisky našim predkom slovenským, vypravili tito poslov svojich k cisárovi Valentinianovi, ktorí zimoval v pannonskom Brežci, aby protestovali proti tým nespravodlivým útiskom. Cisár, nie aby bol odpomohol krivde, ale s takým hnevom mlúvil s nimi, že mu od hnevu žila pukla; následkom čoho biedne zahynul. Takou obeťou hnevu stal sa i kráľ uhorský, Matej. Ponevác, prijdúc k stolu, nenašiel na ňom prichyšané fíky, tak sa rozzlobil, že od hnevu tanier hryzol, usta sa mu rozpenily, a mrtvicou ranený padol mrtvý. Nie síce každý hnevlivec náhlou smrťou padá do hrobu, predca však zavčasu kope pre seba hrob; lebo hnevlivosť viac a viac sožiera mu život, tak že ona stáva sa mu nemocou nebezpečnou, záhubnou. Nič mu nenie po vôli, každá maličkosť ho rozdráždí, každé jiedlo sa mu hnuší, každé slovo ho urazí, každá nehoda v povetrí ho rozzúri, i to lahodné slovo jako olej je opravdivým olejom na oheň hnevu jeho. Môže-li už to mať dobré následky na jeho zdravie a život? Tak ohňom hnevu vysúša v sebe životnú vlahu; jiedlo a nápoj obracia sa v ňom na žľč; údov zmocňuje sa triaska; srdce zachvátené býva klopaním. Opýtajte sa na mnohého, ktorý hyne na zapálenie pľúc a na suchotiny, čo uvrhlo ho do toho neduhu? Mnohý v hneve, aby vraj uhasil ho, napije sa vody: a táto náramná, ačkoľvek u ľudí neučených obyčajná hlúposť čo prináša? zapálenie pľúc a suchotiny. Mnohí v hneve, aby ešte viac — jako bezbožne hovorí — dodal si kurážu k pomste, ide sa ešte opiť: a čo mu to pripraví? posteľ, na ktorej dlho môže oplakávať svoju nemúdroosť, že lial olej na vzplanutý oheň hnevu nezkroteneho. Škodí-li už hnev telu, tým väčšiu pohromu časnú i večnú uvaľuje na dušu.

2. Že hnev škodí duši, k dokázaniu toho dosťby bolo poukázať už i na to, čo sme hovorili o zkaze a záhube, ktorú hnev prináša telu na zdraví a živote; lebo patrné je, že ten, ktorý nešetří ale hubí dary telesné, hreší proti Bohu, ktorému bude nekdy počet kláost z tela, zo zdravia a zo života časného: však nič menej tuna pripomeneme si len tú zkažu, ktorú zvláštne hnev prináša duši. — Hnev je už sám v sebe hriechom, keď prekročí hranice svoje a spojený je s pomstychtivosťou. Hnev nielen počíta sa k hriechom, ale i k hlavným

hriechom, nielen preto, že je veľkým hriechom, ale zvláštne preto, že je pôvodom a príčinou mnohých hriechov. Hnev je hriechom, lebo protiví sa zákonu Božiemu, ktorý zakazuje prísne každý neporiadny a hriešny hnev. „*Odojmi hnev od srdca svojeho!*“ volá Kazateľ (11, 10.). „*Všeliká horkosť a hnev i zlobenie sa buď odňato od vás!*“ volá sv. Pavel (Ef. 4, 31.). „*Buď každý človek rýchly k slyšaniu, ale zpozdilý k hnevu; lebo hnev muža nekoná spravodlivosť Božiu*“ (Jak. 1, 19. a 20.), pripomína sv. Jakub. „*Lepšie je mať hada v prsiach, nežli hnev,*“ praví sv. Ján Zlatoustý (Hom. 30. ad pop. Ant.). Prečo nás tak tieto napomínania varujú pred hnevom? Keď vôbec hriech všední lásku k Bohu v nás umenšuje, hriech smrteľný ale ju v nás zahasuje, činí to i hnev. Neporiadny hnev ničí v nás nielen lásku k blížnemu, ale i lásku k Bohu; lebo ako môže ten hovoriť, že miluje Boha, keď ho neposlúcha, nenávidiac blížneho svojeho? Neporiadny hnev pozbavuje dušu pokoja, bez ktorého nenie možné slúžiť Bohu; pozbavuje milosti Božej, bez ktorej človek nemôže činiť nečo dobrého a spasiteľného. Jako v pokazenom žalúdku jakékoľvek jedlo sa pokazí a je človeku len na zkažení: tak i v srdci, kde zurí hnev, všetky myšlienky poškrvené sú jedom jeho. I láska i hnev je ohňom: ale láska je ohňom z neba (Luk. 12, 49.), hnev ale ohňom z pekla. Láska pripravuje v srdci príbytok Kristu, hnev ale pripravuje tam peko pre diabla.

3. Je-li v nás láska a Kristus, to sa javí i zovňútorne skrze bohabojnosť a dobré skutky: kde ale je hnev a diabol, tam sa javia zovňútorne len bezbožnosť a zlé skutky. Skrze hnev — praví sv. Hieronym — jako cez dvere otvorené vchádzajú mnohé hriechy do srdca, a vychádzajú z neho von. I je sa čo tomu diviť? Keď hnev otupí myseľ človeka a zatemní mu rozum, je div, že mluví a jedná jakoby bez rozumu? Keď hnev zabasí lásku v srdci človeka a naplní ho pomstychtivosťou, je div, že sa zaháňa proti blížnemu nie jako človek proti človeku, ale jako divá zver? Keď hnev činí zo srdca peko, je div, že ústa hnevlivca metajú strely i proti samému Bohu? Ach, ktoby neustrnul, keď slyší hnevlivca, čo vypúšťa z úst, a vidí hnevlivca, čo pácha! jaké to reči, svady, nádavky, hany a potupy? jaké to metanie, trieskanie, lámanie, rozbíjanie a nivočenie? jaké to zadušovanie, zaklíňanie, prisahanie, preklíňanie, kliatba a rúhanie? jaké to úklady, stíhania, prenasledovania, bitky, ochromovania a vraždy? Čo viac? taký zúriviec, nemôže-li hnev svoj vyliť na jinom, položí vražedlné ruky na seba. Hľa, také jedovaté ovocie raste na tom nešťastnom strome, ktorý sa menuje hnev! Kto spočíta tie pohoršenia, ktoré taký zúriviec dáva dietkam a podriadeným, krestanom i nekrestanom? Kto opíše tú hrúzu, ktorú od takého zúrivca zakúsiť musia manželky od manželov, manželia od manželok, dietky od rodičov, služební od pánov a hospodárov, tovaryšia a učnia od majstrov, poddaní od predstavených? Čo môže učiniť prchký hnev, to nám poznačil dejepis o cisárovi Theodosiovi. Keď r. 390. povstala zbúra v meste Solúni (Thesalonike) a v nej niekoľko cisarských úradníkov prišlo o život, cisar Theodosius uchvátený hnevom poslal ta vojsko a dal mu rozkaz vraždiť, kto jim pod meč príjde. Sedem tisíc ľudí, vinných i nevinných, bolo povraždeno. Zhrozil sa nad tým svet a zvláštne milanský biskup, sv. Ambros, tak že ho ani do chrámu ani do spoločnosti veriácich nepripustil, kým verejným a prísnyim pokaním neučinil zadosť a nesmazal toľké pohoršenie.

Keď teda neporiadny hnev tak škodí telu a duši, a keď tak smutné a hrozné následky za sebou tiahne, sami i bez mojeho napomenutia nahliadate, že sa máte varovať hnevu, krotiť a na uzde ho držať. To ale, čo zvláštne vám na srdce kladem, je, abyste nikoho, zvláštne ale dietky, nikdy nedráždili k hnevu, ani také dráždenie k hnevu netrpeli; lebo veľmi ťažko je potom vyslobodiť sa z tejto naruživosti, keď sa ona zakorení a učíní človeka svojim nešťastným otrokom. Majte pred očima tichosť Pána Ježiša a uposlechnite ho, keď k vám praví: „*Učte sa odo mňa, lebo tichý som*“ (Mat. 11, 29.). Amen.

21.

O neblahom svedomí.

„*Zhřešil som, zradiv krev spravodlivú.*“
Mat. 27, 4.

Veliký rozdiel je medzi ľuďmi, ktorí dobré a ktorí zlé svedomie majú. Dobré svedomie nebojí sa ničoho, zlé laká sa všetkého. Bezbožný Kain, ačkoľvek brata svojho zavraždil, nemal sa čo obávať časného trestu od ľudí, pretože ho o tom sám Boh ujistil: predca však po celý čas života svojho nemal ani jediného pokojného okamženia; vždycky mu pred očima bola nevinná krev Abelova, ktorá volala k nebu o pomstu. Docela ináč to bolo pri Kristu Pánu. Ačkoľvek čo Boh predvidel od večnosti, že keď sa v tele ľudskom na tomto svete ukáže, nič iného leda práca, utrpenie a prehorká smrť ho očakáva: predca myseľ jeho bola pokojná, ešte i vtedy, keď v rade židovskej zaslechol vyreknuté nad sebou to nespravodlivé a hrozné slovo: „*Hoden je smrti.*“ Čože činilo Pána Ježiša tak v srdci pokojného? Bol to hlas svedomia, ktorý mu vydával svedectvo, že je nevinný, že trpí nevinne, že také utrpenie uvede ho do veľkej slávy v kráľovstve nebeskom (Rim. 8, 18.). Nie tak bolo s tým Kainom nového zákona, s Judášom iškariotským. Od tej nešťastnej doby, čo prijal prekliatych tridsať strieborníkov a zradil svätého a spravodlivého Majstra svojho, Krista Ježiša, nemal a nemohol mať žiadneho pokoja v čiernej duši svojej. Zrada, ktorú spáchal, prenasledovala ho vo dne i v noci jako nejaké hrozné strašidlo; strieborníky, na ktoré sa ulakomil, ležali mu jako ťažký balvan na srdci; svedomie ho hrýzlo a mocným hlasom ustavičnú žalobu vykrikovalo proti nemu. Tento jeho trápny stav ale stal sa mu už nesnesiteľným, keď mu prišlo do uší, že nevinný Ježiš odsúdený je k smrti. Vzchopil sa, vzal nešťastný mešec s tridsať striebornými, osmelil sa vkročiť do rady židovskej, a vrhol im v nohy tú mzdu krve, reknúc: „*Zhřešil som, zradiv krev spravodlivú.*“ Bol asi tej mienky, že keď on odvolá svoj zločin, i oni odvolajú nespravodlivý hrdeľný výrok proti nevinnému Ježišovi. Tak chcel pokoj získať utrápenému srdcu svojemu, ale nezískal; draví vlci nechceli viac prepustiť tichého bäránka, Pána Ježiša. „*Čo nám do toho? ty vidz,*“ bolo jejich ľahkomyselnou odvetou na vyznanie Judášovo. Miesto toho, aby boli poznali svoju nespravodlivosť a prepustili nevinného Ježiša a tak ulahčiii srdcu utrápeného Judáša, uvalili mu na svedomie ešte väčšie trápenie, činiace ho zodpovedným za to, čo sa stalo a stane s Kristom Ježišom. Ach, kto je v stave i len pochopiť, jaké hryzenie svedomia trápilo srdce Judášovo! Trápenie toto až po dnes

viac menej cífa všetci tí, ktorí v nejakom smrteľnom hriechu sa nachádzajú a preto od svedomia svojeho žaloby a trpké výčitky pocifujú. Je to zajiste neblahý stav hriešnika: abysme sa ho teda varovali, budeme rozjímať

o neblahom svedomí.

Blažený človek, ktorý má svedomie v sladkom pokoji; neblahý človek, ktorý má rozorvané a hryzavé svedomie. Oni síce hľadajú hluk sveta, jeho marnosti a veselosti, aby našli pokoj: ale tento od nich uteká i tam. Pošťastí-li sa jim na okamženie prinútiť svedomie k mlčaniu, jeho hryzenie bude tým trápnejším, keď sa opäť prebudí. O nich dajú sa povedať slova prorokove: „*A hojia rany dcéry ľudu mojeho hanebne (s nestydatou lžou), riekajúce: Pokoj, pokoj, a nebolo pokoja*“ (Jer. 6, 14.). Pretvarujú-li jakýsi pokoj, je on len falošný pokoj, podobný malovaným lícam, lebo „*Nenie pokoja bezbožným, praví Pán*“ u proroka Isaiáša (48, 22.). Oni v srdci svedomí nosia červíka, ktorý ustavične víta a hryze, trápi a nespokojných činí, keď im ohavnosť a zlosť, časné i večné následky hriechu pred oči klade. To hryzenie dotiaľ trvať bude, kým ten červík nebude vyvržený zo srdca skrze sviatosť pokania. Už toto by stačilo, abysme sa starali o čisté a tak i pokojné svedomie: však ale tento poklad človeka zaslúži, abysme ho dôkladnejšie uvážili a z toho poznali, jak neblahé je svedomie bez toho pokladu.

Blažené je svedomie čisté, lebo ono má zajistenú potechu a pomoc Božiu; neblahé je svedomie hriešnika, lebo ono je bez potechy a pomoci Božej.

a) Keď nám biedni ľudia na tomto svete vyprávajú o svojich nešťastných príhodách a žalujú sa na nemoce, chudobu a prenasledovanie, ktoré snášať musia, my odôvodnejšieho potešenia jim dať nemôžeme, nežli je to, ktoré nám naše sv. náboženstvo poskytuje; my jich tešíme tým, že Boh častokrát sosiela podobné kríže i na spravodlivých, aby jim tým hojnejšiu odplatu dal v nebesiach; že človek všetku dôveru složiť má na Boha, ktorý v poklade svojej všemohúcnosti má tisíc a tisíc spôsobov odstrániť od nás každú obtížnosť, keby to bola vôľa jeho; že múdrosť jeho nedovoľuje, aby sňal s nás kríž, keď je on prospešný spaseniu našemu; že trápenia tohoto sveta sú cestou k večnému blahoslavenstvu, a slzy utrápeného že sú semenom radosti večnej. „*Blahoslavení čistého srdca, lebo oni Boha vidieť budú*“ (Mat. 5, 8.), praví Pán Ježiš. Buď teda kríž spravodlivo jak ťažký, teší sa tým, že je v milosti Božej a tak že po krížovej ceste svojho života krátky jeho zármutok obráti sa v radosť večnú. Zajiste všetci Svätí vo svojich krížoch a trápeniach oči svoje k nebesiam pozdvihovali, plní súce tej nádeje, že je tam láskavý Odplatiťel, ktorý volá dolu k svojim: „*Buď verný až do smrti, a dám ti korunu života*“ (Zjav. 2, 10.). Ja ani neviem, čoby človeku činilo kríž snesiteľným, keby nebolo nádeje na odmenu trpezlivosti. Roľník podstúpi mnoho práce, mnoho potu a mnoho mozolov; pri tom mnoho od vedra, od zimy, od vetra, od dážďa a búrky, a to snáša zmužile a trpezlivo v nádeji na budúcu úrodu: zdá-liž teda i kresťan nemá sa tešiť tej odplate, ktorú tam v nebesiach očakáva? Ano môže a má sa tešiť, ale len tak, keď mu čisté svedomie praví, že meno jeho je zapísané v nebesiach. Naproti tomu, ktorého svedomie je nečisté a hriechami poškrvené, ten nemá, čoby mu nakvapkalo sladkosti do kalicha trpkého. Smutne a žalostne je mu, keď z jednej strany hľadá na kríž, ktorí ho tlačí, z druhe

strany ale pri hriešnosti svojej nemôže si činiť nádej na odmenu utrpenia, lebo táto náleží len spravodlivým. Jemu svedomie hovorí: Dokiaľ budeš v hriechoch svojich, nečiči sebe nádej, že tvôj zármutok časný obráti sa v radosť večnú.

b) Odplata pripadá tomu, ktorý si ju zaslúžil. Jako ale nenie odplaty bez zásluh, tak zas nenie ani žiadnych zásluh bez milosti Božej. Aby si kto niečo u Boha zaslúžil, musí byť v stave milosti Božej; musí byť od hriechu čistý, čnosťami ozdobený, na duši posvätený a tak očiam Najvyššieho milý. Dar, jakokoľvek malý dar, je nám vzácny len od toho, kto je nám milý a o ktorom sme presvedčení, že nás uprimne miluje a je nám zcela oddaný: tak sú i Bohu milé dobré skutky spravodlivého. Naproti ale podáva-li nám nepriateľ jiedlo, jiedlo nečisté a v nádobe nečistej, hnuší sa nám: tak i samé dobré skutky hriešnika nemajú zaľubenia a zásluhy k životu večnému u Boha. Veď život bár v ostrých pôstoch, bičuj sa, mrtvi sa, rozdávaj almužnu, čiň bližnemu skutky milosrdné, navštvuj chrámy a konaj pobožnosti, dokiaľ si v hriechu smrteľnom, je to bez zásluhy k životu večnému, ponevác je to poškrvené jedom hriechu. Tými dobrými skutkami môžeš si u Boha získať odplatu časnú, nie ale večnú (Luk. 16, 35.); môžeš nimi dosiahnuť od Boha milosť k pokaniu, ale skutky tvoje dobré budú mať zásluhu pre život večný až len vtedy, keď vykonáš pokanie a skrze pokanie dostaneš sa do stavu milosti. Kráľovstvo nebeské je dedictvom: ale dedictvo náleží len tým, ktorí sú synami Božími (Gal. 4, 7.), nie ale služebníkami hriechu, služebníkami diabla. Dokiaľ hriešnik je nádobou nečistou, nemôže sa líbiť Bohu; až keď skrze pokanie očistí sa, bude nádobou posvätenou a milou jemu (II. Tim. 2, 21.). Jak veľký poklad je teda čisté svedomie! je ono svedoctvom, že sme v milosti Božej a že, čo dobrého konáme, je milé Bohu a záslužné pre nás. Jak neblahé ale je svedomie toho, ktorý stoná pod bremenom hriechu! nemá toho potešenia, že to, čo koná, je milé Bohu a jemu záslužné k životu večnému. Jako révy od koreňa odrezané neprinášajú hrozna, ponevác bez viničovej vlahy nemajú života: tak — dľa slov samého Pána Ježiša — i človek nezostane-li skrze stav milosti spojený s Ježišom, nemôže nič učiniť, čoby mu bolo k životu večnému.

c) Mnohé dary udeluje nám Boh len na prosby naše. „*Budete-li zač prosit Otca (mojeho nebeského) v mene mojom, dá vám*“ (Ján 16, 23.), praví Pán Ježiš. Nehovorí len: „*Budete-li zač prosit,*“ ale dodáva: „*v mene mojom,*“ t. j. bude-li vaša prosba hodná toho, aby v mene mojom prednesená bola Otcovi nebeskému, vyslyší vás. Ktorí sú už tí hodní toho, aby jich prosba vyslyšaná bola? Sú to spravodliví, o ktorých dokladá Pán Ježiš: „*Otec (nebeský) sám miluje vás, preto že vy ste mňa milovali*“ (Ján 16, 27.). Už sv. písmo starého zákona praví: „*Dáleko je Pán od bezbožných: ale modlitby spravodlivých vyslyší*“ (Prísl. 15, 29.). Je to docela v poriadku, že Boh obracia tvár milostivú k tým, ktorí sú k nemu obrátení srdcom; a odvracia tvár od tých, ktorí majú odvrátené srdce od neho. Kto s čistým srdcom sa modlí a čisté ruky pozdvihuje k nebu, plný dôvery očakáva, že Boh vyslyší modlitbu jeho: zdálíť môže mať takú dôveru i ten, ktorý má nečisté svedomie? O, neblahé svedomie! naň padajú slova proroka Isaiáša: „*Keď rozprestierat budete ruky vaše, odvrátim oči svoje od vás; a keď rozmnožíte modlitbu (svoju), nevyslyším (vás), lebo ruky vaše sú plné krve*“ (Is. 1, 15.). Daro teda hriešnici pozdvihujú

k nebu ruky svoje, ktoré sú poškvvrnené hriechom. Boh je milostivý: ale hriech stojí v ceste milosti jeho. Vyslyšať nekoľo a udeliť mu žiadanú pomoc je znamením náklonnosti a záľuby: jako ale Boh má byť naklonený k tomu, ktorý je od neho odvrátený? jako môže mať záľubenie v tom, ktorý nemiluje Boha ale hriech? Preto napomína nás Duch svätý: „*Pred modlitbou priprav dušu svoju, a nebuď jako človek, ktorý pokúša Boha*“ (Sir. 18, 23.). A prorok Isaiáš napomína tých, ktorí chcú byť vyslyšaní v modlitbách svojich: „*Prestaňte prevrátené činiť a učte sa dobre činiť*“ (Is. 1, 16. a 17.); t. j. očistite svedomie svoje od hriechu a ozdobte ho pravou dôverou, pobožnosťou a láskou k Bohu, abyste boli hodní, žeby modlitba vaša mala prístup k trónu Božiemu.

Z toho, čo sme rozjímali dnes, pozorujeme, že neblahé je nečisté svedomie, lebo ono v trápení neposkytuje to potešenie, že zármutok časný obráti sa v radosť večnú; ono našim dobrým skutkom odníma cenu a zásluhu k odplate večnej; ono činí modlitby nehodné vyslyšania. Chráňme sa teda hriechu, abysme nezanečistili svedomie svoje. Jestli sme pri krehkosti ľudskej upadli do hriechu, chopme sa zavčasu pravého pokania, aby nás nielen prestalo hrýzť svedomie, ale i vydávalo nám svedoctvo, že sme hodní toho, aby nás Boh vyslyšal, naše dobré skutky odmenil a nás nekdy k sebe prijal. Amen.

22.

O predsudkoch.

„*Keby tento nebol zločincom, nevydalibysme ho tebe.*“ Ján 18, 31.

Ťažko je bojovať proti predsudkom, lebo tieto tak opanúvajú človeka, že nerád si dá napraviť hlavu, keď je predpojatý predsudkom. Vidíme to na židoch tej doby, v ktorej Syn Boží zjavil sa na svete. Židia považovali sa za národ, ktorý si Boh vyvolil za zvláštny národ svôj; oni tak si vykladali zaslúbenie Messiáša, že tento príjde len pre nich, nie ale i pre jiné pohanské národy; oni mrzute to videli, že nad nimi panuje pohanský cisár, lebo i sám ten Herodes, ačkoľvek sa nazýval kráľom židovským, bol len takým malovaným kráľom a k tomu ešte aj cudzozemec, Idumejčan; oni tehdy všeobecne za to mali, že nastala doba, v ktorej vznikne Messiáš a čo svetský kráľ vyžene i námestníka cisároveho i vladárov, medzi ktorých roztrhaná bola zem israelská, a obnoví kráľovstvo kráľa Davida. Potvrzuje to i tá okolnosť, že keď po narodení Ježiša prisli traja Mudrci od východu do Jerusalema, hneď vznikla otázka: „*Kde je ten, ktorý sa narodil, kráľ židovský*“ (Mat. 2, 2.)? a Herodes sa zdesil, že prišiel, ktorý mu odojme berlu kráľovskú. Mienka o svetskom kráľovaní Messiášovom tak bola všeobecná, že i sami učenníci Pána Ježiša nevedeli sa jej zprostiť; nielen matka synov Zebedeových prosila Ježiša, aby jeden zo synov jejich sedel na pravici a druhý na ľavici v kráľovstve jeho (Mat. 20, 21.), ale i sami jeho učenníci ešte i po jeho zmŕtvýchvstaní sa ho tázali: „*Pane, zdáliš v tomto čase navrátiš kráľovstvo israelské*“ (Sk. Ap. 1, 6.)? Keď teda židia tak boli predpojatí očakávaním Messiáša čo svetského kráľa: čo div, že boli plní predsudku proti Kristu Pánu, že on nenie tým nimi očakávaným Messiášom, ponevác nečinil žiadne prípravy k založeniu svetského kráľovstva?

Tým predsudkom oslepení odsúdili ho tiež k smrti, lebo dľa jejich bludnej mienky nebol on Kristom opravdivým, keď nemal úmyslu založiť svetské kráľovstvo. Hľa, tak mocný je predsudok!

Dobre vedeli i židovskí kňazi a starší ľud, jak mocne účinkuje predsudok v človeku, a preto chceli i Piláta zaslepiť predsudkom proti Kristu Pánu. Keď im Pilát predložil otázku: „Jakú žalobu vedete proti človeku tomuto?“ nepredniesli hneď žalobu, ale riekli: „*Keby tento nebol zločincem, nevydalíbysme ho tebe.*“ Týmto spôsobom chceli, aby Pilát uchvátený bol predsudkom proti Kristu Pánu a tak už predbežne, prv nežby zaviedol jaké vyšetrovanie s ním, v duchu ho odsúdil. Pilát to tak neučinil: ale jak často za doby našej ľudia z marného predsudku odsudzujú blížneho svojeho! To je pohnútkou tiež, abyh dnes jednal obširnejšie

o predsudkoch.

Ačkoľvek predsudok toľko zlého pácha vo svete, sú, ktorí nevedia ani, čo je predsudok a jako i sami hrešia skrze predsudok. K tomu dodať možno i to, že kazateľom málo kedy poskytuje sa príležitosť, jednať o predsudkoch a vystríhať ľudí pred ním.

Vyniesť úsudok čili ustanoviť sa v mysli na nečom máme len až tenkrát, keď nás k tomu priviedlo zrälé uváženie veci a odôvodnenie. Súdime-li bez zrälého uváženia a bez dostatočného odôvodnenia, z toho povstáva prenáhľený úsudok. Tak prenáhľene súdili farisejskí o Kristu Pánu, keď reptali proti nemu, že zázračným uzdravením porušil sobotu, kdežto udeliť milosrdenstvo nepoškrvňuje deň sviatočný ale posväcuje. — Jestli bez všetkého uváženia a odôvodnenia predbežného ustanovíme v sebe úsudok o nekom, ten úsudok nenie rozsudkom múdrym, ale predsudkom opovážlivým. Predsudky obyčajne bývajú krivé, nie však vždycky; jestli potom sa dokáže, že úsudok náš, ktorým sme boli predpojatí, je pravdivý, tato pravdivosť je len náhodnou; ponevác mnohú pravdu i bez uváženia a odôvodnenia utrafíme. Mnohokrát vede nás jakýsi vnútorný cit a vnútorné tušenie k tomu, že nám nejaká osobnosť je buď príjemná alebo odporná, bez toho, žebysme mohli udať príčinu, prečo je tomu tak; a pozdejšie nahliadame, že naša mienka, náš predsudok bol chybný. U Boha jediného nenie predsudku, ponevác jeho vševedúcnosti je srdce, myseľ a celá duša človeka knihou otvorenou: u ľudí však býva mnoho predsudkov, ponevác človek nemôže vniknúť do srdca blížneho, aby hneď pri prvom pohľade na neho mohol si učiniť o ňom určitý úsudok.

Jestli kde, zajiste tuna sú nám potrebné príklady, abysme poznali i predsudky i hriešnosť jejich. Máme k tomu príklady i vo sv. písme.

a) Keď sv. apoštol Filip oznámil sa s Pánom Ježišom a potom sišiel sa so sv. Bartholomejom, riekol mu: „*O ktorom písal Mojžiš a proroci, našli sme, (totižto) Ježiša, syna Josefového z Nazaretha.*“ Bartholomej, bez toho, žeby sa bol o dačom presvedčil, vypustil z ust to opovážlivé slovo: „*Zdáliž z Nazaretha môže byť nečo dobrého*“ (Ján 1, 46.)? Tieto slova jasne svedčia, že Bartholomej predpojatý bol predsudkom proti Nazarethčanom, majúť tú slepú mienku o nich, že zpomedzi nich nemôže povstať niečo vznešeného. Že Bartholomej pozdejšie uznal omyl predsudku svojeho, netreba dokladať; lebo keď slyšal učenie Pána Ježiša a videl jeho početné zázraky, nielen poznal

vznešenost Ježiša Nazarethského, ale stal sa i jeho verným učenníkom, apoštolom. Takových predsudkov národných bolo a je hojne. Pyšní Gréci a Rimania každého človeka, náležajúceho k inému národu, pokladali za nevzdelaného, za surovca, za barbara; ačkoľvek jeden z nich, keď poznal susedné národy, vyznal, že barbarom viac osoží poctivý život, nežli Rimanom dobré zákony; že Scithom viac prospeje neznáť nepravosti, nežli Rimanom poznať čnosti. Taký národný predsudok mali židia k Samaritánom, pokladajúce jich za ľudí hriešnych a opovrzenia hodných; ačkoľvek sv. evanjelium práve u Samaritána nachádza pravé milosrdenstvo (Luk. 10, 37.) a povďačnosť (Luk. 17, 16.). Chráňme sa teda takého predsudku národného proti blížnemu jiného národa, lebo praví sv. Peter: „*V každom národe, kto sa ho (Boha) bojí a činí spravodlivosť, príjemný je jemu*“ (Sk. Ap.) 10, 35.).

b) Keď Pán Ježiš prišiel do svojej otčiny, do Nazaretha, a tam vo školách židovských učil, divili sa nad ním a pravili: „*Odkiaľ má tento tú múdrosť a moc? zdá-liž tento nenie syn tesarov? A horšili sa nad ním*“ (Mat. 13, 54. a 57.), t. j. pohrdali Ježišom a nemali ho za Messiaša, keď pochádzal z tak nízkeho rodu a vzdelaný bol len v Nazarethe. Dľa jich predpojatej mienky mal sa narodiť v kráľovskom hrade na Sione, a mal byť vzdelaný v nádherom meste Jerusaleme medzi učenými zákoníkami: odtiaľ teda pochádzal jich predsudok proti rodu a vzdelanosti Pána Ježiša, tak že sa i sám Pán Ježiš sťažoval na krajanov svojich, že prorok nenie vzácny v jeho otčine (Ján 4, 44.). Taký predsudok doteraz ešte potuluje sa medzi ľuďmi, lebo sú mnohí, ktorí mnoho si zakladajú na svojej urodzenosti, na svojom bohatstve a na svojej domnejšej učenosti, tak že jiného, zvláštne z nízkeho rodu a chudobného domu pochádzajúceho človeka, bez toho, žeby ho skúmali a o ňom sa presvedčili, pokladajú za nehodnoverného a nevzdelaného. Tento predsudok je najzáhubnejší, týka-li sa stavu kňazského a cirkve sätej. Sú, ktorí odvracujú sa od kňaza, preto že nenie z rodu urodzeného, z mesta povestného, z dvora bohatého a z vysokej školy umenia svetského: títo majú ten prepýšný predsudok, že sa nemajú čo učiť od kňaza. Sú, ktorí predveké zanedbanie vedy a umenia nespravodlivo pripisujú cirkvi svätej a blúžňa proti nej, že je nepriateľkyňou vedy a umenia; sú, ktorí žalujú na cirkev, že i teraz je nepriateľkyňou pokroku, ponevác neschvaľuje všetko, čo ľudia vedou a umením nazývajú. Z tohoto zlomyselného bludu pochádza potom to, že majú nepriaznivý predsudok proti všetkému, čo cirkev buď k vereniu alebo k zachovávaní predkladá; zavrhujú to voslep, bez toho, žeby to skúmali a o tom sa presvedčili.

c) Keď Pán Ježiš po svojom zmrtvýchvstaní, v prvý deň po sobote, prišiel cez zatvorené dvere medzi učenníkov svojich, nebolo tam Tomáša apoštola. Vyprávali mu potom, že Ježiš skutočne vstal z mrtvých, a že ho aj videli. Tomášovi to neišlo do hlavy, že Ježiš tak ukrutne zavraždený a usmrtený ožil a vstal z hrobu, a pravil: „*Neuzrem-li v rukách jeho jizvy hrebov, a nevpuštím-li prst svoj v miesto hrebov a nevložím-li ruku svoju v bok jeho (prebodnutý), neverím*“ (Ján 20, 25.). Toť hľa, predsudok proti veci nadprirodzenej, jako keby bolo len to skutočnosťou, čo vidíme, a to pravdou, čo sami vyskúmame. Takých neveriacich Tomášov je hojnosť, ktorí majú predsudok záporný proti sv. tajomstvám a proti skutočnému bytiu všetkého toho,

čo sa rukami omatať a vôbec smyslami pojať nedá. Je to bludný predsudok nielen neučených ale i učených; neučení tak slepo súda z nevedomosti, učení z nafúkanosti, že nenie pravdou, čo rozumom svojim nepochopujú. Kéžby na to pamätali, že sa Tomáš o tom, o čom z predsudku pochyboval bol, presvedčil, a uznali, že vševedúcnosti a všemohúcnosti Božej možné sú i také veci, ktoré človek ani smyslami ani rozumom ľudským pochopiť nemôže. Nie ten, kto pochopí, ale ten, kto uverí, spasený bude (Mar. 16, 16.), praví Pán Ježiš.

d) Kristus Pán upozornil nás tiež na jeden predsudok v podobenstve o fariseovi a publikánovi, vstúpivších do chrámu, aby sa sam modlili. Farisej v nadutosti svojej pravil: „Bože, ďakujem tebe, že *niesom taký, jako jiní ľudia: driači, nespravodlivci, cudzoložníci, jako i tento publikán*“ (Luk. 18, 11.). Nenie-li v tom chybný predsudok proti stavu, úradu a živobytiu človeka? O publikánovi, bez toho žeby sa bol o ňom presvedčil, tak slepo súdil a počítal ho k driačom, nespravodlivcom a cudzoložníkom. Podobný predsudok mali oní priatelia Jobovi, ktorí slepo pokladali ho za tajného hriešnika, preto že bol od Boha nemocou navštívený. O, jak časté sú podobné predsudky medzi ľuďmi! Častokrát ani človeka nepoznáme a máme ho za nepoctivca len preto, že učinil na nás nepríjemný dojem; dľa tváre, dľa oka, ba nekdy i dľa barvy vlasov súdime o ňom. Koľkokrát sa potom stáva, že pozdejšie badáme, jak chybné sme o blížnom súdili, keď sme nadutého farisea s jeho napnutou hlavou držali za spravodlivého, pokorného publikána ale s jeho k zemi sklonenou hlavou za nespravodlivého.

Neidem ďalej opisovať rozličné predsudky ľudské, lebo už i z týchto príkladov vidíme, že už predbežne máme v sebe častokrát úsudok o človeku alebo o veci, bez toho žeby sme sa o ňom boli presvedčili a ju uvážili. Chráňme sa teda predsudkov, abysme ním vedení neurazili blížneho a slepo neodsúdili pravdu a nevinnosť. Čobyste povedali o tom sudcovi, ktorýby napísal rozsudok (ortel), prv nežby bol vyšetril a uvážil žalobu? Zajiste držaliby ste ho za nespravodlivého sudca, ktorý sa vystavuje tomu nebezpečenstvu, slepo odsúdiť i nevinného. Preto sv. Pavel napomína Timothea, aby nič nečinil z predsudku (I. 5, 21.). Neustanovujme sa nikdy na úsudku o človeku a veci, kým sa nepresvedčíme; to od nás požaduje opravdivá múdrosť. Amen.

23.

O lži.

„A počali na neho žalovať.“ Luk. 23, 2.

Prvá kniha Machabejská vypráva nám o zradnom jednaní Alcima. Ačkoľvek kráľ Demetrius ustanovil ho najvyšším kňazom, preto že zradil národ svoj, a poslal s ním Bachida a vojsko, aby vykonal pomstu nad synami israelskými, predca sa najšli medzi ľuďom israelským neopatrni a ľahkoverní zákoníci, ktorí dôverovali zradnému Alcimovi; lebo pravili: „*Človek kňaz zo semena Aronovho prišiel, neoklame nás. I mlúvil (Alcim) s nimi slovami pokojnými, a prisahal im, reknúc: Neučiníme zlého vám ani priateľom vašim. A uverili jemu.*“ Bola to však bezočivá lož; lebo, sotva že vyslovil tie lstivé slova, ihneď „*jal z nich*

šesdesiat mužov a usmrtil ich“ (I. Mach. 7, 9—16.). Tak ľahkoverným nebol Pilát. Ačkoľvek stáli pred ním hlavní kňazi židovskí, ktorých povinnosťou bolo mlúviť pravdu a konať spravodlivosť, predca neoslepila ho jich dôstojnosť kňazská tak, aby len tak na ľahko uveril im, keď mu pravili o Kristu Pánu: „*Keby tento nebol zločincem, nevydalibysme ho tebe.*“ Pilát sa chcel o tom presvedčiť, zdáľiž Kristus Pán je skutočne zločincem, za jakého ho ti nešlechtníci vydávajú, a pravil: „*Jakú žalobu vedete proti človeku tomuto*“ (Ján 18, 30.)? Následkom toho „*počali sa na neho žalovať, reknúce: Tohoto sme najšli, že prevracia národ náš a bráni dávať dane cisárovi a pravi sa byť Kristom kráľom*“ (Luk. 23, 2.). Zdáľiž nepozorujeme nestydatú lož v tej obžalobe? Kdeže je stopa toho, žeby bol búril ľud buď proti náboženskej alebo proti svetskej vrchnosti? zdáľiž nepravil: „*Na stolici Mojžišovej posadili sa zákoníci a farisejskí; preto všetko, čokoľvekby vám riekli, zachovávajúte a čiňte*“ (Mat. 23, 2. a 3.)? zdáľiž nepravil i samým vojakom: „*Nikoho neutiskujte, ani nečiňte krivdy, a majte dosť na svojom plate*“ (Luk. 3, 14.)? Kdeže je jaká stopa toho, žeby bol bránil dávať dane cisárovi? Herodiani to zbraňovali, nie ale Pán Ježiš; lebo zdáľiž nepravil: „*Dajte cisárovi, čo je cisárovo*“ (Mat. 22, 21.)? zdáľiž Pán Ježiš za seba i za sv. Petra i sám nezaplátil daň (Mat. 17, 26.)? Kde je toho stopa, žeby sa bol vydával za svetského kráľa? Čo viac? „*Keď (po zázračnom nasýtení tisícov ľudu) poznal, že chceli prísť, aby ho chytili a učinili kráľom, ušiel opäť na horu sám jediný*“ (Ján 6, 15.). Jako sa teda opovážili tak ľhať a takou lžou poškrvniť svoju dôstojnosť kňazskú a to ešte i pred pohanským Pilátom? Toto lživé jednanie kňazov židovských núti mňa, abych dnes hovoril

o lži.

Če je lož? Lož je mluvenie proti presvedčeniu vlastniemu, tým cieľom, aby jiný uvedený bol do omylu. Kto jináč myslí a jináč mluví, aby jiného oklamal, ten lže. Lož býva rozličná: škodlivá, keď niekto následkom jej utrpí škodu buď na dobrom mene alebo i na časných veciach. Tak nešlechtné činia, ktorí niečo zlého na nevinného svalujú, a tak ho buď o poklad dobrej povesti pripravujú, alebo priateľov a dobrodincov mu odcudzujú, čo mu i škodu na výdelku, zisku a výhode prináša. Lož žartovná je, keď kto vypráva nejakú vec, ktorá sa nestala, tak jakoby sa bola stala buď skrze nás alebo jiného, len tým úmyslom, aby jiným zábavu, smiech a vyrazenie ducha spôsobila. Lož osožná je, keď kto mluví o sebe alebo o jinom nepravdu tým cieľom, aby sebe alebo jinému bol na prospech. Tak ku pr. jednajú, ktorí pripisujú nekomu dobré vlastnosti, jakých v skutku nemá, tým cieľom, aby mu k nečomu dopomohli. Lož nesnádková čili z potreby, keď kto nepravdu hovorí, buď aby seba alebo jiného z nejakej nesnádze, nehody alebo rozpakov vyslobodil. Tak jednali ku pr. bratia Josefovi, keď predavše ho kupcom priniesli k otcovi Jakobovi jeho do krve bäránka namočené rúcho a pravili: „*Tuto (sukňu) sme našli; pohľad, je-li to sukňa syna tvojeho alebo nie*“ (I. Mojž. 37, 32.)? Táto lož obyčajne sa pácha pri odpovedi, ktorú ľudia prevrátcene dávajú, aby zahanbeniu, nepriaznivému okn alebo trestu vyhli. Tento spôsob luhania najobyčajnejší je pri dietkach, služebných, úradníkoch a vôbec pri tých, ktorí sú jiným podriadení a zodpovední.

Ku lži neprave sa počítajú bájky, pohádky, básne a rozličné rozprávky k obveseleniu alebo k poučeniu vymyslené. Ačkoľvek ony buď neobsahujú pravdu alebo pravdivú udalosť vymyslenými okolnosťami ozdobujú, nie su lžou, pretože sa žiadneho menovite nedotýkajú ani nemajú úmysel koho oklamať. Jestli také rozprávky neprotivia sa svätej viere a dobrým mravom, medzi hriechne reči sa neodsudzujú.

Luháť čili ináč mlúviť, nežli je kto v mysli svojej presvedčený, vôbec rečeno, je hriechom; rozdiel je len ten, že môže byť ľahším alebo ťažším, čili všedným, alebo smrteľným hriechom. Že je tak, každý nahliadne z dôvodov nasledujúcich.

a) Človek je na obraz Boží stvorený a tak i v jeho jednaní má byť obrazom dokonalosti Božích. „*Buďte dokonalí, jako i Otec váš nebeský dokonalý je*“ (Mat. 5, 48.), praví Ježiš Kristus. Boh je pravda: kto ale luhá, nemá v sebe pravdy. Boh je pravdomluvný: kto teda luhá, není podobný Bohu. Viete, komu podobného činí človeka lož? Diabli. „*Ste-li synovia Abrahamovi, čiňte skutky Abrahamove,*“ pravil Pán Ježiš k fariseom a zákoníkom. „*Vy (nieste z otca Abrahama spravodlivého), ale z otca diabla ste, a žiadosti (tohoto) otca svojego chcete činiť. Ten bol vražedníkom od počiatku a nestál v pravde, lebo pravdy v ňom není. Keď mluví lož, z vlastnieho mluví, lebo je lhárom a otcem lže*“ (Ján 8, 39. a 44.). Preto praví sv. Thomáš Aquinský: „Kto luhá, bere na seba podobu diabla.“ Ano sv. Antiochus dodáva, že ľudia v tomto ohľade sú horší od diabla: „Diabol (v raji) hanbil sa vo vlastnej svojej osobe luháť, a preto vzal na seba podobu hada: ty ale sa nehanbíš (luháť vo vlastnej svojej osobe). Diabol riekol dve lže: „*Neumrete*“ a „*Budete jako bohovia:*“ naproti tomu ale Eva vyriekla tri lže; 1. ona riekla: „*Boh nám to zakázal,*“ kdežto ona ešte nebola stvorená, keď Boh zákaz ten dal Adamovi; 2. Boh riekol: „*Nebudeš jíst*“ (zo stromu, ktorý je uprostred raja), Eva ale riekla: „*Boh zakázal nám dotknúť sa ovocia toho:*“ 3. ona riekla neurčite: „*Abysme snáď neumreli,*“ kdežto Boh určite riekol: „*Umreš*“ (Hom. 66.).

b) Človek, ktorý luhá, je v protive sám so sebou a jedná proti prirodzenosti ľudskej. Kde je jedna osoba, tam to, čo je v mysli, musí byť jedno s tým, čo je na jazyku: kto ale luhá, činí zo seba dve osoby sebe odporujúce; jedna myslí „ano“, druhá „nie.“ Zdáliž tento odpor v človeku lhárovi není teda prevrátenosťou? nejedná-li proti svojej povahe a prirodzenosti? nejedná-li proti úmyslu Božiemu, ktorý nás darom jazyka obdaril? Dar jazyka dal nám Boh dobrotivý nie k tomu, abysme svoje úmysly zakrývali a jiných klamali, ale k tomu, abysme to, čo máme v mysli a na srdci, keď je to potrebné a užitočné, jiným vyjavovali, a to síce uprimne; lebo tam, kde není uprimnosti, není ani opravdivej lásky k blížnemu. Taký človek, ktorý jinakší je v srdci a jinakší je na jazyku, podobný je tomu Judášovi iškariotskému, ktorý zradu mal v srdci, na jazyku ale: „*Zdrav buď Majstre*“ (Mat. 26, 49.). Že je lož proti prirodzenosti ľudskej, dôkazom toho je už i to, že človek sa na tvári zardí od hanby, keď vo lži postížený býva, tak že len človek docela zpustlý nezačervenie sa, keď ho na lži polapia. Jak citlivý býva mnohý človek, dôkazom je nasledujúca udalosť. Filip II., kráľ španielský, pravil jedenkrát k jednomu zo svojich dvoranínov, keď ho vo lži bol postíhol: „Tak si mňa obolhal?“ Týchto pár slov tak ho dojalo, že odišiel domov a od hanby zomrel (Doultreman L. 2. c. 5.).

c) Lže chrániť sa máme jako hriechu i preto, že sa oškľiví Bohu a od neho zavržená a zakázaná je. Zreteľné je prikázanie Božie, ktoré dal skrze Mojžiša, reknúc: „*Nebudete lhať, aniž kto oklamá blížneho svojeho*“ (III. Mojž. 19, 11.). V knihe Múdrosti ale čítame: „*Ústa ale, ktoré luhajú, zabíjajú dušu*“ (Múd. 1, 11.). Sv. Pavel ale nás napomína: „*Nelžete jedni druhým*“ (Kol. 3, 9.) a „*Složivše lož, mlúvte pravdu jedenkaždý s blížnym svojim*“ (Ef. 4, 25.). A zdá sa, že nie je známo zo Skutkov apoštolských, jako Boh potrestal Ananiáša a jeho manželku Safiru, preto že obohali sv. Petra? Náhlou smrťou potrestal Boh jich lož (Sk. Ap. 5, 1—10.). Nenie preto divu, že bohobojujú mládenec, Jakob, zhrozil sa toho, keď ho matka Rebeka navádzala, aby oklamal svojego slepého otca, Isáka, a pravil: „*Bojím sa, aby sa nedomnieval (otec môj), že som si z neho chcel posmech urobiť a uvedem na seba zlorečenie (jeho) miesto požehnanie*“ (I. Mojž. 27, 12.).

d) Je-li ten strom zlý, ktorý prináša zlé ovocie (Mat. 7, 18.), takým stromom je i lož, ktorá má buď pre luhajúceho alebo pre lžou dotknutého zlé následky buď v časných alebo večných veciach, nakoľko sa lož vzťahuje buď na svetské alebo na náboženské veci. O škodlivej lži ani neidem hovoriť, lebo keď prináša blížnemu škodu buď na dobrom mene alebo na majetku, buď na tele alebo na duši, už sama v sebe je hriešna, pokiaľ škodlivý úmysel už sám je hriešny a protiví sa milovaniu blížneho. Žartovná lož, ačkoľvek zdá sa byť malichernosťou a nevinnou vecou, veľmi často natropí mnoho zlého, je-li štiplavá, urážlivá, posmešná a dráždivá pre blížneho. Tak sa mnohokrát stane, že čo sa začalo so žartom a smiechom, to sa dokonáva s hnevom a svadou. I to netreba z očí zpusť, že taký človek, ktorý rád i zo žartu pácha lož, veľmi tratí na vážnosti, tak že ani potom, keď pravdu hovorí, neveria mu ľudia, a keď veria, len s jakousi obavou. On je podobný hodinám, ktoré ináč ukazujú a ináč bijú; ani netešia nikoho, ani nisu spoľahlivé. Osožná lož je nepoctivým prostredkom byť v prospech inému, tak že dobre praví sv. Augustín, že nenie slobodno lhať, bárby človek skrze lož všetkých ľudí, ba všetkých zatracených spasíť mohol (L. de mend.). Lož na dobro blížneho je podobná krádeži, aby ukradená vec vynaložená bola na almužnu. Darmo nektorí ale držia lož z potreby a z nesnádky za dovolenú. Lož už sama v sebe je zlá, tak že ju žiadne jakékoľvek okoličnosti nemôžu učiniť dobrou. Nesmiem-li lžou nikomu osožiť, nesmiem ani sebe ani inému osožiť tiež takou lžou, ktoráby odstránila buď nemilostné oko, buď nejakú nehodu alebo pokutu a trest. Proti týmto veciam je štítom trpezlivosť, nie ale lož. Kamby prišla spoločnosť ľudská, keby bolo slobodno lhať buď k dosaženiu osohu alebo k odstráneniu nejakej nehody a neprijemnosti? jakožby potom veril jeden druhému, keby si mohol myslieť jeden o druhom, že snáď luhá buď pre osoh alebo z obavy a strachu? Preto volá sv. Augustín: „*Ktokoľvek sa domnieva, že je nejaká lož, ktoráby nebola hriechom, špatne sa oklame, keď sa drží za statočného klamateľa jiných*“ (L. de mend. c. ult.). Ačkoľvek nenie každá lož smrteľným hriechom, predca je každá lož aspoň všedným hriechom, teda predca hriechom.

Keď som teda tak zreteľne vyložil, že a jakým hriechom je lož, mám ešte zvláštne slovo k rodičom kresťanským, aby pri dieťkach boli veľmi ostražitými, žeby sa jich zavčasu nechytla ta mravná nákaza lže; lebo je ona pri

dietkach až veľmi chytľavá. Neučte jich luhat, trestajte pre lož, nesľubujte jim ľžive ničoho; keď sa uprimne prizajú, miernite trest; budú-li zapierať, dvojnásobnite trest. Nech všestranne panuje čistá pravda, lebo praví Ježiš: „*Pravda vás vyslobodí*“ (Ján 8, 32.). Amen.

24.

O tichosti.

„*Neslyšíš-li, jak veľiké věci svedčia proti tebe?*“ Mat. 27, 13.

Nekdy i medzi plevami najde sa dobré zrno: tak i medzi výpovedmi pohanských mudrcov dobré slovo. Plutarch praví, že ľudia naučili nás mlúviť, bohovia ale mlčať (Lib. de garr.). Taký príklad k mlčanlivosti dal nám Pán Ježiš vo dvore Pilátovom. Hlavní kňazi a starší ľudu žalovali na Pána Ježiša: ale on mlčal, tak že sa nad jeho mlčanlivosťou i sám Pilát divil a pravil k nemu: „*Neslyšíš-li, jak veľiké věci svedčia proti tebe?*“ Kristus Pán mlčal, lebo nikto dokonalejšie nerozumie tým slovám sv. písma: „*Je čas k mluveniu a je čas k mlčaniu*“ (Kaz. 3, 7.). On mluvieval, kde to bolo potrebné a prospešné; on mlčal, kde videl, že mlčanie je potrebnejšie a užitočnejšie. Žalovali naň zášťou a hnevom rozpálení hlavní kňazi a starší ľudu: on mlčal, lebo jako praví sv. Ambroz, pred hnevlivým najlepšie je mlčať. Jako keď kto olej leje na oheň, nezahasí, ale rozmnoží ho: tak i to najľahodnejšie slovo ešte viac pobúri hnevlivého. Žalovali naň nenávisťníci a nespravodlivci: on mlčal, lebo videl jich zlomyseľnosť, proti ktorej darmo by sa bol bránil; darmo by sa bol bránil proti smrti, ku ktorej už pred výsledkom u Annáša a Kaifáša odsúdený bol. On stál pred Pilátom a mlčal, lebo znal myšlenky jeho, že neprikladá vieru žalobám, ktoré len zášť a lož položily do ust hlavných kňazov a starších ľudu. On mlčal, a mlčanie jeho prinieslo mu víťazstvo, tak že Pilát verejne sa osvedčil, že na ňom viny nenalezá (Ján 18, 38.). „*Oheň nedá sa hasiť ohňom — praví sv. Ján zlatoustý —, podobne tiež hnev nedá sa krotiť hnevom. Čo je pre oheň voda, to je tichosť proti hnevu*“ (Hom. 58 in 6 Act.). Pristúpme dnes ku Kristu Pánu, ktorý stojí pred Pilátom jako tichý bäránok uprostred zúrivých vlkov, a učme sa z príkladu jeho tichosti. Abysme sa ale tým viac povzbudili k nasledovaniu jeho, povieme si nečo obširnejšieho

o tichosti.

Sv. Matúš evanjelista, opisujúc víťazoslavný pochod Pána Ježiša do Jerusalema pred sviatkami veľkonočnými, praví: „*Toto ale všetko stalo sa, aby sa naplnilo, čo je povedané skrze proroka, reknúceho: Povedzte dcére sionskej: Hľa, kráľ tvój bere sa k tebe tichý*“ (21, 4. a 5.). K týmto slovám dodáva sv. Tomáš Akvinský: „*Kristus zjavil sa čo kráľ tichý, aby (tichosťou svojou) tým ľahšie napravil zlých, aby sa každému učinil milým, aby všetkých k sebe pritiahol, aby nás naučil tichosti*“ (Dom. 1. Adv.). Zajiste to, čo predtým hlásal slovom, to tehdy, keď stál pred Pilátom, hlásal tým dôraznejšie svojim príkladom: „*Učte sa odomňa, lebo som tichý*“ (Mat. 11, 29.).

Jako kresťania malibysme vôbec mať na sebe všetky ty čnosti, ktoré Pán Ježiš buď slovom alebo príkladom svojim odporúča; lebo praví: „*Miluje-li kto*

mňa, reč moju zachovávať bude“ (Ján 14, 13.) a: „Príklad som vám dal, aby ste tak, ako ja som činil, i vy činili“ (Ján 13, 15.). Keď je Kristus Pán hlavou a my údami cirkve jeho, svedčí sa, aby i údy ozdobené boli tými čnosťami, ktorými vyniká hlava cirkve, Kristus. Sme-li učenníci Pána Ježiša, musíme byť i jeho nasledovníkmi, a tak i nasledovníkmi v jeho tichosti. Sú totižto čnosti, ktoré sú vlastnie jistým stavom a bez ktorých ten alebo onen môže byť: ale tichosť, čili trpelivé a mlčanlivé snášané každej neprijemnosti, je taká čnosť, bez ktorej nikto byť nemôže, chce-li byť hoden mena kresťanského. Tak v stave manželskom musí byť vzájomná vernosť, pri dlektkach poslušnosť naproti rodičom, pri predstavených bedlivosť a opatrnosť, pri podriadených ochotnosť k plneniu jim daných rozkazov; podobne pri každom stave má povahu jistá čnosť, v ktorej sa ten ktorý zvláštne cvičiť musí, aby povolaniu svojemu zadosť učinil: ale tichosť všetkým bez výnimky je nielen užitočná ale i potrebná; ona je potrebná manželom, aby žili v svornosti; rodičom, aby zdarne svoje dietky vychovávali; sudcovi, aby sa nedal uchvátiť hnevu a netrpelivosti; všetkým, aby v obcovaní s ľuďmi nezavdali príležitosť k svárom a nenávisť. Jako svieca len tam poriadne horí, kde ticho: tak i láska len tam sa dá udržať, kde panuje tichosť ducha. Dobré zajiste praví Kristus Pán: „Blahoslavení tichí, lebo oni vládnuť budú zemou“ (Mat. 5, 4.). Človek ľahčie získa jiných tichosťou, nežli hnevom a ostrosťou.

Cvičme sa v tichosti ducha už i preto, že ona už na tomto svete prináša nám mnohonásobný úžitok. Tichosť nás vo všetkých nehodách a prípadnosťach rovnakých činí, tak že netratíme nikdy vňútorň pokoj. Nech sa človeku príhodi čokoľvek, on pri tichosti ducha ani sa nezburí ani nestane sa malomyseľným alebo zúfanným; on je v šťastí poníženým, v nešťastí dúfanným; v šťastí ďakuje Bohu za jeho dobrodenie, v nešťastí poddáva sa vôli Božej; svady, hnevy, nenávisť a pomstivosť sú mu neznáme. Jestli sa i tichý človek nekdy namrzí, zápal jeho nenie hnevom ale kresťanskou horlivosťou, ktorá len česť Božiu a spasenie večné ľudí za účel má, ktorá ani hranice kresťanskej miernosti neprestúpi, ani nenie namierená proti osobe, ale proti zlému, ktoré ľpi na osobe; on trestá, ale z lásky; on karhá, ale nezahanbí. Je pravda, že ani ten najtichší človek nenie bez všelijakej mrzutosti, však ale i táto ducha jeho nepobúri; jestli sa cíti byť urazeným, mlčí, aby prenáhleným mluvením neprilial oleja na oheň; prevíní-li neкто proti nemu, odpúšťa vinníkovi; jestli ho ľudia potupujú a pomlúvajú, i vtedy zachová tichosť ducha svojeho. Je-li vinnen, povie: Zaslúžil som to. Je-li nevinnen, uponíži sa s Davidom kráľom a zvolá: „Dobre je, že si ma ponížil“ (Žalm 118, 71.). Človek tichý je jako dobré hodiny; ony vždycky podržujú svoj riadny chod, ani nenáhla, ani niesu pozadu. Tak je i človek tichý; vždycky zachováva vážnosť a mieru vo svojom jednaní, nedajúc sa ani uchvátiť prchlivosti ani zroniť malomyseľnosti. Kebysme teda ani neboli kresťania, už sám ten prospech, ktorý prináša človeku tichosť ducha, malby nás k tomu mať, abysme sa cvičili a upevnili v tichosti ducha, tým viac, že už sám prirodzený cit nám ju odporúča.

Porovnáme-li človeka tichého so zúrivým, srdce naše ihneď zaujaté býva za toho tichého, odvráteným ale sa cíti od toho zúrivého. Čítame-li ku pr. vo sv. písme o Abelovi a Kainovi, o Jakobovi a Esauovi, o Davidovi a Saulovi,

srdce naše odvracia sa od zúrivého Kaina, Esava a Saula, a kloní sa k tichému Abelovi, Jakobovi a Davidovi; ano cíti sa byť povzbudeným k nasledovaniu tej jich tichosti, ktorú na nich schvaľuje. Pripomeňme si v ohľade tomto aspoň kráľa Davida. Keď ho prenasledoval syn jeho vlastní, aby zachránil život svoj, musel zanechať svoj kráľovský palác, dať sa na útek a hľadať útočisko v horách a jaskyniach. Verní priatelia síce sprevádzali ho, ale nechýbalo i na zlostníkoch, ktorí mu utekanie ešte i ztrpčovali. Na ceste stretol sa s ním taký jeden zlostník a jaknáhle uzrel tvár utekajúceho Davida, hneď mu rozličné potupné reči metal do očí; on ho nazýval mužom, ktorý na Boha zapomenul; mužom, ktorý len po krvi žízni; mužom Belialovým, ktorý bezprávne uchwátil korunu kráľovskú; ba zlostník ten tak ďaleko sa opovážil, že kameňami hádzal po ňom. No ktoby sa bol nazdal, že tak potupený kráľ, ktorý v rukách mal moc pomstíť sa nad toľkými urážkami, zachová sa v tichosti ducha a nepomstí sa? Rozhorčený Abisaj pravil ku kráľovi: „*Pojdem a sotnem mu hlavu.*“ Čo mu na to David odvetil? „*Nechte ho, nech zlorečí, lebo Pán prikázal mu, aby zlorečil Davidovi: a kto je, aby smel riecť: Prečo tak učinil*“ (II. Král. 16, 10.)? Nenie-li to krásna, hrdinská a obdivuhodná tichosť tak surovo urazeného kráľa? Ktorý z vás pri podobnom obrazení a potupení zachovalby sa tak? zdáľibyste to za nesnesiteľnú hanbu nepokladali? zdáľibyste takovému zlostníkovi podobnými potupnými nádvakami neodplácali? Čo viac, snáď v prechlivosti svojej pozdvihnúce ruky i bitkou na ňom by ste pomstu vzali. Či nie tak? Chráňte sa, abyste mi na túto otázku neodpovedali s „nie;“ lebo byste ma tým spôsobom prinútili, abych vás pre vaše držanie v podobných pádoch zahanbil a jakoby za lhárov predstavil. Veď čože je medzi vami, ktorí na kresťanskú tichosť ani nepomyslíte, obyčajnejším, nežli to, že zabúdzate na príklad Pána Ježiša: „*Ktorý, keď mu zlorečili, nezlorečil*“ (I. Pet. 2, 23.)? Čo je obyčajnejšieho medzi vami, nežli to, že pri najmenšom urazení k potupným menám, ku kliatbe a k zlorečeniu ústa otvárate? Aby kto i tých, ktorí sa medzi vami snáď za tichých pokladajú, z tej tichosti vyrazil, nenie viac treba, než aby kto vám čo odporného učinil: jaká to hneď búrka povstáva? Miesto toho, abysme urazenie trpezlivo niesli a Bohu obetovali; miesto toho, abysme pomysleli, že to buď nenie obrazením alebo aspoň nenie toľkým obrazením, jako sa v prvej prechlivosti domnievame; miesto toho, abysme to urazenie krehkosti, nevedomosti, prenáhlenosti a nepozornosti pripísali, my dáme sa uchwátiť prechlivosti, hnevu pustíme všetky uzdy, zabúdzame na hlas rozumu a náboženstva, na zákaz Boží, ba i na slušnosť ľudskú, rozduchujúce v sebe plameň pomsty. Nenie mena tak potupného, ktoréby nedostal ten, ktorý obrazil; nenie nepravosti, ktoréby mu na oči nevyhodil; nenie zla, ktoréby nesvolával na hlavu jeho. Mnohý miesto kresťanskej tichosti zdá sa byť v diabolskej zúrivosti. Povedzte mi už teda, zdáľiž na kresťana sluší sa taká zúrivosť a nie tichosť ducha?

Nehoršíte sa nad tým, že takú zúrivosť nazývam zúrivosťou diabolskou, lebo keď láska a s ňou tichosť pochádza od Boha, nenávisť a s ňou i zúrivosť proti blížnemu nepochádza od iného, nežli od diabla, tak že už i vo zvyku je pomenovať taký dom, v ktorom len ustavične zúrivosť panuje, peklom. Tam, kde manželia neustále jeden druhého kúšu a preklíňajú; kde rodičia svojim dieťkam potupné mena dávajú a jich len v čerty posielajú; kde hospodár

k napomenutiu čelade nezná jiného spôsobu leda nadávanie a zlorečenie; tam vôbec, kde — jako sa hovorí — je len ustavičné blýskanie, hromobitie a búrka, nepanuje kresťanský duch, ale zlí duchovia. Čo ešte povedať o verejnom pohoršení, keď od zlorečenia a tupenia nielen domy ale i ulice sa rozliehajú? susedi sa sbiehajú, dobrí sa pohoršujú a desia, zlí ale sa z toho rehtajú; kresťania sa hanbia, nekresťania ale to na naše sv. náboženstvo ustrkujú, Ach, jaká to zodpovednosť padá na tých, ktorí tak jedajú nemajúce ducha miernosti a tichosti!

Z toho, čo sme dnes rozjímali o tichosti ducha, už môžeme porozumeť, prečo sv. písmo tak horlive nás napomína k tichosti, keď praví: „*Synu v tichosti chovaj dušu svoju*“ (Sir. 10, 31.). A to, čo sv. Pavel napísal v liste k Timotheovi, týče sa nás všetkých, keď praví: „*Nesluší sa na služebníka Pánoveho, aby sa vadil, ale aby bol tichý ku všetkým; trpelivý, ktorýby s miernosťou trestal tých, ktorí sa protivia pravde*“ (II. Tim. 2, 24.). Končím teda slovami tohož sv. Pavla: „*Prosím vás ja väzeň v Pánu, abyste hodne chodili v povolani, ktorým povolani ste, so všetkou pokorou a tichosťou, snášajúce sa vospolok v láske*“ (Ef. 4, 1. a 2.). Amen.

25.

Často pohanía životom zahanbujú kresťanov.

„*Vezmite ho vy a dľa zákona svojeho súdte ho.*“ Ján 18, 31.

Svätý bol zákon, ktorý dal Boh Israelským skrze Mojžiša: ale nie tak svätý bol ten smysel, ktorý mu podstrčili vykladači farisejskí. Dľa výkladu farisejského Boh bol len Bohom židov, nie ale aj iných národov; židia boli priatelia, jiné národy nepriatelia Boha; blížnym bol len žid židovi, nie ale i nežidovi; židia boli národom svätým a vyvoleným, pohanía ale národmi bezbožnými a zavrženými. Tato farisejská tma bola rozohnaná skrze nebeské učenie Pána Ježiša, ktorý zjavne a v dokonalej pravde učil, že Boh, jako je jedným Stvoriteľom všetkých národov, tak je i Bohom a Otcom všetkých národov; že my všetci, jakéhokolvek rodu a jazyka sme, sme dietkami jedného Boha a Otca nebeského a tak medzi sebou bratmi a sestrami. Čo teda prospel židom zákon, keď ho prekrucovali a nezachovávali? Pohanía ovšem nemali toho zákona od Boha zjaveného: ale mali rozum a hlas svedomia, zákon to prirodzený a — jako praví sv. Pavel — písaný v srdci svojom (Rim. 2, 14.). Viac prospelo pohanom, keď činili, čo za dobré uznali, nežli židom, keď znajúce zákon Boží, jednali proti nemu. Abysme to videli v skutočnosti, vstúpme do domu Pilátovoho a pozorujme, jako sa chová pohanský Pilát a jako židovskí hlavní kňazi chovajú sa k Pánu Ježišovi? Židia Ježiša nezákonnite a s mimoriadnou rychlosťou súdili, nespravodlivo a bezprávne na jeho usmrtenie naliehali: Pilát, vidiac, že židia ho len zo závidosti vydali do rúk jeho (Mat. 27, 18.) a že politické žaloby jejich proti nemu sú nepravdivé, nechcel konať súd nad nevinným Ježišom, ale pravil: „*Vezmite (si) ho vy a dľa zákona svojeho súdte ho.*“ Zdaliž v tomto jednaní nevidíme, že väčšia spravodlivosť bola v pohanskom Pilátovi, nežli v židovských hlavných kňazoch a starších ľudu? Kézby sa tato prevrátenosť

neopakovala i za našej doby! My kresťania máme zákon svätý, ktorý nám Syn Boží Ježiš Kristus dal: predca však tak ľahostajní, nedbanliví, ano vzdorní sme proti nemu, tak že nás často i sami pohania životom svojim zahanbujú. Preto som si predovzal, v tomto dnešnom rozjímaní pohovoriť o tom, že často pohania životom zahanbujú kresťanov.

Pán Ježiš, vidiac zatvrdilosť židovskú, porovnával židovské mesta s pohanskými a pravil: „*Beda tebe Korozaim, beda tebe Bethsaido! lebo keby v Týru a Sidone byly bývaly činené tie divy, ktoré činené sú vo vás, dávno by boli v žití a popoli činili pokanie. Ale však, pravím vám, Týru a Sidonu ľahšie bude v deň súdny, nežli vám*“ (Mat. 11, 20—22.). Upotrebíme-li tieto slova Pána Ježiša na naše pomery, znelyby ony asi takto: Beda vám kresťania, ktorí nezachováate prikázania Božie! lebo keby pohanom známe byly, poslušne a ochotne plniliby jich. Zajiste i pri pohanoch, ktorí šli len za svetlom rozumu a za hlasom svedomia, nachádzame tak vzorné jednanía, žeby ony dobre pristaly i tomu najlepšiemu kresťanovi.

a) Kleobis a Biton, dva rímski bratia, uprimne milovali matku svoju. Bola ona kňazkyňou v chráme bohyně Juno. Stalo sa, že kone nedostavily sa v určitý čas, keď mala sa íd zaviesť do chrámu. Čo teda učinili jej synovia, Kleobis a Biton? zapriahli samých seba do voza a odviezli matku svoju do chrámu. Prvou jej modlitbou, keď vstúpila do chrámu, bolo, aby nebe bolo odplatou synom tak k matke svojej uctívým. A prečo že sa tak krásne k matke svojej zachovali? Slyšte pohanského mudrca Aristotela, keď praví: „Bohu a rodičom nikdy dost nemôžeme ďakovať.“ Dietky kresťanské, zdáliš vás tato úcta, od pohanských synov preukázaná matke svojej nezahanbuje? Oni neznali, ale vy znáte prikázanie božie: „*Cti otca svojeho a matku svoju*“ (II. Mojš. 20, 12.), a jako ho plníte? V deň súdny nebude ľahšie i tým dvom pohanským synom nežli vám? Koľko je synov a dcér, ktorých rodičia horko ťažko vychovali mozolami svojími a vynaložili na nich i ten posledný snáď groš, len aby jim k dačomu pomohli, a potom sa oni za svojich rodičov, za jich stav, meno a jazyk hanbili! Koľko je takých synov a dcér, ktorí opovažujú sa ešte i nečesť, posmech a škaredé oko preukazovať rodičom svojim!

b) Keď velikanské mesto Troja od výbojných Grékov bolo podpálené, Aeneas, trojanský hrdina, spomnel si, že jeho temer slepý otec, Anchises, je nekde už medzi plameňami: vzchopil sa teda, vrátil sa do požiaru, vysliedil otca a, vystaviv svoj vlastní život nebezpečenstvu, zpomedzi požiaru vyniesol von otca svojeho. Nasadiť vlastní svoj život k obrane otca, nenie to skutkom utešeným? Kresťanskí synovia a dcéry, ste i vy hotoví tak sa obetovať k zachráneniu života rodičov svojich? Dokial vám oni ochraňovali život, mali ste sa k ním: teraz, keby ste vy mali jim to zplácať, jako sa chováte k ním? zdáliš neposlušnosťou a neuctou svojou neztrpčujete a neukracujete život rodičom svojim? Ach, koľko je tých, ktorí i ten posledný groš vylákajú, ano vynucujú od rodičov, sľubujúce jim výživu a opateru: keď ale už o všetko pripravili jich, nechajú jich trpeť hlad, ba snáď do ruky vtisnú jim žobrácku palicu! Je-li viac synov a dcér, tým horšie to býva s rodičami, jestli to, čo mali, popustili jim. Nič nenie tak obyčajného, jako že živenie vekom sošlých rodičov jeden svaluje na druhého. Mnohí ubohí rodičia sú jako ten citron;

dokial má v sebe štavu, stískame a stískame ho: keď ale je už vyžmíkaný, odhodíme ho.

c) Dejepiš chváli poctivý a cudný život špartanských občanov, zvláštne ale vernosť a zachovalosť špartanských žien. Jedenkrát prišiel jakýsi cudzinec do šparty a vypytoval sa: jako zachádzajú s cudzoložníkmi? Dostal tú odpoveď: Pre tento zločin nedal nám Lykurg žiadneho zákona, a to preto, pokiaľ u nás nenie cudzoložníkov. Kéžby sa i o kresťanských manželoch mohlo povedať: „U kresťanov zbytočný je zákon proti cudzoložstvu, lebo ho nenie!“ Ach, jak mnohí zabúdzajú na prísne slova sv. Pavla: „*Smilstvo ale a všeliká nečistota nebudú ani menovaná medzi vami, jako sluší na svätých; lebo žiaden smilník alebo nečistý nemá dedictva v kráľovstve Kristovom*“ (Ef. 5, 3—5.). Aby vernosť a nepoškvrnenosť prsteňa manželského zachovaná bola prísne medzi kresťanmi, k tomu pred oltárom Božím nielen sľubom, ale ešte i prisahou sa zaväzujú: a predca bujní a roztopašní porušujú vernosť a poškvŕňujú prsteň manželský na potupu mena kresťanského a na svoju časnú a večnú zkažu.

d) Je pravda, že u pohanských Grékov a Rimanov páchaly sa i smilstva a nestydatosti telesné: ale skrze ľudí bujných a nečestných. Tí, ktorí boli vážneho a šlechetnejšieho srdca, nielen telesný a zvierací život smilníkov zavrhovali, ale i prednosť a veľkú verejnú úctu čistote panicekej preukazovali. U Grékov pohanská bohyňa čistej lásky, menom Hestia, mala v každom dome oltár, aby medzi členami rodiny zachovávala sa stydlivosť a čistota. U Rimanov byly bohyni Veste zasväcené panny, ktoré vo verejnom živote maly prednosť pred všetkým pohlavím ženským. Ano sám Pythagoras, mudrc grécky v Krotone založil školu mládencov, ktorým neprestával pripomínať, že bohovia len s čistotným srdcom ctení byť majú. V takej vážnosti bola panická čistota u rozumnejším pohanov: a u nás kresťanov jako to s ňou stojí? Je pravda, že mnohí mládenci a panny za príkladom Pána Ježiša a prečistej panenky Marie, jako i za príkladom mnohých Svätých a Svätíc Božích sv. sľubom zaväzujú sa k zachovaniu panicekej čistoty pres celý svoj život: ale ach, koľko je tých mládencov a panien, ktoríby zachovali panictvo svoje aspoň do tej doby, keď pred oltárom vstupovať budú do stavu manželského? Koľko je tých, ktorým, keď ich ohlašujú čo poctivých mládencov a poctivé panny, svedomie hovorí: „Kéžby to tak bolo?“ Mnohému, keď ide pod kvetovou viazankou, a mnohej, keď ide pod venečkom k sobášu, praví svedomie: „Klameš svet: ale Boha neoklameš! už si ty kvetom svädľým, už si ty ružou oprchlou a pošliapanou.“

e) Dejepis chváli na Špartánoch miernosť v jiedle, ale zvláštne striezlivosť v užívaní nápoja, tak že opilstvo považovano bolo za skutok ošklivý a rozumného človeka nehodný. Aby občanom tým viac zhnusili opilstvo, z času na čas opili otroka a potom ho verejne vodili, aby jeho zvierací výzor a bláznivé jednanie odstrašilo jiných od opilstva. Kéžby i kresťanom zhnusilo sa opilstvo aspoň pri videní a slyšaní opilstva! zdáliš je na ňom tá dôstojná tvár človeka? zdáliš jeho reči, pohyby a činenia srovnávajú sa s povahou rozumného človeka? Aby si sa posilnil statočným nápojom, vínom a pivom, to ti — keď ti vrecko to dovoľuje — nikto nebráni: ale prekročiť mieru, to ti i rozum i zákon boží zakazuje, a nemúdrym si, keď vo svojej hlúposti za to máš, že sa neposilníš, keď sa nezpiješ. Čo ešte povedať o tých, ktorí v krčme sedia, miesto toho, aby

boli v práci? Čo povedať o tých, ktorí marnotratne prepíjajú, čoby si mali odložiť pre budúcnosť alebo čoby mali vynaložiť na potreby domu, rodiny a čelade svojej?

f) Krásne je to slovo, keď sa môže o nekom povedať: „Je to človek od slova.“ Takým bol r. 255. pred nar. Krista Pána rímsky konšel a vojevôdca Regulus. Keď upadol Karthagenčanom do zajatia, tito poslali ho do Ríma, aby tam odporúčal senatu mier. Prv než sa dal na cestu, musel sa zaviazat „čestným slovom,“ že sa navráti, keď Rimania neprijmú mier. Rimania neprijali mier, a Regulus? dľa daného „čestného slova“ vrátil sa k nepriateľovi, ku Karthagenčanom. Tak držal za vec svedomia a statočnosti, počestne zadržal dané slovo. Kéžby sa to dalo povedať o kresťanoch všetkých! Jako ale zachovávajú mnohí svoje čestné slovo a zaslúbenie, ktoré učinili pri krste svätom, pri birmovaní, pri zpovedi, pri vstúpení do stavu manželského? Mnohí, keď sa jim zle vede, nasľubujú Bohu polepšenia: ale sotva že odstúpila od nich metla božia, zabúdajú na sľubované polepšenia. Mnohí činia sľuby a prisahy: ale nezachovávajú, klamú svet a blížneho svojeho, najviac ale samých seba; lebo jako môžu byť v pokoji, keď im svedomie ustavične pripomína slova sv. písma: „*Slúbil-li si čo Bohu, nepredlievaj to splniť; neľúbi sa jemu neverné a bláznivé sľubovanie. Omnoho lepšie je nesľubovať, nežli po sľube to, čo je pripovedeno, nesplniť*“ (Kaz. 5, 3. a 4.).

Vidíte, vidíte, jako nás i pohania v mnohom ohľade životom svojim zahanbujú. My si dáme záležať len na vznešenom mene kresťanskom, nie ale i na živote opravdu kresťanskom. Povážme si teda slova sv. Bernarda: „Krištiani majú svoje meno od Krista, a tak je treba, aby oni tak, jako sú dedičami mena jeho, boli i nasledovníkmi svätosti jeho“ (Lib. sent.). Tak, len tak nebudeme od pohanov zahanbení ani tu vo svete, ani tam v deň súdny. Amen.

26.

O vražde.

„*Nenie slobodno nám zabiť nekoľho.*“
Ján 18, 31.

O tom šibalovi, ktorý chytrácky oklamal pána svojego, pravil Kristus Pán: „*Synovia tohoto sveta sú opatrnejší, nežli synovia svetla*“ (Luk. 16, 8.). Skutočne ľudia bohobojní nikdy takú múdrosť a opatrnosť nevyvíňujú k dosiahnutiu dobrého, jako ľudia bezbožní k dosiahnutiu zlého. Príklad toho máme na židovských hlavných kňazoch a starších ľudu vo dvore Pilátovom. Keď Pilát, nechtiac vziať na seba zodpovednosť za smrť nevinného Pána Ježiša, riekol im: „*Vezmite ho vy a dľa zákona svojego súdte ho,*“ odvetili mu: „*Nenie slobodno nám zabiť nekoľho.*“ Sv. Ján evanjelista pridáva k tomu toto poznamenanie: že tak rekli židia, „*aby sa naplnila reč Ježišova, ktorú bol mlúvil, znamenajúc, jakouby smrťou mal umrieť*“ (Ján 18, 32.). Jakože súvisia tieto slova evanjeliste s tamtými slovami židov? Potrebné je tuna krátke objasnenie.

Židia svojim chytráctvom to chceli docieľiť, aby Kristus Pán nebol ukameňovaný ale ukrižovaný, a to nie pre otázky náboženské, ktoré sa trestaly ukameňovaním, ale pre otázky politické, ktoré námestník cisársky trestával

ukrižovaním. Oni báli sa ukameňovať Ježiša pre otázky náboženskej, aby sa neskúril ľud, ktorý ho má keď nie za Messiaša, aspoň za veľkého proroka (Mat. 24, 46. Luk. 7, 16.): vymysleli teda na Pána Ježiša zločiny politické, vydali ho Pilátovi, aby ho tento odsúdil na smrť kríža, ktorá sa nazývala smrťou zlorečených (V. Mojž. 21, 23.). Tak, tak chceli uvaliť na Piláta celú zodpovednosť, na Pána Ježiša ale tu najväčšiu potupu. Teraz už rozumieme, prečo židia nechceli vziať Ježiša, aby ho dľa zákona odsúdili k ukameňovaniu; oni doliehali na Piláta, že Ježiš dľa svetského zákona musí byť odsúdený k ukrižovaniu, jaké vykonať na Ježišovi nemali práva. Tak hľa, pri svojej zlo-myseľnosti a zatvrdlosti ani netušili, že sa vyplnia slova prorocké, ktoré povedal Pán Ježiš, keď, vstupujúc do Jerusalema, pravil: „(Syn človeka) *vydaný bude pohanom, a ukrižujú ho*“ (Luk. 18, 32. a 33.).

Kristus Pán bol ukrižovaný: ale zdá sa všetko chytráctvo farisejské židov, ktorým chceli so svojho krku shodiť zodpovednosť za ukrižovanie Ježiša na Piláta, činí ich bezvinných? Oni svojou zášťou a ľstou zapríčinili zavraždenie nevinného Krista Ježiša a zabudli na to, že neslobodno zabiť človeka, tým menej nevinného, a tým dopustili sa strašného zločinu vraždy. Abysme ale poznali, jak strašným zločinom je zabitie človeka, preto dnes budem hovoriť o vražde.

Keď tuna hovoríme o vražde čili o zabití človeka, nerozumieme tých, ktorí vo válke krvavým mečom odrážajú nepriateľské voje, ani tých, ktorí po práve a zákone čo zločinci následkom sudcovského výroku vedení bývajú na popravište; my rozumieme tuna zabitie človeka, spáchané skrze ktoréhokoľvek súkromného človeka. Vražda môže sa ale rozumieť buď v širšom alebo v užšom smysle. Ubíjanie človeka v širšom smysle je všetko to, čo bližnému ukracuje život; ubíjanie človeka ale v užšom smysle čili opravdivá vražda je zapríčinenie násilnej smrti. Ukracovať inému život je hriechom, odňať inému život je hrozným zločinom.

a) Keď P. Boh na tabulu Mojžišovu napísal piate prikázanie: „*Nezabiješ,*“ nerozumel len násilné zabitie človeka, jaké spáchal Kain na Abelovi, ale i to všetko, čo bližnému život ztrpčuje, ukracuje a podrýva. Život rodičom ukracujú dietky, ktoré svojou neposlušnosťou jich do zármutku a trápenia ducha uvrhujú; v biede bez podpory, v hlade bez pokrmu, v nemoci bez ošetrovania hynúť nechajú. Manžel ukracuje život manželke svojej, keď sa k nej nie čo milujúci manžel chová, ale čo ukrutný tyran, keď zavdáva jej príčinu k žiarlivosti a svojou marnotratnosťou vnáša do domu biedu, starosti a útrapy. Manželka ukracuje život manželovi podobne tak, jako i tým, keď svojou urážlivosťou, svadivosťou, neustupnosťou, tvrdošijnosťou a jazyčnosťou ho sužuje a zarmucuje. Bližnému ukracujú život tí, ktorí ho dráždia k hnevu, svádzajú k bujnosti, otravujú zkaženým pokrmom a nápojom, nutia k nemiernosti a k opilstvu, a vôbec, ktorí v bližnom svojom jakéhokoľvek naruživosti popudzujú a tým ho soslábujú a do rozličných nemocí a neduhov uvrhujú. Bližnému ukracujú život, ktorí ho nespravodlivo odstrkujú, o chlieb pripravujú, krivdu mu činia, škodu spôsobujú, krádež a lúpež na ňom páchajú; lebo kto druhému odtrhuje od úst prostriedky výživy, ten jinému života ubiera. Sem ale zvláštne náležia a ku skutočnej vražde najbližší sú tí, ktorí v prchlivosti a bezuzdnosti svojej rvanice

a bitky páchajú a blížneho buď do nemoci uvrhujú alebo o nektory úd pripravujú a zmrzačujú. Chráňme sa teda všetkého, čo blížneho na duchu zarmucuje, zdravie podryva a časný jeho život jakýmkoľvek spôsobom hubí a podkopáva. Nečiníš-li komu — jako máš — dobrého, čoby mu občerstvilo a predĺžilo život, aspoň nečiň mu nič zlého, čoby mu bolo na oslabovanie a hubenie života.

b) Je-li už hriechom kaziť inému zdravie a ukracovať mu život poznenáhle, tým väčším hriechom, ba i hrozným zločinom je páchať vraždu a násilnú smrť na blížnom; čo sa stáva všelijakým spôsobom a stupňovaním hriechnosti. Je vražda neopatrná, keď kto jiného svojou neopatrnosťou o život pripravuje, alebo nedá mu výstrahu pred smrteľným nebezpečenstvom. O, jak často, zvláštne deti pre neopatrnosť rodičov nielen o zdravé údy ale i o život prichádzajú. Čím viac viny je na neopatrnosti, tým viac viny je i na smrti blížneho. Je vražda neúmyselná, keď sa stala proti úmyslu síce ale vinou páchatela. Ani byste nemysleli, jak často vražda tohoto druhu stať sa môže. Chlapci majú tú zlú obyčaj, že hádžu kamením buď jeden na druhého alebo len tak voslep, metajúce kameň do výšky a na strom, buď prehadzujúce múry a domy: zdá-liž taký kameň nemôže narobiť škody, ba zapríčiniť nielen zmrzačenie jiného ale i usmrtenie? Rozpustilí mládenci dávajú sa do neslušnej rvačky a bitky: zdá-liž sa potom, i proti úmyslu bár, neprihodí, že keď sa náruživosti ešte viac rozplamena a bitka stane sa zúrivejšou, jeden alebo druhý zostane ležať mŕtvý? Je vražda marnomyselná, ktorá sa naskytuje vo stavoch vyšších, a obyčajne z urazenej pýchy pochádza; keď totižto jeden druhého na ostrú alebo strelnú zbraň vyvolá k potýkaniu čili k súboju. Darmo to nazývajú rytierskym zadosťučinením urazenému, je to vraždou, a to úmyselnou vraždou, jakokoľvek iné zabitie blížneho. K tomu, aby sa ti stalo zadosťučinenie, je súd, nie ale krvavá zbroj. Vyliata krev nesmyje s tvojej povesti poškvŕnu, ano ešte poškvŕní tým viac. Je vražda úkladná, jakou menujem to, keď kto neklade síce vražedlné ruky na jiného, ale činí mu také nástrahy, aby v nich o život prišiel. Takou vraždou poškvŕnil sa kráľ David, keď rozkázal postaviť Uriáša do prvého radu bojovníkov, tým úmyslom, aby už pri prvej srážke s nepriateľom padol (II. Kráľ. 11, 15.). Je vražda úmyselná, keď kto hnevom, pomstou alebo jinou náruživosťou vedený usmrčuje človeka.

Už z tohoto opisu vysvitá, že hrozným zločinom je vražda, zvláštne ale vražda marnomyselná, úkladná a úmyselná, lebo nedeje sa ani proti vôli, ani nejakou náhodou, ale dobrovoľne a s úplným povedomím. Že to hrozný zločin, poznať i zo zákona božieho i zo zákona svetského, lebo oba predpisujú veľké tresty na vražedníkov. Dotvrďuje to i sám prirodzený cit každého človeka, lebo hrúzou trne, keď slyší o vražde a krev sa v ňom k spravodlivému hnevu búri, keď si len pripomene meno vražedníka. Na hrúzu vraždy poukazuje cirkev svätá už i tým, že schválnu vraždu počíta medzi hriechy do neba o pomstu volajúce, lebo sám Boh o krvi Abela pravil k jeho vrahovi Kainovi: „Čo si učinil? Hlas krve bratra tvojého volá ku mne zo zeme! Preto nyní zlorečený budeš na zemi, ktorá otvorila usta svoje a prijala krev bratra tvojého“ (I. Moj. 4, 10.). Uvážíme-li ale dôkladnejšie vec, najdeme v jednej vražde viac zločinov. Vražedník opovážlive sahá do práva, ktoré len Bohu prislúcha. Boh je Pánom života a smrti; on dal život človeku, a jediný má právo zas

odňať ho človeku. Ani k pomste nenie oprávnený človek, lebo i pomstu sám Boh sebe podržal (Žid. 10, 30.). Čože drajšieho človeku nežli zdravie a život? kto hubí zdravie blížnemu, pácha zločin; tým väčšieho ale zločinu sa dopúšťa, keď mu i sám ten drahý život bere. Nech nikto nehovorí: „Čo môže byť za hriech, jestli kto zo sveta odpraví človeka zlosyna?“ Je to slovo príliš blúdne a nepravé; za jedno žiaden súkromný človek nemá právo smrťou trestať svojho blížneho, nechby bol jakýmkoľvek; za druhé uvažuje na blížneho náhlu smrť, tak že sa nepripravil k smrti, a tak utrpel záhubu nielen na tele, ale snáď i večnú záhubu na duši svojej. Vražedník však nielen vrhá zlostne ruky na blížneho a usmrcuje ho, ale uvažuje častokrát veľké nešťastie na jiných, ktorí vo zavraždenom mali svojho živiteľa a dobrodinca. Pravda že zločinec, keď inému na tele a zdraví uškodil, zvlášť ale, keď iného pozbavil života, je povinnen k náhrade pozostalým po ňom: ale jako, keď nieje zámožným? a zdáliš to studené zlato a striebro je v stave nahradiť srdce zavraždeného a utreť slzy vdovy a sirotkov? je v stave nahradiť syna, ktorý mal byť podporou rodičom. Ešte ani na to netreba zbudnúť, že vražedník, keď je kresťanom katolíkom, dáva náramné pohoršenie; lebo katolíci hanbia sa pred svetom, že taký zločinec vyšiel z lona katolíckej cirkve; nekresťania ale nespravodlive ustrkujú na katolíckú cirkev, že má tak nezdarené a pohoršlivé dietky.

Je pravda, že mnohý vražedník dostáva sa do ruk vrchnosti a podrobený býva ťažkému trestu; ale koľko je tých, ktorý pokrytstvom znajú utajiť zločin svoj a vyhnúť súdu a trestu. Nuž a keď jedni podstúpa trest časný a jiní keď vyhnú trestu časnému, môžu už snáď pokojne spať? Nenie ešte súdu a trestu tam vo večnosti? Jestli ktorému veľkému nešlechetskovi, zajiste vražedníkovi musia ustavične ležať na svedomí tie strašné slova sv. Pavla: „*Hrozné je upadnúť v ruky Boha živého*“ (Žid. 10, 31.). Ten pekelný oheň, ktorý čaká na vražedníka (Zjav. 21, 8.), len hojnými kajúcimi slzami zahasíť a odvrátiť sa dá. Jako kráľ David dňom a nocou oplakával vraždu na Uriášovi spáchanú: tak i každý vražedník prísne pokanie činiť musí, aby našiel milosrdenstvo u Boha živého, dokial je ešte čas k milosrdenstvu. Dokial človek žije, môže úfať milosrdenstvo: po smrti ale bude sa triasť pred prísnu spravodlivosťou božou.

Chrániž Boh milostivý jedného každého človeka od diabolskej myšlienky na vraždu! Chrániž Boh ale tiež jedného každého človeka od hnevu a pomstičtivosti, ktorá býva matkou vraždy! Prispievajme radšie každému k časnému a večnému životu. Amen.

27.

O hriešnom jazyku.

„Praviš-li to sám od seba, alebo jiní ti povedali o mne.“ Ján 18, 34.

O spravodlivosti, s ktorou sa chvastali farisejskí, pravil Kristus Pán: „*Nebude-li hojnejšia spravodlivosť vaša nežli fariseov a zákoníkov, nevojdete do kráľovstva nebeského*“ (Mat. 5, 20.). U nich všetko bolo len na oko. Umývali hrnce a misy, nie ale srdce a myseľ; mali po sebe povešané nápisy zo sv. písma, ale o to sa nestarali, aby sa dľa nich i riadili. Oni všímali si tých

slov: „Zaveste jich čo znamenie na rukách a položte jich medzi očima svojima,“ ale nedbali na tie: „Složte tieto slova moje v srdciach a myslach svojich“ (V. Mojž. 11, 18.). Tak sa chovali i k osmému prikázaniu božiemu: „Nepromluvíš krivého svedoctva proti blížnemu svojemu.“ Vidíme to vo dvore Pilátovom, kde všelijakú lož sniesli na nevinného Pána Ježiša. Pilát ovšem nedal mnoho na jich žaloby, lebo vedel, že z nich mlúvi len lož a zášť: ponač ale žalovali, že sa činí kráľom židovským, a toto sahalo hlboko do otázky politickej, držal to za potrebné, dokonale túto vec vyšetriť, aby snád jeho samého neobžalovali u cisára (Ján 19, 12.). Vošiel teda opäť do radnice, povolal ta Ježiša a riekol mu: „Si-li ty kráľ židovský?“ Na to, miesto odpovedi, tázal sa ho Pán Ježiš: „Pravíš-li to sám od seba, alebo jiní ti (to) povedali o mne?“ jakoby riekol: Hovoríš-li tak zo svojeho presvedčenia, alebo v tom smysle, jako na mňa židia žalujú? Dobre zajiste vedel Pán Ježiš, že to nehovorí zo svojego presvedčenia; lebo keby bol Pán Ježiš skutočne poburoval ľud proti Rimanom, keby bol zakazoval dávať daň cisárovi, a keby bol chcel vyhnáť Rimanov a obnoviť svetské kráľovstvo israelské, mal zajiste Pilát svojich vyzvedačov, ktoríby boli to hneď za tepla priniesli mu k ušiam. Pilát netázal sa ho zo svojego presvedčenia, ale len preto, že tak znela žaloba židov, a preto pravil: „Zdáliž som ja žid? Národ tvoj a hlavní kňazi vydali mi teba;“ t. j. ja čo rimanský úradník nemám nič proti tebe, ale súdim ťa o tom len preto, že na teba hlavní kňazi tak žalujú

O, jak často sa to vo svete opakuje, že máme blížneho za zlého nie zo svojego presvedčenia, ale len preto, ponač prikladáme vieru zlým jazykom, ktoré pomluvami a nactiutržkami v nás pripravili ho o dobré meno a chvalitebnú povest! A toto mi podáva pohnútku, abych dnes hovoril

o hriešnom jazyku.

Sv. Bonaventura praví, že človek obdržal dar jazyka k trojakému účelu: aby Boha chválil, blížneho k dobrému viedol, a na seba samého (vo zpovedi) žaloval (In c. 11. Luc.). Kéžby sa kresťania aspoň tohoto pravidla držali! Bohužial ale, stáva sa, že, dľa sv. Tomáša, jazyk býva bičom, ktorým osočovatelja, pomluvači a nactiutrhači bičujú blížneho svojego (In Job. 5, 21.). Túto nepravosť zlého jazyka poznáme už i z toho, keď uvážime, čo je osočovanie, sočenie, pomluvanie a nactiutrhanie. Osobením hreší, kto jinému donáša, čo zlého proti nemu kto mlúvil; je to teda nestydatý špehún. Sočením hreší, ktorý tým cieľom prináša popudlivé novinky, aby poštvál jedného proti druhému; je to zlomyseľný podpalač svárov a rúžnic. Klebetením hrešia, ktorí o ničom múdrejšom neznajú hovoriť, leda o chybách a pokleskoch blížneho; sú to opravdivé klopačky a trlice, keď len otíkajú blížneho a cez zlostné zuby prefahujú meno jeho. Pomluvou hreší, kto o blížnom roznáša vymyslené chyby alebo zvätšuje a preháňa jeho skutočné chyby; je to nehanblivý predavač falošného a špinavého prádla. Nactiutrhaním hreší, kto buď nepravdivé chyby pripisuje blížnemu alebo jeho tajné chyby dáva na verejnosť, tým cieľom, aby ho o vážnosť a dobrú jeho povest pripravil; je to opravdivý zradca tajností a zlodej na drahom poklade dobrého mena. Také je to hriešne remeslo zlého jazyka! Zlý jazyk je podobný mydlu, ktorým sa len špinavé miesto potiera: tak i zlý jazyk otiera sa len o chyby a poklesky blížneho. Ľudia zlého

jazyka sú podobní čápu — praví sv. Bonaventura. — Jako ten čáp i v tej najkrásnejšej zahrade nič iného nehľadá a nebere do zobáka leda hadov a žaby: tak i ľudia zlého jazyka i v tom najkrásnejšom živote svojego blížneho nič iného nehľadajú a do ust neberú leda chyby a nedostatky jeho.

Ano, ano často slýchať: „To nenie žiadna pomluva a klebeta, to je pravda, len čistá pravda.“ I týmto možno povedať, čo pravil P. Ježiš Pilátovi: „*Pravíš-li to sám od seba, alebo jiní ti povedali?*“ Obyčajne tie pravdy klebetníkov nemajú jiného základu, leda to príliš ľahké „povedal“ a „povedala.“ Dajme tomu však, že je to pravda, čo ten svrblavý jazyk mluví o chybách blížneho: je to slobodno také zlé a nechvalitebné reči mlúviť o blížnom? Ovšem nehrešíme, ba i povinní sme vyjaviť opravdivé chyby blížneho, keď od jeho rodičov alebo predstavených z vážnej príčiny na ne otázaní sme, tým cieľom, aby bol napomenutý, pokarhaný, a sa polepšil; aby zamedzené bolo pohoršenie alebo prekazená bola škoda nejaká: ale kde nenie tohoto pádu, tam i pravda klebetníka je hriechom. Čo je blížnemu na hanbu a zľahčenie, to neslobodno o ňom komukoľvek hovoriť, bárby to bola i pravda. Rozdiel medzi tým, čo klebetník mluví o blížnom pravdivého alebo nepravdivého, je len v tom, že vynášanie na svetlo pravdivých chýb je hriechom, vynášanie nepravdivých chýb ale je väčším hriechom.

Nech len zlé jazyky svoje jednanie porovnajú s tým božím prikázáním: „*Miluj blížneho svojego jako seba samého,*“ a nahliadnu, že hrešia proti láske k blížnemu. Zdáliž o tom, ktorý naše chyby na trh vynáša, povieme, že to činí z lásky k nám? Zdáliž nečakáme od lásky, aby plášťom mlčanlivosti prikryla naše chyby a prekazila naše zľahčenie, zahanbenie a potupenie? Keď tak, vtedy vedzme, že praví Pán Ježiš: „*Všetko teda, čokoľvek chcete, aby vám ľudia činili, i vy činite jim*“ (Mat. 7, 12.). Chyby a hriechy človeka náležia do zповедnice, nie ale do ulice; a tak jazyk, ktorí zlé veci mluví o blížnom, uráža prikázanie lásky k blížnemu, je opravdu jazykom zlým. Poviem ešte viac. Pohanský prírodopýtec Plinius praví, že jazyk hada je trojkončitý (L. 11. c. 37.), a pohryzenému zasadzuje svojim jedom trojakú ranu; to jisté činí tiež jazyk pomluvača: raní svedomie samého pomluvača, ponač uvaluje na neho prestúpenie prikázania božieho, teda hriech; raní blížneho, ktorého pomlúva, ponač ho zľahčuje a pripravuje o dobré meno, ktoré je nad poklady a bohatstva (Kaz. 7, 2.); raní svedomie tých, ktorí slyšia pomluvača, lebo jich pohoršuje, činí jich tiež pomluvačami a udusuje v nich lásku k pomluvenému. O, kto je v stave predvideť, koľko zlého môže uvaliť na blížneho len jedno pomluvačné a nactiutrhačné slovo? Jako ten had, keď uhryze a pustí jed, tento rozojde sa po všetkých údoch tela: tak i jed pomluvy a nactiutrhnutia rozleze sa široko ďaleko nielen v obci ale i v širokom okolí. Darmo pomluvač zaväzuje jiného k mlčanlivosti, aby to, čo mu dôverne sdelil, zostalo „jako v hrobe;“ lebo nikde nenie toľko vzkriesenia, jako je vzkriesenie pomluv, ktoré byly uložené „jako do hrobu.“ Ovšem každý priloží k tomu pečať: „Ale nepovedzte to ani živej duši,“ len že to zostane takým zapečateným tajomstvom, o ktorom bude vedieť temer každý od jedného konca do druhého konca mesta alebo dediny.

O pohanských Rimanoch čítam, že tým, ktorí dokázali sa byť pomluvačmi, vpaľovali na čelo písmenu C, začiatočnú to písmenu slova Calumniator čili

po slovensky Pomlvač. Činili to preto, aby tak pomlvači boli verejným zahanbením potrestaní a jiným na výstrahu, žeby jako pomlvačom tak i pomluvaniu vyhýbali. Zaslúžený to bol trest, lebo zlé jazyky natropily už mnoho zlého na svete, tak že ani tí ľudia najpoctivejší neboli ochránení pred zlými jazykmi. Čo uvrhlo Josefa egyptského do väzenia? zlý jazyk nestydatej Putifarky. Čo zapríčinilo zbúru proti Mojžišovi na púšti? zlý jazyk Dathana a Abirona, ktorí pomlúvali ho, že mu ide o panovanie nad israelskými. Čo popudzovalo rímskych cisárov proti ubohým kresťanom? zlé jazyky, že kresťania podrývajú državu rímskú. Prorok Jeremiáš vykričaný bol kedysi za falošného proroka a zradca vlasti (Jer. 20, 8. a 9.), sv. Basil ale za kaciera; čo — jako sám svedčí — tak ho dojalo, že mu srdce búrlive tlklo a jazyk vypovedal službu. Čo viac? zlé jazyky boly príčinou, že sv. biskupi Emeram a Tomáš, že sv. Václav a jeho babička sv. Ludmila boli zavraždení. Na čo ale uvádzať viac príkladov, keď ich máte snáď dosť i vo svojej vlastnej skusenosti. Čože trhá sväzok lásky medzi rodičami a dieťkami, medzi bratami a sestrami, medzi manželom a manželkou, medzi priateľmi a susedmi? Pomlvači rozsekávajú pásku lásky tým mečom, o ktorom praví kráľ David: „*Jazyk jejich je mečom ostrým*“ (Žalm 56, 5.). Nenie preto divu, že sv. písmo tak prísne je proti zlým jazykom. „*Dvojazyčník je zlorečený* — praví kniha Sirachova —; *lebo mnohých, ktorí majú pokoj, pobúri*“ (Sir. 28, 15.). Kniha prísloví ale praví: „*Šesť vecí je, ktoré nenávidí Pán, a siedmu (z nich) v ošklivosti má duša jeho.*“ Ktorá že je to tá siedma vec? Ten, „*ktorý rozsieva rúznice medzi bratami*“ (Prís. 6, 16. a 19.). Napomína teda nás: „*Boj sa Pána, synu môj, a k utrhačom sa neprimiešuj, lebo v náhle nastane zahynutie jejich*“ (Prís. 24, 21. a 23.). Sv. Pavel ale píše Korintským: „*Bojím sa, abych snáď prijdúc (k vám) nenašiel vás takových, jakých nechcem; aby snáď neboly medzi vami sváry, závidia, hnevy, svady, utrhania, reptania, nadýmania, rúznice*“ (II. Kor. 12, 20.).

Je pravda, že opravdivé a uprimné pokanie smazuje s duše každú poškvrtu a každý hriech: ale pri pomluve a nactiutrhaní nedostačujú ani tie najhojnejšie kajúce slzy; lebo pomlvač a nactiutrhač musí napraviť, čo na dobrom mene alebo na pokoji blížneho pokazil: kto nepravdu mlúvil o blížnom, musí to odvolať; kto roznášal tajné chyby jeho, má ho vyhovárať a v inom ohlade pochvalovať; kto zapríčinil nepokoj a svár, musí sa starať o jeho utíšenie; kto zlým jazykom svojim zapríčinil škodu buď na majetku alebo na práve, má i toto dľa možnosti napraviť. Čo je pri tom najhoršie, je to, že je temer nemožné úplne napraviť, čo zlý jazyk pokazil, a nahradiť, v čom zlý jazyk blížnemu svojemu uškodil. Je to jako s tým bielym papierom, keď naň padla čerňidlová škvrtka; môžeš ty bár jak opatrne ju s papiera odškrabkovať, navzdor tomu zostane na papieri predca aspoň jaká taká stopa poškvrtky. Môžeš jakokoľvek odvolať pomluvu, predca sa najdú zlostníci, ktorí ešte i potom povedia: „Bez nejakého vetra nehýbe sa list na strome.“ Úplná dôvera k pomluvenému málokedy sa dokonale navráti.

Po tak rozloženej veci čo mám už na záverku povedať? Nič primeranejšieho, nežli napomenutie Sirachovo, keď praví: „*Oplet uši svoje trním, (t. j.) neslyš jazyka zlého, a ustám svojim udelaj dvere a zámky, (t. j.) pozoruj, abys snáď nepoklesol jazykom*“ (Sir. 28, 28—30.). Tak teda vyhýbajme zlým jazykom

a vo svojich vlastných ústach netrpme zlého jazyka; tak zachováme čisté a pokojné srdce, čistý a počestný jazyk, ktorýmby sme hodni boli ctíť a chváliť Boha na zemi a potom večne na nebi. Amen.

28.

O kráľovstve Pána Ježiša.

„Kráľovstvo moje nenie z tohoto sveta.“
Ján 18, 36.

Očakávanie Messiáša čo kráľa bolo všeobecné; bolo ono nielen u židov ale i — jakokoľvek temné — u pohanov. Ponevác ale ani židia ani pohania nemali jasného pochopu o jeho kráľovstve, mali ho za svetské kráľovstvo. Tak si vysvetlovali kráľovstvo Messiášovo i po narodení Pána Ježiša. Traja mudrci od východu prišli do Jerusalema s tou otázkou: „*Kde je ten, ktorý sa narodil, kráľ židovský?*“ V tom smysle bral tú otázku i vládochtivý Herodes; čo dokázal obzvlášť tým, keď zo žiarlivosti dal vraždiť pacholiatka v Bethleheme a jeho okolí, v tej nádeji, že pod krvavý meč príjde i ten, ktorý sa narodil, kráľ židovský. Tak si teda vysvetlovali prorocstvo o kráľovstve Messiášovom, že bude kráľom židovským. V tom smysle i židovskí hlavní kňazi a starší ľudu žalovali pred Pilátom na Pána Ježiša, že sa vydáva za kráľa židovského. Preto teda i Pán Ježiš tázal sa Piláta: „*Pravíš-li to sám od seba, alebo jini ti povedali o mne,*“ že som kráľ židovský? Keď mu odpovedal Pilát: „*Národ tvoj a hlavní kňazi vydali mi teba*“ s tou žalobou, že sa činiš kráľom židovským, z toho poznal Pán Ježiš, že i Pilát je v omyle, že kráľovstvo messiášske stotožňuje s kráľovstvom židovským. Pán Ježiš z jednej strany nemohol tajiť, že je kráľom messiášskym, z druhej strany ale musel od seba odmietnuť kráľovstvo židovské čili obnovenie svetského kráľovstva židovského; učinil to výborne, keď pravil: „*(Som ovšem kráľom, ale) kráľovstvo moje nenie z tohoto sveta. Keby z tohoto sveta bolo kráľovstvo moje,*“ malbych i vojakov čili ozbrojených služebníkov, a „*služebníci moji zajiste bránili by (tomu), abych nebol vydaný židom: ale nyní,*“ keď ma vidíš bez vojska a bez ozbrojencov, môžeš nahliadnuť, že „*kráľovstvo moje nenie ztadialto.*“

Jako keď rozojdú sa čierne mračna a nastane jasno: tak miznul omyl a nastalo jasno i v hlave Pilátovej. Z premúdrej odpovede Pána Ježiša musel nahliadnuť, že kráľovstvo Pána Ježiša nenie nejaké kráľovstvo židovské, kráľovstvo svetské, ale len kráľovstvo duchovné, kráľovstvo čisto náboženské. Kéžby bol Pilát nahliadol túto vznešenú pravdu tak, jako ju Pán Ježiš mienil! Čo nebol v stave nahliadnuť Pilát, to sme v stave nahliadnuť my; a učiníme to dnes, keď rozjímať budeme

o kráľovstve Pána Ježiša.

Vykladači sv. písma starého zákona, a to jak židovskí tak kresťanskí v tom sa shodujú, že Messiáš bol zaslúbený čo kráľ. Prorok Isaiáš, v duchu spatrujúc narodeného Messiáša, volá vo svojom nadšení: „*Malučký narodil sa nám a syn daný je nám, a učineno je kniežatstvo na ramene jeho; a nazvano bude meno jeho Knieža pokoja. Rozmnoženo bude panovanie jeho, a pokoja nebude konca. Na stolici Dávidovej, a v kráľovstve jeho sedet bude, aby utvrdil*

a upevnil jich v súde a spravodlnosti, od tohoto času až na veky“ (Is. 9, 6. a 7.). Prorok Jeremiáš pravil: „Vzbudím Davidovi plod spravodlivý, a kráľovať bude jako kráľ, a múdry bude, a konat' bude súd a spravodlnosť na zemi“ (Jer. 23, 5. a 6.). Prorok Ezechiel zvolal: „Služebník môj David bude kráľom nad nimi, a pastier jeden bude všetkým jim; a David služebník môj bude jejich kniežatom na veky“ (Ez. 37, 24. a 25.). Nemlúvil-li tak temer i anjel Gabriel k bl. P. Marii? Tak totižto pravil: „Počneš v živote a porodiš syna, a nazveš meno jeho Ježiš; a Syn Najvyššieho slúť bude, a dá jemu Pán Boh stolicu Davida otca jeho, a kráľovať bude v dome Jakobovom na veky; a kráľovstvu jeho nebude konca“ (Luk. 1, 31—33.).

Proroctva o kráľovstve Messiáša však darmo tak vykladali židia, že to bude len kráľovstvo pre židov, vytvárajúce jiné národy; lebo tieže proroctva kladú pod jeho berlu všetky národy a rozširujú kráľovstvo jeho po celom svete. Prorok Jeremiáš ovšem praví (Is. 23, 6.): „Za dňov tých spasen bude Juda, a Israel bydlieť bude dúfanlive, (t. j. v tej dôvere, že viac nezahyne), ponevác Israelskí prví povolání budú ku kráľovstvu Messiášovemu: ale proroctvo kráľa Dávida praví: „Panovať bude od mora až k moru, a od rieky (Eufratu) až do končín okršku zeme. Pred nim padat budú (na zem) Ethiopčania, a nepriatelja jeho budú lízat zem (čili klaňať sa až k prachu). Kráľovia Tharsis a Ostrovy budú obetovať dary, kráľovia arabskí a sabejskí prinesú dávky; a klaňať sa budú jemu všetci kráľovia (a) slúžiť budú jemu všetky národy“ (Žalm 71, 8—11.). Nevyplnil-li Pán Ježiš to proroctvo? Nemaly-li všetky národy podrobené byť jeho kráľovstvu, keď posielajúc apoštolov pravil: „Idúce po celom svete, kážte evanjelium všelikému stvoreniu (ľudskému); učte všetky národy“ (Mar. 16, 15. Mat. 28, 19.)?

Kráľovstvu Messiášovému mali byť podrobené všetky národy síce, nie ale mečom a násilím; lebo Messiáš predpovedaný bol čo kráľ tichý; za jeho panovania mlčať mala zbraň, ano i nad nepriateľmi malo víťaziť len slovo pravdy. Prorok Zachariáš privoláva Jerusalemu: „Plesaj velice dcéro sionská, vesel sa dcéro jerusalemská! Hľa, kráľ tvoj príjde tebe spravodlivý a spasenosný, sám chudobný a sediaci na oslici. A zkažím (válečný) vôz z Efraima a (válečné) kone z Jerusalema, a rozptýleno bude lučište válečné, a (On) mlúvit bude pokoj národom“ (Zach. 9, 9. a 10.). Jaká bude zbraň jeho, predpovedal Isaiáš prorok, reknúc: „Biť bude zem prutom úst svojich a ubíjať bude bezbožného duchom rtov svojich“ (Is. 11, 4.). Nebol-li takým tichým kráľom a kniežatom pokoja (Is. 9, 6.) náš milý Pán Ježiš? Jako kráľ tichý tiahol do Jerusalema, jako kráľ pozdravovaný bol nadšeným „Hosanna! Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pána!“ Vtiahol do Jerusalema jako kráľ, nevtiahol však do kráľovského palácu, ale do chrámu (Mat. 4, 4—12. Ján 12, 12—16.), na znamenie, že nenie kráľom svetským ale náboženským. Jako on nebol opásaný ocelovým mečom, ale spravodlnosťou a vierou (Is. 11, 5.), tak i Petrovi zakázal užívanie zbrane, dokladajúc, že keby chcel, jako nebeský kráľ moholby použiť zástupov nebeských k svojej obrane: pravil totižto: „Obrát meč svoj v miesto jeho (do pošvy), lebo všetci, ktorí berú meč, od meča zahynú. Zdáliž sa domnievaš, žebych nemohol prosiť Otca svojého (nebeského o pomoc), a dalby mi nyní viac nežli dvanásť plukov anjelov“ (Mat. 26, 52. a 53.)? Ježiš Kristus

nenazýva seba vodcom ozbrojencov, ale pastierom, ktorý v pokore a tichosti pase ovečky svoje, a kráľovstvo svoje nazýva ovčincom, kde ovečky nachádzajú útočisko a tichý odpočinok.

Proroci nepredpovedali o kráľovstve Messiášovom, že uvalí jho a rozličné svetské tarchy na národy, ktoré mu po celom svete budú podrobené, ale že prinesie pravú osvetu, zákon boží, spravodlnosť a posvätenie, jednotu vo viere a v obcovaní. „*Vstaň — praví prorok Isaiáš — a buď osvietený Jerusaleme; lebo prišlo svetlo tvoje, a sláva Pánova vzejde nad tebou. Lebo hľa, tma prikryje zem a mrákota (prikryje) národy: ale nad tebou vzejde Pán, a sláva jeho v tebe viденá bude. I chodiť budú pohanía v svetle tvojom, a kráľovia v blesku,*“ ktorý príjde s východom tvojim (Is. 60, 1—3.). „*I bude v najposlednejších dňoch pripravený vrch, domu Pánoveho na temeni hor, a pohrnú sa k nej všetky národy a reknú: Pojdte a vztúpme na vrch Pánov a do domu Boha Jakobového, a bude učiť nás cestám svojim, a budeme chodiť po stezkách jeho; lebo zo Siona výjde zákon a slovo Pánovo z Jerusalema. A skujú meče svoje v radlice a oštepý svoje v srpy; nepozdvihne meča národ proti národu*“ (Is. 2, 2—4.). „*A vzbudím nad nimi pastiera jedného, ktorýby jich pásol, a pastier jeden bude jim všetkým; a David, služebník môj, bude jejích kniežatom na veky. A učiním s nimi smlúvu pokoja, a dám posväcenie svoje u prostred nich na veky; a bude stán môj medzi nimi, a budem jich Bohom, a oni budú mojím ľudom*“ (Ez. 34, 22; 37, 24—27.). Takové kráľovstvo božie malo byť kráľovstvo Messiášovo: a nezaložil-li Pán Ježiš skutočne také kráľovstvo? Ktože v tom prorokovanom pastierovi z rodu Dávidoveho nepozná ho? V Jerusaleme bolo hlavné sídlo učiteľské Pána Ježiša (Mat. 26, 55.), tam po jeho nanebestúpení prvýkrát hlásano bolo evanjelium všelikým národom (Sk. Ap. 2, 5.), tam shromaždená bola prvá cirkev jeho (Skut. Ap. 2, 41.). „*Ja som dobrý pastier — pravil —. Ovce moje slyšia hlas môj, a nasledujú mňa; a ja život večný dávam jim, a nezhytnú na veky. Mám tiež iné ovce, ktoré (ešte) niesu z tohoto ovčince: i ty musím priviesť (do ovčince svojeho), a budú slyšať hlas môj, a bude jeden ovčinec a jeden pastier*“ (Ján 10, 14. 16. 27. a 28.).

Ačkoľvek proroci predpovedali umučenie a prehorkú smrť Messiášovu, predca tvrdili, že i on kraľovať i kráľovstvo jeho trvať bude na veky, aniž iným nahradené bude; čo nemožno rozumieť o jeho svetskom kráľovaní a o jeho svetskom kráľovstve. O tom pastierovi z rodu Dávidoveho praví prorok Ezechiel: „*David, služebník môj, kniežatom jejích bude na veky; a učiním s nimi smlúvu pokoja, (a) smlúva večná bude jim, a dám posväcenie svoje u prostred nich na veky*“ (37, 25. a 26.). Prorok David ale tak pravil kráľovi Nabuchodonosorovi: „*Boh nebeský vzbudí kráľovstvo, ktoré na veky nebude rozptýleno; a to jeho kráľovstvo nebude dano jinému, a ono stáť bude na veky*“ (Dan. 2, 44.). Nech ktokoľvek tieto a podobné svedectva o večnom kráľovaní Messiášovom prevracia jakokoľvek, musí konečne uznať, že tu nenie reč ani o kráľovi pozemskom, ani o kráľovstve svetskom, ani o kráľovaní človeka smrteľného; musí uznať, že tie proroctva len s Ježišom Kristom dajú sa uviesť do súzvuku. Ježiš Kristus je ten kráľ, ktorého kráľovstvo nenie obmedzeno len na tento svet, ale vstahuje sa i na budúci svet; jako o tom sv. Pavel praví: „*On je hlava tela cirkve; lebo zalúbilo sa (nebeskému Otcovi), aby v ňom všetka*

plnosť prebývala, aby skrze neho smieril so sebou všetko, i čo na zemi i čo na nebi je“ (Kol. 1, 18—20.), *vzkriesiv ho z mrtvých a posadiv (ho) na pravici svojej v nebesiach* (Sk. Ap. 7, 55.), *nad všetko kniežatstvo i mocnosť i silu i panstvo i (nad) všeliké meno, ktoré sa menuje, nielen v tomto veku, ale i v budúcom*“ (Ef. 1, 20. a 21.); a dal mu meno, ktoré je *nad všeliké meno, aby v mene Ježiša každé koleno klakalo: nebeských, zemských a podzemských*“ (Fil. 2, 9. a 10.). Tým nesmrteľným kráľom je Pán Ježiš; jako praví tenže učiteľ národov: „*Kristus, vstav z mrtvých, už neumiera, smrť nad ním nebude viac panovať*“ (Rim. 6, 9.).

Po tomto výklade už ľahko poznávame, ktoré je to kráľovstvo Pána Ježiša; je to sv. cirkev kresťansko-katolícká. Toto je to kráľovstvo nebeské, ktoré započal zakladať Pán Ježiš tými slovami: „*Naplnil sa čas, a priblížilo sa kráľovstvo božie: čiňte pokanie a verte evanjéliumu*“ (Mar. 1, 15.). „*Nenie ono — jako pravil Pán Ježiš pred Pilátom — z tohoto sveta*“, *nenie ono svetské a pre časný život, ale pre život a spasenie večné duše našej. Pán Ježiš je hlava cirkve, a tí, ktorí vierou, nádejou a láskou sú spojení s ním, sú údami cirkve, buď sú oni na zemi cirkvou ešte bojujúcou, buď sú už v nebesiach cirkvou víťaznou, alebo vykročivše z tohoto sveta sú v očistci cirkvou trpiacou. Pán Ježiš je kráľom ustavičným, naplňujúc v nebi svojich vyvolených slávou, zostávajúc na zemi s cirkvou svojou až do skonania sveta* (Mat. 28, 20.), a v očistci udeľujúc dušiam veriacim nádej na dosaženie slobody a spasenia.

Tak teda Pán Ježiš je i naším kráľom, a my sme údami jeho kráľovstva. On je neviditeľnou hlavou, a my sme údami toho tela, ktorým je cirkev svätá katolícká. Zostávajme s ním vo spojení skrze živú vieru, pevnú nádej a horlivú lásku, lebo bez neho a jeho milosti nič nemôžeme konať spasiteľného (Ján 15, 6.). Zachovajme sa v bohabojnosti a spravodlivosti, abysme neboli poškrvrnou na tom tele, ktorého hlavou je Kristus. Amen.

29.

O pravde Pána Ježiša Krista.

„*Preto som na svet prišiel, abych svedoctvo vydal pravde.*“ Ján 18, 37.

V deň ss. Mladiatok, nepadne-li na nedeľu po vianočných sviatkoch, kňaz, jako v nejaký pôstni deň, pristupuje k oltáru v rúchu fialkovom. Prečo? preto že cirkev svätá teší sa síce z tej slávy, ku ktorej ich priviedla mučennícka smrť, však ale smúti nad tým, že títo bäránkovia neboly pokrstení krstnou vodou, ale vlastňou svojou krvou. Hrozné je čítať, jako sv. Augustin opisuje ukrutné vraždenie tých neviniatok (Breviar. Rom.): a kto bol príčinou toho krvavého kúpeľa? Obyčajne ukazujeme na Herodesa. Je pravda, že on vydal ten nemilosrdný rozkaz, aby v Bethleheme a jeho okolí zavraždené byly všetkie pacholiatka, ktoré sa od dvoch rokov narodily: ale kto ho priviedol k tomu nemilosrdenstvu? Hlavní kňazi a učitelia ľudu, ktorí Herodesovi tak vysvetlili prorocťva o príchode Messiáša, že prišiel založiť svetské kráľovstvo židovské. Pyšný Herodes zdesil sa nad tým, obával sa ztraty trónu, vydal nemilosrdný rozkaz k zavraždeniu pacholiatok, v tej nádeji, že medzi nimi pod krvavý meč

príjde i to nebeské dieťa, v ktorého osobe prišiel Messiáš. Na základ tohoto bludného predsudku o svetskom kráľovstve židovskom stavali hlavní kňazi svoju falošnú žalobu proti Kristu Pánu: ale Pán Ježiš výborne vysvetlil Pilatovi, že jako prorokami predpovedaný Messiáš je ovšem kráľom, nie však svetským kráľom židovským; že je kráľom náboženským, kráľom duchovným, ktorého kráľovstvo teda nenie z tohoto sveta.

Pilát bezpochyby očakával, že Pán Ježiš zapre svoju kráľovskú vznešenosť: ale Ježiš to len objasnil, nie však od seba odmietnul. Následkom toho Pilát pravil: „*Teda (predca) kráľ si ty*“? Odpovedal Ježiš: „*Ty pravíš, že ja som kráľ*“; t. j. som kráľom, jako pravíš, nie však kráľom svetským, ale kráľom kráľovstva pravdy. „*Já som sa k tomu narodil a preto som na svet prišiel, aby som svedectvo vydal pravde.*“ Jeden z tých vznešených cieľov, pre ktoré prišiel Pán Ježiš na svet, bol teda vydať svedectvo pravde. Abysme poznali, ako vydával Pán Ježiš svedectvo pravde, dnes budeme rozjímať

o pravde Pána Ježiša Krista.

Tri roky konal Pán Ježiš úrad svoj učiteľský, vydávajúc svedectvo pravde; učil, a to, čomu učil, bolo pravdou.

a) Človekovi, o ktorého svedomitosti a statočnosti nepochybujeme, veríme; ponevác sme presvedčení, že je pravdomluvný. Má-li platnosť táto zásada, kto jej odopre platnosť vzhľadom na Pána Ježiša Krista? Hľadíme-li na neho len jako na človeka, dľa ľudskej svojej prirodzenosti nám rovného (Žid. 4, 15.), musíme uznať, že ešte nebolo človeka, ktorýby bol viedol tak svätý, čistotný a vzorný život, jako Pán Ježiš. Z jeho reči všade vysvitá dokonalá známosť vecí náboženských, horlivá úcta k Bohu a vrúcna láska k Otcovi nebeskému; z jeho neunavnej práce a bohabojných skutkov vysvitá, že hľadal len opravdivú česť a chválu božiu. Jeho čistá láska k blížnemu bola nielen uprimná, ale i činná, že každého naplňovala obdivovaním; kdekoľvek sa objavil, činil skutky milosrdenstva jak duchovného tak telesného, a to bezžistne, nehľadajúc ani chvály ľudskej ani výhody časnej, len duchovné a telesné dobro svojeho blížneho. Tak sa choval nielen k priateľom ale i k nepriateľom, nikoho neopovrhujúc ani od seba neodstrkujúc. Iný človek kedy tedy dá sa, keď nie viesť, aspoň uchvátiť tej alebo inej náruživosti: ale u Pána Ježiša toho nenalezáme; vždy ho vidíme jednať s duchom pokojným a so srdcom láskyplným. Jeho jednanie nebolo ani lichotivým ani strannickým ani pokrytým, lebo kde toho treba bolo, nenechal ani vlastných svojich učedníkov bez užitočného pokarhania. I tam, kde nešetrne urazený bol, nehľadal pomsty, neodrážal urážky, ale pokorným svojim jednaním hľadel získať svätej veci i tých najnehodnejších. Tak vzorný bol, že on sám jediný mohol povedať: „*Príklad som vám dal, aby ste tak, jako ja som učinil, i vy činili*“ (Ján 13, 15.). On jediný mohol i samým nepriateľom svojim do očí povedať: „*Kto z vás bude ma karhať z hriechu*“ (Ján 8, 46.)? Tak krásny a vznešený život nemohol plodiť v myslí ľudskej len dôveru a to hlboké presvedčenie, že je milovníkom pravdy a pravdomluvný na toľko, že i sami jeho odporníci pred zástupom verejne vyznali: „*Majstre, vieme že si pravdomluvný a ceste božej v pravde učíš*“ (Mat. 22, 16.).

b) Posiela-li kráľ svojeho vyslanca, zajiste k tomu vybere si človeka nielen schopného a jeho dôveru požívajúceho, ale i vážneho a statočného, a to

preto, aby nikto nepochyboval o tom, že to, čo hovorí a sdeluje v mene kráľovom, je pravdou, ktorú mu sveril kráľ jeho. Takým poslom, a to vo smysle najvznešenejšom, bol Pán Ježiš. Kráľ kráľov a Pán panovníkov, sám Boh zástupov zaslúbil svetu Messiaša, ktorýby v mene jeho hovoril a jednal. Zaslúbenie to opätovoľ patriarchom a pripomínal ho svetu skrze prorokov svojich, ktorí Duchom sv. osvietení predpovedali spolu i okolnosti toho času, v ktorom Messiaš má na svet prísť (I. Petr. 1, 11.). Že tie proroctva splnily sa na Kristu Pánu, o tom presvedčení boli židia, čo pestovatelia sv. kníh starého zákona. Hľa už vtedy, keď mimoriadna hviezda priviedla troch mudrcov do Jerusaléma, znali kňazi a starší zo sv. písma vyčítať kráľovi Herodesovi, že ten hľadaný „kráľ židovský“ len v Bethleheme narodiť sa mohol. Zdaliž z úst sv. Jána krstiteľa neslyšali, že je on už predchodcom toho zaslúbeného Messiaša, napomínajúc ľud k pokaniu, aby hodní boli prijať jeho? Tak je; sv. Ján nielen pravil, že hneď po ňom príde zaslúbený Messiaš, ale, poznav ho pri krstení v Jordane, predstavil ho ľudu, reknúc: „*Hľa, Bäránok Boží! Hľa, ktorý sníma hriechy sveta! Tento je, o ktorom som bol pravil: Po mne prichádza muž, ktorý predo mnou učinенý je*“ (Ján 1, 29. a 30.). Jak panovalo všeobecné presvedčenie, že už vtedy vyplnil sa čas príchodu Messiašového, poznať z toho, že sv. Jána krstiteľa pokladali za Messiaša, keď však tento slavnostne sa osvedčil, že ním nenie (Ján 1, 20.), o Pánu Ježišovi kolovalo, že je on ním (Ján 7, 41.). No i sám Ježiš verejne vyhlásil, že na ňom sa plní to sv. písmo, ktoré predpovedá Messiaša, keď pravil: „*Zpytujte písma! lebo sa vy domnievate mať v nich život večný; ony sú, ktoré vydávajú svedoctvo o mne*“ (Ján 5, 39.). K tomu dokladá ešte i to: „*Kebyste verili Mojžišovi, verilibyste snáď i mne; lebo on písal o mne*“ (Ján 5, 46.). Keď teda proroctva a zaslúbenia splnily sa na Pánu Ježišovi, je on opravdivým Messiašom; keď je Pán Ježiš opravdivým, od Boha poslaným Messiašom, prišiel vydať svedoctvo pravde, prišiel vyučiť pobludilý svet všelikej pravde.

c) Bolo mnoho falošných prorokov, ktorí sa vydávali za poslaných od Boha, aby do omylu a blúdu uviedli ľud: jako teda mali byť rozoznaní praví proroci od nepravých? skrze zázraky a zplnené proroctva. Zázraky a proroctva len od Boha pochádzajú a tak sú svedoctvom, že tí, ktorí činia zázraky a predpovedajú budúce veci, od Boha poslaní sú. Tým skvelejšie potvrdeno bolo poslanie Pána Ježiša od Otca nebeského na svet. Jako keď kráľ vysielal svojho plnomocníka, opatruje ho pečatným prstenom, dá mu návod a poučenie k vyjednávaniu, a zabezpečí jeho poslanie i nepochybným svedoctvom svojím: tak i Ježiš Kristus opatrený bol všetkým tým, čoby dokázalo svetu, že je on skutočne od Otca nebeského poslaný Messiaš, aby nás vyučil pravde. O, jak početné sú zázraky, ktoré konal Pán Ježiš, ačkoľvek ani všetkie niesú vo sv. písme nového zákona poznačené (Ján 20, 30.). On prikázal vetrom a rozvlnenému moru, aby sa utíšilo; kráčal po mori jako po suchej zemi, a na jeho slovo vydalo more hojný počet rýb; premenil vodu na víno a niekoľko chlebami nasýtil tisíce ľudu, tak že viac odrobinok sa nasberalo, nežli bolo chlebov rozlámano medzi vyláčnelý zástup; slepým navracoval zrak, hluchým sluch, nemým mluvu, malomocným čistotu, nemocným zdravie, kulhavým rovnú chôdzu, mrtvým život; a zázraky tieto, ktoré boly dielom jedine všemohúcnosti božskej, konal

preto, aby svet uznal, že je od Boha poslaným Messiašom. Tak, keď sv. Ján krstiteľ dal sa ho zpýtať, zdáliš je on tým očakávaným Messiašom, len to naložil jeho vyslaným, aby sdělili mu zázraky, ktoré koná (Mat. 11, 5.). Po tých zázrakoch mal poznať, že je on skutočne prorokami predpovedaný Messiaš (Is. 35, 6.); ano častokrát odvolával sa na zázraky svoje, jako na dôkaz poslania svojeho od Otca a pravil: „*Skutky, ktoré mi dal Otec, abyich ich konal, vydávajú svedoctvo o mne, že mňa Otec poslal*“ (Ján 5, 36). — Nie menej svedoctvom patrným jeho poslania je vedomosť vecí miestom vzdialených (Ján 1, 48.) a časom budúcich (Luk. 18, 33.); lebo poznanie vecí miestom vzdialených a predpovedanie vecí budúcich je možné len vševedúcnosti božskej. Zázraky poznania vecí vzdialených a predpovedanie vecí budúcich byly teda jakoby pečate, ktorými Otec nebeský potvrdzoval pravdu toho, čo Ježiš Kristus učil. — Otec nebeský však ešte slavnostnejšie potvrdil pravdu toho, čo Ježiš Kristus učil, keď vyhlásil ho nielen za svojeho posla, nielen za Messiaša ale i za Syna svojeho. Keď Pán Ježiš krstený bol od sv. Jána Krstiteľa v Jordane a preslavne premenený bol na hore (Tabor), otvorilo sa nebe a bolo slyšať hlas Otca nebeského: „*Tento je Syn môj milý, v ktorom som si dobre zalúbil: toho poslúchajte*“ (Mat. 17, 5.). Týmto spôsobom Otec nebeský vyhlásil Pána Ježiša za Syna Božieho, ktorého slova brať do pochybnosti boloby rúhaním sa jeho božskej velebnosti; spolu ale zaviazal nás k prijatiu jeho učenia, čo zajiste s tým úmyslom, že to, čomu učil, je pravdou nepochybnou.

Prišiel teda Ježiš Kristus vydať svedoctvo pravde, a jedenkaždý z nás môže povedať so sv. Pavlom: „*Viem, komu som uveril*“ (II. Tim. 1, 12.). Keď veríme Kristu Pánu, veríme tomu najsvätejšiemu, Messiašovi opravdivému, v zázrakoch všemohúcemu, v poznaní a predpovedaní vševedúcemu Synu Božiemu: môže-li byť teda pravda tak zabezpečená, jako je pravda, ktorú hlásal Pán Ježiš? V pevnej viere svojej teda pravíme so sv. Jánom: „*(Starý) zákon skrze Mojžiša daný je milosť a pravda (nového zákona) stala sa skrze Ježiša Krista. Boha nikdy žiaden nevidel: (ale) jednorodzený Syn, ktorý je v lone Otca, ten vyprával*“ nám o ňom, čo treba nám veriť o ňom (Ján 1, 17. a 18.). V tej viere ráč nás Boh všemohúci udržať a upevniť k životu večnému! Amen.

30.

O slyšaní slova božieho.

„*Každý, kto je z pravdy, slyší hlas môj.*“
Ján 18, 37.

Hlavní kňazi a fariseovia, nemohúce nič namietat proti učeniu Pána Ježiša, chceli použiť násilia, aby ho polapili a vydali pohanskej vrchnosti. Podobne učinili, keď Pán Ježiš u prítomnosti veľikého zástupu v ôsmy deň slavnosti stánkov vyučoval. Prítomný bol skutočne veľiký zástup, lebo v ten deň sa voda v Siloe slavne vážila a potom so spevom do chrámu jerusalemského vnášala. Možno si teda myslieť, jak to mrzelo hlavných kňazov, že Pán Ježiš použil tej príhodnej príležitosti k poučovaniu ľudu; vyslali teda služebníkov svojich, aby ho jali: ale nikto z nich neopovážil sa položiť ruku na neho, tak že sa služebníci navrátili prázdni. „*Prečo ste ho neprivedli?*“ hromžili hlavní kňazi

na služebníkov. Čože jim ale odpovedali títo? „*Nikdy (žiaden) člověk tak nemluvil, jako člověk tento*“! Ovšem, lebo Pán Ježiš — jako to i pred Pilatom osvedčil — preto prišiel z neba na svet, aby svedoctvo vydal pravde a vyučil svet vše-
likej, k spaseniu večnému potrebnej a užitočnej pravde. Ten, kto nemal pred-
sudkami zatemnený rozum a zášťou zkaženú vôľu, uznal v ňom nielen veľkého
proroka ale i — jako sa slušalo — opravdivého Messiáša (Ján 7, 40—46.).
Preto tiež Pán Ježiš k predošlým slovám svojim dodal: „*Každý, kto je z pravdy,
slyší hlas můj*“, t. j. každý, kto miluje pravdu, poslúcha a prijíma učenie moje.
Slova tieto dotýkajú sa i nás, a tešilo by mňa, kebych mohol o všetkých, keď
nie ľudoch, aspoň kresťanoch povedať, že radi poslúchajú učenie Pána Ježiša,
ponevác milujú pravdu; že radi prichádzajú do chrámu božieho, aby slyšali
slovo božie, ponevác ochotné slyšanie slova božieho je znamením vyvolených.
Chcem teda dnes hovoriť

o slyšaní slova božieho.

Sv. Pavel síce píše, že Boh chce priviesť všetkých ľudí k spaseniu (I. Tim. 2, 4.), ale predca napomína Filipenských: „*S bázňou a trasením konajte spa-
senie svoje*“ (Fil. 2, 12.). Prečo to? Už vo sv. písme starého zákona naznačil
Kazateľ odpoveď túto: „*Nevie člověk, zdá-liž lásky alebo nenávisti je hoden*“
(Kaz. 9, 1.). I sám Pán Ježiš viackrát pravil: „*Mnoho je povolaných, ale málo
vyvolených*“ (Mat. 20, 16.). Povolaní sme i my: ale zdá-liž budeme i vyvolení?
My o našom večnom spasení niesme jistí, a to preto, abysme, jako praví
sv. Bernard vždycky v bázni zostávali (Sir. 2. Oct. Pasch.). O tejto bázni
svedčí sv. Hieronym, že je ona ochranou čnosti (Ep. 127.), sv. Bernard ale,
že je ona hlavnou vecou našej nádeje (Ser. in Ps. 90.); lebo čože činí
po mori plávajúcich opatrnými a pozorlivými? Je to strach a bázeň, ktorá
jak v čase pokojnom tak i v búrlivom drží jich v napnutosti, aby ne-
prišli do nejakého nebezpečenstva a nezahynuli. Čože toho — praví sv. Ján
zlatoustý —, ktorý stavia kráľovský palác, tak prozreteľného a starostlivého
činí? Je to bázeň a obava, zdá-liž šťastlive ku koncu privede hrdé stavenie
(Hom. 8. ad Phi.). Aby nás však táto nejistota príliš netrápila, dokladá svätý
Bernard, že sú nám dané nektoré znaky a znamenania, z ktorých poznávať mô-
žeme, zdá-liž sme nielen z počtu povolaných ale i vyvolených. Nepochybujem,
že ste žiadostiví zvedieť sa, ktoré sú to tie znamenania? O jednom hovorí svätý
Augustín to, že je veľkým znamením nášeho budúceho oslávenia, jestli s ra-
dostou poslúchame slovo božie (De praed. SS. c. 25.); lebo Pán Ježiš praví
o svojich ovečkách, že slyšia hlas jeho (Ján 10, 3.). Ochotné slyšanie slova
božieho teda je znamením, kto je ovečkou Pastiera nebeského, Pána Ježiša
Krista.

Medzi prvými vlastnosťami ovečky je, že náramne po soli dychtí: preto
teda i medzi vlastnosťami ovečky Kristovej má byť tá, aby po slove božom
dychtila. Podobenstvo toto pochádza od Pána Ježiša, keď pravil k apoštolom:
„*Vy ste soľou*“ (Mat. 5, 13.). Jako teda ovečky rády lížu soľ: tak i veriaci
kresťania rádi majú slyšať duchovných svojich pastierov, keď im slovo božie
zvestujú, lebo praví Pán Ježiš: „*Kto z Boha je, slovo božie slyší*“ (Ján 7, 47.).
Čože na to povieš milý kresťane? s ochotnosťou a radosťou slyšíš slovo božie?
Keď tak: teda si z Boha a dostaneš sa k Bohu.

Keď tí dvaja učenníci po slavnom zmrtvýchvstaní Pána Ježiša išli z Jerusalema do Emausu, na ceste pripojil sa jim Pán Ježiš v podobe neznámeho počestného a vykladal im z Mojžiša a prorokov všetko to, čo sa na ňom splnilo malo. Na ceste ho nepoznali síce, ale srdce jejich až horelo, keď im vykladal písma; poznali ho až v meste, kde sa jim poznať dal pri lámaní chleba. Jeden dômyselný vykladač sv. písma, Hugo Victorinus (L. I. Misc. tit. 100.), vidí v tom obraz našeho putovania zemskeho do mesta slávy večnej. Tu na ceste pripojuje sa k nám Pán Ježiš v podobe a osobe kazateľov, vykladajúc nám sv. písmo; jestli i naše srdce horí pri tom výklade, t. j. jestli s radosťou a vrúcnosťou poslúcha slovo božie, máme pevnú nádej, že i my po tomto putovaní zemskom tam vo večnom meste spatríme Pána Ježiša v sláve jeho. Čo keď je tak, čo mám povedať o tých, ktorí na ceste života nechcú sa stretať s Pánom Ježišom, aby jim vykladal písma? Sú to tí, ktorí vyhybujú kazateľnici; sotva kedy, ba snaď nikdy neslyšia slovo božie; dostaviť sa k sv. mši, to ešte držia za povinnosť, ale slyšanie slova božieho si len na ľahko berú. K hlavným službám božím náleží i kázeň, lebo ovečka má slyšať i hlas pastiera svojho (Ján 10, 3.). Že po mestách je viac sv. mší, to je buď zo súkromnej pobožnosti kňaza alebo pre tých, ktorí z vážnych príčin nemôžu sa dostaviť k hlavným službám božím, nie ale preto, že farníci zadosť činia svojej nedeľnej a sviatočnej povinnosti, keď sa nedostavujú k hlavným službám božím. Farníci majú sa dostaviť k hlavným službám božím a to i preto, že sv. mša pri hlavných službách božích obetuje sa za živých i mrtvých farníkov, i preto, že sú spojené s ohlašovaním slova božieho. Dajte teda pozor, aby nepadaly na vás slova Pána Ježiša: „*Preto vy neslyšíte (slovo božie), lebo nieste z Boha*“ (Ján 7, 47.).

Známo je, že múdrosť Šalomonová mala svoju povest ďaleko na svete, tak že i kráľovna Saba prišla, aby skúmala múdrosť jeho, zdáľiž toľkú povest zasluhuje. Vypráva sa medzi jiným (Jos. Gritsch. Basil. Ser. 45. quadr.), že predložila dve viazanky prekrásnych kvetov, jednu z kvetov prirodzených, druhú z kvetov umele shotovených, tak že ani okom rozoznané byť nemohly od tamtých prirodzených. Kráľ Šalomún mal teda s trónu svojho rozsúdiť: ktorá viazanka obsahuje v sebe kvety prirodzené, a ktorá umele shotovené? Šalomon rozkázal priniesť úl so včelami a vypustiť ich z úla; včeličky sadly na kvety prirodzené, nie ale na kvety umele shotovené, a tak ovšem kráľ dľa toho rozoznal kvety pravé prirodzené od nepravých umele shotovených. Včeličky, ktoré prinášajú príjemný mäd a užitočný vosk, sú obrazom dobrých kresťanov, ktorí vo verejnom živote tiež prinášajú mäd prívetivosti a vosk dobrých skutkov. Jako tie včeličky, aby mohly priniesť mäd a vosk, hľadajú kvety prirodzené, vyhybujú ale kvetom neprirodzeným a len na oklamanie oka shotoveným: tak i dobrí kresťania hľadajú kvety rajske slova božieho, aby sa stali bohabojnými a dobre činiacimi: vyhybujú ale rečiam marným svetským, jakokoľvek marnivosti a smyselnosti pochlebujúcim, aby neutratili vieru a dobré mravy. Jako tie včeličky na to hľadia, žeby úžitok vzaly z kvetov prirodzených, nie ale na vôňu a krásu jejich: tak i dobrí kresťania hľadia, aby vzaly úžitok z rajskeých kvetov slova božieho, nie ale na zábavnosť a krásu výrečnosti kazateľovej. Je pravda, že spôsobilosť a výrečnosť kazateľova príjemnejšie a výdatnejšie účin-

kuje na myseľ a srdce poslucháčov: avšak sú to zvláštne dary, ktorými Boh všemohúci neopatril každého kazateľa. Darmo je, nenie každý zlatoustým jako sv. Ján, ani zlatoslovým jako sv. Peter, učitelia cirkve svätej: je však každý kazateľ z tých poslancov božích, o ktorých praví Pán Ježiš: „*Kto vás slyší, mňa slyší*“ (Luk. 10, 16.). Kto je hladný, nehladá na zovnútornú krásu jablka, ale na vnútorný pokrm jeho. Včeličky, keď po kvetoch nasberaly šťavu mädivú a prášok voskový, odnášajú ho do úlov svojich, nepotulujú sa s koristou svojou sem i tam, aby ju snáď nepotrtili: tak i dobrí kresťania ukladajú slyšané slovo božie v srdci svojom (Luk. 8, 15.), a nepotulujú sa s ním po schôdzkách ba i po krémách, aby ho pozbavení boli. Slovo božie nehlása sa preto, aby bolo predmetom posudzovania, posmechu a dohadovania, ale preto, aby pri nieslo duchovný úžitok poslucháčovi (Luk. 8, 8.); lebo praví sv. Basil (Hom. 26.), že ovce Kristove slyšia slovo božie, ale nedohadujú sa o ňom. Kazateľ hovorí, čo učiteľ nie ale čo žiak, aby od poslucháčov skúšaný bol.

Že dobrý kresťan s radosťou a ochotnosťou slyší každú kázeň, odvolávam sa na všeobecný cit ľudský. Keď je kto vo svete, vzdialený od rodného mesta a domova, každá zpráva, buď ustná alebo listovná, o jeho otčine a rodine je mu milá; milá je mu, nech je kto chce, kto mu ju sdeluje; nech je jaký chce ten spôsob, jakým mu ju kto sdeluje: tak je to i so slovom božím. My sme tu na zemi vzdialení tam od toho mesta nebeského, kde je pravá naša otčina a veľká naša oslávená rodina; cítime-li opravdu patričnosť našu tam k tomu mestu nebeskému, ta k tej rodine oslávenej, zajiste milé nám budú i nedeľné kázne o tom nebeskom meste i sviatočné kázne o tej rodine oslávenej. Nehľadme na osobu kazateľa, ale na jeho úrad, ktorí plní čo posol boží k nám. Nehľadme na príjemný alebo menej príjemný spôsob jeho rečenia, ale na samú — bár i najjednoduchšiu — zprávu, ktorú nám podáva o tom nebeskom meste a o ceste, ktorá vede ta; — zprávu o tej oslávenej rodine a o nasledovaní jej. Nie na to, kto a jak, ale na to dbajme, čo nám sdeľuje; lebo vznešenosť slova božieho nezávisí ani od učnosti ani od svätosti kazateľovej.

Napomínam vás teda slovami sv. Petra, abyste i horlivým poslúchaním slova božieho jistým učinili svoje povolanie a vyvolenie (II. Pet. 2, 10.). Buďte dobrou zemou, ktorá prijíma do seba dobré semeno slova božieho a prináša úrodu stonásobnú (Luk. 8, 4. a 15.); pritom ale bdete, aby pri vašej ospalosti a netečnosti neprišiel nepriateľ a nenasial kúkole medzi pšenicu (Mat. 13, 25.). Tak budete ovečkami, ktoré slyšia hlas Pastiera svojeho. Amen.

31.

O nenávidení pravdy.

„*Čo je pravda?*“ Ján 18, 38.

Čo je pravda? Ľudia obyčajne to prijímajú za pravdu, čo sa jim ľúbi, to ale majú za nepravdu, čo sa jim neľúbi, tak že prišlo i v porekadlo: „Krivda za stôl sadla, pravda u dverí žobre“. Jakokoľvek poctivou je pravda, predca nič nebýva tak odstrkovano a prenasledovano jako pravda. Príklad k tomu mám hneď po ruke. Keď Achab, kráľ israelský, a Josafat, kráľ júdsky, spojili sa k spoločnej válke proti Syrským, chceli sa vopred dovedeť, jako vypadne

válka. Našli sa ihneď falošní proroci, ktorí poznavše válečnú chuť kráľov, lichotili jim a prorokovali jim slavné víťazstvo. Toho času bol ale v tom okolí tiež pravý prorok boží, Micheáš: ale Achab nechcel, aby bol otázaný, dodajúc: „*Já ho nenávidím, preto že (mi) neprorokúva dobré, ale zlé.*“ Ačkoľvek povolanie a zpytovanie sa Micheáša nebolo milé Achabovi, nedalo to predca pokoja Josafatovi, a tak povolaný a otázaný bol i Micheáš na výsledok války, ktorú mali pred sebou: ale tento prorokoval nešťastný výsledok vojny. Nahnevaný Achab dal preto odniesť Micheáša do žalára a pravil: „*Dajte tohoto človeka do žalára a chovajte ho chlebom trápenia a vodou úzkosti, kým sa nenavrátim v pokoji*“ (III. Kráľ, 22, 27.). Navrátil sa, ale po nešťastnej bitke s ranou smrteľnou, jako bol predpovedal prorok Micheáš. Pravda zostala pravdou, ačkoľvek ju nechceli uznať, pretože im nebola po chuti. Podobne sa zachoval k pravde Pána Ježiša i Pilát. Keď Pán Ježiš bol riekol: „*Každý, kto je z pravdy, slyší hlas môj*“, cítil sa byť tým dotknutý nemile a pohrdave pravil: „*Čo je pravda?*“ t. j. čože je mi po tvojej pravde? Bez toho žeby bol čakal na odpoveď Ježišovu, vyšiel von; nechcel slyšať pravdu z úst jeho. Pilátovi, nechtiacemu slyšať o pravde Ježišovej, mnohí sú podobní, a preto chcem dnes hovoriť o nenávidení pravdy.

Ačkoľvek dobre praví Pán Ježiš, že len pravda vysvobodí nás (Ján 8, 32.), predca mnohí nenávidia pravdu, keď ona odporuje jejich jakýmkoľvek náklonostiam a náruživostiam.

a) Dokiaľ sv. Ján krstiteľ hlásal ľudu pokanie a polepšenie života, bol v milosti u kráľa Herodesa, tak že mnoho učinil na radu jeho; keď ale sv. Ján svojím neohrozeným slovom karhal jeho pohoršivý život a riekával mu: „*Neslobodno tebe mať manželku brata tvojeho*“, ihneď uvržený bol do žalára (Mar. 6, 17. a 18.). Tak s Jánom do žalára dostala sa pravda, lebo ju nenávidel chlipný a cudzoložný Herodes. Tak i za doby našej kazateľa a zpovedníka nenávidia chlipníci a cudzoložníci, preto lebo doliehajú na jich buď chlipný alebo cudzoložný život s prísnyimi slovami sv. Pavla: „*Nemýľte sa; ani smilníci ani cudzoložníci ani mäkci .. nebudú vládnuť kráľovstvom Božím*“ (I. Kor. 6, 9.). Kazateľa a zpovedníka nenávidia i tí, ktorí píšu a predávajú oplzlé spisy a obrazy, ktoré nie žeby poučovali a vzdelávaly čitateľov, ale jích o nežný cit, o mravnosť a poctivosť pripravujú, keď oplzlosťou svojou budia telesnosť a bujnnosť a tým porušujú myseľ i srdce, popudzujú k smilstvu a cudzoložstvu. Neboloby za doby našej toľko pošlapaných lalií, toľko potrhaných vencov, toľko poškvrnených prstenov manželských, keby nebolo tých bezbožných, ktorí hľadajú groše vydierať skrze smilstvaplné spisy a nehanebné obrazy. Pravda, že krámy tejto bezpustnosti sú obyčajne vo veľkých mestách; ale nimi tamže pokazení tovaryšia, delníci a služební tú nehanebnú nákazu so sebou donášajú i do mestečiek a dedín; čoho svedkom sú krstné knihy. Tieto nemanželské dietky už i tam vykazujú, kde predtým po pravde stávalo v ohláškach: „*poctivý mládenec*“ a „*poctivá panna*“.

b) Keď Mojžiš pri mnohých zázrakoch vysvobodil ľud israelský z nesnesiteľného otroctva a trápenia egyptského, ano keď už mu bol oznámil, že je národom od Boha vyvoleným, a dal mu múdre štátne a náboženské sriadenie, dokladajúc, že to od samého Boha pravého pochádza, vystúpil opäť na horu

Sinai, aby od Boha prijal nové poučenia a zjavenia. V tom ale, čo Mojžiš trval na hore Sinai, pod horou povstali buričia, ktorí hulákali: „Preč s Mojžišom! Preč s Bohom Mojžišovým! lebo ťažké je nám bremä jeho zákonov a ustanovení. Arone, ty nám daj boha, ktorému by sme sa klaňali dľa spôsobu Egyptčanov!“ Neobozretný a hulákaním rozdráženého ľudu prestrašený Aron shotovil a na oltár postavil im modlu, zlaté tela. A klaňali sa mu a prinášali mu obeť Israelské, ohlasujúce zaslepenému ľudu: „*Israelu, toto je boh, ktorí ta vyviedol zo zeme egyptskej!*“ I v čom hlavne záležala ta slavnosť zlatého tela? Sv. písmo praví: „*Ľudia sadli, aby jedli a pili, a (potom) vstali, aby (sa) hrali*“ (II. Mojž. 32, 1—8.). Hľa tak odvrátili sa od Boha a obrátili sa k telatu; odvrhli od seba pravdu, ktorú jim v mene božom hlásal Mojžiš, a nasledovali bezbožných; zavrhlí klaňanie sa pravému Bohu v duchu a pravde (Ján 4, 23.), a klaňali sa telatu, ovšem primeranou zvieracou bezpustnosťou, skrze obžerstvo a opilstvo. Čo si pri tom myslíte? Tuším, že uhádnem. Vy si asi myslíte: Bohužial sú mnohí i medzi kresťanmi, ktorí obracajú chrbát pravému Bohu i svätému chrámu jeho a obracajú tvár k Bachusovi (pohanskému bohu opilstva) a ku kaplám jeho (krčmám); odvracajú sa od pravdy, ktorá hlása kresťanskú striedlivosť, a obracajú sa k bezpustníkom, ktorí hulákajú: „Jedz a pij, však máš vo svete len to, čo užiješ!“ To je hľa, skutočne múdrosť dľa toho tela židovského na púšti? Nuž či taká zveracia múdrosť sluší sa na kresťanov, ktorých napomína knieža apoštolov, sv. Peter: „*Striezliví buďte*“ (I. Pet. 5, 8.)? Má snáď k vôli obžerníkom a opilcom mlčať sv. Pavel s tou pravdou: „*Ani opilci . . nebudú vládnuť kráľovstvom božím*“ (I. Kor. 6, 10.)? Kresťanská pravda nezabraňuje ti, aby si sa, máš-li prostriedky k tomu, neobčerstvil počestným nápojom (vínom alebo pivom) dľa miernosti: ale zabráňuje ti nemiernosť a užívanie nepočestného nápoja (pálenky), ktorý len spaluje krev, otupuje myseľ a neposilňuje.

c) Achabovi, bezbožnému kráľovi israelskému, prišla chuť na vinicu Nábotovu, ktorá ležala u palácu jeho, a vyzval Nábotu, aby mu ju odstúpil. Nábot z úcty k predkom svojim zdráhal sa odstúpiť mu vinicu, pretože mu bola malým dedičstvom po otcovi. V tom pomohla Achabovi jeho ešte bezbožnejšia manželka, Jezabel. Napísala v mene jeho list a poslala do mesta, kde bydlil Nábot, a prikázala dvom predstaveným mesta, aby najali dvoch krivých svedkov, ktorí by pred súdnou stolicou svedčili, že Naboth rúhal sa Bohu; a následkom toho aby bol ukamenovaný. I stalo sa dľa diabolskej rady kráľovny Jezabel (III. 21, 1—14.). Hľa, ta vede lakomstvo! ono prenasleduje a potláča pravdu, dáva ale víťazstvo krivde a nespravodlivosti: neštíti sa ani tých prostriedkov najnepočestnejších a najbezbožnejších. Zdaliž sa to neopakuje i teraz častokrát? Bohužial, ano! Sú Judáši, ktorí ulakomia sa na 30 strieborných a sú hotoví páchať zradu na nevinnom; sú synovia Belial, ktorí dajú sa sľubami a peniazmi zakúpiť k falošnému svedoctvu, ba i ku krivej prísaha. Sú tej Jezabeli podobní nesvedomci, ktorí sa púšťajú do nespravodlivých pravot (processov); aby blížneho pripravili o jeho právo a majetok. Sú tým predstaveným mesta Nabotového podobní sudcovia, ktorí pre ohľady ľudskej, pre svoj zisk a pre svoje výhody odstrkujú pravdu a priklonia sa k lži a bezpraviu. Sú, ktorí neštítia sa klamu a podvodu, krádeže a zbojstva, keď im to prinesie zisk

a korisť. Darmo volá sv. Pavel: „*Vedzte, že žiaden lakomec nemá dedičstva v kráľovstve Kristovom. Nebývajte teda účastníci jejich*“ (Ef. 5, 5. a 7.). Tuto pravdu mnohí ľahkomyselne ba i zlomyseľne od seba odstrkujú, vo svedomí svojom potlačujú, a na jej miesto opovažujú sa posadiť to príslovie: „Hlúpa to hus, ktorá si pri obilnom kríži nezná zrna najst.“

d) Ten človek muselby mať vodu v žilách nie ale krev, ktorýby v sebe necítil pobúrenie, keď číta vo sv. evanjeliu, ako zachádzali Fariseovia s tým slepým od narodenia, keď ho bol Pán Ježiš zázračne uzdravil. O to jim išlo, aby všemožne utlumili ten zázrak a oslabili ten veľký dojem, ktorý ten zázrak učinil na ľud; rodičov sa pýtali, zdáľž je to skutočne jejich syn? zdáľž skutočne bol od narodenia slepý? jako sa to stalo, že dcstal zrak? Jeho sa dopytovali: kto mu navrátil zrak? jako mu navrátil zrak? Darmo jim odpovedal jedenkrát i druhýkrát: „*Učinil blato, pomazal oči moje a riekol: „Idz k rybníku Siloe a umyj sa“*“, a šiel som a umyl som sa, a vidím.“ Nič naplat, oni — keď nemohli tajiť zázrak — hubovali na Ježiša, že nemôže byť z Boha, keď učinil zázrak ten v sobotu, že je hriešnikom, nie ale prorokom. Ešte jedenkrát odvetil im uzdravený: „*To je zajiste divná vec, že vy neviete, odkiaľ je a (predca) otvoril oči moje. Vieme ale, že Boh neslyší hriešnikov, ale, je-li kto ctiteľ boží a jeho vôľu plní, toho vyslycha. Od veku nenie slýchano, aby kto bol otvoril oči od narodenia slepého: keby (teda) tento nebol od Boha, nemoholby nič (takého) učiniť*“ (Ján 9, 1—34.). Jaký že ale malo výsledok toto tak múdre slovo jeho? Vyhodili ho von, ano vyhodili s ním von i pravdu. Tak hľa zachovala sa svehlavosť fariseov proti pravde. Pán Ježiš mluvil pravdu a zázrakami potvrdzoval pravdu; nič naplat; oni si postavili hlavu, že Ježiš nenie od Boha poslaný Messiáš a neverili. Zdáľž nenie ale i za našej doby ľudí tým svehlavým fariseom podobných? Dokazuj im pravdu jako chceš, ukáž im pravdu — jako sa hovorí — bár na dlani, oni zostanú len pri tom čo si vzali do svojej buď pyšnej alebo zlostnej hlavy, neznajú ústupnosti. Bohužial! svehlavosť pri mnohých začína sa u koliebky a končí až len u hrobu. Jestli pri múdrom vychovaní nezlomí sa svehlavosť hneď pri dietkach, ona s ích vekom raste; v mládeži zmocneje, v dospelých zatvrdne, v starých stane sa nenapraviteľnou. Svehlavosť je jako pri učení, tak i pri neučení; s tým len rozdielom, že učení neodstupujú od svojej hlavy a pýchy, aby sa nezдалo, že sú od iného v náhľadoch prevýšení. Málo je tých, ktoríby uznali, že múdry rád premení svôj blud a pravdu. Neučení sú v tom ešte horší, ne tak pre hlúposť jako pre zlosť, ktorá jich činí necitlivými a neustupnými. Učení, ten sa dá presvedčiť dôvodami: ale neučení nemá ani ucha ani mysle ani srdca i k tým najmúdrejším myšlienkam a dôvodom, tak že mnohý nazvať sa musí nie jináč nežli zatatým surovcom.

Chráň nás Boh od týchto dnes spomínaných náruživostí, ktoré drážďa a ozbrojú človeka proti pravde. Smilstvom, korhelstvom, lakomstvom a svehlavosťou stáva sa človek ľahostajným, ba nepriateľským k pravde, tak že i on pohodí s Pilátom to daromné slovo: „Ej čože je mňa po pravde“? Nemyslime tak, lebo praví Ježiš, že len pravda nás spasí (Ján 8, 32.); ano len pravda upokojuje rozum a srdce človeka; len pravda vede k Bohu, ponevác Boh je pravda. Nech nás teda nikdy neklame blúd, ale vede pravda. Amen.

32.

O nevďaku proti učiteľskému úradu kňazskému.

„Búri ľud, učiac po celom Júdstve, počnúc od Galílee až sem.“ Luk. 23, 5.

Zvláštneho, ale hrozného spôsobu bolo mučenníctvo sv. Kassiana. Mal on v Ríme školu, kde vyučoval chlapcov počiatkom vedy a umenia, bez toho, žeby bol na verejnosť dal svoje smýšľanie kresťanské. Prišiel však konečne do takých okolností, v ktorýchby bolo bývalo hriechom zatajiť a nevyznať vieru v Pána Ježiša Krista. Toto vyzvanie uvalilo na neho ukrutnú smrť, tým ukrutnejšiu že jeho katami stali sa jeho vlastní žiačkovia. Vyvedený bol na námestie Syllu a rozdráždení boli proti nemu jeho vlastní žiačkovia, aby ho písadlami (štýlami) svojími až do smrti dopichali. K tomu dodáva opis jeho mučeníckej smrti to poznamenanie: Čím slabšia bola sila jejich, tým ukrutnejšia bola smrť jeho, pretože bola zdlhavejšou. Tak sa odmenili zlostníkmi podhuckaní učenníci učiteľovi svojemu. Tento nevďak je malým obrázkom toho nevďaku, ktorého sa vo veľkej miere dopustili židia proti nebeskému učiteľovi, Kristu Pánu; jako toho príklad máme v dome Pilátovom.

Keď Pilát v súkromnom výslechu vyšetril Ježiša, čo sa týkalo žalob na neho kydaných, presvedčil sa, že je úplne nevinný, a vyjdúc von do siene pravil k žalobníkom: „Žiadnej viny nenachádzam na tomto človeku.“ Slova tieto boly ovšem milé jako olej, ale pre zášť židov boly jako olej na oheň; pre ne tým viac vzplanula zášť a nenávisť jejich, tak že rozkatení kričali: „*Búri ľud!*“ *Búri ľud* Pán Ježiš? nuž jakože búri? Slyšte a hrozte sa odpovede jejich! „*Búri ľud, učiac po celom Júdstve, počnúc od Galílee až sem*“ (k Jerusalemu). Zdáliž učiť iných je zločinom? zdáliž nenie to skutkom milosrdenstva duchovného? zdáliž učil Pán Ježiš kde zlému, nie ale všade, kde len učil, dobrému?

Odvráťme oči svoje od nevďaku židov a obráťme jich na terajší svet, neopakuje-li sa to i v tejto našej bezbožnej dobe? Ovšem; a presvedčíte sa o tom s bolesťou, keď dnes pohovorím

o nevďaku proti učiteľskému úradu kňazskému.

Tie prorockta, ktoré v starom zákone predpovedaly Messiáša, hlásaly spolu i to, že bude učiteľom pokolenia ľudského, jako pre židov, aby jejich učenie očistené bolo od rozličných bludných prívěskov, tak i pre pohanov, aby zo svojej tmy privedení boli k svetlu. — Jako Ježiš Kristus učil, tak po ňom mali učiť jeho apoštoli a tí, ktorých oni ustanovia k vykonávaniu učiteľského úradu až do skonania sveta. Aby ale nehlášali v mene jeho len tú nebeskú pravdu, ktorú učil, nielen zaviazal jich k tomu, ale prisľúbil, že s nimi bude až do skončenia sveta. Jasné sú v tom ohľade slova jeho, „*Daná je mi veľiká moc na nebi i na zemi,*“ preto „*jako mňa poslal Otec (môj nebeský), tak i ja posielam vás. Učte všetkie národy, učiace jich zachovávať všetko, čokoľvek som prikázal vám; a hľa, ja s vami (i s vašimi nástupcami) som po všetky dni až do skončenia sveta*“ (Ján 20, 21. Mat. 28, 20.). Apoštoli a jejich v úrade nástupcovia tak boli povedomí svojej učiteľskej povinnosti, že sv. Pavel zvolal: „*Beda mne, kebych nehlásal evanjelium*“ (I. Kor. 9, 16.)! Tak boli povedomí

tejto svojej povinnosti, že si v tom nedali brániť žiadnej svetskej moci a verejne pred ňou osvedčili: *„Zdáliž to spravodlivé je pred obličajom božím, abysme viac poslúchali vás než Boha, súďte! Nemôžeme nemlúviť to, čo sme videli a slyšali“* (Sk. Ap. 4, 19. a 20.). Čítame-li dejepis cirkve sv., nemôžeme tých, ktorí bránili učeniu kresťanskému a vraždili hlásateľov sv. evanjelia, menovať ináč, nežli prenasledovníkmi cirkve a nepriateľmi Pána Ježiša. Buď to i teraz jakokoľvek nemilé bohazpustlým ľudom, ktorí zo škôl vyhánajú apoštolov (Ján 16, 2.), po pravde nemáme pre nich tiež miernejšieho názvu, nežli prenasledovníkov cirkve a nepriateľov Ježiša Krista; ponevác Ježiš Kristus zreteľne praví k apoštolom a jich nástupcom: *„Kto vámi pohrda, mnou pohrda; kto ale mnou pohrda, pohrda tým, ktorý mňa poslal,“* Otcom nebeským (Luk. 10, 16.). Smutné je to zajiste, že tí, ktoríby mali s vďačnosťou prijať Pána Ježiša a učeníkov jeho do škôl, nestydia sa na potupu mena kresťanského, ktoré nosiť nehodní sú, vykrikovať: *„Čo je kňaza do škody?“*

Ferdinand II., cisár nemecký, hovorieval, že keby sa stretol s anjelom a kňazom, preukázalby poctu najprv kňazovi a len potom anjelovi (Lamormain vitae c. 9.). Dobre tak, nie pre jeho ľudskosť, ale pre jeho nebeský úrad, ktorý mocou a menom Pána Ježiša zastáva; lebo čože činí jiného, leda to, čoho má vzor a príklad na Kristu Pánu? Pravidlom kňaza nesmie byť iné pravidlo, nežli to, ktoré postavil Pán Ježiš: *„Príklad som vám dal, abyste jako ja som činil, i vy činili“* (Ján 13, 15.). Ježiš Kristus osvedčil pred Pilátom, že kráľovstvo jeho nenie z tohoto sveta (Ján 18, 36.), jeho kráľovstvo je kráľovstvo pravdy kresťanskej. Čo pohanskí mudrci neboli v stave vyskúmať o Bohu a večnej sláve, o človeku a jeho určení k večnému blaženému životu, o nesmrteľnej duši a prostredkoch k jej spaseniu: to zjavenie priniesol Pán Ježiš na svet. To zdokonalenie učenia, po ktorom dychtili patriarchovia a ktoré predpovedali proroci, priniesol Pán Ježiš na svet. Komu záleží na pravom náboženstve, ten ho nenajde jinde, nežli v kresťanstve, tak že svetu celému so smelým čelom povedať môžeme slova sv. Pavla: *„Nikto nemôže položiť iný základ, mimo ten, ktorý položený je, (a) ktorým je Ježiš Kristus“* (I. Kor. 3, 11.). Ovšem mnoho sa popísalo a píše proti pravému učeniu Pána Ježiša: ale to vždycky prispelo a prispieva len k vífazstvu pravdy kresťanskej. Na čomže pracuje aj jazyk a pero bezbožníkov? Buď prekrucujú alebo zapierajú články viery; výjde-li na javo, že prekrútili články viery, padá jim zahanbenie na hlavu, zapierajú-li články viery, čas prináša to presvedčenie, že chceli nesmysel posadiť na stolec pravdy kresťanskej. Už behom 19 stovieť znie nad hlavou všelijakých nevercov, buď obrezaných protivníkov alebo neobrezaných zradcov, to veľké slovo, ktoré povedal sv. Peter pred celou radou židovskou: Ježiš Kristus *„je ten kameň, ktorý zavržený je od vás staviteľov, (a) ktorý učinенý je v hlavu uholnú. A nenie v žiadnom inom spasenia; lebo nenie jiného mena pod nebom ľudom daného, skrze ktoré bysme mali spasení byť“* (Sk. Ap. 4, 11. a 12.). Všetci, ktorí jinú jakúsi osvetu hlásali a hlásajú, sú podobní bláznovi, ktorý v biely deň pozatváralby okenice, zapálilby sviečku a honosilby sa tým, že u neho je svetlo, nie ale vonku, kde slnko svieti. Preč teda s každým nevďačným chovaním sa k nebeskému, večnému a jedine zabezpečenému učeniu Pána Ježiša!

Neverci vždycky nosievali v ústach tú výpoveď, že oni, čo priatelia ľudu, chcú tomuto priniesť šťastie a slobodu; že brojia proti kresťanstvu, pretože ono hatí šťastie a slobodu. Také táranie neoklame rozumného človeka, ktorý nehľadá na lichotné slova ale na skutky. Prizre-li sa dobre na tie naduté slova o šťastí a slobode, zbadáme, že sú podobné tak rečenému sodomskému jablku, ktoré na oko je pekné, krásne: keď sa ale rozpučí, vypadne z neho smradlavý prach. Čo pokladajú ľudia za šťastie? obyčajne zisk a majetok, hodnosť a skvelé postavenie, telesné rozkoše a pohodlný život. Nič nehovorím, že toto znižuje človeka do prachu zveracieho života, nekladúc zhola nič na vzdelanie a spasenie duše; tážem sa však: zdá-liž v tom hľadaní svetského šťastia má a môže mať človek tak úplnú slobodu, aby nemusela byť hatená? jestli tak, teda klamať a kraďnúť je slobodno, keď to prináša zisk a majetok; teda je ti slobodno jakýmkoľvek spôsobom pripraviť iného o hodnosť a skvelé postavenie, abys vodral sa sám na jeho miesto; teda rozkoš a bujnoscť nemusia si ani všímať studu; teda pohodlný život môže plynúť bez práce a činnosti, v obžerstve a pijanstve. To je mi pekná sloboda! No len no! len urobte zo slobody bezuzdnosť a svevolu, len vystavte za heslo: „Čo je ľúbo, to slobodno,“ a zničili ste rozdiel medzi dobrým a zlým; zničili ste mrav a zákon. Pravé šťastie prináša len kresťanstvo, a to i vtedy, keď slobodu človeka udržuje v medziach mravu a zákona. Kňazi nového zákona učia dľa príkladu Pána Ježiša i všetkému tomu, čo je opravdivým časným a večným šťastím človeka. Kresťanstvo vede ho k tomu, aby poznal, ctil a miloval Boha, aby poznal a užíval prostredky spasenia, aby na zemi mal pokojné a nádejeplné svedomie, tam ale na nebi dosiahol tej nekonečnej blaženosti, po ktorej celý život túžil. Kresťanstvo učí dietky, aby si ctili a poslúchali rodičov; napomína mládež k poctivosti a stydlivosti, dospelých k pracovitosti a schránlivosti, k miernosti a striezlivosti, manželov k láske a vernosti, boháčov k podpore a dobročinnosti, predstavených k svedomitosti a spravodlivosti; nenúti nikoho ani palicou ani korbáčom; netrestá ani železom ani provazom; nechá každého pri slobodnej vôli, predkladajúc večnú blaženosť viere a mravnosti, stavajúc do výhľadu večné zatracenie tým, ktorí zneužijú slobodu vôle k svojej záhube. Čo viac? kresťanstvo nielen takto klade základ opravdivému šťastiu časnému i večnému, ale hneď v zárodku ničí to, čoby nám pokoj a blaho porušiť mohlo, keď prikazuje milovať i nepriateľov a odpúšťať jim. Niesú-li teda proti kňazom cirkve svätej nevďačnými tí, ktorí sa jim za tú snahu a príčinnosť odsluhujú pohrdaním a protivenstvom? Nenie divu.

Ježiš Kristus, ustanoviv učiteľský úrad v kráľovstve svojom, riekol apoštolom a tak i jejich následníkom: „*Blahoslavení ste, keď všetko zlé o vás — ľuhajúce — mlúviť budú: radujte sa a veselte sa, že odplata vaša hojná je v nebesiach; tak zajiste činili protivenstvo i prorokom, ktorí pred vami boli*“ (Mat. 5, 11. a 12.). Medzi týmto zlým, ktoré neverci lžive a nestydate kydajú na kňazstvo, je i to, že kňazi boli nepriateľmi osvety a protivníci vedy i umenia. V tej výčitke zdá-liž viac je nevedomosti a zlosti, neviem povedať; aspoň dejepis svedčí, že svetskí boháči, ba i celé štáty nielen nič neučinili za školu a vedy, ale ani nedovolili, aby poddaný ľud dial pozrel od pluhu a motyky, ešte ani k tomu remeslu nemal prístupu. Školy nižšie byly len pri chráme farskom

a vyššie len pri chráme biskupskom a reholnom; učiteľ dedinskej školy žil z chrámu a profesor vyššej školy z dôchodkov biskupských alebo reholy. Staviteľstvo, hudba, malba, lekárstvo, právnicko a básnietvo bolo len pri kňazoch a chrámoch, ešte i teraz školstvo žije väčším dielom z fundácií kostolných, biskupských a reholných: jako teda možno obviňovať cirkev a kňazstvo z nepriazne k osvete, vede a umeniu? I vtedy, keď svetskí neznali jiného leda zbrane k válčeniu a polovačke, rozliehalo sa jedine v cirkvi slovo Ježišovo: „Učte všetkie národy.“ I sami tí, ktorí v tom ohľade na cirkev hubujú, odchovaní boli buď v školách cirkevných alebo pri fundáciách cirkevných, a za to tým sa odmeňujú nevďačníci? Že teraz viac sa koná na poli školstva, toho príčinou je, že prestalo poddanstvo a tak neštudujú len leniví boháči ale i nadaní a usilovní synovia chudobných rodičov; s padnutím poddanského jha nastal závod, v ktorom jeden preteká druhého.

Chráň nás teda Boh, abysme kedy buď pri náruživosti alebo pri zášti dali sa k nevďačníkom, ktorí si neváža a znevažujú učiteľský úrad cirkve sv. a jej kňazov. My sme presvedčení, že učenie, ktoré sa rozlieha v celej cirkvi katolíckej, je ono učenie, ktoré náš pravý Messiáš a pravý Syn Boží priniesol na tento svet, tak že, ktorí odporujú tomu učeniu, niesú z Boha. My tých, ktorí nás pokúšajú jiným, tamtomu protivným učením, zmužile odvetíme slovom Ježišovým: „*Odstúp satanášu*“ (Mat. 4, 10.)! Amen.

33.

○ marných a hriešnych vyhovorkách.

„Keď zvedel (Pilát), že (Ježiš) je z podmoci Herodesovej, poslal ho k Herodesovi.“
Luk. 23, 7.

Dvakrát v roku číta sa sv. evanjelium o tom pohanskom stotníkovi, ktorý, keď Pán Ježiš prišiel do Kafarnaumu, prišiel ku Kristu Pánu a prosil ho, aby ráčil uzdraviť služebníka jeho. Táto jeho dôvera tak sa zaľúbila Kristu Pánu, že k tým, ktorí za ním išli, pravil: „*Amen — pravím vám — nenašiel som tolkej viery v Izraelu,*“ jako v tomto pohanovi (Mat. 8, 10.). Také slovo je zajiste veľká česť pre toho pohana, jakého židia považovali za neschopného k nejakému dobrému a chvalitebnému skutku. Že jeden pohan mal viac citu ľudskosti a spravodlivosti, nežli farisejskí a zákoníci židovskí, toho príklad spatrujeme i na Pilátovi. Keď sa Pilát v súkromnom výslechu a vyšetrovaní presvedčil, že žaloby proti Pánu Ježišovi pozdvihnuté sú lživé a lstivé, vyšiel von do siene a riekol k žalobníkom! „*Nenachádzam žiadnej viny na tomto človeku.*“ Ale hlavní kňazi a starší židovskí, rozsrdení nad tým, že Pilát neprikladá vieru jich žalobe, kričali: „*Búri ľud, učiac po celom Júdstve, počnúc od Galilee.*“ A Pilát čo učinil? Zostal — jako sa hovorí — na polovičnej ceste. On, presvedčiv sa o nevinnosti Pána Ježiša, mal ho prepustiť na slobodu; tak to žiadalo právo: ale on to neučinil a chopil sa chytráctva. Myslel na tak rečenú prostredniu cestu; aby ani nevalil na seba zodpovednosť za smrť nevinného Ježiša, ani nerozhorčil proti sebe hlavných kňazov a starších ľudu. I prišlo vhod jeho chytráctvu pripomenuté meno Galilee: zpýtal sa teda, zdáľiž

Pán Ježiš je Galilejčan; a keď zvedel, že je Galilejčan, poslal ho ku kráľovi Herodesovi, lebo Galilea náležala pod jeho právomocnosť. To bola prvá nespravodlivosť Pilátova, že zodpovednosť chcel striasť so seba a uvaliť na Herodesa.

Čo činil Pilát, to mnohí činia i za našej doby, keď rozličnými výkrutkami a vyhovorkami hľadajú striasť so seba zodpovednosť za to, čo zlého učinili, a to tak, že používajú častokrát marných, ba hriešnych vyhovorôk: z tej príčiny dnes chcem hovoriť

o marných a hriešnych vyhovorkách.

Nenie snáď nesmyslu, ktorýby tak rečení filosofi nevyhlásili za pravdu. Tak bol jeden filosof, ktorý nezdráhal sa vysloviť, že rozdiel medzi dobrým a zlým činíme len tak z obyčaje, a že ten rozdiel nenie v samej povahe dobrého a zlého. Darma si ten človek priložil názov filozofa, lebo nepoznal ani vlastniu prirodzenosť ľudskú. Zajiste každý človek jako v očiach božích, tak i v očiach svojich a v očiach blížneho svojeho chce byť dobrým; dôkazom toho sú rozličné vyhovorky, ktorými sa chce ospravedlniť, keď cíti vo svojom svedomí, že spáchal nečo zlého. Nekdy tie vyhovorky vzhľadom na blížneho, ktorý nás bez príčiny upodozrieva zo zlého, bývajú základné: však ale mnohokrát bývajú ony marné, ba aj hriešne, keď ich kto vymýšľa proti svojemu presvedčeniu. Lepšie je uznať svoju chybu, nežli ju prikrývať lžou.

Jak marné sú také vyhovorky ľudského chytráctva, máme toho príklad už na prvých našich rodičoch v raji. Lepšieby bolo bývalo, keby boli Adam a Eva po prestúpení zákazu božieho vrhli sa na kolena pred Pánom Bohom a keby boli skrúsené vyznali: „Otče zhrešili sme, odpusť a buď nám milostiv!“ Ale nie tak učinili: Eva vyhovárala sa na podvod diabolský, Adam na to, že ho sviedla Eva k hriechu. Marné boly oboch vyhovorky; lebo viac im malo platiť slovo božie nežli slovo diablove. Jako tí prví rodičia vyhovárali svôj hriech, tak to — bohužial — činievame i my potomkovia jejich: avšak pred Bohom, ktorý všetko i naše srdce pozná, daromné sú vyhovorky naše, ponevác pred ním ani náš skutok ani náš úmysel nenie tajnosťou. Daromné je vyhováranie pred vlastným svedomím, lebo ono je povedomé i skutku i úmyslu, s ktorým sme čo spáchali; a vyhovorky nielen že neutíša hrizenie svedomia, ale ho ešte viac naplnia nepokojom. Jestli ale pred Bohom a pred svojim vlastným svedomím sme hriešni, navzdor tomu ale rozličnými vyhovorkami chceme to docieľiť, aby nás blížny držal za spravodlivých, také vyhováranie je pokrytstvom a lžou.

Marné a hriešne vyhováranie chytá sa už dieťaťa a rastne s ním, jestli zavčasu nevypleje sa tato zlá zelina z jeho útleho srdca. Je to zvláštnou úlohou rodičov, aby bdeli nad tým, žeby dieťa nikdy neopovážilo sa používať lživých vyhovorôk. Bohužial! sú nielen v dome takoví, ktorí sami kladú do ust dieťaťa, keď chybelo, jako sa má vyhovoriť, ale i sami rodičia sú v tom majstrami dietok svojich. Otec učí dieťa, jako sa má vyhovoriť pred matkou, a matka, jako nekdy tá Rebeka (I. Mojž. 27.), dáva návod dieťaťu, jako sa má vyhovoriť pred prísny otcom. Nie tak čiňte rodičia kresťanskí. Jestli dieťa uprimne vyzná chybu svoju, miernite sa; radšej vtedy odpustite mu trest, nežlibyste mali dať dieťaťu príčinu ku lživej vyhovorke. Pozorujete-li, že dieťa sa už zná chytrácky vyhovárať, chráň vás Boh, abyste sa snáď tešili nad vtípom a chy-

tráctvom jeho! Nie tak pre skutok nežli pre lživé vyhovorky potrestajte ho, aby neprestalo byť uprimným a pravdomluvným. Majte ale starosť o to, aby dieťa nielen pred vami ale i pred inými nepoužívalo lživých vyhovorôk; lebo keď bude mať k vyhovorkám vybrúsený jazyk proti cudzím, upotrebí ho konečne i proti vám. Že v ohľade tomto zvláštnu váhu kladem na opatrnosť pri dietkach, príčinou je to, že čomu dieťa navyklo, tomu potom buď nikdy, alebo veľmi ťažko odvykne. Len zo zanedbania dietok v tomto ohľade dá sa vysvetliť, že tak málo je medzi ľuďmi uprimnosti, uznania a vyznania svojej chyby; všade slyšať samé vyhováranie sa; každý i ten vlk chce chytráctvom svojim dokázať blížnemu, že je on bäránkom nevinným.

Abych nebol obširný, nechcem poukazovať na tie rozličné vyhovorky, ktoré slyšať medzi manželom a manželkou; ktoré slyšať od padlého mládencia alebo od padlej panny; ktoré slyšať vo škole od žiakov, pri remesle od učňov a tovaryšov, pri hospodárstve od služebníkov a služebníc: ale podotknem len nektoré také vyhovorky, ktoré sa vsťahujú na mravnosť všeobecnú a na povinnosť kresťanskú. Mnohí temer usta nevie otvoriť: ale, keď nečo zanedbá alebo spácha, stane sa z neho temer rečník a filozof; hneď ukáže, jak je ostrovtipný vo vymyšlení rozličných vyhovorôk. Hnevlivý hovorí: „Ja nemôžem za to, je to už tak mojou prirodzenosťou.“ Nečistotník hovorí: „Ja nemôžem za to, náruživosť mňa oslepila a prevládala.“ Korheľ hovorí: „Ja nemôžem za to, že mi hneď do hlavy uderí.“ Pomluvačný hovorí: „Ja nemôžem za to, že čo mám na srdci, to mám i na jazyku.“ Čo sa ale týče plnenia rozličných povinností kresťanských, sú ľudia vo vyhovorkách ešte výrečnejší. Zanedbávajú-li modlitbu ráno i večer, nechodia-li v nedeľu a vo sviatok na sv. mšu a slyšanie slova božieho, neprístupujú-li k zpovedi a k prímaniu najsvätejšej oltárnej sviatosti, neberú-li účasť na prôvodoch a verejných pobožnosťach, prvou jejich vyhovorkou býva: „Nemám času,“ a za touto znajú doložiť i sto jiných príčin, aby ospravedlnili sa a pekne omalovali svoju nebalosť o ty veci, ktoré sú k spaseniu. Čo mám na to riecť? Tým, ktorí páchajúce zlé ustrkujú to na svoju prirodzenosť a neznajú na uzdu vziať svoju náruživosť, odpovedá sám Pán Ježiš: že kráľovstvo nebeské požaduje, aby človek zaprel seba a učinil si násilie, nedajúce sa uchvátiť žiadnej náruživosti (Mat. 11, 12.). Len nad zvieratom vládne náruživosť: človek ale má vládnuť nad ňou. Tým, ktorí nemajú toho času ku všetkému tomu, čo sa týče duše, odpovedám, že keby dobre a spravodlivo uvážili vec, museliby uznať, že tam, kdeby mali uprimne vyznať svoje „nechcem,“ hovoria „nemôžem.“ Komu záleží na duši a na jej spasení, ten nebude vyhľadávať kdejaké vyhovorky, ale odstráni si všeliké prekážky a ochotný bude k tomu, čo je k spaseniu večnému. Aspoň tú horlivosť, ktorú máme k vecam tohoto sveta, vynaložme na svoje kresťanské povinnosti, žebysme pri zachovaní časného života neutratili život večný, na ktorom má nám najviac záležať.

Ešte sú jedny vyhovorky, ktorých sa dotknúť za povinnosť držím; sú to vyhovorky, ktoré nemajú miesta tam, kde jich mnohí používajú. Sú to vyhovorky pri sv. zpovedi. Také vyhovorky odtiaľ pochádzajú, že mnohí o sv. zpovedi nemajú toho pochopu, jaký čo kresťania katolíci majú mať. Pri sv. zpovedi netreba hľadať na osobu kňaza, ale na jeho sv. úrad. Nesedí tam všetečný

človek, ale námestník boží, ktorý to, čo mlúvi v spovednici, mlúvi na mieste božom a dľa predpisov sv. cirkve. Jako ten nemocný uprimne a bez všetkého vyhovárania sdeluje stav, príčiny a okolnosti svojej nemoci, chce-li vyzdraviť: tak i ten, ktorý sa zpovedá, chce-li opravdive dosiahnuť odpustenie hriechu a ospravedlnenie svojej duše, musí uprimne a bez vyhovorky predložiť pravý stav ubohej duše svojej. Pravý kajúci človek neide k zpovedníkovi, aby sa mu s pyšným fariseom predstavil čo spravodlivec, ale aby sa pred ním ponížil čo pokorný publikán (Luk. 18, 10.). Kto sa zpovedá, ten žaluje na seba; jako teda žalobník prednáša žalobu, nie ale ospravedlňovanie a vyhováranie toho, na ktorého žaluje: tak i ten, kto na seba — jako aj má — pri zpovedi žaluje, má proti sebe predniesť žaloby, nie ale kdejaké vyhovárania a ospravedlňovania.

Z toho už ste porozumeli, že obyčaj opekňovať a vyhovárať sa býva marná, ba častokrát i hriešna, je-li spojená so lžou. Lepšie a spasiteľnejšie je pre nás uznať chybu svoju, nežli ju zahovárať. Uprimné priznanie sa je zárukou polepšenia sa. Zvláštne ale chráňme sa kdejakého vyhovárania sa pri sv. zpovedi. Opíšme sa pred kňazom čo námestníkom božím tak, jako sme pred svojim vlastným svedomím a pred Bohom vševedúcim. Amen.

34.

K čomu sú zázraky?

„Nazdal sa (Herodes), že uvidí ho učiniť nejaký zázrak.“ Luk. 23, 8.

Hrozným katom pre nešlechtníka je hrizenie jeho vlastnieho svedomia, tak že mnohý, nemohúc ho pretrpeť sám sa udal vrchnosti, hotový radšej podstúpiť jakýkoľvek trest, nežli nechať sa ďalej mučiť utrápenému svedomiu. Toho príklad máme na Herodesovi. Keď na žiadosť rozvírenej dcéry a na popud svojej cudzoložnice bol dal sotať hlavu nevinného sv. Jána Krstiteľa, hnetlo ho svedomie, tak, že keď potom slyšal o zázrakoch, ktoré činil Pán Ježiš, domnieval sa, že je to onen sv. Ján, ktorého dal tak nespravodlive zavraždiť (Mar. 6, 16.). K tomu ukrutnému Herodesovi poslal Pilát Pána Ježiša, pretože sa vtedy dostavil k sviatkom veľkonočným do Jerusalema; nie z nejakej pobožnosti, ale len preto, jako to často slýchať i za doby našej: „Aby ľudia nepovedali, že on čo kráľ židovský nedá nič na sviatok židovský.“ Nuž jakože prijal Pána Ježiša? Sv. Lukáš praví: *„Zradoval sa veľmi, lebo od dávneho času žiadal si ho vidieť, preto že bol mnoho slyšal o ňom.“* Bola ale táto jeho radosť uprimná a dobrého úmyslu? Snáď chcel uveriť v jeho poslanie od Otca nebeského a napraviť ukrutnosť, ktorú spáchal na predchodcovi Pána Ježiša, na sv. Jánovi Krstiteľovi? O, jak príhodnú mal k tomu príležitosť! Človek však ducha svetského a marnivého nemyslí na jiné, leda na to, čo lichotí telesnosti, ľúbi sa oku a prináša kratochvílu: s tak svetským duchom a marnivým okom hľadel i Herodes na Pána Ježiša, keď stál pred ním. *„Nazdal sa — tak praví evanjelista, že uvidí ho učiniť nejaký zázrak.“* Darmo čakal, darmo sa vypytoval na mnohé veci; Pán Ježiš ani mu nedal odpoveď ani mu k vôli neučinil div a zázrak, pretože neprišiel na svet, aby činil zázraky k obdivu

ľudskému a k obveseleniu mysle marnivej. Hriechom Herodesovým bolo už to predpokladanie, že Pán Ježiš použije svojej velebnej zázračnej moci k jeho zábave. Jak nedôstojné, jak rúhavé to predpokladanie!

Kéžby i za doby našej nebolo takých Herodesov! Je — bohužiaľ — jemu mnoho podobných, ktorí nepamätajú na dôstojnosť a vznešený cieľ zázrakov. Mnohí s obľubou čítajú a poslúchajú zprávy, ktoré nám sv. písmo podáva o Kristu Pánu, ale len tak pre zábavu a ukrátenie chvíle, bez toho žeby pomysleli na ten vznešený cieľ, pre ktorý Pán Ježiš činil tie zázraky. Toto mi teda podáva príležitosť, prehovoriť o tom:

k čomu sú zázraky?

Čoby ste povedali o tom, ktorýby, dostanúc od nekoľo list, poďívalby sa len na pečať, neotvorilby ale list, aby ho prečítal a zvedel, čo obsahuje? Takému ľoveku sú podobní tí, ktorí rádi čítajú a slyšia o zázrakoch Pána Ježiša, ale nepomyslia, k jakému cieľu konal tie zázraky. Zázraky sú jakoby božská pečať, ktorou potvrdzované byly tie vznešené pravdy, ktoré Pán Ježiš oznamoval svetu: cieľom tých zázrakov teda bolo, aby mu ľudia uverili a sa presvedčili, že prišiel na svet, aby nás vyučil všelikej pravde. Zreteľne to vyslovil bohabojný Nikodém, keď pravil ku Kristu Pánu: „*Majstre, vieme, že si od Boha prišiel čo učiteľ, lebo nikto nemôže činiť tie divy, ktoré ty činiš, leda by Boh bol s ním*“ (Ján 3, 2.). Pán Ježiš sám sa odvolával na svoje zázraky, jako na božské neomylné potvrdenie nebeského poslania svojeho, keď pravil: „*Tie skutky, ktoré ja činiím, vydávajú svedoctvo o mne, že mňa Otec (môj nebeský) poslal*“ (Ján 5, 36.). To presvedčenie vyslovil krásne pred radou farisejskou onen slepý od narodenia, ktorého bol Ježiš zrakom zázračne obdaril, keď pravil: „*Od veku nenie slýchano, žeby bol kto otvoril oči slepého od narodenia: keby tento (Ježiš) nebol od Boha, nemoholby nič (takého) učiniť*“ (Ján 9, 32.). Zázraky ale Pána Ježiša nielen dokazovaly jeho poslanie od Boha, ale i jeho príchod z neba a jeho božskú velebnosť. Pán Ježiš dľa ľlovečenstva bol ovšem synom prečistej Panny Marie, ale dľa svojej božskej prirodzenosti bol Synom Božím od večnosti. To Pán Ježiš učil a to i skutkami všemohúcnosti svojej dokazoval. Preto sv. Ján na konci svojeho evanjelia dokladá: „*Zajiste aj mnohé jiné divy činił Ježiš pred obličajom učennikov svojich, ktoré niesu písané v knihe tejto; ale tieto (ktoré som napísal) sú napísané (preto), aby ste verili, že Ježiš je Kristus (t. j. Messiáš a) Syn Boží*“ (Ján 20, 30. a 31.). Zázraky Pána Ježiša tak sú vážne a významné, že bez nich nemalibysme žiadnej istoty v tom, čo náleží k sv. náboženstvu. Bolo mnoho učiteľov vo vecach náboženských, a nikto z nich netvrdil o sebe, že mluví blud a lož: ale zdáľíž len preto malo byť každému uvereno, ponevác o sebe tvrdil, že mluví pravdu? Boha nikto nevidel a prirodzenosť jeho nebol v stave nikto vyskúmať: teda skutočné a nepochybné pravdy o Bohu a jeho úmysle, ktorý mal pri stvorení ľloveka, môže nám sdeliť len Boh buď skrze seba samého alebo skrze vyslanca svojego. Možno-li ale bez zázrakov doisť k tomu presvedčeniu, že mluví k nám Boh alebo že ten, ktorý sa vydáva za vyslanca božieho, skutočne je poslom božím? Hľa, Ježiš zázrakami svojími dokázal, že je opravdivým poslom božím, ano Synom Božím, a tak že je nepochybnou pravdou nebeskou, čo učil, a božským dielom, čo v cirkvi svojej ustanovil.

Zázraky Pána Ježiša ale byly dôkazom poslania a božskej velebnosti jeho nielen pre tých, pred ktorými jich činil, ale i pre nás; lebo zázrakami potvrdená pravda zostáva tou jistou pravdou na veky. Preto zajiste sv. evanjelistovia zanechali nám v písme zprávu o zázrakoch Pána Ježiša, abysme v neho verili tak, jako keby pred nami byly sa staly. Preto sv. Ján, odovzdávajúc veriacim svoje evanjelium, pravil: „*Tieto (zázraky skrze mňa) sú napísané, abyste verili a veriace abyste mali život (večný) v mene jeho*“ (Ján 20, 31.). S týmto úmyslom i cirkev sv. prikazuje, aby zvláštne po nedelách a sviatkoch predčítované bolo veriacim sv. evanjelium, žeby, slyšiace o zázrakoch Pána Ježiša, ustavične utvrdzovaní boli v neomylnnej viere v Pána Ježiša Krista. Kedykoľvek teda buď čítate sv. písmo alebo slyšíte jeho čítanie, nebuďte takí, abyste — jako sa hovorí — jedným uchom slyšali a druhým to slyšané von vypúšťali, bez toho žeby to zostalo v mysli vašej a v srdci vašom. Čítanie zprávy o zázrakoch Pána Ježiša nenie ani pre zábavu ani pre ukrátenie chvíle, ale k obživeniu a k občerstveniu viery našej. Jako z času na čas požívané jiedlo udržuje v nás život telesný: tak i zprávy o zázrakoch Pána Ježiša majú v nás udržovať vieru v neho a v jeho nebeské učenie. S týmto úmyslom máte prichádzať do chrámu božieho, abyste slyšali o učení a zázrakoch Pána Ježiša, a tým abyste utvrdzovali v sebe vieru v Pána Ježiša. Nepremeškávajte teda žiadnu príležitosť, nepremeškajte zvláštne v nedeľu a vo sviatok príchod do chrámu božieho, abyste slyšali slovo božie. Jako ten, ktorý o priateľovi, odišlom do sveta, nič nepočuje, naposledy zabudne na neho: tak i ten, kto neslyší a nerozjíma sv. evanjelium, najprv chladným sa stáva ku Kristu Pánu, potom ale konečne i zapomene na neho, na jeho nebeskú dôstojnosť a na božské učenie jeho. Zdaliž nás o tom nepresvedčuje i skutočnosť? Sami to skusujete i na sebe i na jiných. Čím usilovnejšie buď slyšíte slovo božie alebo čítate dobrú knihu náboženskú, tým si viac vážite sv. náboženstvo; čím častejšie čítate alebo slyšíte o zázrakoch Pána Ježiša, tým viac utvrdzovaní bývate vo viere a v hlbokej úcte k nemu. Upustíte-li ale vo svojej horlivosti, dosť skoro pocítite chladnosť, ba i rozličné pochybnosti o neomylných článkoch sv. náboženstva. Hľadíte-li na jiných, nemôžete nepozorovať, že tí bývajú vlažnými a chladnými kresťanmi, ktorí zriedka slyšia slovo božie; že tí najprv do pochybovania a potom konečne i do nevery upadajú, ktorí neslyšia slovo božie. Nenie, nenie divu, že ten drží Pána Ježiša len za puhého a pomýliteľného človeka, ktorý temer nikdy ani neslyší ani nič nečíta o zázrakoch Pána Ježiša; lebo jedine tieto môžu ho presvedčiť o jeho všemohúcnosti, ktorá je mu len čo Bohu živému a opravdivému vlastnia.

Keď sv. mučeníci Markete vytýkal tyran, že verí v Ježiša Krista, ktorý bol jako nejaký zločinec ukrižovaný, tázala sa ho: „Odkial to vieš, že bol ukrižovaný?“ „Viem to — pravil — z kníh vašich.“ Na to mu pokorne ale múdre odvetila: „Vyčítal-li si z kníh našich, že Ježiš Kristus bol ukrižovaný: prečo si nevyčítal z nich i to, že stal z mrtvých? Ukrižovaný bol za nás hriešnych jako človek, vstal ale z mrtvých vlastnou svojou mocou jako opravdivý Boh.“ Zajiste nie preto, že sa Ježiš Kristus narodil a umrel jako človek, máme ho za Syna Božieho, ale preto ponevác svojou vlastnou mocou konal také skutky čili zázraky, ktoré len jeho božskou všemohúcnosťou stať sa mohli.

Môže ovšem i človek urobiť niečo obdivu hodného, ale len upotrebením sily prirodzenej a dľa zákona prírody: ale nijak nemôže urobiť to, čo prevyšuje sily prírody, alebo protiví sa zákonom prírody. Môže plavec na mori vzdorovať vlnám a víchoru: ale na jeho rozkaz nikdy neupokojia sa vlny, ani neutíchnu víchor (Mat. 8, 27.) Môže lekár upotrebením lieku vyliečiť nezdravé oko: ale ani to bez upotrebenia lieku urobiť ani slepému od narodenia oko dať nemôže (Ján 9, 32.). Môže klamár upotrebením vody rozmnožiť víno a miešaním rozličných práškov z vody urobiť falošné víno: ale bez upotrebenia rozličných práškov a len mocou vôle svojej nikdy nepremení vodu v opravdivé víno (Ján 2, 1—11.). Môže človek utajený a zdánlivo mŕtvý čili za mŕtvého držaný prísť k sebe a precítiť: ale od hlavy až do päty umučený, smrťou kríža zavraždený a v srdci ešte k tomu prebodnutý, nikdy dľa zákona prirodzeného neožije (Ján 19, 34.). Zázraky teda, ktoré konal Pán Ježiš prevyšovali sily prírody, a od neho vykonané boli čo od Pána prírody, mocou nadprirodzenou, všemohúcnosťou, a to len preto, abysme verili v neho a v jeho sv. učenie.

Kedykoľvek teda buď čítame alebo slyšíme o zázrakoch Pána Ježiša, nezabudnime na to, k čomu boli tie zázraky? k čomu sa ony i nám ohlašujú? Ony majú v nás upevniť vieru v Pána Ježiša a v jeho nebeské učenie. Ony nás presvedčujú, že Pán Ježiš je pravý Messias a opravdivý Syn Boží, a preto jeho učenie je pravda neomylná, tak že môžeme so sv. Pavlom reknúť: „*Viem, komu som uveril*“ (II. Tim. 1, 12.), tomu, ktorý pravil: „*Tak Boh miloval svet, že dal svojho jednorodzeného Syna, aby ten, kto uverí v neho, mal život večný*“ (Ján 3, 16.). Amen.

35.

Zlé príklady predstavených.

„*Pohrdol ním Herodes so svojim vojskom.*“
Luk. 23, 11.

Ježiš Kristus jako najdokonalejší učiteľ dobre vedel, že mocnejšie je vyučovanie príkladom nežli puhým slovom. Nielen prikazoval, čo máme činiť, ale i činil to, čo prikazoval. Toto pravidlo mocného vyučovania odporúčal i apoštolom svojim reknúc: „*Príklad som vám dal, abyste tak, jako som já činil, i vy činili*“ (Ján 13, 15.). Bohužiaľ, však, ľudia pri svojej náklonnosti k zlému viac nasledujú príklad zlý, nežli dobrý. Máme toho smutný príklad v paláci kráľa Herodesa, lebo praví sv. evanjelista, že nielen Herodes pohrdol nevinným Pánom Ježišom, ale i vojsko jeho. Zlý príklad Herodesa bol pre jeho vojsko pohoršením, tak že zabudlo na úctu a slušnosť k nevinnému Kristu Pánu, a dľa rúhaveho príkladu kráľa a veliteľa svojho pohrdlo Pánom Ježišom. Hľa, v tomto chovaní sa Herodesa a vojska jeho vidíme, koľko zlého zapríčiňujú zlé príklady predstavených! To je mi tiež pohnútkou k tomu, abych v tomto rozjímaní pokarhal

zlé príklady predstavených.

Známo je, že Ježiš Kristus mnohé pravdy a poučenia podával v krásnych a snadne pochopiteľných podobenstvách. Tak to učinil tiež, keď chcel objasniť povolanie predstavených; pravil totižto: „*Nikto, keď bol rozžhal svetlo, nepo-*

stavi ho do skrytého miesta ani pod kbelec, ale na svietnik, aby tí, ktorí vchádzajú (do izby), videli svetlo“ (Luk. 11, 33.). Podobenstvom týmto to je vysloveno, že keď niekto buď majetkom alebo úradom dostane sa k moci nad inými, má jim svietiť svojim dobrým príkladom. Je pravda, že všetci máme vydávať svetlo dobrého príkladu (Mat. 5, 16.), ale zvláštne predstavení, ponevác títo majú väčší vliv na sebe sverených a poddaných, nežli jiný, ktorý je cudzím. Tak tedy každý predstavený kráľ vo svojom kráľovstve, župan vo svojej stolici, starosta v meste, otec vo svojej rodine, majster medzi svojimi tovaryšami a učňami, hospodár medzi svojou čeladou, pán medzi svojimi služebnými, a vôbec každý, jakýmkoľvek menom predstavený povolaný, ba povinný je k tomu, aby vynikal nad svojimi a predchádzal svojich dobrým príkladom. Už z tohoto výkladu nasleduje, že tí predstavení, ktorí sú ľahostajní a neteční, nezodpovedajú povolaniu svojemu; sú jako tá zhaslá studená svieca, ktorá nesvieti jiným. Čo už ale povedať o tých predstavených, ktorí slovom a skutkom dávajú zlý príklad svojim? Sú oni podobní svieci, položenéj síce na svietnik, ale takej, ktorej knot žeravý vydáva nemilý zápach a smrad; miesto toho, aby dobrým príkladom viedli svojich k bohabojnému a cnostlivému životu, pohoršenie jim dávajú.

Pán Ježiš síce všeobecne praví: „*Beda svetu pre pohoršenie! Beda človeku tomu, skrze ktorého prichádza pohoršenie*“ (Mat. 18, 7.)! ale tato pohrôžka padá tým viac na predstavených; lebo čím väčšiu moc majú na svojich, tým väčší vliv má jejich pohoršenie na život jejich.

Čože je to pohoršenie? Sú to nešlechtné reči a skutky, ktoré v inom človeku svedomie zľahčujú a tak k zlému jiného nakloňujú a priúčajú. Vidia-li podriadení ľahkomyseľne a schválne hrešiť svojich predstavených, ihneď diablom pokúšaní, pomýšľajú: „Čo činí môj predstavený, to voľno činiť i mne.“ Pohoršenie čili dávanie zlého príkladu je podobné nákazlivej nemoci, ktorá je nielen tomu nemocnému škodlivá, ale aj iným, ktorí s ním obcujú, nebezpečná. Jako nákazlivá nemoc môže nakaziť aj iných: tak i zlý príklad, zvláštne zlý príklad predstavených je nákazou pre jiných, zvláštne pre tých, ktorí sú jim na blízku. Dobre praví sv. Rehor Nazianský: „Jako vlastovičky prezradzujú priblíženie sa jara a kvety oznamujú budúcu úrodu: tak služebnice (svojím sa chovaním) prezradzujú mravy jejích paní“ (Adv. mult. se orn.). Malý potok — praví jeden spisovateľ —, keď vyleje, učiní malú škodu: ale veľká dravá rieka, keď vyleje, strhne mosty, mlyny a domy. Malý kameň, keď spadne s vrchu, zostane ležať tam, kam padol: ale veľký balvan, keď sa odtrhne od skaly, strhne so sebou tiež jiné kamene a stromy. Podobne je to so zlým príkladom. Zlý príklad nepatrného človeka nepohorší tak, jako zlý príklad predstaveného. Obec a dom sú podobné hodinám. Idú-li hodiny zle, toho príčinou nebývajú kolečka, ale ten, ktorý nafahuje a riadi hodiny: tak poriadny život v obci a dome závisí hlavne od toho, jako predstavení pracujú na udržaní poriadku. Darmo vydávajú rozkazy a napomínajú len slovom, keď k tomu nevedú a nepovzbudzujú i príkladom. Pán Ježiš nazval dobrým pastierom toho, ktorý nielen volá ovce, ale aj predchádza jich (Ján 10, 4.): tak len ten je dobrým predstaveným, ktorý nie len slovom prikazuje a napomína, ale i dobrým príkladom svojim iných predchádza a k dobrému vede. Tak i sv. Pavel v početných listoch svojích

nielen napomínal veriacich k bohobojnému a čnostlivému životu, ale i viedol tak príkladný život, že mohol povedať veriacim: „*Buďte nasledovníkmi mojimi, jako i ja som* (nasledovníkom) *Kristovým*“ (I. Kor. 4, 16.). Takým má byť každý predstavený, aby dobrým svedomím mohol riecť k podriadením svojim: „*Buďte nasledovníkmi mojimi, jako i ja som* (nasledovníkom) *Kristovým*“. Dajže, Bože, takých predstavených, ktoríby toto krásne slovo smeli povedať o sebe k svojim podriadeným! Ach, ale smutné je to, že až v príslovie vyšlo, že „od hlavy ryba smrdí“! Smutné je to, že častokrát musí sa dávať podriadeným výstraha pred predstavenými.

„*Na stolici Mojžišovej zasadli zákoníci a farisejski: preto všetko, čokoľvekby vám* (dľa Mojžišového zákona) *riekli, zachovávajúte a činite: ale dľa skutkov jejich nečinite; lebo* (len) *hovorja, a nečinia*“ (Mat. 23, 2. a 3.), tak praví P. Ježiš o predstavených židovských. Zdáliž ale v mnohom ohľade niesme ešte horšie na tom? O tých praví Pán Ježiš, že aspoň hovoria a zákon Mojžišov ohlašujú, bár ho sami neplnia: o mnohých nynejších predstavených ale platí, že ani nehovoria ani nečinia, ani slovom ani príkladom svojich podriadených k dobrému nenapomínajú a nevedú. Čo viac, máme mnohých predstavených, ktorí i slovom i skutkom, i navádzaním i zlým príkladom vedú nie k viere a bohobojnosti, nie k dobrým mravom a svedomitosti, ale k nevere a bohaprázdnoti, k nemravom a nepočestnosti. Neukazuje sa to tak v krajine, v obci, v dome a v rodine? Dost' buď poukázať len na nektoré preklady. Bezbožný kráľ Jeroboam bezbožným slovom a nešlechtným príkladom celé kráľovstvo israelské odtrhol od pravého Boha a sviedol k modlárstvu. Sotva že kresťanstvo za doby cisára Konštantina konečne zvíťazilo nad pohanstvom, nešťastný jeho nástupca Julian svojim bezbožným rúhaním a odpadlivosťou zase priviedol k víťazstvu pohanstvo. Kráľ anglický Henrik z nespravodlivej pomsty proti pápežovi nielen sám odpadol od hlavy cirkve, ale celé svoje kráľovstvo odviezol od nej. Hľa, koľko zlého môže natropiť jeden predstavený slovom a príkladom svojim! Je-li už v stave jeden človek poprevracať celé kráľovstvo, neďivme sa tomu, že je v stave poprevracať obec, dom a rodinu. Od jedného bezbožného otca pokazia sa dietky jeho; od jedného bezbožného majstra pokazia sa učnia a tovaryšia jeho; od jedného bezbožného pána a hospodára pokazia sa služební a čelaď jeho: tak sa potom zlo jako ten kvas do múky dostane z jednej rodiny do druhej, z jednej obce do druhej. Keď sa ten balvan odtrhol od skaly, vieme, kde sa odtrhol, ale nevieme jak ďaleko sa válať bude a jak veľkú zpusť učiní: podobne nedá sa ani predvídať, koľko zlého môže zapríčiniť zlý príklad jedného predstaveného. „Jaký je sudca ľudu, takí sú i služebníci jeho; a jaký správca mesta, takí sú i obyvatelia jeho“ (Sir. 10, 2.), hovorí písmo. Čo viac? Jako dobrí predstavení sú opravdivým šťastím pre jejich podriadených: tak zlí predstavení sú nešťastím, ba i trestom božím pre nich. Keď bezbožný cisár Fokas zúril i proti nevinným, tázal sa Boha jeden nábožný mních: „Prečože si ho nad nami ustanoviť ráčil?“ A dostal odpoveď: „Preto, že som nenašiel horšieho, skrze ktoréhobych viac potrestal rozpustilcov“ (Anast. Nic. quaest. 15.). Je pravda, že sa ľuďom daromným a svevoľným ľúbi predstavený, ktorý je nielen slepý, hluchý, nemý a kulhavý: ale jaké bývajú toho potom následky? Abych nemluvil v podobenstve, pravím: daromným ľuďom ľúbi sa

taký predstavený, ktorý nemá oko, aby videl zlé, ktoré páchajú; nemá uši, aby slyšal sťažnosti od utiskovaných a prenasledovaných; nemá jazyka, aby pokarhal tých, ktorí zlo a nešlechternosť páchajú; nekráča po ceste bohobojnosti a spravodlivosti, ale s bezbožnými a nepočestnými bludí po cestách Bohu odporných: ale dosť skoro potom ukáže sa, že zlý strom prinese zlé ovocie verejnej bezbožnosti a nemravnosti. Ťažko bude potom devadesiat devať dobrým predstaveným to napraviť, čo jeden zlý predstavený slovom a príkladom svojim pokazil.

Pekné je ovšem postavenie predstaveného; nie však preto, že má moc nad inými, ktorý ho musia poslúchať a verejnou poklonou ctiť, ale preto, že má príležitosť, slovom a skutkom mnoho vykonať pre časné a večné dobro svojich podriadených. Ten, ktorý ide len za marnosťou a hodnosťou, nie šťastným, ale nešťastným nazvaný byť môže; lebo čo predstavený bere na seba zodpovednosť za tých, ktorí sú mu podriadení. Kéžby všetci predstavení slyšali slova sv. Petra Damianoveho, že chyby podriadených pripísané budú predstaveným, tak jako blúdenie oviec pripisuje sa pastierovi (L. IV. ep. 15.). Predstavení — tak praví Origines (hom. 20.) — budú trpeť nielen za svoje vlastnie chyby, ale i za chyby ľudu sebe podriadeného. Dobreby bolo — praví sv. Laurent Justinianov — keby sa predstavení častejšie od hluku zovniutorného odtiahli do samoty a tam pobožne sa k Bohu modlili o to, žeby dobre svojich podriadených spravovali (De inst. et reg. Prael. 6.).

Preto teda ku všetkým, buď vyšším, alebo nižším, jakéhokoľvek mena a spôsobu predstaveným mám to uprimné napomenutie, aby slovom a príkladom pracovali na časnom a večnom dobrom svojich podriadených; aby ani zlým slovom ani zlým príkladom neboli jim na pohoršenie. Blúdi-li pastier, blúdia i ovce za ním; a beda tomu pastierovi! Hľadte, aby vás nekdy Pán Boh prijal s tým slovom: „*Služebníku dobrý a verný, že si bol v málom verný, vojdí do radosti Pána svojeho*“ (Mat. 25, 23.). Amen.

36.

O bielom rúchu potnpenom.

„(Herodes) vystavil ho posmechu, oblieknuc ho v rúcho bielé.“ Luk. 23, 11.

Kráľ Asver, vedený zlou radou ministra svojeho Amana, vydal tajný rozkaz, aby po celej jeho države v tú jistú dobu povraždení boli Israelskí; na tú tajnosť však prišiel Mardochej a modlil sa a postil sa, aby Boh odvrátil tu pohromu od ľudu svojeho. Boh ho vyslyšal. Stalo sa, že kráľ mal bezosnú noc a pre ukrátenie chvíle dal si čítať državné dejiny. Prišiel na to, jako Mardochej zachránil kráľa od zradnej vraždy, zarazil sa a tázal sa: jakú odplatu dostal za to Mardochej? Nemile ho to prekvapilo, keď dostal odpoveď, že žiadnu. Dal teda zavolať Amana a pravil: „*Čo sa má stať človeku, ktorého kráľ chce uctiť*“? Aman sa nazdával, že to padá na neho a pravil: „*Človek, ktorého chce kráľ uctiť, má byť oblečený v rúcho kráľovské a posadený byť na koňa, na ktorom jazdieva kráľ; a prední z kráľovských kniežat nech drží koňa jeho, a idúc po ulici, nech volá: Tak bude ctený, kohokoľvekby kráľ uctiť chcel*“

(Esth. 6, 1—9.). Povedzte už uprimne: zdá-liž nebolby to Pán Ježiš zaslúžil, aby mu bol kráľ Herodes preukázal podobnú česť? predca však čo sa stalo? Ačkoľvek bol úplne presvedčený o nevinnosti a svätosti Pána Ježiša, predca aby bol povolný hlavním kňazom a starším ľudu, pohrdol ním; čo viac, vystavil ho posmechu, oblieknuc ho v biele rúcho. Keby evanjelista nebol doložil, že ho dal obliecť v biele rúcho preto, aby učinil z neho posmech, nemalibysme nič proti tomu, lebo biele rúcho čo odznak nevinnosti nikomu tak neprislúši jako milému Kristu Pánu. Jako teda to biele rúcho prišlo k tomu, aby bolo odznakom potupy a posmechu? K tomu treba krátkeho vysvetlenia.

Bola tehdy obyčaj, že tí, ktorí sa uchádzali o nejaký úrad alebo hodnosť, aby obrátili oči ľudí na seba, obliekali sa v biele rúcho, a preto nazývali sa tiež bieloodencami (*candidati*). Chcel teda Herodes učiniť ten posmech s naším milým Spasiteľom, že sa uchádza o hodnosť kráľa pozemského, jako na neho falošne žalovali hlavní kňazi a starší ľudu židovského. O nešlechtný Herodes, nečiň posmech z Pána Ježiša, že je kráľom bez vojska a bez kráľovstva! nečiň posmech z bieleho rúcha, ktoré je i odznakom nevinnosti, ktorou Ježiš Kristus vynikal nad synov ľudských!

Kéžby i za doby našej nebolo Herodesov, ktorí znevažujú a potupujú biele rúcho nevinnosti a milosti božej, ktorým odiate sú len duše spravodlivých! Abysme i my nenáležali k tým tupiteľom, chcem prehovoríť

o bielom rúchu potupovanom.

Keď sv. Ján pre vieru v Pána Ježiša vyhnaný bol na ostrov Pathmos, vyznačený bol tam od Pána Ježiša vznešeným videním prorockým, a zjavené mu byly mnohé tajnosti. I slyšal tam hlas: „*Anjelu* (t. j. biskupovi) *cirkve sardeskej* piš: *Máš málo mien v Sardes* (tých), *ktorí nepoškrvnili rúcho svoje; a* (takoví) *chodit budú so mnou v rúchu bielom, lebo sú toho hodní; (a) kto zvíťazí, tak bude oblečený v rúcho biele, a nevymažem meno jeho z knihy života, a vyznám meno jeho pred* (nebeským) *Otcom svojim, i pred anjelmi jeho*“ (Zjav. 3, 1—5.). Čože je to za biele rúcho, v ktorom spravodliví chodia na zem i prijatí budú i do slávy nebeskej? Je to rúcho milosti božej, rúcho biele, ktoré nenie poškrvnené hriechom a nepravosťou. Je to rúcho, ktorým odení su synovia boží a dedičia kráľovstva nebeského. Je to rúcho, ktorým odená bola i duša naša hneď vtedy, keď sme sa stali ovečkami Pána Ježiša, t. j. členami cirkve svätej jeho. Je to rúcho, ktoré nám pri krste svätom dano bolo i v obraze i v skutočnosti. Kňaz, pokrstiv nás, kládol na nás biele rúcho čo obraz rúcha milosti božej, ktorým skrze sv. krst odená bola duša naša, pravil: „Prijmi rúcho biele; zachovaj ho nepoškrvnené pred súdnu stolicu Pána našeho Ježiša Krista, abys mal život večný. Šťastlivý človek, ktorý zachoval si to biele rúcho bez poškrvny, t. j. šťastlivý človek, ktorý zostal v tej nevinnosti a milosti božej, ktorou obdarený bol pri krste svätom: ale, ach, nemusí-li Pán Ježiš i teraz zavzdychnúť nad matkou našou cirkvou: „Málo máš tých, ktorí nepoškrvnili rúcho svoje“? Hneď vtedy, keď sme spáchali prvý všední hriech, poškrvnili sme si to rúcho; a keď sme spáchali smrteľný hriech, ztratili sme to biele rúcho milosti božej; miesto toho, abysme si ho boli vážili čo veľký poklad z neba, znevážili a potupili sme ho, nepamätujúce na to, že len v tom rúchu milosti božej sme synami božími a dedičami kráľovstva nebe-

ského; nepamätujúce na to, že len v tom rúchu sme hodní mať účasť na sv. sviatosťach a potom na sláve večnej.

a) Známo je vám zo sv. evanjelium, jak hrozný trest zastihol toho, ktorý opovážil sa bez svatobného rúcha zasadnúť si medzi hodovníkov svatby syna kráľovského. Kráľ, rozhnevaný nad ním, pravil k služebníkovi: „*Sviažte jeho ruky a nohy, vrhnite ho do temností zovňútorných; tam bude plač a škriepanie zubov*“ (Mat. 22, 13.). Tomu opovážlivcovi podobní sú tí, ktorí bez rúcha svatobného, bez rúcha milosti božej opovažujú sa pristúpiť k tomu svatobnému hodovaniu, pri ktorom podáva sa nám nebeský pokrm; najsvätejšie telo Pána Ježiša Krista v prevelebnej oltárnej sviatosti. Môže-li sa snáď kto vyhovárať, že nemá rúcha milosti božej? Keď onen kráľ zpýtal sa toho opovážlivca: „*Priateľu, jako si sem prišiel, nemajúc rúcha svatobného? On onemel.*“ Tak Pán Ježiš i toho opovážlivca, ktorý bez rúcha milosti božej pristupuje k prijímaniu najsv. oltárnej sviatosti, táže sa hlasom svedomia: „*Jako si sem prišiel, nemajúc rúcha svatobného?*“ Je v stave sa vyhovárať? Nie; musí tiež onemieť. Je pravda, že skrze hriech všedný pošpinil a skrze hriech smrteľný ztratil rúcho milosti božej: ale zdáliž Pán Ježiš neustanovil v cirkvi svojej prostriedok, ktorým opäť očistené a nazpak obdržané môže byť to rúcho milosti božej? Jako ten otec, keď sa k nemu s celou skrúšenosťou a uprimnosťou navrátil marnotratný syn, pritiskol ho k otcovskému srdcu, odial ho novým rúchom a tak posadil ho k hodovnému stolu (Luk. 15, 22.): nečiní to Otec nebeský i teraz? Jestli hriešnik, tento ozaj marnotratný syn, skrúšene a uprimne skrze sviatosť pokania navráti sa k nemu: pritiskne ho k svojemu otcovskému srdcu, odpustí mu jeho nepravosti a odeje ho opäť rúchom novým milosti svojej, aby bol hoden pristúpiť k nebeskému hodovaniu, k prijímaniu najsv. olt. sviatosti. Ti teda, ktorí konajú zpoveď len na oko, zamlčujúce smrteľný hriech, nepotupujú rúcho milosti božej? Oni skrze svatokrádežnú zpoveď odvrhujú od seba predrahé rúcho milosti božej a opovažujú sa bez toho rúcha — jako Judáš iška-riotský — brať účasť na večeri Pána.

b) Tiež k iným sviatosťam pristupovať treba v bielom rúchu milosti božej. Jako Pán Ježiš vzal chleby a zázračne rozmnožil ich (Ján 6, 11.): tak tú milosť, ktorú kajúci človek obdržal, pri sviatosti pokania, pri jiných sviatosťach rozmnožuje. Nenabudol-li človek skrze opravdivé pokanie milosti božej: jako ona potom pri jiných sviatosťach má byť rozmnožená a rozhojnená? Preto teda pred prijatím sviatosti birmovania, posledného pomazania, posväcenia v kňazstvo a stavu manželského požadúva sa prijatie sviatosti pokania, aby každý v stave milosti božej prijal ty sviatosti a skrze ne obdržal rozmnoženie milosti božej. Odtiaľ sa dá vysvetliť i to, že — menovite panenky — odievajú sa v biele rúcho, keď pristupujú buď k sviatosti birmovania alebo stavu manželského. Nemá to byť marnou nádherou a telesnou ozdobou, ale znamením, že v stave milosti božej k tým sviatosťam pristupujú. Na telesnom rúchu zájiste nezáleží, ale na duševnom rúchu, na rúchu milosti božej. Pristupujú-li ktorí buď k sviatosti birmovania alebo k sobášu v stave hriechu a tak bez milosti božej, nenie divu, že nedosahujú rozmnoženie tej milosti božej, ktoré Pán Ježiš so sviatosťou birmovania a stavu manželského spojil. Biele rúcho pri birmovaní má byť odznakom, že birmovanci s čistým svedomím a v stave

milosti božej pristupujú k birmovaniu. Biele rúcho pri sobáši má byť odznakom nielen toho, že ženich a nevesta právne pod paníckym vencom k oltáru pristupujú, ale i toho, že po vykonanej skrúšenej a uprimnej zpovedi s čistým srdcom a v stave milosti božej k manželskému sľubu pristupujú. Predca však koľko je tých, ktorí pristupujúce buď k birmovaniu alebo k sobášu o to biele rúcho milosti božej buď nedbajú alebo náležite ho nevyhľadávajú: nenie-li to tiež znevažovanie ba potupovanie bieleho rúcha milosti božej?

c) Jakým však pokladom je rúcho biele milosti božej, to najviac pocítíme, keď sa budeme poberať do večnosti. Sv. Ján, kde vo Zjavení hovorí o svätých a vyvolených božích pred trónom Bäránka, všade hovorí o jejich bielom rúchu; nehovorí tým o rúchu telesnom, ale o rúchu duše. Medzi svätých a vyvolených božích teda len ten sa môže dostať, ktorý s čistým svedomím a v stave milosti božej z tohoto sveta do večnosti vykročí, lebo praví tenže sv. Ján o kráľovstve nebeskom: „*Nevojde do neho nič poškvrneného*“ (Zjav. 21, 27.). Biele rúcho milosti božej pri krste sv. učinilo nás dieťkami Otca nebeského, a to jisté biele rúcho urobiť má nás dedičami kráľovstva nebeského. Jak vážnou vecou pre umierajúceho je to biele rúcho milosti božej, poznať už i z toho, že nielen sami prosíme Pána Boha ale i vzývame svätých božích, aby sa za nás primlúvali u Boha dobrotivého, žeby nás od náhlej a nenadálej smrti vysvobodit ráčil: a prečo? preto, žebysme sa k smrti spravodlivých pripravili, s Pánom Bohom smeriť, od hriechu očistiť a dušu svoju v biele rúcho milosti božej odiať mohli. Ovšem nevieme hodiny, v ktorú nás Hospodár nebeský odvolá z tejto vinice časného života, a tak vždycky máme byť v stave milosti božej; však ale starostlivosť táto má byť najväčšia a neodkladateľná vtedy, keď už na kleslých silách telesných čítame slova Jobove: „*Nepozostáva mi už nič iného, leda hrob*“ (Job 17, 1.). Predca však ešte i v tom tak dôležitom okamžení bývajú Herodesovia, t. j. nekajúci a zátvrdiví hriešnici, ktorí odstrkujú od seba to biele rúcho milosti božej, bez ktorého nenie večného spasenia; a toto je to najnebezpečnejšie zneváženie toho bieleho rúcha milosti božej, lebo od toho, na jakom stupni sme v milosti božej, keď umremo, závisí i sláva a odplata naša v nebesach.

Vážme si teda to rúcho biele milosti božej, ktoré sme obdržali pri krste svätom, abysme v ňom — jako nás napomínal krstiaci kňaz — dostavili sa pred súdnu stolicu Pána Ježiša a od neho pripustení boli do slávy nebeskej. Tak potom i o nás platí budú slova Pána Ježiša: „*Chodit budú so mnou v nebi v rúchu bielom, lebo sú (toho) hodní*“ (Zjav. 3, 4.). Amen.

37.

O múdrej rozvahe.

„*Ktorého chcete, abych vám prepustil? zdaliž Barabáša alebo Ježiša?*“ Mat. 27, 17.

Smutný a žalostný bol to pôvod, keď vernú a nevinnú Zuzannu, manželku Joakimovu, skrze chlipných dvoch starcov krive z cudzoložstva obžalovanú a skrze radu židovskú náhle i nespravodlive odsúdenú, viedli na popravište, aby ju dľa zákona čo cudzoložnicu ukamenovali. Ubohá nemala jinej potechy v hroznej

svojej úzkosti, leda milého Pána Boha, pred ktorým známe bolo jej nevinné srdce; vo vrúcnej modlitbe hľadala útočisko k Bohu. „Čistý som ja od krve tejto!“ zaznel mohutný hlas zo zástupu. „Zdaliž tak pošetili ste, synovia israelskí, že nerozsúdivše ani, čo pravého je, nepoznajúce, odsúdili ste dcéru israelskú? Navráťte sa k súdu, lebo títo (dvaja starí hriešnici) mlúvili krivé svedectvo proti nej!“ Ktože to bol, ktorý pozdvihol hlasu svojeho k obrane nevinnnej? Bol to od Boha poslaný prorok Daniel. Skutočne Daniel, obnoviv súd dľa vnuknutia božieho, dokázal nevinnosť poctivej Zuzanny, a zármutok zástupu obrátil sa v radosť a v plesanie. Podobné asi divadlo hemží sa v Jerusaleme s Pánom Ježišom. Pred palác Herodesa shromažďuje zástup všetečných ľudí, roztopašných uličníkov a kdejakých bezcitných postavačov. Otvorily sa dvere palácu, objavil sa utrápený a ubitý Ježiš v bielom rúchu, kráča ticho a vážne po ulici Jerusalema. Spreádzajú ho hlavní kňazi, starší ľudu, suroví vojaci, roztopašní uličníci a mravozpustlá luza. Draví vlci vedú tichého, nevinného bäránka. Ach, kde je prorok Daniel, aby opäť veľikým hlasom zastavil ten smutný a žalostný prôvod? Nenie žiadneho Daniela, ktorýby zastal a obrátil česť a nevinnosť Pána Ježiša? Nenie, ktoby sa ho bol ujal. No snáď Pilát rozhodne vec v prospech Pána Ježiša. Skutočne zdá sa tak. K shromaždeným hlavným kňazom, starším ľudu a hlučnému zástupu praví: „Podali ste mi tohoto človeka, jakoby podvracoval ľud: a hľa, ja žiadnej viny nenašiel som na tomto človeku v tých vecach, ktoré na neho žalujete; ale ani Herodes (nenašiel), lebo som vás poslal k nemu: a hľa, nič hodného smrti nestalo sa mu.“ Piláte, si v rozpakoch, čo s Ježišom učiniť máš? Keď ty i Herodes nenašli ste na ňom viny, právo žiada, aby bol nevinný prepustený na svobodu. Zdaliž tak učinil? Opäť zostal na polovičnej ceste; aby ani neodsúdil nevinného Ježiša ani ne-učinil proti vôli žalobníkov, ktorí žížnili po krvi jeho, chytráctvom svojim prišiel opäť na myšlienku, žeby vyhnul i jednomu i druhému. Napadlo mu, že bývala obyčaj, na pamiatku vysvobodenia ľudu israelského zo zajatia egyptského prepúšťať židom jedného väžňa k sviatkom veľkonočným, a preto pravil k nim: „Je vašou obyčajou, abych vám prepustil jedného (väžňa) k veľkej noci (Ján 19, 39.): Ktorého chcete, abych vám prepustil? zdaliž Barabáša alebo Ježiša?“ Tak vrtkavý Pilát hodil osud Pána Ježiša do rúk ľudu židovského. Tento mal uvážiť vec a rozhodnúť medzi nevinným Ježišom a zločinným Barabášom. Zajiste slušalo sa, aby ľud o tak vážnej veci nejednal ani prenáhlene ani bez tichej rozvahy, lebo zodpovednosť za to, čo sa stane, padne naň.

O, jak často stretáme sa i my v živote s tou vážnou otázkou: Činiť alebo nečiniť? Čím dôležitejšia je vec, tým dôkladnejšie musí byť jej uváženie, abysme potom nemali čo ľutovať, že sme učinili, čo sme nemali učiniť, alebo že sme neučinili, čo sme mali učiniť; vždycky predchádzať má múdra rozvaha. Ponevác skusenosť učí, že mnohí prenáhlene a bez rozvahy jedajú, preto hovoriť budem o múdrej rozvaha.

Častokrát sa stávalo, že pohanskí filosofi len tak žartom vysoké pravdy vyslovili. Tak jedenkrát jakýsi filosof postavil sa na trh a volal, že predáva múdrosť. Zpráva o tom dostala sa i ku kniežafu, a tento vyslal k nemu svojich dvoraninov s peniazmi, aby tej múdrosti pre kniežatský dvôr kúpili. Filosof sa sjednal a prijav peniaze napísal na cedulku tento verš:

„Všetko, čo len ty činiš, čiň dobre, a hľad vždy ku cieľu“*). Kniežatskí poslovia priniesli so smiechom tu cedulku pánovi svojemu: ale tento pochopil vysoký význam tej výpovede a dal ju zlatými literami napísať nad vchod do palácu. Skutočne nenie užitočnejšieho ano potrebnějšího pravidla, dľa ktorého-bysme mali spravovať myšlienky, slova a skutky svoje; každé jednanie naše má sa stať s rozvahou, t. j. uvážiť máme i cieľ, ktorý chceme a máme dosiahnuť, i prostriedky, skrze ktoré chceme a smieme hľadať onen cieľ. Dobré musí byť z každej svojej strany dobré; lebo dobré prestáva byť dobrým, jestli buď len z jednej strany je zlé. Opravdive dobré je, ktoré je i dľa cieľa i dľa prostriedkov upotrebených k dosiahnutiu jeho počestné. Vysvetlím vám to v príklade. Jeden delník pracuje, aby dosiahol výdelok k živieniu seba i svojich; on upotrebuje dobré prostriedky k dobrému cieľu: teda jedná dobre. Druhý delník kradne, aby mal čím živiť seba i svojich; on má pred očima dobrý cieľ, ale upotrebuje zlý prostriedok: teda jedná zle. Tretí delník kradne, aby mal za čo chlastať; on upotrebuje zlý prostriedok k zlému cieľu: teda pácha dvojnásobné zlé. Chceme-li teda jednať jako ľudia, musíme činiť všetko s rozvahou a to počestne; i cieľ musí byť dobrý i prostriedky dobré.

O človeku, ktorý činí bez rozvahy, dobre hovoríme, že jedná voslep. Jako ten slepý nevidí, ani kam ide ani kade ide; ani nevie, kde do koho búši: tak i človek, ktorý jedná bez rozvahy, ani nevie, čo chce a má dosiahnuť; ani nevie, jakých prostriedkov má a smie upotrebiť, ani nepomyslí, zdá-liž jednaním svojim neurazí buď Boha alebo blížneho svojeho. Taký človek nejedná jako človek, ale len jako zver, ba len jako nejaký stroj (mašina).

Pri človeku, ktorý jedná len voslep a bez rozvahy, to je najhoršie, že z jednej strany nemá zásluby, ponevác jednal bez všetkého dobrého úmyslu; z druhej strany však je trestuhodný, jestli spáchal niečo zlého. Darma sa vyhovára, že ani nevedel ani si nerozmyslel, čo činil. Môže byť síce viac alebo menej hriešny: ale nevinným nijak nenie, a to preto, ponevác nejednal jako človek, tým menej jako kresťan.

1. Povážme človeka jako človeka, bez ohľadu na kresťanské náboženstvo: teda jako pohana. Pán Boh stvoril človeka na obraz svoj, t. j. dal mu dušu a túto obdaril

a) rozumom, aby rozoznal dobré od zlého, dovolené od nedovoleného, počestné od nepočestného. Čo je svetlo vo tme, to je rozum v rozpakoch: zdá-liž máme niečo učiniť alebo nie. Krásne to vyslovuje sv. Pavel, keď píše: „Keď pohania, nemajúci zákona (božieho), od prirodzenia to činia, čo je zákona, sami sebe sú zákonom, (majúce) dielo zákona (prirodzeného) napísané v srdciach svojich“ (Rim. 2, 14. a 15.). Už sám prirodzený rozum ľudský ukazuje nám rozdiel medzi dobrým a zlým, abysme vedeli, čo máme činiť a čo nie. Kto jedná bez rozvahy, jedná proti úmyslu božiemu, ktorý dal človeku svetlo rozumu k rozoznaniu dobrého od zlého. Kto jedná bez rozvahy, podobný je tomu, ktorý vo tme schválne zahasí si svetlo, ktorým sme ho opatřili, aby videl, čo a jako robiť má.

b) Druhé, čím Boh obdaril človeka, je svedomie, bez ktorého nenie žiadneho človeka, ani pohana. O tom sv. Pavel opäť krásne hovorí: že „pohanom

*) Latinsky: Quidquid agis, prudenter agas, et respice finem.

vydáva svedoctvo, (zdáliš dobre alebo zle činia,) jich svedomie a (tie) myšlienky, ktoré sa vospolok obviňujú alebo zastávajú“ (Rim. 2, 15.). V každom človeku je ten vňútorň hlas svedomia; nepochádza ono od človeka, ale je od Boha vložený do srdca človeka, tak že mu je nemožno, aby sa ho zbavil, jakokoľvekby to chcel učiniť. Ten hlas svedomia ukazuje človeku tiež, čo má činiť alebo nečiniť. Odvolávam sa na vás samých. Keď ste mali v úmysle niečo učiniť a už rozumom ste rozoznali dobré od zlého, pocítili ste v sebe jakúsi radu: „Učiň to, zaľúbiš sa tým Bohu a obsiahneš za to odmenu;“ alebo: „Nečiň to, uvalíš na seba hnev a trest boží.“ Darmo ste si mysleli: „Však mňa nikto nevidí;“ ten hlas svedomia predca neumlkol vo vás. Ten hlas vňútorň, ten hlas svedomia ozval sa potom podobne vo vás, keď ste učinili už niečo buď dobrého alebo zlého; jakoby vás za dobré pochvaľoval a vám za to odmenu sľuboval: naproti tomu ale pre zlé karhá vás a hrozí vám trestom. Že Boh to svedomie, tohoto radcu dal do srdca našeho, zajiste pri svojej múdrosti a dobrote nemal iného úmyslu, leda ten, abysme toho svojeho tajného radcu, ten hlas svedomia poslúchali a proti nemu nič nejednali: tak teda ten, kto čini len voslep a bez rozvahy, poslúcha hlas svojego svedomia?

2. Človek kresťan tým je trestuhodnejší, jedná-li bez rozvahy, lebo Boh milostivý nielen ho obdaril, jako jiného každého človeka rozumom a svedomím, ale krom toho

a) Boh dal kresťanovi sv. náboženstvo, ktoré ho učí nielen to, čo veriť, ale i to, čo konať má, aby na tom svete mal pokoj srdca a sladkú nádej k dosaženiu večného spasenia, tam ale po smrti radosť večnú. Kresťanský človek teda tým menej má vyhovorky, že nevedel, čo je dobré a čo zlé; že nevedel, čo má a čo nemá činiť. Jako z jednej strany kňazi dľa príkazu Pána Ježiša učia všetkie národy, napomínajúce jich k vereniu a k zachovávanu všetkého toho, čo tenže Pán Ježiš učil a prikázal (Mat. 28, 19. a 20.): tak každý kresťan povinnen je nielen veriť, čo Ježiš Kristus učil, ale i zachovávať, čo prikázal zachovávať. Prv teda, než niečo myslíme, mluvíme a činíme, musíme uvážiť: zdáliš sa to s učením Pána Ježiša, jak čo do viery tak čo do mravov, srovnáva?

b) K pravidlu, dľa ktorého má jednať kresťan, náleží nielen učenie Pána Ježiša, ale i príklad jeho; lebo pravil: „*Príklad som vám dal, abyste tak, jako som ja činil, i vy činili*“ (Ján 13, 15.). Sem patrí i príklad svätých a vyvolených božích. Jako svetlo slnečné osvecuje hviezdy, ktoré náležia do jeho kruhu, a skrze ty hviezdy vlastne len to svetlo slnečné svieti: tak Ježiš Kristus milostou svojou osvietil svätých a vyvolených a skrze jejich príklady vlastne on svieti nám. Preto praví sv. Pavel: „*Buďte nasledovníci moji, jako i ja som (nasledovníkom) Krista*“ (I. Kor. 4, 16.). Nemá teda kresťan nič jednať bez rozvahy, ale prv než sa odhodlá buď k čineniu alebo neučineniu, má si pomysleť: čo činil a čoby činil Pán Ježiš v podobných okolnostach? čo činili a čoby činili svätí boží v tých okolnostach, v ktorých sa my nalezáme? Učiníme-li tak, zajiste svitne nám v hlave, čo je dobré, abysme to učinili, a čo je zlé, abysme to neučinili.

Čiňme teda všetko s rozvahou, jako sa sluší na ľudí, rozumom a svedomím obdarených; jako sa sluší na kresťanov, ktorí majú pred sebou zrkadlo učenia

a príkladov Ježiša Krista a svätých božích. Učiníme-li tak, zajiste ľahko najdeme dobré, ktoré urobiť, a zlé, ktorému vyhnúť máme. Nebude potom mnohých bezzákladných a daromných vyhovaraní, že sme nečo z nevedomosti buď učinili zlé alebo urobiť zanedbali dobré. Nech tie slova: „*Buď vôľa tvoja*“ (Mat. 6, 10.) niesú len v ustách našich, ale i v skutkoch našich. Boh nám zjavuje vôľu svoju skrze rozum a svedomie, skrze učenie a príklad Ježiša a svätých: číňme teda dľa vôľe jeho. Amen.

38.

O kresťanskej manželke.

„Nič nemaj s týmto spravodlivým; lebo som mnoho trpela dnes vo snách pre neho.“
Mat. 27, 19.

Že človek pozostáva z dvoch častí, z duše a tela, toho zrejmým dôkazom sú sny, sú ony účinkovaním duše jedinej, práve vtedy, keď telo a smysly človeka sú netečné. Sny samy v sebe nemajú významu, lebo sú jakoby hračka križujúcich sa rozličných myšlienok v duši človeka: zo zvláštneho dopuštenia božieho však sny môžu byť významným vnuknutím božím. Vieme to i zo sv. evanjeliuma o sv. Josefovi. Vo snách sa mu ukázal anjel boží s posolstvom, aby s Ježiškom utiekol do zeme egyptskej, pretože ukrutný kráľ Herodes bude ho chcieť zavraždiť; vo snách sa mu potom opäť zjavil anjel boží s posolstvom, aby sa navrátil do vlasti svojej, pretože už ukrutný kráľ Herodes je v hrobe. Pravdepodobné je teda, že Boh všemohúci skrze sen účinkoval i na Klaudiu, manželku Pilátovu, aby u manžela svojého ujala sa nevinnosti Pána Ježiša.

Práve Pilát predložil zástupu židovskému tú otázku: „*Ktorého chcete, abyh vám prepustil? zdáliž Barabáša alebo Ježiša*“?, keď poslala k nemu manželka jeho zprávu tu: „*Nič nemaj s týmto spravodlivým; lebo som mnoho trpela dnes vo snách pre neho.*“ Jestli to stojí, že obyčajne to a tak sa nám zdá, čo a jako vo dne myslievame, sotva pochybíme, keď o manželke Pilátovej za pravdu vezmeme, že ona mnoho sa dopytúvala na Pána Ježiša, na jeho učenie, svätý život a početné zázraky; že bola presvedčená o jeho, keď nie božskej velebnosti, aspoň nevinnosti a spravodlivosti. Jej nežný cit povzbudzoval ju k tomu, aby sa ujala nevinného Pána Ježiša a primala manžela svojého k tomu, žeby nevinnou krvou Ježiša nepoškrnil ruky a meno svoje. Klaudia, manželka Pilátova teda predstavuje sa nám tu čo obraz bohabojnej a spravodlivej manželky; a to mi poskytuje príležitosť pohovoriť dnes

o kresťanskej manželke.

Keď slyšíte, že chcem dnes hovoriť o kresťanskej manželke, vedzte, že len o tom chcem hovoriť: jak blahodarne môže účinkovať dobrá manželka na mravy manžela svojého. Čo bola Klaudia, manželka Pilátova, pre Piláta, keď ho k spravodlivosti napomínala: to má byť každá kresťanská manželka pre svojého manžela, aby ho slovom i príkladom k bohabojnosti a mravnosti viedla. Už sv. Pavel napísal o kresťanskej manželke: „*Posväcený je muž neveriaci skrze manželku veriacu*“ (I. Kor. 7, 14.). Je pravda, že za našej doby kresťanské manželky nemajú manželov neveriacich, pohanov alebo židov: ale — bohužiaľ — mnohé sú, ktorých manželia sú len dľa mena kresťanmi, bez toho

žeby boli verní učeniu a prikázaniam Pána Ježiša Krista; nemajú-li príčiny obrátiť manžela svojego k viere kresťanskej, majú dosť príčiny obracať ich k tomu, aby si vieru vážili a mravný opravdu kresťanský život viedli. Badajú-li toto kresťanské manželky na mužoch svojich, majú horlive ale i múdre účinkovať, by svojich manželov priviedly na lepšiu cestu; lebo dobre praví sv. Ján zlatoustý: „Nič nenie tak primeraného, poučiť manžela, nežli jeho manželka. On nie tak ľahko trpí za poučiteľa koho, nežli svoju manželku“ (Hom. 6. in Joan.).

Nenadarmo však povedal som, že manželka v tom má byť nielen horlivá, ale i múdra; lebo horlivosť bez múdrosti môže ešte viac pokaziť nežli napraviť. Jeden plameň dá sa sfúknuť, ale druhý snáď ešte viac fúkaním sa rozšíri a záhubnejším sa stane. Má teda manželka byť opatrná v napomínaní manžela, aby nepríslušným spôsobom alebo v nepríslušný čas neučinila viac zlého nežli dobrého. Za príklad vystavím vám kráľenu Esther.

Keď kráľ Asver na radu bezbožného ministra svojego, Amana, vydal rozkaz tajný, aby v istý deň všetci židia, ktoríkoľvek sa nachádzajú v jeho države, boli povraždení, Esther mala odvrátiť pohromu od ľudu židovského, z ktorého i sama pochádzala. Jej strýc Mardochej vyvolil ju k tomu, aby na jiné myšlienky priviedla manžela svojego, pretože pre krásu a vernosť svoju požívala milosť kráľovského svojego manžela, Asvera. Zdáliž ale hneď šla ku kráľovi, jaknáhle dovedela sa o pohrome, ktorá hrozí ľudu židovskému? zdáliž upotrebila ostrých slov, aby odvrátila ho od nespravodlivého a ukrutného úmyslu? zdáliž spoľahla sa na milosť, ktorú má u kráľa, a na svoju krásu a výrečnosť? Nie; ona čakala na príslušný čas, modlila sa k Bohu a použila tichého a pokorného slova, aby neroztrpčila ale obmäkčila srdce manželovo. A výsledok jaký bol? nad očakávanie; nielen že zachránený bol národ židovský a povýšený Mardochej k hodnosti, ale ošemetný Aman odvisol na šibenici.

Jako jednala Esther, aby získala a na lepšiu cestu priviedla manžela svojego: tak jednajte i vy múdre a opatrne, abyste dobrému a polepšeniu získaly srdce manžela svojego buď od Boha alebo od dobrých mravov odpadnutého, poblúdeného; a síce:

a) Esther požívala milosť u svojego kráľovského manžela, a preto mocné bolo aj jej slovo u neho: tak i tvoje slovo bude mocné u manžela tvojego, požívaš-li u neho úctu, dôveru a lásku, lebo len toho radi poslúchame, koho si vážime a milujeme. Budeš-li ženou bohabojnou, manželkou vernou, matkou pečlivou a hospodyňou opatrnou, buď istá, že manžel rád uposlechne tvoju radu a prijme tvoje napomenutie. Tvôj príkladný život pripraví cestu slovu tvojemu do srdca tvojho manžela, lebo tak bude presvedčený, že to, čo žiadaš a jemu na srdce kladeš, je dobre. On bude nad tebou vládnuť dľa povolania svojego, ty ale budeš vládnuť nad nim svojou láskou a uprimnosťou, ktorá je silnejšou nežli vláda a moc.

b) Esther postila a modlila sa, aby Boh milosťou svojou predišiel ju a pripravil srdce manžela k vyslyšaní prosby, ktorú mu hodlala predložiť; lebo pamätala na slova sv. písma: „Srdce kráľovo je v ruke Pána (Boha); kamkoľvek bude chceť, nakloní ho“ (Prís. 21, 1.). Slabé je slovo tvoje, jestli Boh nepodporuje ho milosťou svojou. Jestli ty miesto modlitby za obrátenie manžela preklíňaš ho: jakože Pán Boh pripraví jeho srdce k slyšaní slova tvojego?

Jako na prosbu Eliáša proroka prišiel tichý zúrodňujúci dážď: tak i ty modli sa za manžela tvojeho, aby Boh milosťou svojou pokropil suché a snáď i zatvrdlivé srdce manžela tvojeho. Nikdy nehovor v srdci svojom, že nenie hoden, aby si sa za neho modlila; hoden je, lebo je tvojím a ty jeho. Sú-li cudzí ľudia hodní, abysme sa za nich z lásky k blížnemu modlili: jak nemá byť hoden modlitby tvojej ten, ktorého máš milovať z lásky manželskej? Modli sa za jeho obrátenie, lebo veď obrátenie jeho je nielen užitočné ale i potrebné jak pre dobro dietok tak pre dobro tvoje, ktorá máš byť až do smrti spoločnicou jeho. Nezáleží ti snáď na tom, aby ti Boh ulevil kríž, ktorý máš s manželom svojim?

c) Esther, dobre znajúc, že nepríležitým vkročením pred kráľa pokazilaby výsledok prímluvy svojej, čakala na vhodnú príležitosť, ktoráby pripravila pôdu pre jej žiadosť a prosbu: tak i múdra manželka, často i s veľkým sebazaprením, čaká na vhodnú príležitosť, aby manželovi premlúvila k srdcu. Jako ten roľník nepredvezme sejbu, keď víchor zúri, ale čaká, až sa utíši: tak tiež nie každý čas je spôsobilý k napomínaniu. I v tomto ohľade platí slovo sv. písma: „*Je čas k mluveniu, a je čas k mlčaniu*“ (Kaz. 3, 7.). Je-li manžel v zadumčivosti a zármutku pre nezdar, biedu a núdzu, vtedy príhodnejšie je oko poľutujúce a vzdych útrpnosti, nežli slova. Je-li manžel rozpálený hnevom, vtedy každé slovo, bárby bolo lahodné jako olej, je skutočne jako olej na oheň. Je-li manžel opilý, vtedy nielen škoda každého i toho najlepšieho slova, ale nerozumné je každé napomínanie; ano častokrát je ono len puhé dráždenie k zúrivosti. Opilý človek je len dľa telesnej podoby človekom, nie ale dľa duše a rozumu: načo mu hovoriť i to najmúdrejšie slovo, keď mu porozumeť v stave nenie? Až sa striezvosť navráti, až sa hnev a rozbúrená krev utíši, až pomine zlá vôľa a nechť zroneného manžela, len vtedy nastane čas manželke k príhodnému mluveniu.

d) Esther, keď už vkročila pred kráľa, pýtala si najprv dovolenie k mluveniu a len potom ticho, pokorne a slušne, bez štiplavosti a výčitky predniesla prosbu svoju, aby odvrátila kráľovského manžela svojego od ukrutného a nespravodlivého úmyslu zavraždiť ľud israelský; tým dáva príklad kresťanským tiež manželkám, jakého spôsobu má byť napomenutie a pokarhanie, ktoré chcú dať chybným alebo hriešnym a nešlechetným manželom svojim. Napomenutie je podobné pilulkám; keď lekár badá, žeby nemocný nebol v stave jich v prirodzenom spôsobe pohltnúť, buď ich posypať dá do cukru a do sladkodrevového prášku alebo zaobaliť do obľátky: tak to má činiť i manželka, chce-li účinkovať zdarne na srdce manžela a priviesť ho k polepšeniu. O čo že ti ide? snáď o to, abys do všelijakých vynadala manželovi a potom hlúpo sa chvastala: „No však som mu dala?“ Ja myslím, že o to ti ide, abys priviedla ho k poznaniu svojej chyby a k tomu presvedčeniu, že je jeho povinnosťou polepšiť sa; keď tak, nuž dobrý výsledok dá sa docieľiť len dobrým spôsobom. Chceme-li nekomu povedať, že bludí, a chceme-li ho napraviť na dobrú cestu, zdáliš mu budeme nadávať a hrubianiť? budeme ho palicovať a za ním kamením hádzať? zajiste nie, lebo pri takom jednaní neverilby, že s ním uprimne smýšľame. Načo takové napomínanie a karhanie, ktoré ešte viac podráždi a rozzlostí manžela? Jazyk pichlavý poraní, ale nezalieči. Ostré výčitky, dávanie špatných mien,

hubovanie bez konca, kriky až k ohlušeniu a láterenie bez smyslu, také nemúdre jednanie nehasí, ale prikláda polienka na oheň. Čo ešte povedať o tom, keď z úst manželky sypú sa ešte jako z peknej peci čerti a diabli, kliatby a prekliňania? to, ale to má potom napraviť chybného manžela?

Tak teda sa chovajte a jednajte, kresťanské manželky, jako som to vyložil na obraze kráľeny Esthery, chcete-li skutočne na lepšiu cestu priviesť poblúdivých manželov svojich. To však, čo som tuna vyložil, nech si povšimnú i kresťanskí manželia, aby, keď jich manželky vo svojej láske a uprimnosti napomínajú budú, neodvrátili od nich ani tvár ani srdce svoje, ale napravili život svoj. Pamätajte oba na to, že Boh je Boh lásky a pokoja, a tak bude i medzi vami, bude-li panovať medzi vami bázeň božia a pokoj svätý. Amen.

39.

O svoditeľoch Iudu.

„Kniežata kňazské a starší naviedli ľud, aby prosili za Barabáša.“ Mat. 27, 20.

Veľmi smutné síce, ale i veľmi pravdivé je, že nemožno sa spoľahnúť na obecný ľud. On je podobný loďke na mori. Dokiaľ je ticho, poslúcha veslárov; keď ale búra a víchor rozvlní more, metá sa sem i ta a brozí i veslárom záhubou. Ľud toho, ktorého dnes oslavuje, zajtra ho i ukrižovať hotový je. Príkladov toho máme dosť jak vo svetských tak v náboženských veciach. Ľud israelský oslavoval Mojžiša, že ho vyslobodil zo zajatia egyptského, a verejne sľuboval, že bude zachovávať smluvu, ktorú učinil s Bohom: a netrvalo to dlho, že sa zbúril proti Mojžišovi, ba i proti samému Bohu; postavil si zlaté tela a chcel sa navrátiť do zeme egyptskej, do predošlej nesnesiteľnej poroby. Čo ale bolo toho príčinou? vždycky sa našlo niekoľko zlostných buričov, ktorí pomluvou a osočením nakvasili ľahkoverný a vrtkavý ľud i proti tým najsvedomitejším priateľom a dobrodincom svojim. Tak, jako to bolo pri zakladaní starého zákona, bolo to i pri zakladaní nového zákona. Ľud, ten hrnul sa za Pánom Ježišom, ano i proti vôli jeho chcel ho učiniť kráľom, a s tou najväčšou slávou vprovodil ho do Jerusalema: ale o pár dní stal sa zúrivým nepriateľom toho jistého miláčka a dobrodinca svojeho, Ježiša. Čo bolo toho príčinou?

Keď Pilát bol nechal na vôľu ľudu, aby si žiadal prepustenie buď lotra Barabáša alebo nevinného Ježiša, vzdialil sa, byv odvolaný od manželky svojej. Nešťastné vzdialenie Piláta využili hlavní kňazi a starší ľudu k diabolskému pobúreniu obecného ľudu proti Kristu Pánu a v prospech zločinca, Barabáša. Pomluvou a na cti utrhaním, lichotením a sľubami, prosbou a hrozbou, lstou a lžou, chytráckym mudrlantovaním a šibalským jazykom docela odvrátili ľud od Pána Ježiša a pobúrili ho proti nemu. Ľudia vážni, pokojamilovní a bojazliví utiahli sa, lebo videli, že svedený, prevrátený a rozkatný ľud nedá sa poučiť o opravdivom stave veci a o nevinnosti Pána Ježiša. Jako sa premenil ten vrtkavý ľud, poznať z jeho držania sa pred Pilátom. Tento, keď sa po chvíli navrátil, opakoval otázku, ano tak ju predložil, aby odpoveď vypadla v prospech nevinného Ježiša, a riekol: *„Chcete-li, prepustím vám kráľa židovského“* (Ján 18, 39.), Ježiša nazaretského! A oni? Všetci zkrikli: *„Nie toho,*

ale Barabáša!“ O nešťastný vrtkavý ľahkoverný ľudu, jako ťa zaviedli ľstiví podvodníci! Barabášovi, tomu lotrovi, buričovi a vražedníkovi praješ slobodu, nie ale nevinnému, dobrotivému a milosrdnému Ježišovi!

Nechcem uraziť nikoho, ale musím uprimne vyznať, že taký je obecný ľud i za doby našej; je nestály, vrtkavý a kdejakým svoditeľom prístupný, a to ovšem len na svoju, jak časnú tak i večnú zkazu a záhubu: preto som si predovzal dnes hovoriť

o svoditeľoch ľudu.

Počet obecného ľudu je veľký a tak počtom svojim vo verejnom živote veľmi padá na váhu: preto svoditelia, ačkoľvek pramálo majú opravdivej lásky a úcty k obecnému ľudu a k jeho pravému blahobytu, hľadajú ho celým svojim chytráctvom dostať na svoju stranu.

Hlavná chyba obecného ľudu je, že nepozná opravdivého priateľa svojeho. Neznajúc širokého sveta, málo pozná ľudí a jejich šibalstva. Nerozumiac sa do verejných záležitostí, nepozná beh jejich. Nečítajúc o dejepisných príbehoch a udalostach, nevie jako sa verejné veci vyvíňujú a jaké následky za sebou ťahajú. Obmedzený na úzky kruh, v ktorom prebýva, nemá toho rozhľadu, ktorý je potrebný k rozsúdeniu pravého priateľa od pretvárenca. Odtial sa dá vysvetliť, že pravého priateľa od seba odstrkuje a kdejakého Barabáša prijíma za priateľa; k tomu, ktorého pozná, nemá dôvery, a ide za tým, o ktorom ani nevie, odkiaľ noha, odkiaľ ruka. Priateľa, ktorý ho napomína a karhá, s dobrým úmyslom a k jeho časnému a večnému prospechu, považuje za svojho nepriateľa, a to tým viac, jestli dľa práva a povinnosti musí mu dávať buď prácu alebo plácu. Príde-li svoditeľ, ktorý — jako chytrá ľiška — zná ľahodiť, pretvarovať sa, obratným jazykom prehovárať, bez studu a svedomia pomlúvať, hory a doly sľubovať, ba ešte i vreckom a ľaškou dodávať váhy svojej tľchube, obecný ľud sadne mu na lep; opustí verného, známeho a časom i úradom osvedčeného priateľa; ide za Barabášom. Predstavím vám to v príkladoch.

Nekdy došľ malý kameň, keď ho hodíme do tichého jazera, premení ho a rozvlní: tak nekdy jeden človek je v stave pobúriť celú jednu tichú obec. Za dôkaz uvedem jednu udalosť zo života sv. Pavla. Keď bol v Efesu, kázáním svojim dosiahol veľkého úspechu; nielen že veľký počet židov a pohanov prijal sv. krst, ale tí učenejší medzi nimi posnášali i svoje bludné knihy k Pavlovi, aby jich spálil. Čo sa ale stalo? Dvojročniu prácu jeho temer zhubil jeden človek pohanský. Bol to zlatník, menom Demetrius, ktorý delal strieborné chrámiky bohyne Diany a, majúc veľký obchod, stál vo spojení s mnohými remeselníkami. Čím viac sa zmáhalo kresťanstvo, tým viac klesal ten obchod a remeslo. Ziskuchtivý chytrák povolal teda rozličných svojich spoludelníkov a vykladal im: Vy dobre viete, že nám tento priemysel nielen dáva živnosť, ale prináša i nemalý zisk. Od tej doby, čo tento Pavel tu učí, tratí česť Diany nielen u nás ale i široko ďaleko okolo nás, a tým spôsobom upadá náš obchod; pojde-li to tak ďalej, zahyne úcta Diany a spolu priemysel náš. Slovo ziskuchtivého pohana účinkovalo tak, že sa stalo veľké zbúrenie proti sv. náboženstvu kresťanskému, proti sv. Pavlovi a jiným ohľasovateľom sv. evanjelia (Sk. Ap. 19, 24—34.). Nečo podobného opakúva sa i za doby našej. Krémár, ten hubuje proti kňazovi, keď tento zo svojej svätej a povinnej horlivosti karhá

opilstvo, dokazujúc, jaké časné a večné nešťastie ono uvaľuje na človeka, ba na celé rodiny, obce a krajiny. Ľud to slyší a uzná: ale dlho nezadrží. Sotva krčmár alebo nektorý z mokrej štvrti pohodí to hrubienské slovo: „Čo kňaza do toho? ja pijem za svoje,“ tam je celé ovocie farárovej kázne. Darmo sa v kázni odvolával na slova Pána Ježiša; nerozumný ľud chytil sa Barabáša. — Horlivý kazateľ dôrazne karhá všelijakú marnotratnosť a nádheru, ukazujúc jakoby na dlani smutné následky pre majetok a výdelok, pre poctivosť a počestnosť, pre jednotlivcov a rodiny. Ľud to slyší a uzná: ale sotva ten karbaník alebo ta marnica povie: „Čo farára do toho? keď premarním, premarním svoje,“ tam je celé ovocie horlivosti jeho a toho jeho najsvätejšieho úmyslu; Barabáš zvíťazí nad Ježišom. — Horlivý kňaz, ktorému záleží na kresťansko-katolíckom vychovaní dietok, upozorňuje farníkov svojich na to, aby neľutovali obetí k založeniu a udržaniu kresťansko-katolíckej školy, ktoráby v duchu kresťansko-katolíckom vchovala dietky nielen za schopných občanov ale i za dobrých kresťanov, nielen pre kráľovstvo časné ale i pre kráľovstvo nebeské. Ľud to slyší a uzná: sotva ale kdejaký Barabáš pohodí: „Chce-li mať školu, kdeby farár rozkazoval, nech si ju sám založí a udržuje,“ tam je po ovocí jeho horlivosti, jako keby sa kresťansko-katolícká škola týkala len kňaza, nie ale ešte viac kresťansko-katolíckých farníkov. — Horlivý kňaz jako dobrý a svedomitý pastier nechce dopustiť, aby ovečky jeho zablúdily na paše škodlivé a záhubné, na rozličné chybné, kacierske, neverečné a nemravné spisy a knihy; radí jim, aby, niesú-li v stave posúdiť kresťanské od nekresťanských, katolícké od nekatolíckých, v ohľade tom hľadali radu u svojeho duchovného pastiera, aby skrze čítanie bezbožných a nemravných spisov a kníh nezkažili srdce a dušu svoju. Ľud to slyší a uzná: sotva ale kdejaký Barabáš pohodí: „Čo ho do toho? dá mi on na to? bude mi on predpisovať, čo mám čítať?“ tam je ovocie jeho horlivosti; Barabáš víťazí nad námestníkom dobrého Pastiera Ježiša. V podobných príkladoch moholbych ešte ďalej pokračovať: však ale už i z toho môžete nabliadnuť, že nekdy u obecného ľudu viac platí zlostné slovo i toho najdaromnejšieho tuláka, nežli múdre slovo svedomitého človeka a horlivého duchovného pastiera.

Vráťme sa ale ešte do toho mesta Efesu. Postavili sa tam proti dielu sv. Pavla nielen ziskuchtiví hotovitelia marných modiel, ale i poverčiví židia. Boli to tuláci, ktorí sa zaoberali s poverčivým zaklínaním duchov. Vidiace, že sv. Pavel v mene Pána Ježiša činí mnohé divy a zázraky, opovážili sa i oni v mene Pána Ježiša zaklínať zlých duchov (Sk. Ap. 19, 13.); nepovolane a poverčive miešali sa do diela apoštolského. Takových poverčivých tulákov máme dosť i za našej doby, a — bohužiaľ ba hanba — obecný ľud dá nekdy na nich viac, nežli na pravých apoštolov, nežli na kňazov nového zákona. Darmo duchovní pastier dáva výstrahu, aby si nekupovali knihy, spisy a rozličné tlačené modlitby, ktoré niesu od kresťansko-katolíckej vrchnosti čili od biskupského úradu potvrdené, lebo je mnoho kníh, spisov a takých modlitbičiek, ktoré sa protivia sv. náboženstvu; sú buď poverčivé, buď bludné alebo ľahko neučených do bludu uviesť môžu. Za našej doby všetko sa upotrebuje k hľadaniu zisku, teda i tlačené veci; mnohým vydavateľom neide pri odpredaji o jiné, leda o zisk. Predávajú všelijaké modlitbičky a domáce požehnaná, sľubujúc hory

a doly, zem a nebe, zdravie a neškodnosť tým, ktorí ty modlitbičky a domáce požehnanie pri sebe mať a modliť sa budú; vlastne ale o to jim ide, aby fari-sejským klamom svojim naviedli neučený ľud k zakúpeniu takého poverčivého tovaru. Sú, ktorí, za lacinú cenu predávajú knihy, na ktorých stojí titul „Sv. Písmo;“ ovšem, ale porušené sv. písmo alebo bez poznámok, ktoré ho vysvetľujú. Nie každý má schopnosť a povolanie vysvetľovať si sv. písmo, nikomu není dovo-leno vysvetľovať si dľa ľubovôle. Je-li to sv. písmo bez biskupského potvrdenia a bez vysvetľujúcich poznámok, nekupujte ho; není ono, nech je laciné jako-koľvek, pre kresťana katolíka. Abyste neboli do povery a bludu svedení, najprv sa poraďte duchovného pastiera, zdá-liž také knihy, spisy a modlitbičky nič ne-obsahujú, čoby bolo proti čistému učeniu cirkve svätej. — Krem toho je mnoho povier a bobon k liečeniu, k hľadaniu šťastia, k skúmaniu budúcich vecí a k vypátraniu zlého človeka; sú to veci príliš hriešne a prvému prikázaniu božiemu protivné. Preč s nimi! Nehovorte: „Keď neosoží, nuž neškodí.“ To, čo je poverčivé a bobonárske, obráza Pána Boha: jako možno teda hovoriť, že to neškodí? Neškodí-li telu, škodí duši. Bohužiaľ, horlivosť kňazova proti takým knihám, spisom a modlitbičkám, proti takým poverám a bobonám, býva nielen bez vífazstva, ale ešte i zapríčiňuje mu mnoho omrzlosti s obecným ľudom; miesto toho, aby ho vďačne uposlechli, vzdorujú a protivia sa mu.

Milujete-li teda Pána Ježiša, nedržte s Barabášom; vašim vodcom a radcom v jakýchkoľvek vecach a záležitostach sv. náboženstva buď vám vždycky du-chovní pastier, lebo to náleží k jeho povolaniu a k jeho úradu. On je prísne a sväte zaviazaný k tomu, aby múdre a svedomite pásol ovečky svoje, za ktoré nekdy bude klásť prísny počet Kristu Pánu. Amen.

40.

O pokojnom svedomí.

„Čože teda učiním s Ježišom, ktorý sa menuje Kristus?“ Mat. 27, 22.

Sv. Makár, opát jedného kláštora egyptského, bol od jedného svojeho učenníka tázaný: jako môže byť spasený? Sv. muž mu riekol: „Íď do cintera a pohaň mrtvých.“ Keď sa k nemu navrátil, otázal sa ho: „Čože ti na pohanu odvetili?“ Odpovedal učenník: „Nič.“ Na to mu zas riekol: „Íď zajtra opäť ta a pochváľ mrtvých.“ Keď sa navrátil, zase sa ho pýtal sv. Makár: „Čo ti na pochvalu odvetili?“ Odpovedal učenník: „Nič.“ Riekol mu teda sv. muž: „Vidiš, čiň tak, jako ti mrtví, chceš-li byť spasený; nedaj sa ani skrže hanu ani skrže pochvalu ľudí vodiť; hľad len na svoje svedomie.“ Svätá pravda: kéžby bol tak jednal Pilát! Keď bol presvedčený o nevinnosti Pána Ježiša, nemal kulhať ani na pravo ani na ľavo, ale mal učiniť to, čo mu kázalo sve-domie činiť dľa zákona a spravodlivosti. Neučinil tak. Keď zlomyslnými buri-čami navedený ľud žiadal prepustenie lotrovského Barabáša na slobodu, mal sa zпамätovať a súd nad nevinným Pánom Ježišom nemal nechať na vrtkavý nemúdry ľud: on ale čo učiniť? Nezdráhal sa tomuže ľudu predložiť tú vážnu otázku: „Čože teda učiním s Ježišom, ktorý sa menuje Kristus?“ O, nemúdry Piláte, čo ťa po tom, čo ľud povie? jednať máš bez ohľadu na jazyk ľudský

tak, jako ti svedomie káže. Jak jednal Pilát, tak jednajú mnohí za doby našej; nestarajú sa o to, čo jim hovorí svedomie, ale o to, čoby riekli ľudia. Záleží jim na úsudku a pochvale ľudí, nie ale na pokoji svedomia, ktorý je nad všetku priazeň ľudskú. Z tej príčiny teda, abysme tento poklad pokojného svedomia nezadali za priazeň ľudskú, chcem hovoriť

o pokojnom svedomí.

Ten, kto nemá pevnej viery vo večný život, ktorý na nás čaká po časnej smrti, pri každom svojom jednaní len na to myslí: „Čo ľudia povedia?“ Je to pravidlo veľmi pochybené. Možno, že ho to pobáda k dobrému: ale jakú má pri tom zásluhu pred Bohom, keď to nečiní jemu k vôli? Stáva sa ale, že taký človek spácha i zlé, keď sa pri tom domnieva, že sa tým zalúbi ľuďom. Docela ináč jedná človek pevnej viery vo večnosť. Šťastlivá večnosť, po ktorej túži, od koho že bude závisieť? Nie od Sudca večného, od Boha? Záleží-li nám teda na tom: „Čo ľudia povedia?“ Nie, ale na tom, čo nám povie Boh v deň súdu. To nám nikdy nedá pokoj svedomia, že sme to učinili, čo sa ľúbi ľuďom: ale to, čo sa ľúbi Bohu. Nech hovoria ľudia, čo chcú o nás, keď len svedomie dáva nám svedoctvo, že sme učinili, čo je milé Bohu. Krásne to vyslovuje sv. Pavel, keď píše: „*Sláva naša tato je: svedoctvo svedomia nášeho, že v prostosti a uprimnosti srdca (obcovali sme) pred Bohom; nie v múdrosti telesnej, ale v milosti božej (že) sme obcovali na tom svete*“ (II. Kor. 1, 12.). To svedoctvo svedomia, že sme v milosti božej, je tým veľkým pokladom, ktorý sa nazýva pokojným svedomím. Toto je ten pokoj, o ktorom hovoril Kristus Pán, že ho svet dať nemôže (Ján 14, 27.). O tom, kto má ten pokoj, píše sv. Ambros, že vecmi sveta tohoto tak ľahko pohnutý nebýva, postrachu sa neľaká, v zapovrhnutí nenie nespokojný, nad bolesťou a trápením sa nežaluje, nalezá sa v stave pokojnom, a vlnobitie sveta lodičku jeho utopiť nemôže. Je-li nespokojný život podobný peklu, pokojný život podobný je nebu. I ktožeby teda nechcel byť oblaženým týmto pokladom, týmto pokojom svedomia? Stojí to ale toľko práce, dosiahnuť ho? Máme-li svedomie čisté, ktoré nielen neobviňuje nás z nepravosti, ale dáva nám svedoctvo, že sme v milosti božej, máme v sebe ten sladký pokoj, ktorý svet dať nemôže; a toto pokojné svedomie činí blažený život a prináša tiež blaženú smrť.

1. Vzhľadom na nynejší náš život nenie nad pokojné svedomie, ktoré len tam byť môže, kde je čisté a bezúhonné srdce človeka spravodlivého; lebo jako praví prorok Isaiáš: „*Bezbožní nemajú pokoja*“ (Is. 48, 22.). Nech má kto jakékoľvek dary a poklady, nemá-li pokoj svedomia, nemôže sa cítiť opravdive šťastným a blaženým. Nech je kto vyvýšený nad iných, nech má vznešené tituly, nech sa leskne od zlata a striebra i drahých kameňov, nech bydlí v nádherných palácoch a nech je obsluhovaný početnými dvoraninami: všetko toto nenasytí a neobfaží srdce jeho, nemá-li pokojné svedomie. Dobre zajiste praví sv. Rehor nazianský: „Jestli všetko máme, čo v živote našom za veľké sa pokladá a v cene je, chybí-li nám poklad pokoja: jaký je z toho všetkého zisk?“ Hriešny človek nemá tohoto pokoja, lebo jako môže ten spokojne živ byť, kto si spomene, že má nad sebou spravodlivého Súdca, ktorý nenávidí hriech? jako môže v pokoji byť, keď ho viní hlas svedomia a hrozí mu trestom božím? Maj ty jakékoľvek rozkoše, bez pokojného svedomia, nemajú ony hľadane j

sladkosti, lebo — praví sv. Pavel — „*pokoj boží prevyšuje všeliký smysel*“ (Fil. 4, 7.). Pokoj svedomia je sladké odpočívanie, ktoré nikdy nebýva pretrbnuté; je jasným nebom, ktoré nikdy nebýva mračnami zatiahnuté; je veselie, ktoré sa nám nikdy nezprieči; je rozkoš, ktorá nikdy nepomine. Pokojné svedomie pripodobňuje sv. písmo ustavičnému hodovaniu (Prísl. 15, 15.). Rozkoše tohoto sveta môžu len na okamženie tešiť človeka, lebo keď prestáva hluk jejich, opäť sa v hriešnom svedomí hýbe ten červ, ktorý vŕta v ňom: naproti tomu ale pokojné svedomie osladzuje jakékoľvek trpkosti života. Pýtajme sa toho chudobného ale bohabojného pastiera, toho mozolového ale pobožného roľníka, toho biedneho ale statočného remeselníka: odkiaľ tá jeho jasná tvár? odkiaľ tá jeho spokojnosť so stavom svojim? odkiaľ to jeho nábožné prespevovanie pri práci a námahe? Sv. Ján zlatoustý odpovedá za mňa: „Kto má čisté a preto pokojné svedomie, bár je i otrhaný, bár i hlad trpí, predca žije spokojnejšie a blaženejšie, nežli ten (hriešnik), ktorý bohatstvom a rozkošami opláva.“ Príčina tejto ustavičnej spokojnosti je to jeho povedomie, že je v milosti božej. On nič iného nevyhľadáva, než plniť vôľu božiu, a nosiť v sebe pevnú nádej v spasenie večné a v odplatu večnú. On je hotový postrádať všetko, keď len netratí milosť božiu.

Pán Ježiš nemal poklady tohoto sveta, a preto ani apoštolom svojim nemohol zanechať bohatstva svetské; zanechal však im i nám veľiké dedictvo, keď pravil: „*Pokoj svoj zanechávam vám*“ (Ján 14, 27.). Zajiste zanechal nám pokoj, ktorý pred ním nemal svet; pokoj, ktorý bez neho nemôže mať svet. Predošlý svet cítil, že obrazil Boha a uvalil na seba hnev a trest jeho: ale neznal prostriedku, ktorýby ho smeril s Bohom, a tak ani nemalo pokoja srdce jeho. Nám už teraz každý sv. kríž hlása to upokojenie, že Pán Ježiš na kríži smeril človeka s Bohom. Utratí-li človek pri svojej krehkosti milosť božiu, vtedy ovšem nepokoj lomcuje v jeho svedomí: ale nezúfa, lebo vie, že Pán Ježiš v lono cirkve svätej položil moc kľúčov, ktorými sa kajúcemu človeku opäť otvára kráľovstvo nebeské. Neodkladá s pokaním, ale čím skorej hodne vykoná ho, aby sa opäť vrátil ten sladky pokoj do srdca jeho. O, jak polutovania hodný je ten hriešnik, ktorý tohoto pokoja zbavený hľadá ho všade inde, len nie u Pána Ježiša, ktorý jediný dáva ten pokoj, jaký svet dať nemôže! Darmo ho hľadáš v telesných rozkošiach, darmo v nádhere, darmo vo hrách, žartoch a zábavách, darmo v bohatstvách, darmo v kruhoch priateľských a hlučných spoločnosťach; lebo keď pozdvihne oči k nebu, zroní ho tá myšlienka, že si ho bohabojným životom nezabezpečuje; pohliadne-li na zem, zhrozí sa nad tým: kde bude duša jeho, keď nekdy telo jeho pohltnie hrob? Jestli hriešnik pri dobrom zdraví a prajnom šťastí zná si urobiť dobrú vôľu na niekoľko okamžení: zdá-liž bude v stave potešiť ho v nemoci a nešťastí všetko to vo svete, na čo toľkú váhu kládol? V nešťastí, v nemoci a zvláštne v hodine smrti len pokojné svedomie utíšiť a rozveseliť môže človeka.

2. Vzhľadom na smrť nič nenie príjemnejšieho a mocnejšieho, nežli pokoj svedomia; ale ani nič žiaducejšieho v tom okamžení, keď s klesajúcimi telesnými silami klesá i nádej v uzdravenie a v ďalší život časný. Nielen hriešnici obávajú sa smrti, ale i spravodliví. Obava pred smrťou povstáva zo dvoch príčin, z prirodzenej a nadprirodzenej, pokiaľ sa obávame smrti i prirodzenej

(tela) i nadprirodzenej (duše). Smrť oddeluje nielen dušu od tela, ale oddeluje nás spolu od všetkého, čo sme na tom svete milovali: preto nám bolestná a horká pripadá. Krom toho ale smrť pripomína umierajúcemu tú súdnu stolicu Pána Ježiša, pred ktorú dostaviť sa má, aby už vtedy na duši svojej prijal to, čo zaslúžil. V tejto dvojakej obave už kde má ten umierajúci hľadať potešenie? v bohatstve a pokladoch? tieto ho opustia; v priateľoch a pribudzných? títo mu život nepredlžia a odprevodia ho len k hrobu; v lekároch? proti smrti nenie lieku. Umierajúci môže hľadať a jedine môže nájsť utechu v tom poklade, ktorý nenie poddaný smrti, a tým nehynúcim pokladom je len pokoj svedomia, ktorý prebýva v čistom srdci; len pokoj svedomia nedá mu klesať a padať na mysl. Nehovorím, že pokojné svedomie odjme od neho veľiký strach; to nie, lebo i ono ešte dosť strachu v ňom zanechá, za jedno preto, aby sa usiloval dokonale očistiť dušu svoju od každej poškvvrny; za druhé preto, aby svoju nádej nezakladal na svoju spravodlivosť ale na milosrdenstvo božie; za tretie preto, aby v poslednom zápase s pokušením vytrval. Pokoj svedomia drží strach pred smrťou a súdom božím v miernosti, aby nezúfal; aby, čo sa týče smrti tela, prijal ten horký kalich s odovzdaním sa do vôle božej; aby, čo sa týče duše, dôveroval, že príjde k milému Pánu Bohu, ktorého miloval a poslúchal. S tým pokojným svedomím čakať môže na šťastlivé vykročenie z tohoto sveta nielen ten, ktorý zachoval spravodlivosť svoju od koliebky až do hrobu; ale i kajúci hriešnik, ktorý s marnotratným synom zavčasu skrze hodné prijatie sv. sviatostí navrátil sa k svojemu Otcovi nebeskému. Pevne verí a úfa, že tenže Otec nebeský i jeho prijme s milostivým poľúbením. Zdáliž ale i nekajúci a zatvrdlivý hriešnik bude mať ten sladký pokoj svedomia? Čím viac budú sa blížiť k tej poslednej hodinke, tým viac búriť sa bude v nich nečisté svedomie nad tou myšlienkou: Ztratí svet, ztratí časnosť? a potom? Ztratené nebe, ztratená večnosť blažená:

Keď už pokoj svedomia je tak vznešený poklad, ktorý oblažuje človeka za živa, zvláštne ale v hodinke smrti: vážme si ho a neutrácajme ho skrze hriechy a nepravosti. Jestli sme ho však utratili, hľadajme ho. Jako bl. Panna Maria hľadala a našla ztrateného Ježiška v chráme: tak i my hľadajme ho v chráme, hľadajme ho skrze hodné prijatie sv. sviatostí, aby časný pokoj svedomia sprevádzal nás po cestách života a potom odprevodil nás do vlasti večného pokoja. Amen.

41.

Prečo mal byť Pán Ježiš ukrižovaný?

„Ukrižovan bud.“ Mat. 27, 23.

Ačkoľvek Pán Ježiš jedenkrát v podobenstve hovoril o sv. Jánovi krstiteľovi k zástupu, predca všetci porozumeli tej pochvale, ktorou ho vyznačil, keď riekol: Čo ste vyšli na púšť (kde Ján káže pokanie,) vidieť? „zdáliž trstinu vetrom sa kláfaciu“ (Mat. 11, 7.)? Zajiste sv. Ján svojim stálym a neohrozeným jednaním dokázal, že sa nekláti ani na pravo ani na ľavo, ale kráča vždycky rovnou cestou pravdy a zákona božieho; neobracal — jako sa hovorí — plášť dľa vetra, jako to činia ľudia slaboši a bezrázni. Neklátil sa jako slabá

trstina ani pred milosťou (Mar. 6, 20.) ani pred nemilosťou kráľa Herodesa (Mar. 6, 18.), ale bez ohľadu na osobu i samého kráľa karhal ostrým slovom pre jeho nešlechtný a pohoršivý život. O Pilátovi nedá sa podobenstvo to upotrebiť. Pilát bol skutočne len slabou trstinou, ktorá sa sem i tam klátila medzi nevinným Ježišom a zúrivým zástupom; a čím viac ustupoval pred hrozným hlukom pobúreného ľudu, tým viac ho posmeloval a opovážlivým činil. On jako mu pravilo svedomie, mal Ježiša nevinného prepustiť na slobodu: ale čo učinil? Pýtal sa pobúreného zástupu, čo má urobiť s Ježišom, ačkoľvek mohol predvídať, že rozzúrený ľud bude doliehať na jeho zavraždenie. Skutočne aj odvetili mu na tu otázku s veľkým krikom: „*Ukrižovan buď!*“ Zhrozil sa toho Pilát a riekol: „*I čo zlého učinil?*“ Oni mu ale ešte s väčším krikom a opovážením odvetili opäť: „*Ukrižovan buď!*“ Jako ten plameň, čím viac rozduchovaný býva, tým zúrivejšie šľahá: tak i ten zástup; čím viac dráždený a popudzovaný bol od hlavných kňazov a starších, tým bol zúrivejší proti nevinnému Pánu Ježišovi. Vina neležala tak na slabom a vrtkavom zástupe, jako na svoditeľoch, ktorí ho klamom a lsfou podvádzali a poburovali. Ubohý ľud nenahliadal, že i Pilát i hlavní kňazi a starší naň chceli uvaliť celú zodpovednosť za smrť Ježiša. Ubohý ľahko podvoditeľný ľud, keď vykrikoval „*Ukrižovaný buď!*“, nehovoril to zo svojego, ale vyšplechoval z úst len to, čo mu závišť a zášť hlavných kňazov a starších na jazyk položila. A tu sa mi k dnešniemu pojednaniu naskytuje otázka, ktorej nemožno mi vyhnúť:

Prečo mal byť Pán Ježiš ukrižovaný?

Bohorúhanie trestalo sa dľa zákona Mojžišového ukameňovaním. Hlavní kňazi a starší, keď — ačkoľvek falošne a zlomyselne — vinili Pána Ježiša z rúhania, mali teda odsudzovať ho k ukameňovaniu: však ale tento spôsob smrti nepovažovali za taký, ktorýby zadosť učinil jejich zášti a zlobe; oni na tom boli a k tomu popudili obecný ľud, aby bol Pán Ježiš odsúdený k smrti najbolestnejšej a najpotupnejšej, k smrti na kríži.

Hlavní kňazi a starší ľudu, fariseovia a zákoníci pokladali sa za učeních v písme, a nespomenuli si, že kniha múdrosti klade jim pred oči zrkadlo, v ktoromby poznali nešlechtnú tvár svoju. Kráľ Šalomún naznačil takýto shovor nešlechtníkov: „*Oklamajme spravodlivého, lebo neužitočný je nám, a protiví sa skutkom našim, a vytýka nám prestupovanie zákona, a rozhlašuje na nás hriechy obcovania nášeho; udáva, že má známosť božiu, a nazýva sa Synom Božím. Za ľahkomyslných počítaní sme od neho, a zdržuje sa od ciest našich, jako od nečistot, a chlubí sa, že má (za) otca Boha. Potupou a trápením zkušajme ho, k smrti najohavnejšej odsúdime ho*“ (Múd. 2, 12—20.). Tak i bezbožní hlavní kňazi a starší ľudu na tom pracovali, aby Pán Ježiš odsúdený bol k tej najohavnejšej smrti, jakou bola i u židov i u pohanov smrť kríža. Čo je u nás šibenica, to bol kríž židom a pohanom. Ukrižovanie Pána Ježiša malo ho potučiť i jako človeka i jako Syna Božieho, a tak v nivoč obrátiť všetku jeho prácu, ktorú konal behom troch rokov čo učiteľ a divotvorca. Na smrť kríža odsudzovaní bývali len tí najpodlejší otroci: skrze ukrižovanie teda mal byť Pán Ježiš vyhlásený nielen čo zločinec, ale i čo najpodlejší otrok, nemajúci vlastnieho práva ani na polutovanie ani na život; lebo otrok kupovaný a predávaný býval jako dobytok, a jeho život i jeho smrť

bola v rukách toho, ktorý si ho kúpil. Skrze ukrižovanie Pána Ježiša to chceli docieľiť, aby každý človek, majúci občanskú slobodu, hanbil sa držať s opovrženým otrokom. — Na smrť kríža odsudzovaní bývali tí najväčší zločinci a vražedníci, a považovaní bývali nielen za povrhelcov pred svetom, ale i za zlorečených od Boha (V. Moj. 21, 23.). Skrze ukrižovanie teda to chceli docieľiť, aby Pán Ježiš nebol považovaný za Messiaša, tým menej za Syna Božieho, ale za zločinca i od Boha zavrženého a zlorečeného; to chceli docieľiť, aby každý či pohan či žid s ošklivosťou odvracal sa od ukrižovaného Pána Ježiša. Preto píše sv. Pavel: „*Kážeme Krista ukrižovaného, (ktorý je) židom pohoršenie, pohanom ale bláznovstvo* (I. Kor. 1, 33.). *Kristus . . . učinенý pre nás zlorečenstvom; lebo písano je: Zlorečený každý, kto visí na dreve*“ (Gal. 3, 13.). Do stavu najväčšej potupy a do najväčšieho opovrzenia chceli uviesť Pána Ježiša a tak smazať jeho meno a vyhladiť jeho pamiatku navždy. Nuž a docielili to? Nie. Splnilo sa i na nich to slovo: Človek mieni, Pán Boh mení; alebo so sv. písmom: „*Nenie múdrosti, nenie opatrnosti, nenie rady proti Pánu*“ (Prís. 21, 30.). Boh dopustil hlboké poníženie na Ježiša Krista, aby potom tým viac padlo v oči jeho vysoké povýšenie.

Obrazom Ježiša Krista bol nevinný a čistotný mládenec, Josef egyptský. Bol zo závidy od vlastných svojich bratov predaný kupcom madianským a od týchto egyptskému faraonovi. Bol falošne obžalovaný a jako zločinec do žalára uvržený a tým na najvyšš potupený: a hľa, Boh všemohúci dopustil na neho to veľké poníženie, lebo ho chcel vysoko povýšiť; nielen že zo žalára prišiel k svobode, ale i k veľkej sláve, na sám trón po boku faraona; aby tí, ktorí rozjímať budú tak predivnú premenu, prinútení boli zvoláť: „*Od Pána toto učineno je, a (preto) je to podivné v očiach našich*“ (Žalm 117, 23.). Podobne hlavní kňazi a starší ľudu židovského, keď podhuckávali ľud k výkrikom: „*Ukrižuj ho*“, ani netušili, že práve tým ešte viac prispejú k sláve Pána Ježiša; netušili, že ten kameň, ktorý odvrhli, stane sa uholným kameňom (Sk. Ap. 4, 11.); netušili, že hlásanie Ježiša Krista ukrižovaného nebude pohoršenie židom ani bláznovstvo pohanom, tým ktorí povolani budú od Boha k spaseniu (I. Kor. 1, 24.). Hľa, uplynulo len 50 dní od tej doby, čo Pán Ježiš tak hrozne a tak potupne zavraždený bol na dreve kríža, a už tisíce tých, ktorí žiadali slobodu Barabášovi, a smrť kríža Kristu Pánu (Sk. Ap. 3, 14.), jeho slavným zmŕtvýchvstaním k povedomiu privedení a Duchom sv. osvietení sklonili zbožné hlavy pred sv. krížom, predrahou krvou Pána Ježiša z kropeným a posväceným. Kríž prestal byť drevom potupy, prestal byť pohoršením pre židov a bláznovstvom pre pohanov. „*Slovo kríža — píše sv. Pavel — je síce tým, ktorí hynú, bláznovstvom, ale tým, ktorí dosahujú spasenie, je mocou božou*“ (I. Kor. 1, 18.). Kríž stal sa najsvätejším oltárom, na ktorom Ježiš Kristus priniesol za nás Otcu nebeskému tu najvelebnejšiu obeť, a nepohnutelnou katekizáciou, z ktorej ustavične sa nám hlásajú tie najdojímavejšie pravdy viery, nádeje a lásky. Rozpomienka na muky a prehorkú smrť Pána Ježiša neodvracia nás od Pána Ježiša, ale jakousi mocnou silou príťahuje nás k nemu a povzbudzuje nás k nasledovaniu a milovaniu jeho. Nie, niesom v stave ten dojem umučenia Pána Ježiša tak vyličiť, jako to učinil sv. Bernard (Fer. 4. Heb. ser. de Pass. D.), a preto nechám jeho mluviť k srdcu našemu.

Pri umučení Pána Ježiša — tak pravil sv. Bernard k bratom svojim — sluší pozorovať zvlášťne na tri veci: na dej, spôsob a príčinu; lebo v deju predkladá sa nám príklad trpezlivosti, vo spôsobe umučenia príklad poníženia, v príčine utrpenia ale láska, s ktorou Pán Ježiš miloval nás. Skutočne Pán Ježiš vo svojom prehorkom umučení dal nám príklad neslýchanej trpezlivosti. Keď ho poličkovali, bičovali, krížom obťažili, na kríž pribíjali, žľou a octom napájali, ano ešte i na kríži medzi nesmiernymi bolesťami visiacemu sa posmievali, bol dľa slov proroka jako ten tichý na jatku vedený bäránok, neotvoriac usta svoje k výbuchu netrpezlivosti. Nereptal proti Otcovi nebeskému, ktorý dopustil na neho ty muky, nestožoval si na pokolenie ľudské, za ktoré tak bolestne musel zplácať dlh, neprekínal ten nevďačný ľud, od ktorého toľko trpel za toľké dobrodenia, ktoré mu bol preukázal. Uvažujeme-li ďalej spôsob, jakým Pán Ježiš všetko to trpel, uznať musíme, že i pri svojom prehorkom utrpení zjavil sa svetu, čo tichý a srdcom ponížený (Mat. 11, 29.). O, jaké to bolo opovrzenie a uponíženie pre neho, keď jako nejaký nebezpečný zločinec bol jatý, od súdu k súdu po uliciach jerusalemských vláčený, jako burič a bohorúhač obžalovaný; v šarlatovej hadre, pod korunou trnovou a s berlou trstennou čo smešný kráľ potupený, na smrť kríža jako ten najpodlejší otrok odsúdený, za horšieho od Barabáša držaný a i na Golgathe medzi ukrižovaných lotrov počítaný! Predca však Judášovi neodopiera poľúbenie, na falošné a hanebné žaloby mlčí, potupu s tichým srdcom snáša a i tej najohavnejšej smrti s pokorným srdcom sa podvoluje. Je-li už jeho trpezlivosť zvláštnou, zajiste jeho poníženosť je obdivuhodná; jako jeho trpezlivosť tak i jeho poníženosť páru nemá, a predca obe tyto čnosti ešte ďaleko prevyšuje láska jeho. Sv. apoštolovia, keď sa v rečiach a písmach svojich dotýkajú umučenia a smrti Pána Ježiša, s celou nadšenosťou pripisujú to nesmiernej láske Pána Ježiša, ktorý miloval nás a obmyl nás predrahou krvou svojou od hriechov našich (Zjav. 1, 5.). Miloval nás jako dobrý pastier miluje ovce svoje a dáva i život svoj za ne (Ján 10, 11.); ba miloval nás ešte viac, lebo nezomrel za poslušné ale za neposlušné, za poblúdilé, za ztratené ovce svoje. Veľká láska je ovšem, dá-li kto život za priateľa svojeho: ale tým väčšia, a neslýchaná je láska, s jakou miloval nás Pán Ježiš! lebo neumrel za nás čo priateľov a spravodlivcov, ale umrel za nás čo nepriateľov a hriešnikov. Skrže umučenie a prehorkú smrť nehľadal nič iného, leda aby smeril nás s Bohom, aby z nespravodlivých učinil spravodlivých, aby zo služobníkov diabla učinil dedičov kráľovstva nebeského.

Tak teda prepodivné sú cesty múdrosti božej. Hlavní kňazi a starší ľudu židovského chceli skrže umučenie, zvlášťne ale skrže ukrižovanie ztupiť a zničiť pamiatku a meno Pána Ježiša: a hľa, práve tie jeho muky a kríž predstavujú nám ho nielen čo vzor neslýchanej trpezlivosti a pokory, ale i čo nášeho najväčšieho a nesmierneho milovníka, hodného toho, abysme ho stále a na veky milovali. Amen.

42.

O ubičovaní Pána Ježiša.

„Kázal teda Pilát vziať Ježiša a zbičovať ho.“
Ján 19, 1.

Keď Pán Ježiš konal tú svoju poslednú cestu do Jerusalema k najvýznamnejším pre celý svet sviatkom veľkonočným, už vtedy pred jeho ducha vševéduceho postavil sa celý obraz tých múk, ktoré ho v Jerusaleme očakávaly; a menovite predpovedal učennikom svojim, že bude vydaný pohanom, ktorí ho ubičujú (Luk. 18, 32.). Ktoby si bol myslel, že sa toto proroctvo vyplní? Milý Pán Ježiš bol už ovšem vydaný pohanom: ale hlavnými kňazmi a staršími ľudu popudený zástup nenaliehal na Piláta, aby dal Ježiša zbičovať; v zúrivosti svojej reval: „*Ukrižovan buď!*“ Tým malo sa vyhnúť ubičovaniu Pána Ježiša: a predca i proti očakávaniu zplnilo sa neklamné proroctvo jeho, že bude ubičovaný. Pilát v tom predpokladaní, že zadosť učiní zášti a zúrivosti rozdráženého ľudu, keď Pána Ježiša dá ubičovaním potrestať, kázal surovým vojakom, aby vzali a zbičovali ho. Nešťastný a vo svojom sudcovskom jednaní jako slabá trstina sem i ta sa kláfací Pilát jakej nesprávnosti a nespravodlivosti opäť sa dopustil! Ustavične osvedčoval, že na Pánu Ježišu viny nenalezá, a predca vypúšťa z úst to slovo: „*Potrestám ho teda a prepustím*“. O Piláte! je-li Ježiš nevinným, jako má byť ubičovan? Vieš-li, že tým zadosť učiníš zúrivosti rozkateneho ľudu, ktorý neustáva vykrikovať: „*Ukrižovan buď!*“? No odvráťme sa od nespravodlivého Piláta a obráťme zrak na nevinného Pána Ježiša.

Hrozné divadlo rozostiera sa pred očima našima: Kto má ešte citu v sebe, ľahšie je mu plakať nežli rozjímať nad mukami, ktoré Kristu Pánu jak na duchu tak na tele zapríčiňuje potupné a prebolestné bičovanie. Ach, jaká bolesť prenikla jeho čisté a nežné srdce, keď ho vyzliekli z rúcha a obnažili! Ach, jakú bolesť nesmiernu precítilo presväté telo jeho, keď bičovými remienkami ukrutné ruky surových vojakov až do krve ho zmrskaly! A on? snáša to trpezlivo a prináša túto novú obeť predrahej krve svojej svojemu Otcu nebeskému za nás, za naše hriechy, za naše spasenie. Priviazaný je k stĺpu, jako k odznaku toho, že s veľkou a neznesiteľnou trpezlivosťou prijíma ty bolestné rany a obetuje jich za nás.

Pristúp, o človeče, k bičovanému nebeskému Majstrovi svojemu a nauč sa trpezlivosti pri rozjímaní

o ubičovaní Pána Ježiša.

Kto pozná beh života ľudského, musí uznať, že je každému človeku užitočné ano potrebné, aby sa od ubičovaného Pána Ježiša naučil trpezlivosti lebo mnohokrát i zaslúžene i nezaslúžene bičovaný býva.

a) Sv. Písmo praví, že „*je mnoho bičov na hriešnika*“ (Žalm 31, 10.); ano je mnoho bičov zaslúžených, ktorými spravodlivosť božia už na tomto svete ťahá hriešnikov, aby vstúpili do seba a obrátili sa; sú to metly, záležajúce z mnohých prútov, jako sú: hlad, mor, válka, povodeň, oheň, krupobitie, zemetrasenie a jiné pohromy, ktorými Boh trestá obce, mesta a krajiny pre jejich nepravosti; sú to: nemoc, bieda, núdza a jiné nešťastia, ktorými Boh trestá

jednotlivých hriešnikov. Tak trestal svet povodňou za doby Noemovej, ohňom a sirou nešlechtné mesta Sodommu a Gomorhu, rozličnými ranami Egypt pre nespravodlivé utiskovanie Israelských, hladom a válkou, zajatím assyrským a babylonským od Boha odpadlých Israelských, zpusťšením mesto Jerusalem a rozptýlením židov pre nespravodlivé a ukruté umučenie a zavraždenie Mes-siáša. Metla spravodlivosti božej trestala i jednotlivcov pre jejich nepravosti; tak poslal na Kaina vražednú ruku Lamecha; na kráľa Balthasara, ktorý od-vliekol drahé nádoby z jerusalemského chrámu, kráľa medského; na Heliodora, úradníka kráľa Seleuka, ktorý raboval pokladnicu chrámu jerusalemského, po-slal podivného jazdca, ktorého kôň kopytama dorážal na Heliodora, a dvoch podivných mládencov, ktorí mrskali ho (II. Mach. 3, 25—26.); na Ananiáša a jeho manželku Zafiru, pretože opovážili sa lžou klamať apoštolov a cirkev, dopustil náhlu smrť (Sk. Ap. 5, 1—10.). Je pravda, že Boh na tom svete ne-trestá každého hriešnika metlou svojej spravodlivosti: ale tým horšie pre neho, keď potrestanie jeho nepravostí podržané je pre večnosť. Dokiaľ človek žije, trestá ho Boh pre jeho nepravosti tým cieľom, aby precitnul a vstúpil do seba, lebo nechce Boh smrť hriešnika, ale aby sa obrátil a živ bol (Ez. 33, 11.). Hriešnik teda má považovať časný trest za dobrotivosť božiu. Jako otec trestá dieťa svoje, aby ho priviedol nazpak k poslušnosti; tak i Boh trestá časnými nehodami hriešnika, aby sa obrátil.

b) Slyším, slyším však mnohých, ktorí sa pokladajú za spravodlivých, ktorí opovažujú sa jakoby pustiť sa do svady s Bohom, že jich navštevuje ne-hodou a bičuje trestom nezaslúženým. Jak často slyšať mnohých: „Čože som tak zlého učinil, že mňa Boh tak trestá!“ Jestli tí, ktorí tak hovoria, pokla-dajú sa za skutočne spravodlivých, tým musím pošeptať, že sú na omyle. Spra-vodlivý, ale opravdu spravodlivý neopováži sa ani vadiť s Bohom, ani reptáť proti nemu, ani vyzývať ho k ospravedlneniu jednania, ani viniť ho z nespra-vodlivosti v navštíveniach svojich. Spravodlivý, opravdu spravodlivý nikdy ne-spustí z mysli, že ustavične sa modlieva k Pánu Bohu: „*Buď vôľa tvoja*“ a tak odovzdáva sa do vôle božej. Odovzdať sa uprimne do vôle božej ale zna-mená byť spokojným, čokoľvek nám Pán Boh udelí, a čokoľvek na nás dopustí. Dobré dieťa neprestane milovať otca i vtedy, keď ho karhá a tresce; lebo je presvedčeno, že to otec len z dobrého a múdreho úmyslu činí. Nikdy nemáme i my reptáť proti riadeniu božiemu, ani vtedy, keď na nás dopúšťa biedu a nedostatok, kríž a trápenie, lebo je to buď trest, buď skúšanie alebo poskyt-nutie príležitosti k záslužnej trpezlivosti. Jestli vtedy, keď Boh dopúšťa na nás kríž, necítíme, že sme zaslúžili trest, pomyslime, že Boh trestáva i za predošlé hriechy, abysme za ne pretrpeli trest na tomto svete, a nebol nám zadržaný za hrob. Dajme tomu, že vôbec necítíme sa vinnými, pomyslime, že Boh do-púšťa na nás kríž, aby skusil, zdáľiž jemu verní zostaneme i v kríži a trá-pení; lebo jako striebro skúša sa v ohni (Prís. 17, 3.), tak i spravodlivý v kríži a trápení. Jestli cítíme sa, opäť pravím, vôbec nevinnými, pomyslime konečne i na to, že Boh skrze kríž a trápenie poskytuje nám príležitosť k shromaž-deniu si zásluh na večnú odplatu. Jako ten, ktorý činí dobré blížnemu svojemu a koná skutky milosrdenstva, shromažďuje si zásluhy na večnú odplatu: tak i ten, ktorý trpezlivo snáša zlé a s tichým srdcom nese svoj kríž, shromažďuje

a rozmnožuje si zásluhy na odplatu v nebesiach. Jako spravodlivý Ježiš obetoval svoje muky a svoju prehorkú smrť svojemu Otcovi nebeskému za odpustenie hriechov a udelenie spasenia nám: tak i my svoje kríže a trápenia obetovať máme Otcovi nebeskému buď za seba alebo za blízkých svojich. Tak, tak činili opravdu spravodliví, svätí a vyvolení boží, a tak činiť musíme i my, chceme-li, aby vedľa nich i mena naše písané boly v knihe života (Luk. 10, 20.).

c) Za našej doby sú ľudia bičovaní tiež takými metlami a korbáčami, ktoré si sami na seba uplietli; sú to biedy a núdze, trápenia a trýznenia, ktoré si sami zaviniли a zapríčinili. Že mnohý otec seba, ženu a dietky svoje uviedol do biedy, keď ešte nie na žobrácku palicu, preto sa to stalo, že je pijan a korhel; nenie chleba proti hladu, nenie rúcha proti zime, preto že otec rozmrhal a premárnil to vo svojej nemiernosti. Dokial bolo čo predať, dokial bol jaký výdelok, jedlo sa a pilo sa, nepamätovalo sa na to, že sa vyprázdni komora a nastane doba bez práce a výdelku. V inom dome je metla biedy preto, že otec, nehodný toho vznešeného mena, oddal sa karbaníctvu; miesto toho, aby schoval a šetril svoj zisk a výdelok, zasadne ku kartám a jiným hrám o peniaze, za jeden večer, ba za hodinu premrhá to, na čom snad celý rok pracoval, na čom sa celý týdeň dral a mozoloval. Nezaslúžil-li taký otec, aby hladoval a užieraný bol na svojom svedomí skrze výčitky manželky a skrze srdcelomné náreky ubohých dietok? V inom dome manželka uplietla metlu, ktorou bičovaná býva nielen ona ale i nešťastný manžel a ešte nešťastnejšie dietky, keď je marnivou, marnotratnou a nešetrnou; keď na daromné a zbytočné veci vyhadzuje a vynáša z komory; keď svojou opatrnosťou a usporiavosťou nezná uchrániť pre dobu budúcu. Ale aj iné hriechy a náruživosti ťahajú za sebou svoj trest druhu rozličného, ktorý biednym a trpkým činí život takého človeka. Nechcem hovoriť o tom, že mnohí skrze ruku vrchnosti trestaní a žalárovaní bývajú pre svoje zločiny; že lhár a utrhač, keď konečne dopadnú ho na lži, potupený a opovržený býva; že mládenec a panna, keď svoj venec poškvria a pošliapu, na posmech a pohrdanie prichádzajú; že chliphák, hnevlivec, pálenčiar a obžerník na seba uvaľujú buď ošklivé alebo nebezpečné neduhy a nemoce; že záhalkár a nedbalec nemá ani čo do seba ani čo na seba: pripomenem len rodičom a hospodárom, že sami si uplietli tu metlu, ktorú na nezdarných dietkach a daromnej čeliadke majú. Často slyšať: „Je to kríž s tým synom, je to kríž s tou dcérou, je to kríž s tou čeliadkou!“ Ovšem, ale mnohí, ktorí tak vzdychajú, mohli by položiť ruku na srdce a vyznať: „Tú metlu, ktorou mi je syn, dcéra, čelaď já som si na seba uplietol, lebo som o jejich dušu nedbal, o jejich dobré mravy sa nestaral a jich pred zlými a nemravnými spoločníkmi a spoločnosťami neochránil.“ Darmo ten zahradník, keď nevyvplieval zlú zelinu, horekuje, že má zadusenú a znivočenú úrodu: kto ho poľutuje, keď vie, že zaháľal a zanedbal povolanie svoje? sám je si príčinou zlých následkov. To jisté platí i o rodičoch, hospodároch a vôbec o predstavených, ktorí lichotia a volkajú dietkam svojim, a nechajú vo všetkom bezuzdnú slobodu služebným podriadeným svojim. Dietky, ktoré nenaučily sa poznať a poslúchať Boha, nebudú ani dľa jeho prikázania ctíť otca a matku svoju. Služební a podriadení, ktorí neboli k tomu vedení, aby boli poslušní a verní k Bohu, tým menej budú poslušní a verní k človeku.

Tak hľa, pred stĺpom, ku ktorému priviazaný bol Pán Ježiš, aby bol nemilosrdne bičovaný, stáli sme dnes so srdcom žalostným a rozpomenuli sme sa i na ty metly, ktorými tiež my často bičovaní bývame. Naučme sa od Pána Ježiša trpezlivo snášať rozličné dopuštenia a navštívenia, ktorými Boh buď trestá alebo skúša nás. Chráňme sa, abysme svojou hriešnosťou a nedbalosťou sami nepletli na seba metlu rozličného zármutku a trápenia. Vo všetkých krížoch a trápeniach ale hľadme k nebu a zavzdychajme: „Buď vôľa tvoja“. Amen.

43.

O trnám korunovanom Pánu Ježišovi.

„Priodiali ho pláštom šarlatovým, a spleťúce korunu z trnia, postavili na hlavu jeho, a dali trstinu do pravej ruky jeho; a kľakajúce pred ním, posmievali sa mu, riekajúc: Zdráv buď kráľu židovský!“ Mat. 27, 29.

Smutná skusenosť to dokazuje, že ani ten najsvätejší človek nie je uchránený pred rozpustilosťou samopašníkov. Prihodilo sa to i prorokovi Eliseovi. Keď vstupoval do Bethel, vyhrnuli sa za ním rozpustilí pacholata z mesta a posmievaly sa jemu, pokrikujúc za ním: „*Vstupuj lysý, vstupuj lysý!*“! Ohliadnuc sa Elisej a vidiac tak bez Boha vedenú mládež, zlorečil jej v mene Pána Boha; a hľa, Boh ihneď zastihol zaslúženým trestom rozpustilcov. Nenadale vyrazily z lesa dva medvedi a roztrhaly z nich štyričať a dve pacholata (IV. Král. 2, 24). Nezvedených roztopašníkov tých ovšem zastihla zaslúžená pokuta, lebo učinili posmech z proroka božieho. Pojdme ale do domu Pilátového a spatríme tam mnoho smutnejšou a divokejšiu udalosť, spáchanú nie skrze nedospelú mládež, ale skrze mužov dospelého veku; spatríme tam neslýchané a náramné potupenie nie jedného proroka božieho ale Syna Božieho, Pána Ježiša Krista. Nebolo na tom dosť vojakom, tým ukrutným surovcom, že bičami došľahali Pána Ježiša, jako jim bolo naloženo od Piláta, ale k tomu zaplakania hodnému divadlu dodali ešte i z vlastnej zlosti a rozpustilosti. Ježiša, plného rán, obnoveného modrinami a poliateho vlastnou krvou, vystavili ešte verejnemu neslýchanému posmechu. Nezhrozili sa toho, že Pán Ježiš zreteľne vyznal, že je Syn Boha živého a budúci Sudca pokolenia ľudského; že je kráľom vznešenejším nad kráľov tohoto sveta, pretože jeho kráľovstvo nie je časné, nie je z tohoto sveta, ale kráľovstvo duchovné, ktoré má od večnosti a bude mať do večnosti. Hľa, z tohoto jeho najvznešenejšieho kráľovstva, pred ktorým skloniť sa mali čo najhlbšie, učinili posmech ten najväčší, ten najohavnejší: priodiali ho šarlatovou hadrou, lebo plášť šarlátový bol výlučným rúchom kráľovským; z bodlavého trnia splietli korunu a vtlačili na presvätú hlavu jeho, lebo zlatá koruna bývala ozdobou kráľovskou; vzali slabú trstinu čo odznak slabej moci a vtisli mu do provazmi sviazaných rúk, lebo zlatá berla bývala odznakom kráľovskej moci a práva; činili mu poklony a ohýbali pred ním koleno, ale s posmechom a výšklebom, jizlivým jazykom pokrývajúce: „*Zdrav buď kráľu židovský!*“! Prehrozné, prežalostné divadlo! Zdaliž ta surová nezakrotená sberba nezaslúžila, aby bol Pán Ježiš so spravodlivým hnevom zlorečil jej? zdaliž nezaslúžila, aby bol rozkázal ohnivému dášfu pršať na nich

jako nekdy na Sodomu a Gomorhu? zdá-liž nezaslúžili, aby bol rozkázal zemi, žeby sa rozšklabila a pohltla jich jako nekdy Datana a Abyrona? Predca však Pán Ježiš neuderil ich metlou spravodlivého hnevu: „*Keď mu slorečili, nezlorečili*“ (I. Pet. 2, 23.), praví sv. Peter. I vtedy zostal tichým bäránkom, neotvoriac usta svoje (Is. 53, 7.), jako o ňom predpovedal prorok boží.

Pred týmto obrazom neslýchanej trpezlivosti Pána Ježiša a náramnej zlosti rozpustlivcov zastavme sa dnes, lebo takové smutné divadlo viac menej opakúva sa i za našej doby. Sú, ktorí jiných potupe a posmechu vystavujú; sú, ktorí potupu a posmech snášajú: k obom budem dnes hovoriť

o trnóm korunovanom Pánu Ježišovi.

Keď dnes chcem hovoriť o tých, ktorí svojich blížnych potupe a posmechu vystavujú, nebudem utrácať slova o kdejakých uličníkoch, ktorí bez rozmyslu a uváženia podobnej nešlechtnosti, dajú sa vo svojej ľahkomyselnosti podhuckať a podráždiť k tomu, aby i toho najstatočnejšieho a úcty najhodnejšieho človeka vystavili potupe a posmechu; hovoriť chcem o ľuďoch dospelého veku a dozra-tého rozumu, ktorí neostýchajú sa tropiť posmechy a potupy z bližného svojeho.

a) Necitní suroví vojaci tým učinili posmech z Pána Ježiša, že vyhľadali strapy zo starého šarlatového pláštá a vrhli jich Kristu Pánu kolom krku. Týmto podobní sú tí posmievači, ktorí opovrhujú človeka pre jeho kroj a posmievaajú sa z jeho chudobného rúcha, jako keby na marnom rúchu ležala cena človeka. Neposmievajete sa z chudobného rúcha, ktorým sa odieva ubohý pre nedostatok svoj a pre núdzu svoju; lebo nehľadí Boh na krásny šarlat boháča viac nežli na chudobný odev ubohého Lazara (Luk. 16, 22.). Skutočnosť učí, že nekdy pod halenou a chudobným rúchom poctivejšie srdce bije a zralší rozum bydlí, nežli pod drahým a nádherným rúchom. Neopovrhujte nikoho pre chudobné rúcho, lebo je ono lepšie nežli mnohého nádherné rúcho, na ktorom snáď dá sa čítať zadĺženie alebo podanie zaň poctivosti a svedomia. Lepšie je to chudobné rúcho, ktoré udržuje človeka v pokore publikána, nežli nádherné rúcho, ktoré pýchou nadúva kdejakého farisejského. Nepotupujte kroj ľudu, lebo obyčajne tam nastávajú zlé časy, kde s opúšťaním kroju prestáva rozdiel medzi stavami a z nevernosti k svojemu národu predávanie sa komukoľvek za špinavý zisk. Vidíte-li žobráka a ubožiaaka, že je poctivým človekom, ale nevládze, aby slušným rúchom prikryl nahotu svoju a teplým odevom bránil sa proti zime, neodvracujte od neho ani chladnú ani pyšnú tvár, ale za jedno vďační buďte Bohu, že nieste v podobnej núdzi a biede, za druhé spomeňte si, že i vám prímlúva sa prorok boží: „*Keď vidíš nahého, priodej ho*“ (Is. 58. 7.). Chudobný dost je už utrápený nedostatkom svojim: prečobys svojim opovrhaním a potupovaním mal pridávať farchy na srdce jeho?

b) Necitní suroví vojaci splietli korunu z trnia a vrazili na presvätú hlavu Pána Ježiša. Prvému Adamovi, keď zhrešil, mala zem plodiť trnie (I. Moj. 3, 18.): a hľa, druhému Adamovi, ktorý nezahrešil, t. j. nevinnému Kristu Pánu, prináša trnie nie ta mrtvá zem, ale ľudia živí. Trňová koruna síce nenie ťažká, ale bolestná; za jedno preto, že každý trň raní a otvára prúd krve; za druhé preto, že je odznakom potupy a posmechu, ktorý tropili z tak korunovaného Pána Ježiša. — Pýtate sa už, ktože je ten, ktorý po Pánu Kristu sdedil tu korunu? Na prvom mieste koho mám vám menovať iného, nežli viditeľnú hlavu

viditeľnej cirkve, t. j. sv. otca pápeža? Na jeho hlave spočíva koruna najvyššej sice hodnosti, ale i najväčšej starosti. Čím viac dietok v dome, tým viac — pravda — i starosti o ne. Hladíme-li na hodnosť, koruna pápežova je najskvelejšia: hladíme-li ale na jeho všestrannú starostlivosť a pri tom na zakusovanú nevďačnosť, musíme uznať, že koruna jeho je koruna trňová. Pravda, keď sa vy dáte poučiť o pápežovi od obrezaných a neobrezaných nepriateľov cirkve katolíckej, neuvážite ani jeho povolanie ani jeho postavenie. Vy si tak nízko myslíte o človeku, že jeho všetká starosť ide len o to, čo na seba a čo do seba; nepomyslíte, že pápež má na hlave starosť o celú cirkev, ba o celý svet; má starosť nielen o zeme kresťanské, aby sa tam zachovala čistá viera a dobrý mrav, ale i o zeme pohanské, aby sa i ta dostalo evanjelium. Vy si myslíte, že táto vznešená vec, zanášať meno Pána Ježiša k pohanom, je len vecou pápeža? nezáleží i nám na tom? keď ale záleží, máme i my napomocní byť sv. otcovi, ktorý často premieta v hlave tie slova Pána Ježiša: „*Mám tiež iné ovce, ktoré niesú z tohoto ovčince; i ty musím priviesť (do neho), a slyšať budú hlas môj; a bude jeden ovčinec a jeden pastier*“ (Ján 10, 16.). Aby ale pápež plniť mohol túto svoju úlohu, k tomu treba i veľkých peňažitých obetí, lebo biskupi a kňazi v pohanských zemiach žijú len z tej almužny, ktorú jim sv. otec posiela. Dokiaľ mal sv. otec svoje kráľovstvo a svoje majetky, mal odkiaľ vynakladať na rozširovanie cirkve: keď ale ho bezbožní o ne olúpili, sám vyzýva k almužnám, aby tych missionárov v zemiach pohanských nenechal hladu mrieť. A predca mnohí podvedení alebo zlostní ľudia i medzi katolíkami sú, ktorí sa k sv. otcovi a jeho trňovej korune majú s potupou a posmechom; proti sv. otcovi vrhajú také nestydaté reči, ktoré sa len od nepriateľov cirkve naučili; schvaľujú olúpenie sv. otca o jeho právny majetok a hubujú proti almužnám, ktoré sa pre neho sbierajú, aby mohol plniť svoju úlohu, čo najvyšší pastier duchovný celého sveta.

c) Necitní suroví vojaci vtláčili do sviazaných rúk Pána Ježiša trstinu, čo odznak slabej moci. Ovšem Pán Ježiš nemal ani zlata a striebra ani vojska a jinej svetskej vlády, ale čo Syn Boží mal moc nad nebom a zemou (Mat. 28, 18.); nemal moc kráľa pozemského, ale mal moc duchovnú nad dušiami celého sveta: o, jak hrozné bolo to teda potupenie a posmievanie jeho, že je nepatrným a bezvládnym človekom! Taký posmech činí sa i teraz z vrchnosti a z predstavených, buď z cirkevných alebo svetských, keď jejich berla t. j. právo nad podriadenými a poddanými pokladá sa len za marnú trstinu, t. j. za bezpravie a bezvladie. Ľudia pobalamútení prevráteným pochopom o jakejsi slobode pokladajú sa za samovládco a za tak slobodných, že jim nik nemá čo rozkazovať a porúčať. Ešte i vtedy, keď im kňaz na kazateľnici nie svoju vôľu a rozkazy, ale vôľu božiu a rozkazy božie ohlašuje, vypúšťajú z úst to slovo: „Čo mi má kňaz rozkazovať?“ Ustanovil-li Kristus Pán cirkev učiacu a poslúchajúcu, k čomu je to opovrhovanie a tupenie úradu kňaza učiaceho a napomínajúceho? Je-li — dľa slov sv. písma — každá vrchnosť od Boha, aby udržala poriadok, svornosť a jednotu v spoločnosti ľudskej: k čomu je to vrchnosť potupujúce slovo: „Mne nemá nikto čo rozkazovať?“ No len no; nemá-li nik čo rozkazovať, potom sa nečudujte tomu, že ani vaši služební ani vaše dietky nedajú si rozkazať od vás; vysmejú sa i z vašeho rozkazu, a každý pojde za vôľou svojou.

d) Necitní suroví vojáci konečně s rúhaním ohýbali koleno pred Pánom Ježišom a posmešne pokrikovali: „*Zdrav buď kráľu židovský!*“ Česť, ktorú mu mali s najhlbšou pokorou preukazovať jako večnému kráľovi, kráľovi jak židov tak pohanov, kráľovi neba a zeme, zlomyseľne obrátili na posmech a na rúhanie. Tým tupiteľom a ruhačom podobní ba mnohokrát rovní sú tí, ktorí o Bohu a svätých potupne a rúhavo hovoria, sväte veci, obrady a obyčaje cirkve v posmech uvádzajú, najsvätejšie meno božie, mena svätých jeho a název prevelebnej sviatosti oltárnej na zlorečenie a preklíňanie zneužívajú, sv. písmo prekrucujú a v žart i posmech obracajú, rozličné povery a bobony, falošné zázraky a bludy cirkvi sv. privlastňujú a podstrkujú, z bohabojných ľudí žarty a posmechy stvárajú. Sú, ktorí také veci na potupu Boha a cirkve jeho činia buď z nevedomosti alebo z nerozvážlivosti; ale sú i takoví, ktorí to činia zo zlého úmyslu a zo zášti proti cirkvi a jej čistému učeniu. So sv. vecami príslušne zachádza len ten, ktorý s nimi sväte zachádza. Beda tomu, ktorý opováži sa sväte veci potupovať, v zlahčenie a v posmech uvádzať! Beda i tým, ktorí ľuďom opravdu pobožným a bohabojným príkorie činia, lebo jim činený posmech padá i na Ježiša, ktorému slúža (Mat. 25, 40.).

Zasľubme teda pred trním korunovaným Ježišom, že nebudeme opovrhovať chuďasa, chatrným rúchom odeného, ani počúvať tých, ktorí zlahčujú rímskeho pápeža o právo olupeného; že nebudeme znevažovať predstavených, ktorým dal Boh berlu nad nami, ani Boha a sväte veci potupovať a zlahčovať, v žart a posmech obracať. Majme túto pevnú vôľu, a Boh udelí nám potrebnej sily, abysme boli na česť jeho i na spasenie svoje a blížneho. Amen.

44.

O konečnom výsledku Pána Ježiša.

„Nemalbyš žiadnej moci proti mne, keby ti nebolo dano z hora: preto kto mňa vydal tebe, väčší hriech má.“ Ján 19, 11.

Dnešnie rozjímanie začínam so slavnostnými slovami piesne Šalomúnovej: „*Vyjdite a pohliadnite dcéry sionské na kráľa Šalomúna v korune, ktorou ho korunovala matka jeho v deň zasnúbenia jeho a v deň veselosti srdca jeho*“ (P. Š. 3, 11.)! Sú to vznešené slova, ktoré mali rozplameniť dcéry sionské k plesaniu, s jakým mal byť kráľ Šalomún uvítaný v kráľovskom Jerusaleme. Zaslúžil-li to kráľ Šalomún, zajiste tým viac zaslúžil to Ježiš Kristus, Kráľ kráľov, aby bol vítaný ešte s väčším plesaním v meste svojom, v Jerusaleme. Ach! zaslúžil, ale nedosiahol. Udalosti jerusalemské vyvinuly sa tak, že neposkytly príčinu k plesaniu ale k žalostnému nariekaniu.

Ježiš Kristus, nemilosrdne ubičovaný a čo biedny kráľ pod korunou trnovou posmievaný mal byť vedený pred zástup. Prvý, jako predchodca vyšiel Pilát a oznamoval zástupu: „*Hľa, vedem vám ho von.*“ Všetkých oči boly ku vchodu obrátené; Pán Ježiš, tichý a pokorný, kráčal, nesúc korunu trnovú a rozstrapené rúcho šarlatové. Pilát, predstavujúc ho zástupu, sám sa zhrozil nad podobou a potupením Ježiša, tak že nebol v stave viac prerieknúť, nežli krátke dve slova: „*Aj hľa človek!*“ Tak sa zdá vykladačom sv. písma, že tými slovami

chcel povedať: „Hľa, jako je utrýznený, od hlavy až do paty, modrinami, ranami a krvou poliaty, tak že temer ani podobu nemá človeka! Hľa, jako je trnovou korunou zmučený a šarlátovou hadrou v ten najväčší posmech uvedený! Majte dosť na tom a nežiadajte väčšie potupenie a mučenie jeho, lebo nenachádzam, že je vinen smrti kríža!“ Darma mlúvil Pilát; slova jeho boly ovšem sladké jako olej, ale boly len olejom na oheň. Keď dravá zver vidí krev, stáva sa ešte zúrivejšou: takí boli i hlavní kňazi; jejich krvožížnivost nebola nasýtená, ale vykrikovali i s popudenými služebníkmi: „*Ukrižuj, ukrižuj ho!*“ Pilát nechcel vziať na seba zodpovednosť toľkú, a pravil: „*Vezmite ho vy a ukrižujte; (ja tú zodpovednosť od seba odmietam,) lebo ja na ňom viny nenachádzam.*“ I to darma mlúvil Pilát; oni sa mu počali vyhrožovať, že nešetří zákon jejich, a revali: „*My máme zákon a dľa zákona musí umrieť, lebo Synom Božím sa činil.*“ To „*musí*“ veľmi padlo na váhu u Piláta, tak že opäť vzal Ježiša do radnice, aby ho na novo vyslychal: ale Ježiš nedal odpovede. K čomu aj mal dať? Však Pilát už toľkokrát verejne osvedčil, že na ňom viny nenachádza, a predca ani Pilát ho neprepustil ani rozkatený zástup od zavraždenia jeho na kríži neupustil. Daromné preto bolo slovo Pilátovo: „*So mnou nemluviš? Nevieš-li, že mám moc ukrižovať teba a mám moc prepustiť teba?*“ Mohol Pán Ježiš odvetiť, že kde je puhá moc, tam ešte nenie pravda a právo; ale dal mu ešte múdrejšiu odpoveď, nežli zaslúžil a očakával. S celou svojou vážnosťou riekol mu Pán Ježiš: „*Nemalbys žiadnej moci proti mne, keby ti nebolo dano z hora; preto, kto mňa vydal tebe, väčší hriech má.*“ Slova tieto jako ťažký balvan padly na srdce Pilátovo; jeho svedomie sa búrilo proti krivdeniu Pánu Ježišu, tak že — praví evanjelium — od tej chvíle hľadal prepustiť Ježiša. Čože obsahujú tie slova Pána Ježiša, že tak mocne uderily na strunu srdca Pilátoveho? Sú ony veľmi významné i pre Piláta a každého sudca i pre hlavných kňazov a každého žalobníka: preto dnes ešte ďalej rozjímať budeme

o konečnom výsledku Pána Ježiša.

Uvážime-li dobre slova Pána Ježiša, vidíme v nich obraz súdnej stolice, kde hlavnými osobami sú sudca a žalobník. Súdli-li sudca nespravodlivo, dopúšťa sa hriechu: ale na nespravodlivom žalobníku je skutočne väčší hriech, lebo bez žaloby aniby sudca nesúdil aniby nemal príležitosti dopustiť sa nespravodlivosti. Dobre teda Pán Ježiš pravil: „*Kto mňa vydal tebe, väčší hriech má.*“ Bez viny nenie nespravodlivý sudca: ale väčšia vina pri nespravodlivom odsúdení padá na žalobníka. Prečo tak i jedno i druhé? odpoviem.

1. Za našej doby, keď všetko považuje sa len za prostriedok k zisku, sú i takí ľudia, ktorí bez viery a svedomia sháňajú sa za sudcovským úradom len preto, že je výnosný a poskytuje príležitosť i k postrannému zisku. O takých úradolovcoch nehovorím, lebo jich považujem za nedozralých pre úrad sudcovský. Kto nemá viery, nemá ani opravdivého svedomia. Kto sa nebojí, že i jeho nekdy súdiť bude tamten večný sudca, obráti nepravdu na pravdu, bezprávie na právo, a skloní sa ta, kde je pre neho významnejšia osoba; na váhe jeho rozsudku závažnejšie bude zlato a striebro, nežli paragrafy rozumu a zákoníka. Hovoríť chcem len o tých, ktorí majú vieru a svedomie, sedajúce na súdnu stolicu len s čistým úmyslom dať víťazstvo pravde a právu, bez ohľadu na

osobu a priazeň, na zisk alebo nemilosť. K týmto hovorím: vznešené je postavenie sudca, lebo má tú krásnu úlohu zastať pravdu proti lži, právo proti bezpraviu, a predca sv. písmo hovorí: „*Nehľadaj byť sudcom, ledačys mocou mohol pretrhnúť neprávosti; abys snáď neobával sa tváre mocného a nepoložil úraz neprávosti svojej*“ (Sir. 7, 6.). Je teda postavenie sudca síce vznešené, ale nebezpečné, pretože pre ohľad na osobu a zisk ľahko môže byť svedený z pravej cesty. Aby sa to s ním nestalo, dobre udelá, keď bude mať ustavične pred očima tie vážne slova, ktoré povedal Pán Ježiš Pilátovi: „*Nemal bys žiadnej moci, keby ti nebola daná z hora.*“ Tieto slova zreteľne poučujú každého sudcu, že Boh je, ktorý vo svojej prozreteľnosti a milosti povolal ho k úradu, aby jako jeho námestník zastal pravdu a právo. Je-li sudca námestník boží a vládár jeho, nech nikdy nespúšťa z oka, že ho kedysi povolá Boh pred svoju súdnu stolicu a mu povie: „*Vyďaj počet z vladárstva svojeho*“ (Luk. 16, 2.). Šťastný bude ten sudca ľudský, povie-li mu onen sudca večný: „*Služebníku dobrý a verný, že si miloval spravodlivosť a nenávidel nepravosť* (Žalm 44, 8.), *že si nehladel ani na osobu ani na dary* (V. Mojz. 16, 19.), *vojdi do radosti Pána svojeho*“ (Mat. 25, 21.). Beda ale tým sudcom, na ktorých takto žaluje prorok Isaiáš: „*Beda (tým), ktorí ustanovujú práva nepravé a napísali nespravodlnosť, aby pri súde potlačili chudobných a činili násilie pre ponížených ľudu mojeho; aby vdovy byly koristou jejich a sirotky lúpežou*“ (Is. 10, 1. a 2.)! Kéžby si toho povšimli všetci, ktorí sedia na súdnej stolici! Bohužiaľ! mnohý sudca — tak praví sv. Anton Paduanský — je podobný váhe, ktorá na tu stranu sa kloní, kde bolo viac naloženo (F. 3. Hebd. 4. Quadr.). Mnohý sudca — praví Broymard — podobný je vozu, ktorý ta sa pohybuje, kam ho dary tiahnu. Nie tak buď! Sudca má byť podobný slnku, ktoré všetkým jednak svieti. Jakí majú byť sudcovia, poznačeno je v Plutarchovi. Alexander veľký mal obyčaj, že keď s jedným uchom počúval žalobu, druhé ucho si zacpával rukou. Keď sa ho pýtali na príčinu toho, odvetil: To druhé ucho ponechávam pre žalovaného. — V meste Theben ale byly pamätne obrazy, na ktorých boli malovaní sudcovia, ale všetci bez rúk: prečo? každý sa mohol dovtípiť, že preto, aby nebrali dary, o ktorých hovorí sv. písmo: „*Dary oslepujú oči múdrych a premeňujú slova spravodlivých*“ (V. Mojz. 16, 19.).

2. O žalobníkoch praví Pán Ježiš: „*Kto mňa vydal tebe, väčší má hriech.*“ Je to skutočne tak. Jestli nespravodlivý sudca je hrobárom, žalobník nesvedomitý je vrahom pravdy a práva blížneho svojeho. Je pravda, že svet je zlý, a že i tomu pokoja najmilovnejšiemu človeku konečne nepozostáva len cesta k súdnej stolici, aby sa domohol pravdy a práva. Je ale pravda i to, že v tom terajšom zlom svete je aj mnoho žalobníkov nesvedomitých, ktorí buď zažalujú nevinného, jako to učinili hlavní kňazi a starší ľudu židovského na nevinného Pána Ježiša; buď úzkočne a bez dôležitej príčiny žalujú na toho, ktorýby bol hotový bez súdobného hluku pokonať sa v kruhu priateľskom; buď žalobu odôvodňujú (?) lžou a najatými svedkami falošnými. Čím viac mizne bázeň božia, viera a láska kresťanská, tým viac sú ľudia i s právom i s majetkom i so svojim životom vystavení nejistote a nebezpečenstvu. Mnohý i ten najstatočnejší človek býva jako ten bäránok medzi vlkami; nevie kedy a ktorý z nich i bez príčiny ho napadne a povleče pred súd; snáď pred taký súd, ktorýby sa

lepšie nazvať mohol jatkou nežli súdnou stolicou. Nechcem uvádzať príklady zo skusenosti a poukážem len na príklady, ktoré sú vo sv. písme naznačené. Bezbožná Putifar falošne zažalovala čistotného Jozefa u svojho kráľovského manžela, a nevinný ten mládenec uvržený bol do tmavého žalára (I. Mojž. 39, 20.). Dvaja starí chlipní hriešnici pozdvihli falošnú žalobu proti vernej a poctivej Susanne, a táto prenáhlene odsúdená bola na smrť (Dan. 13, 41.). A čo hovoriť o ss. apoštoloch a mučenníkoch? Jako na Pána Ježiša metali falošné žaloby a proti nemu najímali zradcov a krivých svedkov: tak i proti jeho nevinným učenníkom a mučeníkom, jako to bol predpovedal Pán Ježiš, reknúc: „*Blahoslavení ste, keď vám budú zlorečiť a vám protivenstvo činiť, a ľuhajúce mlúviť budú všetko zlé proti vám*“ (Mat. 5, 11.). Z mnohých príkladov pripomenem len tú pohromu, ktorej obeťou stali sa i kniežata apoštolov, ss. Peter a Pavel. Ľahkomyselný a pošetilý cisár Nero, aby si v skutočnosti predstavil obraz požiar, následkom ktorého nekdy mesto Troja ľahlo popoľom, podpálil mesto Rím a, obávajúc sa zbúry, falošne žaloval na nevinných kresťanov, že oni boli pôvodcami podpálenia. Cisársky zločinec umyl si nešlechtné ruky, špina vržená bola na nevinných, a následkom falošnej žaloby a krivého súdu tiekla svätá krev ubohých kresťanov. Pravda je, že nie každá falošná žaloba má tak hrozné následky; predca však vždycky má za následok jakokoľvek nepatrné poníženie a potrestanie obžalovaného. Pravda je i to, že žaloba obyčajne svedkami potvrdená byť musí: však ale i to je zas pravda, že za našej doby sú i takí bohaprázdni ľudia, ktorí za groš a hlt hotoví sú svedčiť, ba i prisahať, nepamätajúce na to, že pre falošné svedoctvo a zvláštne pre krivú prisahu zapisujú svoju dušu diabľovi.

Nemyslíte však, že hriechom je len žaloba pred súdom; hriechom buď všedným alebo smrteľným je každá nepravdivá a falošná žaloba, ktorá sa deje buď u rodičov alebo u predstavených so zlým úmyslom; lebo to nielen protiví sa pravde ale i uráža božie prikázanie lásky k blížnemu. Žiadna žaloba nesmie sa stať ani zo závidosti ani z nenávidosti, ale z úcty k pravde a právu, s dobrým úmyslom a z lásky k blížnemu, aby napomenutím, pokarhaním alebo i potrestaním na cestu polepšenia sa privedený bol.

Kéžby sa tí, ktorí sedia na stolici súdnej, aby prisúdili platnosť pravde a právu, často si pripomínali slova knihy múdroti, kdeby čítali toto: „*Daná je vám moc od Pána a sila od Najvyššieho, ktorý tázať sa bude na skutky vaše. Ponevác nesúdili ste prave aniž ste ostriehali zákon spravodlnosti, hrozne a skoro ukáže sa vám; lebo najprísnejší súd vykonaný bude na tých, ktorí predstavení sú*“ (Múd. 6, 3.). Beda i žalobníkom falošným, zvláštne tým, ktorí sháňajú sa ešte i po svedkoch falošných, keď nevinný zažalovanec s čistým svedomím pred Bohom a svetom povedať môže so sv. Pavlom: „*Nemôžu pred tebou dokázať, čo na mňa žalujú*“ (Sk. Ap. 24, 13.). Prijde deň, v ktorý súdený bude od Boha ten, ktorý súdi; a pred Bohom žalovano bude na toho, ktorý falošne žaloval. Nech jak pri žalobe tak pri súde panuje spravodlnosť. Amen.

45.

Vydanie Pána Ježiša na smrť.

„Krev jeho na nás a na našich synov.“
Mat. 27, 25.

Za najväčší zločin považuje sa vražda; a skutočne je ona zločinom najväčším a najnešlechetnejším, a to i pre sám hrozný skutok i pre následky, ktoré valia sa na vražedníka: predca však už i tá prvá ľudská rodina pokropená bola krvou nevinnou Abela. „Čo si učinil?“ tak hovoril Boh k jeho vrahovi Kainovi. „Hlas krve brata tvojého volá ku mne zo zeme! Preto nyní zlorečený budeš na zemi, ktorá otvorila usta svoje a prijala krev brata tvojého. Tulákom a pobehlíkom budeš na zemi“ (I. Moj. 4, 10—12.). A hľa, národ ten, ktorý mal sv. knihy Mojžišové a čítal v nich výstrahu pred vraždením nevinného, nešťítal sa uvaliť na seba zodpovednosť za krev najsvätejšiu, za krev Messiaša, za krev Syna Božieho, za nevinnú krev Pána Ježiša. Vojdime do domu Pilátovoho a viďme toto strašné divadlo vo svojej skutočnosti.

Pilát, keď sa v poslednom výslechu Pána Ježiša opäť presvedčil o nevine jeho, chcel ho prepustiť, ale neprepustil; vôľa jeho zostala bez skutku, jako ten marný kvet bez ovocia. Dal sa odstrašiť od spravodlivosti zúrivosti židov, diablom zaslepených, keď mu hrozili už i tým: „Prepustíš-li tohoto, niesi priateľ cisárov; lebo každý, kto sa činí kráľom, protiví sa cisárovi.“ Vyhrážka tato rozhodne účinkovala na kláfacieho sa Piláta, lebo sa zľakol, že ho samého zažalujú z nevernosti proti cisárovi. Odmrštil teda od seba úctu pred spravodlivosťou, zacpal ucho pred hlasom volajúceho svedomia a prikročil k tomu najosudnejšiemu úkonu úradnému; vyviedol Ježiša von z radnice, posadil sa na súdnu stolicu a predstavil Ježiša zástupu: „*Ajhľa, kráľ váš! Nie kráľ svetský ale kráľ váš, kráľ náboženský.*“ A tí, ktorí dľa prorokov svojich mali uznať v Kristu Pánu Messiaša a kráľa (Is. 9, 6.), nechceli uznať ho ešte ani teraz za kráľa duchovného kráľovstva božieho na zemi (Ján 19, 36.). Tí, ktorí nenávideli cisára a jeho daň (Mat. 22, 17.), berú na seba tvár farisejskú; Ježiša, ktorý napomínal, aby dali cisárovi, čo je cisárovo (Mat. 22, 21.), s bezbožnou tvrdošijnosťou vyhlasujú za buriča a uchvatiteľa politickej moci kráľovskej; seba vydávajú ale za verných cisárovi a revú: „*Nemáme kráľa ale cisára.*“ Proti tomuto, ačkoľvek pokrytskému, osvedčovaniu Pilát zdráhal sa odporovať a odhodlal sa k tomu, že síce vydá Ježiša, aby ho ukrižovali, ale s tým verejným osvedčením, že zodpovednosť za jeho ukrižovanie nevezme na seba. Na znamenie teda, že na rukách jeho nenie nevinná krev Ježiša, umýval si ruky, reknúc: „*Niesom ja vinen krve spravodlivého tohoto. Vy vidzte*“ (Mat. 27, 24.). Divná, príliš divná to vec! Ani hlavní kňazi a starší (Mat. 27, 4.) ani Pilát nechce na seba vziať zodpovednosť za krev Pána Ježiša: ktože teda má byť zodpovedným? Nastojte, slyšte! Do úst ľudu vložili tie hrozné slova: „*Krev jeho na nás i na našich synov!*“ Ubohý ľud, oklamáný a podvedený ľud bere na seba strašnú zodpovednosť za smrť Pána Ježiša; slepý ľud žiada, aby Syn Boží nedal mu požehnanie ale zlorečenie. Ten ľud, ktorý mal rozhodnúť nad slobodou Ježiša, uvaľuje na seba zodpovednosť za jeho smrť.

Kéžby sa to neopakovalo i za našej doby! Bohužial, deje sa to! slepý a svedený ľud i teraz vydáva Pána Ježiša na smrť. Ovšem ťažká je to obžaloba, ale jej oprávnenosť nahliadneme, keď dnes rozjímať budeme
o vydaní Pána Ježiša na smrť.

Hľadáme-li pozorným okom na svet, sme-li uprimní, s bolesťou vyznať musíme, že sa to neprestáva opakovať, čo sa dialo kedysi v Jerusaleme, keď vydaný bol milý nevinný Pán Ježiš na smrť. I teraz Pilátovia umývajú si ruky, že niesú príčinou zo dňa na deň zmáhajúcej sa nemravnosti, ktorou vnovo ukrižovaný býva Pán Ježiš (Žid. 6, 6.); sú to predstavení jakéhokoľvek mena a titulu, ktorí nebudujú dostatočne nad tým, aby udržala sa mravnosť v ľudu. Nielen neodstraňujú to, čo podkopáva sv. náboženstvo, ale to ešte i podporujú; bezbožnou rečou a pohoršivým príkladom sami kazia ľud. Darma si umývajú ruky, že niesú príčinou nevery a nemravnosti, ktorá sa už i u ľudu rozširuje; lebo ľud hľadá na jejich život a poslúcha jejich reči, jako vojsko na velenie vodcov svojich. Neumývajte ruky svoje a neuvaľujte vinu na ovce svoje, že bludia, lebo i k vám, predstavení, volá Boh skrze proroka svojeho: „*Beda pastierom izraelským! Čo mdlého bolo, neutvrdili ste; a čo nemocného, nehojili ste; čo zlámaného je, neviazali ste; a čo odhodeno bolo, neprivedli ste nazpak; a čo sa bolo ztratilo, nehladali ste: i rozprchly sa ovce moje, preto že nebolo pastierov; lebo nehtadali pastieri stádo moje; pastieri pásli sami seba, a nepásli stáda moje*“ (Ez. 34, 2—8.). Slyšte to, nemí predstavení!

Jako v Jerusaleme hlavní kňazi a starší znevážili a zlahčili Pána Ježiša u ľudu; jako popudzovali a dráždili ľud proti Pánu Ježišovi, tak to činia i teraz mnohí buď slovom živým alebo písaným a tlačeným, keď bezbožnosťou a nevereckosťou svojou pracujú proti tým, ktorí sv. evanjelium ohlašujúce, na tom sú, aby ľud udržali vo viere a v zachovávaní prikázaní božích. Darma si tiež ruky umývajú, že oni niesu príčinou tej zo dňa na deň zmáhajúcej sa nemravnosti ľudu, ktorou na novo ukrižovaný býva Pán Ježiš (Žid. 6, 6.); lebo ten, kto pod klamným heslom slobody a osvety vyzlieka ľud z náboženstva a bázne božej, trhá tu uzdu, ktorá má zdržovať ľud od zdivošenia a nemravnosti. Vy, ktorí zoslabujete a nivočíte vieru v nesmrteľnosť duše a v život večný —; vy, ktorí slovom, príkladom a necudnými obrazami pestujete len telesnosť a bujnnosť; vy, ktorí na kostol a služby božie, na katekismus a slovo božie, na sviatosť a prikázania cirkevné nič nedbáte; vy, ktorí najsv. meno P. Ježiša zo školských kníh vymazujete a sv. kríž jeho zo škol vyhadzujete; vy, ktorí vaše výlety na deň nedeľný a sviatoční ustanovujete, vaše zábavy na pôstne dni svolávate, vaše plesy a tance na noc pred nedeľou a sviatkom konáte a potom chrám nenavštívite; vy, ktorí cirkev za nepriateľku vedy a osvety vyhlašujete, kňazov znevažujete, mníchov a kláštornice v posmech uvádzate; vy, ktorí články viery katolíckej prekrucujete a Pána Ježiša len puším človekom a tak učenie kresťanské vymysleninou ľudskou bohorúhave činite, zdáliš týmto a podobným spôsobom ľud o náboženstvo a bázeň božiu a tak i o mravnosť nepripravujete? Darma si umývate ruky, že ľud k nemravnosti nepopudzujete; lebo toho požiariu, ktorý zničil verejnú mravnosť, ktože je príčinou, nieli ten, ktorý slovom a zlým príkladom podpálil? Ustrkujú na kňazov, že neudržujú ľud v mravnosti, to ale neuznávajú, že to buď ľahkomyselne alebo zlomyseľne búrajú, čo horlivosť kňazova stavia.

Ubohý ľud ten zapomína na výstrahu, ktorú mu dal Pán Ježiš: „*Varujte sa falošných prorokov, ktorí prichádzajú k vám v rúchu ovčom, vnútri ale sú vlci hltaví*“ (Mat. 7, 15.)! Ubohý ľud zabúda na slova Pána Ježiša: „*Na stolici Mojžišovej zasadli zákoníci a fariseovia; čokoľvek by vám riekli, zachovávajúte a činite, ale dľa skutkov jejich nečinite; lebo pravia (len), a nečinia*“ (Mat. 23, 2. a 3.); t. j. kážu-li vám činiť čo dobrého, činite: ale dľa jejich skutkov zlých a dľa jejich pohoršivého života nejednajte. Je to ovšem smutné, že tak treba hovoriť ľudu, miesto toho, abysme smeli a mohli odporúčať ľudu, aby nasledoval vzdelaných a predstavených, ktoríby i čo náboženstva a mravnosti sa týče, mali byť vodcami ľudu: ale smutná skutočnosť k tomu nás núti, abysme bez obalu a neohrozene vystriehali ľud, by v nevere a nemravnosti nenasledoval ich. Smutné je to, že kňaz i za doby našej musí vyznať slovami Pána Ježiša: „*Chudobným sa evanjelium ohlašuje*“ (Mat. 11, 5.), lebo málo je tých z vyššieho a vzdelaného stavu, ktoríby si vážili sv. evanjelium. Neváza si ho: ale prečo? lebo ho neznajú, o ňom ani doma ani v chráme, ktorý nenavštivujú, neslyšia. Neváza si evanjelium: ale prečo? lebo ono protiví sa jejich obľúbeným náruživosťam a karhá jejich nepravosti. Tí, ktorí sú protivníkmi a tupiteľmi sv. náboženstva za našej doby, sú úplne podobní tým protivníkom, ktorí sa kedysi na odpor stavali Kristu Pánu; sú to pýchou nadutí fariseovia, ktorí o nič iného sa nestarajú nežli o chválu ľudskú, hodnosť a vyvýšenie seba nad iných; sú publikáni, ktorým ide len o zisk a nahromažďovanie bohatstva; sú zákoníci, ktorí si zaľubujú vo svojej učenosti, preceňujú svoju domnelú múdrosť a berú si do hlavy, že nepotrebujú od nikoho väčšieho a dokonalejšieho poučenia; sú herodiani, ktorí, aby nemali nejaké nepríjemnosti, obracajú plášť dľa každého vetru; sú saducejskí, ktorí oddaní sú bujnosti, jiedlu a nápoju, vôbec telesnému zvieraciemu životu. Tito a podobní ľudia obmedzujú človeka len na tento svet a na niekoľko tých rokov časného života: a dľa tohoto pohoršivého pochopu konečne čoby mal byť človek? Vidíte, jak hlboko padne a ďaleko zabudí človek, keď zatvorí oči pred slnkom nebeského učenia! Zdaliž takých ľudí vzalibyste si za vodcov, abyste jich nasledovali? „*Nechte jich*“ — volá Pán Ježiš —; „*sú slepí a vodcovia slepých; a povede-li slepý slepého, oba do jamy upadnú*“ (Mat. 15, 14.). Nedajte sa oddalovať a odtrhovať od Pána Ježiša, lebobyste tak uvalili na seba nielen večné ale i časné nešťastie. S človekom je to tak jake so zemou našou; čím bližšia je k slnku, tým je teplejšia (v tele); čím ďalej je od slnka, tým je chladnejšia, až konečne i docela mrazivá (v zime). I človek čím viac buď skrze slyšanie slova božieho alebo skrze čítanie dobrých kresťanských kníh približuje sa ku Kristu Pánu, aby poznal ho a nebeské učenie jeho, tým vrúcejšou láskou ho miluje a jeho sa pridrzuje. Keby ten židovský ľud v dome Pilátovom bol si pripomenul, že Nikodem a Jozef arimatejský, čo mužovia spravodliví, vystríhali radu židovskú pred odsúdením nevinného Pána Ježiša; keby si bol povšimnul toho, že Pilát toľkokrát osvedčoval nevinnosť Ježiša a hľadal ho prepustiť; keby bol nahliadol, že hlavní kňazi a starší len zo závidosti a nenávisti doliehali na ukrižovanie Pána Ježiša, nebolby sa dal sviesť a rozdráždiť k tomu, aby zúrivosťou oslepený vypustil z úst to hrozné slovo: „*Ukrižuj ho!*“ nebolby prijal na seba zodpovednosť za preliatie nevinnej krve svojho dobrodinca, svojho Messiáša. Tak i vy nehľadte

na bohapustlý život, neposlúchajte podvody a rúhavé reči terajších bezbožných a svevoľných protivníkov Pána Ježiša. Nech vás to tupenie a bohorúhavé opovrhovanie jeho a učenia jeho nemýli, lebo čo svet svetom bude, tma proti svetlu, nepravosť proti čnosti, lož proti pravde, bezpravie proti právu, nešlechtnosť proti spravodlivosti bojovať neprestane.

Nehľadme teda na slabosť predstaveného Piláta ani na zlomyseľných štváčov ani na podvedený ubohý ľud, ale na tichého nevinného Ježiša, ktorý podvoľuje sa strašnej smrti z lásky k pokoleniu ľudskému, aby tento mal život večný; buďme úplne oddaní a verní Kristu Pánu, aby jeho predrahá krev nebola nám na pomstu a zlorečenie, ale na milosť a večné spasenie. Amen.

46.

O zúfaní hriešnikovom.

*„Zhrešil som, zradiv krev spravodlivú.“
Mat. 26, 4.*

Tá strašná novina, že Palát vydal zúrivým židom Ježiša, aby bol ukrižovaný (Ján 19, 16.), rychle letela z domu Pilátového na všetky strany mesta Jerusalema. Rozličný bol jej účinok; neprajníci Ježiša plesali, jako nekdy diabol, keď sviedol k hriechu našich prvých rodičov; priatelia mlčali a skrývali sa, aby neboli stíhaní, keby boli prezradení, že povedali dobré slovo za nevinného Ježiša; učenníci utiahli sa s Rodičkou Božou do útočištného miesta, aby sa uchránili pred zlobou hlavných kňazov a starších a pred rozkatným zástupom židovským. To čo jich tešilo a pred zúfaním chránilo, bola nádej, že Pán Ježiš dľa neklamného predpovedania svojeho, vstane z mrtvých a opäť s nimi bude. Jeden je však, na ktorého jako ten hrom z čista jasna účinkovala tá strašná novina, že Ježiš vydaný bol, aby bol ukrižovaný. Ktože to bol? Judáš iškariotský. On nenadal sa tej rany, a preto tým hroznejšie naňho dopadla. On, navzdor predpovedaniu Pána Ježiša (Luk. 18, 33.) očakával, že Ježiš Kristus bude uznaný za nevinného a prepustený. On, presvedčený o božskej všemohúcnosti Pána Ježiša, na to počítal, že opäť učiní sa neviditeľným a unikne rukám ukrutníkov (Ján 8 59.). Nádej ho oklamala, jeho svedomie sa zbúrilo. Pokusil sa urobiť ešte jeden krok k napraveniu veci. V tej nádeji, že tí, ktorí boli hlavnou príčinou odsúdenia Pána Ježiša, majú ešte dáke srdce v prsiach, odvolajú nespravodlivé odsúdenie, vzal nešťastných 30 strieborných, navrátil ich hlavným kňazom a starším ľudu a zvolal žalostne: *„Zhrešil som, zradiv krev spravodlivú!“* A oni? jako nejakí holomci bez studu a citu kývli plecami a riekli: *„Čo nám do toho? Ty vidz“* (Mat. 27, 4.)! Daromná bola teda i táto jeho poslednia nádej. Čo teda učiní? Jako to hrozivé čierne mračno tak zaľahlo na neho zúfanie, a povstala v ňom hrozná myšlienka, aby provazom učinil koniec nesnesiteľnej hanbe, zbúrenému svedomiu, nešlechtnému životu. Darom mu privoláva anjel strážca: *„Idz a vrhni sa k nohám nebeského Majstra tvojého, vyznaj nepravosť svoju a pros ho so skrúšeným srdcom, aby ti bol milostivý!“* Nad anjelovým vnuknutím zvíťazil diabol, ktorý ho naplňoval hrúzou a dotieral na neho, že pre takého nešlechtníka a zradcu nenie milosrdenstva. Hrúzou zronený odvrátil tvár od neba, odkiaľ ešte mohla mu prísť nádej na odpustenie

zločinu, šiel a obesil sa. Hrozný koniec zúfalstva! Toto mi poskytuje príležitosť, abych rozprával o tom najväčšom nešťastí človeka, totižto
o zúfaní hriešnikovom.

Jaký býva život človeka? Na túto otázku odpovedá Job nasledovne: „Človek zo ženy narodený naplnený býva mnohými biedami“ (Job 14, 1.). V skutku je tak; sotva človek na svet príjde, už ho počne stíhať rozličné trápenie, pred ktorým ho nenie v stave obrániť ani vysoký rod ani zlato a striebro. Beda ale človeku, je-li v rozličných nehodách bez nádeje! Kto v biede a trápení dúfa vo zmenu a pomoc, toho trápenie je o polovicu menšie a snesiteľné. Sama prirodzenosť núti človeka k tomu, aby si trápenie umenšoval skrze nádej a hľadal rady a pomoci k uleveniu aspoň, keď nie k odstráneniu nehody svojej. Padne-li do jamy alebo do vody, volá o pomoc v tej nádeji, že ho niekto uslyší a príjde k pomoci; dostane-li sa do rúk ukrutných zbojníkov, volá o pomoc v tej nádeji, že snáď pojde okolo nejaký milosrdný Samaritán a prinesie mu pomoci a svobody. Umre-li komu otec, skladá nádej na matku svoju; umre-li matka, nádej jeho je v otcovi. Umre-li jedno z dietok, zarmútení rodičia potešia sa pohľadom na pozostalé dietky. Utrpí-li niekto škodu a upadne do chudoby, bráni ho pred zúfaním to presvedčenie, že však ešte sú ľudia milosrdní, ktorí nedajú ubožiatku zahynúť. Upadne-li do nemoce, obavu pred hrobom mierni nádej v umenie lekára povolaneého. Je-li niekto nespravodlivo utiskovaný, hľadá pomoc u vrchnosti a teší sa nádejou, že snáď predca zvláštne vtedy, keď už vidí otvorené dvere k hrobu. Kam sa obráti, všade žiaľ, strach a zdesenie.

Predstavme si zátvrdivého nekajúceho hriešnika na smrteľnej posteli. Vidí okolo seba pokrevných, príbuzných a priateľov, s ktorými na veky rozlúčiť sa musí; ano na veky. V povedomí svojej hriešnosti predstavuje si vec tak, že sa s nimi neshľadá v blaženej večnosti, ktorá je len pre spravodlivých, nie ale pre hriešnych zlostníkov. Jako nekdy zvolal zúfanlivý Kain: „Väčšia je nepravosť moja, nežli abych odpustenie zaslúžil“ (I. Moj. 4, 13.), tak i zúfanlivý hriešnik sa oddáva strašnej beznádejnosti. Na Boha nedbal, na dušu nemal ohľadu, zákonom božím sa nespravoval, celé jeho srdce náležalo svetu a jeho marnostiam, celá jeho nádej spočívala len na vecach pozemských: ale táto nádej ho náramne oklame, keď sa bude strachovať svojej poslednej hodinky. Pomyslí-li na statky a poklady, ktoré s toľkou prácou a starostou shromažďoval; na rozkoše a zábavy, ktoré požíval; na úrad a hodnosť, ktorými nad iných vynikal: to všetko naplní ho len nevyslovným zármutkom; lebo to, v čom si zakladal, musí opustiť, a to, čo ho za hrobom čaká, ľakom a hrúzou ho naplňuje. Človeka do večnosti nič nesprevádza než jeho skutky

(Zjav. 14, 13.): a jakéže dobré skutky budú sprevádzať zatvrdlivého hriešnika ta do večnosti, ta pred súdnu stolicu Kristovu? O hriešnikovi zatvrdlivom ešte i na smrtnej posteli praví sv. Augustin: Nad sebou vidí nahnevaného sudcu, pod sebou peklo so svojou otvorenou tlamou, na pravici žalujúcich na neho anjelov, na ľavici do pekla ho odvliečť majúcich zlých duchov, pred sebou nevyhnutelnú smrť, a v sebe? cíti červa, hriziaceho jeho svedomie. Nič nenie v ňom a okolo neho jiného, nežli hrúza a strach. Vtedy precitne zo svojeho hriešneho spánku a bude si činiť výčitky: Prečo som bol o večnosť tak ne-dbalý a neslúžil som Bohu, pred ktorého teraz dostaviť sa mám? Keď som mu neslúžil, čože som si u neho vyslúžil? O nič mi tak neišlo, nežli o majetok a zisk, o pôžitky a lahôdky telesné, o radosti a veselia; na dušu nesmrteľnú ale som si ani nespomenul: čože mám z toho všetkého, keď dušu na veky ztratím; ztratím, ale len pre večnosť blaženú; neztratím ju pre večnosť nešťastnú. Hach, beda mi! na mne leží ešte viac; nielen moje vlastnie hriechy, ale i cudzie, ktoréby neboly bývaly spáchané, kebych nebol ja svojim pohoršením, svojim svodom a pokušením, svojim zlým príkladom a perom býval pôvodcom a príčinou. Keď už i ten spravodlivý pre svoje všednie hriechy, ba ešte i pre odpuštené hriechy nenie bez strachu (Sir. 5, 5.): čo povedať o tom, ktorý má na svedomí smrteľné hriechy a také, za ktoré nikdy pokanie nečinil?

Je pravda, že hriešnik dotiaľ, kým za sebou nezatvorí dvere časného života, má ešte otvorené dvere k milosrdenstvu božiemu; ešte sa môže obrátiť a naísť milosť u Otca nebeského: avšak nie bez opravdivej ľútosti a bez pokania. Obrátenie sa k Bohu v poslednej hodinke záleží na dvoch vecach: na milosti božej a na skrúšenosti hriešnikovej. Je otázka, zdá-liž ten zatvrdlivý hriešnik obdrží milosť božiu k pravému obráteniu sa? i zdá-liž zatvrdlivý hriešnik bude s milosťou božou spoluúčinkovať? Jak často Boh buď dobrodením alebo trestom, buď skrze vňútorné vnuknutie alebo skrze napomenutie ľudské, buď skrze dobré príklady a rady zo strany bližných ponúkal hriešnikovi milosť k pokaniu: ale zatvrdlivý hriešnik ju od seba odvrhoval a zostával v odpore proti Bohu tak láskavému. Kto vie teda, zdá-liž spravodlivosť božia uzná ho za hodného milosti k pokaniu v jeho poslednej hodine? Hriešnik v poslednej svojej hodinke ovšem môže byť preniknutý strachom a hrúzou pred nastávajúcou desivou večnosťou: ale je otázka: zdá-liž ten jeho strach pohne ho k pokaniu s lotrom kajúcim alebo vrhne ho do zúfania s lotrom nekajúcim a s Judášom iškariotským? Šťastie, večné šťastie bude pre neho, obráti-li sa k Bohu bár i v tej hodine poslednej; nešťastie, večné nešťastie bude to pre neho, keď v zúfaní svojom odvráti sa od Boha s hrozným slovom Kainovým: „*Väčšia je nepravosť moja, nežli abych odpuštenie zaslúžil*“ (I. Moj. 4, 13.). Hrúza tohoto stavu zúfania je nevysloviteľná.

Predstavte si človeka na smrť odsúdeného, ktorý nemá ani najmenej nádeje na omilostenie (pardon). Jaký strach ho napadne, keď už kľúče vrátnikove zašromotia, dvere zavrznú a sa otvorí, drábi sa objaví, aby ho vyviedli a odvedli na popravište. Je to hrozný stav: ale ešte hroznejší je stav umierajúceho zúfalca. Ten odsúdený nenie docela bez nádeje: ale zúfalec je bez každej nádeje. Ten odsúdený aspoň tíši sa tým, že skrze pretrpenú časnú smrť zadosťučiní za hriech a dostane sa k Bohu, s ktorým sa skrze opravdivé

pokanie smeril: ale ten zúfalec zostáva bez nádeje, že sa dostane k Bohu, o ktorom nechce slyšať a ktorého milosť od seba odvrhne. Job netratil ducha i vo svojich smrteľných bolestiach, Jozef bol veselého ducha i v tmavom žalári egyptskom, Daniel bol tichého srdca i v jame lvov, Susanna bola s pokojom i na ceste k popravištu, Vavrinec nelakal sa žeravej mreže, lebo mali pevnú nádej v Boha, že je mocný buď vytrhnúť ich z časného trápenia alebo dať im víťaznú korunu v kráľovstve nebeskom. Zúfalec i túto posledniu nádej od seba odkopuje a hluchý je k slovám sv. Pavla: „*Hrozná je upadnúť do rúk Boha živého*“ (Žid. 10, 31.).

Hrozný je stav zúfalca umierajúceho: ale nelakajte sa ho vy spravodliví a bohabojní, ani vy skrúsení a kajúci hriešnici. Vám praví sv. písmo: „*Tomu, kto sa bojí Pána, dobre bude v najposlednejší čas, a v deň skonania svojho požehnaný bude*“ (Sir. 1, 13.). Traste sa ale zavčasu zatvrdilí hriešnici, ktorí nechcete poslechnúť ani hlasu svojego zbuřeného svedomia ani vnuknutia božieho ani slova božieho, ktoré nad vami volať neprestáva: „*Nebudete-li pokanie činiť, všetci spolu zahynete*“ (Luk. 13, 3.). Vstúpte do seba, čiňte pokanie, aby v poslednej hodine, o ktorej neviete, kedy príjde, nezaľahlo na vás čierne mračno zúfania. Neodkladajte s pokaním, aby nebolo pozde. Prijmite láskavú ruku, ktorú vám milosrdný Otec nebeský podáva k smereniu, dokiaľ je čas. O, prosme Boha, prosme Rodičku Božiu, ktorá je útočište hriešnikov, aby vyprosila i zatvrdeným hriešnikom srdce kajúce. Amen.

